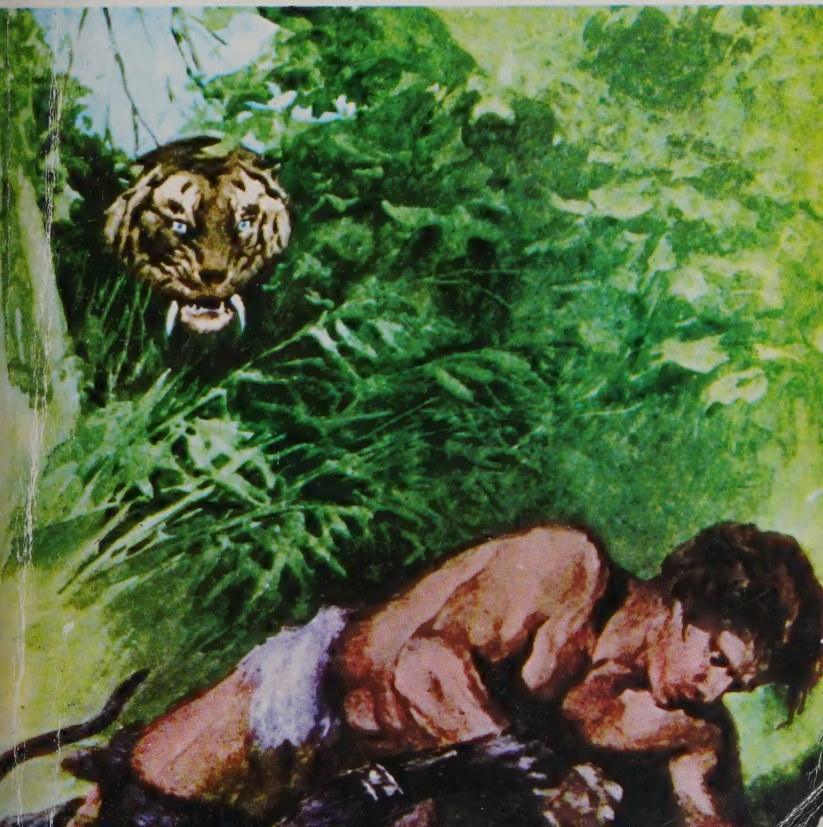
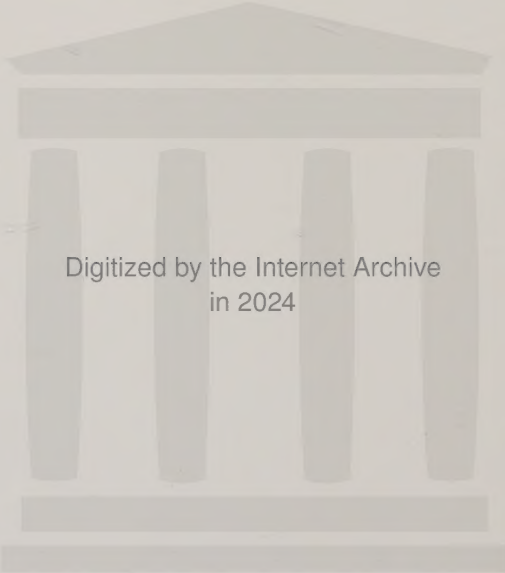

SiniSet

Edgar Rice Burroughs

kauhea
Tarzan

Digitized by the Internet Archive
in 2024

Kauhea Tarzan

Edgar Rice Burroughs

Kauhea Tarzan

*Werner Söderström Osakeyhtiö
Helsinki · Porvoo*

Suomentanut Seppo Ilma

Suomennos © Seppo Ilma

Englanninkielinen alkute

Tarzan the Terrible, 192

© *Edgar Rice Burroughs, In*

Taskukirjalaitos julkais

Kustannus Oy Taikajousen kans

tehdyn sopimuksen mukaises

Kansikuva ja piirroksset: J. Allen St Jo

ISBN 951-0-06879

Werner Söderström Osakeyhti

laakapaino Porvoo 19

1. ESIHISTORIALLINEN IHMINEN

Iso peto hiipi äänettömästi keskiyön viidakon varjojen läpi. Sen kellertävänvihreät silmät paloivat pyöreinä kekäleinä, sen jäntevä häntä heilui hiljaa edestakaisin, se oli painanut päänsä alas, ja sen lihakset värähtelivät metsästyksen hurmasta. Siellä täällä kuun valo täplitti metsäniittyjä, joille iso kissa varoi menemästä. Vaikka se liikkui tiheiköissä, joissa maata peitti lukemattomien risujen, katkenneiden oksien ja kuolleiden lehvien kerrostuma, se ei aiheuttanut pienintäkään ihmiskorvin kuultavaa ääntä.

Yhtä äänettömästi asteleva takaa-ajettu oli kuitenkin varomattomampi kuin kellertävä peto. Se ei kiertänyt kuumamon valaisemia luonnonniittyjä, vaan meni suoraan niiden poikki. Poukkoilevat jäljet panivat uumoilemaan että se haki helpoimman kulkutien. Tähän sillä oli syytäkin, koska se ei liikkunut samalla tavalla kuin sen julma takaa-ajaja, vaan pystyssä kahdella jalalla. Se käveli todellakin kahdella jalalla. Sillä oli lihaksikkaat käsivarret, voimakkaat kämmenet, pitkät suipot sormet ja peukalo, joka ulottui melkein etusormen viimeiseen niveleen. Sillä oli myös sopusuhtaiset alaraajat, mutta sen jalat poikkesivat sikäli kaikkien tunnettujen ihmisrotujen jaloista, että isotvarpaat suuntautuivat suoraan sivullepäin.

Pysähtyen hetkeksi ihanaan afrikkalaiseen kuutamoon se kääntyi tarkkaavaisesti kuuntelemaan takaa kuuluvia ääniä. Kun se nosti päänsä, sen kasvot erottuivat selvästi ne olivat jykevät, selväpiirteiset ja säännölliset — noin mielisensä kauniit kasvot herättäisivät huomiota missä suuressa kaupungissa tahansa. Mutta oliko tämä otus ihminen? Puusta katsoen tähän olisi ollut vaikea vastata, sillä kuuleijonan takaa-ajama otus jatkoi matkaansa hopeisella kuuleijalla, jonka kuu oli luonut synkkään viidakkoon, sen vyötäröllä riippuvan mustan karvaisen lanneverhon alta näkyvä pitkä valkoinen karvaton häntä.

Otuksella oli kädessään paksu nuija, ja vasemmalla kuuleijalla riippui olkahihnan varassa tupellinen veitsi ja toisen olan yli riippuvassa hihnassa oli nahkainen pussi. Olkahihnoja piti paikoillaan leveä vyö, joka ilmeisesti myös karvatti lannevaatetta, ja tämä vyö kiilsi kuutamossa, oli kuin sen pinta olisi ollut puhdasta kultaa. Navan kohdalla oli isompi koristeellinen solki, joka välkkyi ihan kuin siinä olisi ollut jalokivi.

Numa-leijona hiipi yhä lähemmäksi suunniteltua saalistaan, joka ei suinkaan ollut aivan tietämätön vaarasta, koska yhä useammin kääntyi kuuntelemaan ja katselemaan polkua, jolla kissa tuli perässä. Mies ei juuri lisännyt vauhtiaan avomaastossa, hän liikkui pitkin huojuvin askelin. Hän irrotti kuitenkin veitsen tupesta ja oli valmis käyttämään nuijaansa milloin tahansa.

Tunkeuduttuaan viimeisen kapean viidakkovyöhykkeen läpi tämä ihmisenkaltainen otus saapui laajalle melkein puuttomalle savannille. Hän empi vähän, vilkaisi nopeasti taakseen ja sitten suojaa tarjoaviin isojen puiden huojuviin oksiin. Mutta jokin voimakkaampi pakote kuin pelko taivastarvoisuus ilmeisesti vaikutti hänen ratkaisuunsa, sillä hä

lähti ylittämään pientä savannia poistuen metsän suojasta. Ruohoaavikolla oli siellä täällä lähempänä tai kauempana toisistaan puiden tarjoamia suojapaikkoja, ja hänen valitsemansa reitti, joka johti puulta toiselle, osoitti ettei hän kokonaan ollut heittänyt varovaisuuttaan taivaan tuuliin. Mutta toiselta kolmannelle puulle oli kovin pitkä matka. Juuri silloin Numa astui ulos viidakosta ja näki takaa-ajetun ilmeisesti turvattomana edessään. Se oikaisi häntänsä jäykästi taaksepäin ja hyökkäsi.

Luutnantti Obergatzin johtamien alkuasukasjoukkojen mukana Jane oli lähetetty rajan yli Kongon vapaavaltioon.

Lähdettyään yksin etsimään Janea Tarzan oli osunut kylään, jossa tämä oli ollut vankina. Mutta Jane oli päässyt pakenemaan jo monta kuukautta sitten, ja samalla kertaa saksalainen upseeri oli myös kadonnut. Kuulusteltujen päälliköiden ja soturien kertomukset olivat kovin epämääräisiä ja usein ristiriitaisia. Tarzanin täytyi arvata pakolaisten valitsema suunta niistä pienistä todistuskappaleista, jotka hän sai kootuksi eri puolilta.

Kylässä tehdyt havainnot saivat hänet pelkäämään pahinta. Hän sai muuh muassa kouraantuntuvia todisteita siitä, että nämä villit olivat ihmisryöpyjä. Kylästä löytyi myös saksalaisten alkuasukassotilaiden varusteita. Piittaamatta päällikön vastustelusta ja tehtävän vaarallisuudesta apinamies tarkasti huolellisesti kylän jokaisen majan ja sai ainakin pienen toivon kipinän, sillä hän ei tavannut mitään Janelle kuuluneita esineitä.

Kylästä hän lähti lounaaseen päin ja koki masentavia vastoinkäymisiä ylittäessään laajan kuivan aron, joka oli melkein kauttaaltaan okapensaiden peittämä. Viimein hän tuli seudulle, jossa luultavasti yksikään valkoinen mies ei

ollut käynyt aikaisemmin ja josta vain siihen rajoittuvien heimojen tarut tiesivät jotakin. Täällä oli jyliä vuoria, kosteita ylänköjä, laajoja savanneja ja valtavia rämeitä. Mutta hän ei päässyt sen paremmin savanneille kuin ylängöille ja vuorillekaan, ennen kuin hän monta viikkoa ponnisteltuaan löysi paikan, josta voisi ylittää rämeikön — se oli kurja paikka täynnä myrkyllisiä käärmeitä ja muita vaarallisia matelijoita. Monta kertaa hän näki etäältä tai yöllä vilahduksen otuksista, jotka saattoivat olla jättiläismäisiä matelijahirviöitä, mutta koska soilla näkyi runsaasti virtahepoja, sarvikuonoja ja norsuja, hän ei ollut milloinkaan täysin varma siitä, ettei ollut nähnyt jotakuta näistä.

Kun hän lopulta oli ylittänyt rämeikön ja tapasi kiinteätä maata, hän ymmärsi miksi tämä alue kenties äärettömän kauan oli pystynyt torjumaan ulkopuolisen maailman sankarillisten ihmisten rohkeuden ja sisun, vaikka nämä olivatkin lukemattomista vastoinkäymisistä ja uskomattomista kärsimyksistä huolimatta onnistuneet tunkeutumaan käytännöllisesti katsoen kaikkialle muualle eri puolille maailmaa.

Riistan runsaus ja monilajisuus antoi aiheen olettaa että jokainen tunnettu laji lintua, eläintä ja matelijaa oli etsinyt täältä turvapaikan, jossa voisi käydä viimeisen taistelunsa tunkeilevia ihmislaumoja vastaan, jotka olivat levittäytyneet kaikkialle riistäen elintilaa alemmilta eläimiltä aina siitä asti, jolloin ensimmäinen apina luopui karvapeitteestään ja lakkasi kävelemästä rystysiensä varassa. Nekin lajit, jotka Tarzan tunsikin ennestään, olivat täällä selvästi kehittyneet toiseen suuntaan tai sitten ne olivat säilyneet muuttumattomina ammoisilta ajoilta.

Täällä oli myös paljon risteytyksen kautta syntyneitä muotoja, joista Tarzan piti mielenkiintoisimpana monijuo-

vaista leijonaa. Se oli pienempi kuin Tarzanin tuntemat leijonat, mutta siitä huolimatta sangen vaarallinen, koska sillä terävien sapelinkaltaisten hampaiden lisäksi oli paholaisen luonne. Tarzanista tämä todisti että Afrikan viidakoissa oli aikoinaan samoillut tiikereitä, mahdollisesti aikaisemman aikakauden valtavia sapelihammastiikereitä, jotka ilmeisesti olivat risteytyneet leijonien kanssa, mistä johtui että hän silloin tällöin vielä tänä päivänä tapasi näiden kauheita jälkeläisiä.

Tämän uuden vanhan maailman oikeat leijonat eivät poikenneet suurestikaan hänen tuntemistaan leijonista koon ja ruumiinrakenteensa puolesta, ne olivat melkein identtiset. Mutta poikasten leoparditäplät säilyivät näissä leijonissa elämän loppuun asti.

Kahden kuukauden ponnistelun jälkeen Tarzan ei ollut tavannut pienintäkään merkkiä siitä, että Jane olisi tullut tähän kauniiseen mutta kammottavaan maahan. Apinamiehen ihmissyöjien kylässä suorittamat tutkimukset ja naapurheimojen kuulustelut olivat kuitenkin saaneet hänet vakuuttuneeksi siitä, että jos Jane vielä oli elossa, häntä oli etsittävä täältä. Karsintamenetelmällä hän oli näet tullut siihen tulokseen, että tämä oli ainoa mahdollinen pakosuunta. Tarzan ei osannut arvata, millä tavalla Jane oli ylittänyt rämeiköt, mutta jokin hänen sisimmässään tuntui vakuuttavan hänelle, että Jane oli tullut soiden yli. Mutta tämä tuntematon, koskematon erämaa oli tavattoman laaja. Jylhät vuoret sulkipat hänen tiensä, kallioiden partaalta syöksyvät kosket vaikeuttivat etenemistä, ja joka käänteessä hänen oli pakko mitellä henkisiä ja fyysisiä voimiaan suurten petoeläinten kanssa, taisteltava hengestään.

Tämän tästä Tarzan ja Numa ajoivat takaa samaa saalista ja onni suosi milloin miestä, milloin petoa. Vain har-

voin apinamies joutui kulkemaan nälkäisenä, sillä riistaeläimiä, lintuja ja kaloja sekä hedelmiä ja lukemattomia sellaisia kasviksia, joilla viidakon kasvatti pystyi elämään, o runsaasti.

Tarzan oli usein ihmetellyt miksi hän ei ollut tavannut merkkiä ihmisistä näin hedelmällisessä maassa, ja lopulta hän oli tullut siihen tulokseen, että päivän polttama okait kasvava aro ja kauheat rämeiköt muodostivat kyllin vaikkakaan esteen, joka suojeli tätä seutua tehokkaasti ihmisten turkeilulta.

Useita päiviä etsittyään hän oli lopulta löytänyt vuoriston läpi johtavan solan ja päästyään toiselle puolelle havainnut olevansa täsmälleen samanlaisessa maastossa, mistä oli lähtenyt. Riistaa oli runsaasti, ja erään rotkon suulla sijaitsevan vesikuopan ääreltä apinamies tapasi Bara-hirven, joka hänen oli helppo kaataa.

Ilta hämärtyi juuri. Isojen nelijalkaisten saalistajien ääniä kuului joka puolelta. Koska rotkon puista ei löytynyt muokkavaa yösijaa, apinamies heitti Baran ruhon olalleen ja lähti ulos savannille. Sen toisella puolella kasvoi mahtavia puita, ja hän tiesi, että siellä missä oli tuollainen aarniometsä, siellä oli myös tiheä viidakko. Sinne Tarzan suuntasi askelensa. Mutta päästyään savannin puoliväliin hän havaitsi yksinäisen puun, joka soveltui erittäin hyvin yösijaksi. Hän heilautti itsensä oksille ja löysi kohta mukavan lepopaikan.

Tyydyttyään nälkänsä Baran lihalla hän vei loput ruokasta turvalliseen koloon kyllin korkealle maasta, palautti entiselle paikalleen ja paneutui nukkumaan. Hetken kuluessa leijonien karjahdukset ja pienempien kissaeläinten karjahdukset kaikuivat kuuroille korville.

Viidakon tavalliset äänet pikemminkin rauhoittivat kuin häiritsivät apinamiestä, mutta jokainen tavallisuudet

poikkeava ääni herätti Tarzanin sikeimmästäkin unesta. Kuun ollessa korkeimmillaan taivaalla äkillinen jalkojen töminä pehmeässä ruohikossa puun lähettyvillä herätti hänet ja valpastutti toimintaan. Tarzan ei herännyt meidän tavoin, luomet raskaina ja aivot pöpperössä, sillä jos luonnonvaraisina elävät otukset heräisivät siten, niillä ei olisi montakaan herätystä. Kun hän aukaisi kirkkaat silmänsä, hänen aivonsa vastaanottivat selkeitä aistihavaintoja.

Ensi silmäyksellä apinamies näki melkein alastoman valkoisen miehen kiitävän suoraan puuta kohti ja samassa hän havaitsi takamuksista ulkonevan pitkän valkoisen hännän. Pakenijan kintereillä ja niin lähellä, ettei tällä näkynyt olevan mitään mahdollisuuksia pelastua, syöksyi Numa-leijona täyttä vauhtia. Äänettömänä saalis, äänettömänä saalistaja. Kuin haamut nuo kaksi kiitivät äänettöminä kohti julman kilpajuoksun huipentumista murhenäytelmään.

Samalla hetkellä kun Tarzan aukaisi silmänsä ja näki mitä tuolla alhaalla tapahtui, samassa silmänräpäyksessä kun kuva välittyi hänen tajuntaansa apinamies oli jo ilmassa. Hän oli nähnyt itsensä kaltaisen valkoihoisen olennon verivihollisensa ahdistamana. Leijona oli niin lähellä, ettei Tarzanelle jäänyt aikaa harkita hyökkäystä. Kuin uimari, joka hyppää pää edellä ponnahduslaudalta veteen, apinain Tarzan sukelsi Numa-leijonan kimppuun oikeassa kädessään isänsä paljastettu veitsi, joka monen monta kertaa oli purnertunut leijonan verestä.

Terävä kynsi hipaisi Tarzanin kylkeä ja teki siihen pitkän, syvän haavan. Sitten apinamies oli jo Numan selässä, ja veitsen terä upposi yhä uudestaan hurjan pedon kylkeen. Mies ei enää paennut, eikä hän jäänyt toimeettomaksi. Hänenkin oli villin luonnon kasvatti ja tajusi heti että ihme oli tapahtunut ja pelastanut hänen henkensä. Hän pysähtyi ja

syöksyi nuija koholla Tarzanin avuksi ja Numan tuhoksi. Leijonan litteään kalloon suunnattu hirvittävä isku tainnutti pedon. Tarzanin veitsi upposi sen sydämeen. Muutamat kouristuksenomaiset nytkähdykset ja lihasten äkillinen herpaantuminen todistivat raatelijan hengenlähdön.

Ponnahtaen pystyyn apinamies laski jalkansa kaatamansa pedon päälle, käänsi kasvonsa Gorolle, kuulle, ja päästi ilmoille hurjan voitonhuudon, joka usein oli kaikunut hänen synnyinseutunsa viidakossa.

Kun tuo kaamea huuto kohosi apinamiehen huulilta, ihmisenkaltainen olento hätkähti ja astui askeleen taaksepäin. Mutta kun Tarzan pani metsästysveitsensä tuppeen ja kääntyi toisen puoleen, tämä näki ettei pelkoon ollut aihetta.

Molemmat seisoivat hetken aikaa ja katselivat toisiaan, ja sitten vieras päästeli ääniä, jotka ilmaisivat että tällä oli samantapaisia älyllisiä lahjoja kuin Tarzanilla, vaikka puhuikin tuntematonta kieltä. Tämä merkitsi siis, että vaikka tuolla olennolla oli apinan häntä, peukalot ja isotvarpaat, hän ilmeisesti oli kaikissa muissa suhteissa ihminen.

Olento huomasi että Tarzanin kyljestä valui verta. Kupeellaan riippuvasta pussista hän otti pienen massin ja tuli Tarzanin luo osoittaen merkkikielellä, että hän toivoi tämän paneutuvan pitkäkseen, jotta voisi hoitaa vamman. Hän raotti haavaa ja sirotteli siihen pulveria pienestä massista. Haavan kirvely ei ollut mitään hoidosta aiheutuneen kidutuksen rinnalla, mutta tottuneena fyysiseen kipuun apinamies kesti sen tyynesti. Tuokion kuluttua verenvuoto lakkasi ja sen mukana kipukin.

Tarzan yritti vastata toisen pehmeällä ja sangen miellyttävällä äänellä ilmaistuihin ajatuksiin monella eri sisämaan murteella, hän kokeili jopa isojen apinain kieltä,

mutta mies ei näkynyt ymmärtävän häntä. Kun esihistorialliselle pithecanthropukselle selvisi, että he eivät voineet ymmärtää toisiaan, hän astui lähemmäksi Tarzania, painoi vasemman kätensä sydäntään vasten ja laski oikean kätensä apinamiehen sydämen tienoille. Tarzan ymmärsi että tämä oli tarkoitettu ystävälliseksi tervehdykseksi. Tuntien villien tavat hän arvasi, että häneltä odotettiin samanlaista tervehdystä, ja toimi sen mukaisesti. Tämä ilmeisesti miellytti ja tyydytti uutta tuttavaa, joka alkoi taas puhua nopeasti. Lopulta hän kallisti päänsä taaksepäin, nuuhki ilmaa, osoitti puussa olevan Bara-hirven ruhoa ja taputti vatsaansa. Tällaista merkkikieltä tyhminkin olisi tajunnut. Heilauttaen kättään Tarzan antoi vieraille luvan syödä ateriansa tähteet. Mies hyppäsi ketterän pikkuapinan lailla puun alimmalle oksalle ja turvautuen pitkään taipuisaan häntäänsä kiipesi ripeästi ylös hakemaan lihan.

Pithecanthropus ei puhellut syödessään. Terävällä veitsellään hän leikkasi pieniä suikaleita hirven paistista. Omalta paikaltaan puusta Tarzan katseli toveriaan pannen erityisesti merkeille inhimilliset piirteet, joita irvokkaat peukalot, isotvarpaat ja häntä kieltämättä olivat omiaan korostamaan.

Hän ihmetteli, edustiko tämä olento jotakin outoa rotua vai oliko kysymys ainoastaan luonnonoikusta? Molemmat vaihtoehdot olisivat tuntuneet yhtä mahdottomilta, ellei hänellä olisi ollut edessään ilmielävä todistus siitä, että tällainen otus oli olemassa. Tällä miehellä oli sekä häntä että hyvin kehittyneet kiipeilijän kädet ja jalat. Hänen kullalla heloitettut ja jalokivin koristetut varusteensa olivat taitavien mestarien työtä. Tarzan ei tietenkään osannut päätellä, olivatko ne tämän yksilön, hänen kaltaistensa vai aivan toisenlaiseen rotuun kuuluvien aikaansaannoksia.

Lopetettuaan ateriansa vieras pyyhki sormensa ja huulensa läheiseltä oksalta repimillään lehdillä, katsoi Tarzaniin ja hymyi kauniisti paljastaen rivin vahvoja valkoisia hampaita, joista kulmahampaat eivät olleet sen suuremmat kuin Tarzanillakaan. Lausuttuaan muutamia sanoja, jotka Tarzan arveli kohteliaaksi kiitokseksi, mies etsi itselleen mukavan makuupaikan puusta.

Maa oli vielä kietoutunut aamusarastusta edeltävään hämyyn, kun Tarzan heräsi siihen että puuta, josta hän oli etsinyt suojaa, ravistettiin lujasti. Aukaistessaan silmänsä hän totesi että toveri oli myös hereillä ja vilkaistessaan nopeasti ympärilleen nähdäkseen, mikä oli heitä häirinnyt, apinamies hämmästyí suuresti.

Puun vieressä erottui hämärästi valtava hahmo, joka jättiläismäisellä vartalollaan oli kahisuttanut oksia ja herättänyt hänet. Tarzania sekä kummastutti että harmitti se, että noin suuri otus oli päässyt yllättävän lähelle, ennen kuin hän heräsi. Hämyssä apinamies arveli häiritsijää norsuksi. Se oli kuitenkin isompi kuin hänen aikaisemmin näkemänsä norsut. Mutta kun ääriviivat erottuivat selvemmin, hän näki silmiensä tasalle kuuden metrin korkeuteen kohoavan omituisesti kyhmyisen selän, oli kuin otuksen jokaisesta selkänikamasta olisi kasvanut iso paksu sarvi. Apinamies näki vain osan otuksen selästä, suurin osa sen ruumiista hukkui puun juurella oleviin synkkiin varjoihin. Sieltä kuuluvat äänet aiheutuivat valtavista leuoista, jotka rouskivat lihaa ja luita. Herkkiin sieraimiinsa kantautuvasta vainusta apinamies ymmärsi että kyseessä oli valtava matelija, joka pisti poskeensa heidän alkuyöstä surmaamansa leijonan.

Kun Tarzan uteliaana yritti terävällä katseellaan tunkeutua noiden tummien varjojen läpi, hän tunsí keveän koske-

tuksen olallaan ja kääntyessään hän näki että toverilla oli asiaa hänelle. Mies painoi etusormen huulilleen kuin vaikeamisen kehotukseksi ja kiskoi Tarzania käsivarresta merkiksi siitä, että heidän pitäisi livistää heti.

Käsittäessään että hän oli tullut ihmeelliseen maahan, sellaisten valtavien otusten tyyssijaan, joiden käyttäytymisestä ja vaarallisuudesta hänellä ei ollut aavistustakaan, apinamies suostui lähtemään. Äärettömän varovaisesti pithecanthropus laskeutui puusta jättäen tämän itsensä ja yöllisen saalistajan väliin. Tarzan kintereillään hän hiipi äänettömästi pois pimeän tasangon yli.

Apinamies luopui kovin vastahakoisesti tästä tilaisuudesta tutustua otukseen, joka luultavasti oli täysin erilainen kuin hänen aikaisemmin tapaamansa eläimet. Mutta hän ymmärsi että oli parempi olla varovainen kuin uhkarohkea. Hän turvautui siihen villieläinten vaistoon, joka estää niitä asettumasta tarpeettomasti vaaroille alttiiksi, koska niiden arkielämä on muutenkin kyllin vaarallista.

Kun nouseva aurinko karkotti yön varjot, Tarzan oli saapunut aarniometsän laitaan. Hänen oppaansa sukelsi viidakkoon noustakseen ketterästi puiden oksille, joita pitkin hän eteni tottumuksen ja synnynnäisen vaiston suomalla varmuudella. Mutta vaikka tuolla ihmisolennolla oli apunaan kiipeilijän häntä, sormet ja varpaat, hän ei liikkunut puissa yhtään sen helpommin tai varmemmin kuin Tarzan.

Näin matkatessaan apinamies muisti haavan, jonka hän yöllä oli saanut kylkeensä Numan terävistä kynsistä. Tutkiessaan naarmua hän hämmästykseseen totesi, ettei siinä tuntunut minkäänlaista kipua eikä näkynyt jälkeäkään tulehduksesta. Tämä johtui epäilemättä siitä antiseptisestä aineesta, jota hänen outo toverinsa oli sirotellut siihen.

Taivallettuaan pari kolme kilometriä Tarzanin toveri las-

keutui maahan kirkkaan puron nurmea kasvavalle törmälle. He joivat purosta, ja Tarzan havaitsi että vesi oli raikkaan puhdasta ja jäätävän kylmää, mikä todisti että vesi oli juossut nopeasti korkeilla vuorilla sijaitsevista alkulähteistä.

Tarzan vapautui lannevaatteestaan ja aseistaan ja heittäytyi puun juureen syntyneeseen syvänteeseen, josta hänen hetken kuluttua nousi suuresti virkistyneenä ja aamiaista kaipaillen. Vedestä noustessaan hän huomasi toverinsa tarhastelevan häntä hämmästynyt ilme kasvoillaan. Tämä laskeutui kätensä apinamiehen olalle, käänsi hänet selin itseensä ja kosketti etusormellaan hänen häntäluutaan, nosti oman häntänsä näkyviin olkansa takaa, käänsi Tarzanin jälleen kasvojen kanssa, osoitti häntä ja sitten omaa lisäketjua hämmästyttävästi ilme kasvoillaan ja puhellen kiihkeästi oudolla kielellään.

Apinamies ymmärsi toverin luultavasti vasta nyt huomanneen, että hän oli luonnostaan eikä tapaturmaisesti hännätön. Hän näytti isovarpaitaan ja peukaloitaan tehdäkseen toiselle selväksi, että he olivat erilaisia.

Mies pudisti päätään, oli kuin hän ei olisi lainkaan ymmärtänyt, miksi Tarzan oli erilainen. Lopulta hän kuitenkin olkapäitään kohauttaen lakkasi pohtimasta ongelmaansa ja riisui omat varusteensa, taljansa ja aseensa, ja astui suvan suuntaan.

Peseydyttyään ja puettuaan ylleen vähäiset varusteensa hän istuutui puun juurelle ja viittasi Tarzania luokseen, aukaisi oikealla kupeellaan riippuvan pussin ja otti siitä suikaleiksi leikattua kuivaa lihaa ja pari kourallista Tarzanille tuntemattomia ohutkuorisista pähkinöitä. Kun Tarzan näki toisen rikkovan niitä hampaillaan ja syövän sydämet, hän seurasi esimerkkiä ja totesi, että pähkinät olivat maukkaita ja täyttyviä. Kuivattu lihakaan ei maistunut pahalta, vaikk

siitä puuttui suola, jonka hankkiminen saattoi olla vaikeata täällä.

Heidän syödessään Tarzanin toveri osoitti pähkinöitä, kuivattua lihaa ja erilaisia lähettyvillä olevia esineitä ja ilmeisesti lausui niiden nimet omalla kielellään. Apinamies ei voinut muuta kuin hymyillä uuden tuttavansa innolle antaa hänelle opetusta, joka voisi johtaa ajatusten vaihtoon heidän välillään. Koska apinamies ennestään hallitsi useita kieliä ja lukuisia murteita, hän arveli voivansa helposti sulattaa vielä yhden, vaikka sillä ei näkynyt olevan mitään yhteistä niiden kielten kanssa, jotka hän osasi ennestään.

He olivat niin syventyneitä ruokailuun ja opiskeluun ettei kumpikaan huomannut helmenkirkkaita silmiä, jotka tuijottivat heitä ylhäältä, eikä Tarzan aavistanut vaaraa, ennen kuin iso karvainen otus hyppäsi oksilta suoraan hänen toverinsa kimppuun.

2. KUOLEMAAN ASTI

Samalla hetkellä kun Tarzan huomasi otuksen hän näki että se oli kaikissa muissa suhteissa hänen toverinsa kaltainen, paitsi että ruumista peitti musta takkuinen karva, joka miltei kätki kasvopiirteet. Sillä oli jopa samanlaiset varusteet ja aseet kuin ahdistetullakin. Ennen kuin Tarzan ennätti estämään sitä, otus oli iskenyt hänen toveriaan päähän kyhmyisellä nuijalla. Mies kaatui tajuttomana maahan, mutta hyökkääjä ei ennättänyt tuottaa muuta vahinkoa

puolustuskyvyttömälle uhrilleen, sillä apinamies puuttu asiaan.

Tarzan huomasi heti että hän oli käynyt syliksi melkein yli-inhimilliset voimat omaavan otuksen kanssa. Vahvat jäntevät sormet tavoittelivat hänen kurkkuaan ja toinen käsi kohotti nuijaa hänen päänsä yläpuolelle. Mutta jos karvaisella hyökkääjällä oli paljon voimaa, sitä oli myös hänen sileäihoisella vastustajallaan. Leukaan suunnatulla hirtittävällä nyrkiniskulla Tarzan horjautti päällekkarkajaan, jättäen sitten hänen omat sormensa saivat otteen karvaisesta kurkkukusta, ja toisella kädellä hän tarttui nuijaa pitelevään käsiin varteen. Yhtä nopeasti hän sijoitti oikean jalkansa karvaisen otuksen taakse, ponnisti voimansa ja paiskasi sen lonkkaaltaan maahan heittäytyen samalla sen rinnan päälle. Siinä rytkäksessä nuija putosi otuksen käsistä, ja Tarzanin otte irtosi. Nyt molemmat sitoivat toisensa kuolettavaan syleilyyn. Vaikka vastustaja puri häntä, Tarzan ymmärsi pian etteivät hampaat olleet erityisen tehokkaat hyökkäys- ja puolustusaseina, sillä ne eivät olleet juuri isommat kuin hänen omat hampaansakaan. Hänen oli ennen kaikkea varottava taipuisaa häntää, joka yritti kiertyä hänen kaulaansa. Tällaisesta uhasta hänellä ei ollut aikaisempia kokemuksia.

Painiskellen ja murahdellen he kieriskelivät maassa puu-juurella ollen vuoroin alla vuoroin päällä. Kumpikin yritti estää toista saamasta kuristavaa otetta kurkusta. Sitten apinamies näki tilaisuutensa. Heidän kieriskellessään maassa hän pyrki yhä lähemmäksi suvantoa, jonka rannalla taistelu käytiin. Viimein he olivat aivan veden partaalla, ja Tarzanin tarvitsi enää pudottautua toisen kanssa veteen sillä tavalla, että hän itse jäisi päälimmäiseksi.

Mutta samalla hetkellä Tarzan sattui näkemään maassa pitkällään makaavan toverinsa takana häijynnäköisen juon

vikkaan sapelihampaisen pedon, joka kyyryssä ärisi heille.

Samassa myös Tarzanin karvainen vastustaja näki ison vaarallisen kissan. Hän lopetti heti Tarzaniin kohdistuneet vihamielisyydet ja yritti kirkuen ja pärpättäen vapautua Tarzanin otteesta tavalla, joka osoitti että hän katsoi heidän taistelunsa päättyneen siihen. Ymmärtäessään tajutonta toveriaan sapelihampaan tahoilta uhkaavan vaaran, apinamies tahtoi puolustaa tätä, ja siksi hän hellitti otteensa vastustajastaan. Molemmat nousivat pystyyn.

Tarzan tempasi veitsen ja lähestyi toveriaan arvellessaan että askeinen vastustaja käyttäisi tilaisuutta hyväkseen ja lähtisi pakoon. Mutta Tarzanin hämmästykseksi toinen haki nuijansa ja siirtyi hänen rinnalleen.

Matalaksi painautunut iso kissa makasi liikkumattomana noin viidentoista askeleen päässä pithecanthropuksesta. Ainoastaan sen häntä nytkähteli, ja se kähisi huulet irtessa. Astuessaan maassa makaavan toverinsa yli Tarzan näki tämän luomien värähtävän ja aukeavan. Hän tunsisi sisimmässään merkillistä helpotusta siitä, ettei mies ollut kuollut, ja hän tajusi että hänen villissä rinnassaan oli herännyt kiintymys tätä outoa uutta ystävää kohtaan.

Tarzan lähestyi sapelihammasta, ja karvainen mies pyysytteli hänen rinnallaan. Lähemmäksi, lähemmäksi. Peto hyökkäsi, kun he olivat noin kuuden askeleen päässä siitä. Se kävi karvaisen ihmisenkaltaisen otuksen kimppuun, joka pysähtyi torjumaan hyökkäystä nuija koholla. Tarzan sensijaan heittäytyi eteenpäin yhtä nopeasti kuin nopsa kissa. Hän sukelsi pää edellä kuin taklausta yrittävä rugby-pelaaja, sai oikean kätensä kierretyksi pedon kaulalle ja vasemman kätensä sen vasemman lavan alle, ja hänen hyökkäyksensä voima oli niin suuri, että molemmat kaatuivat ja kieriskelivät useita kertoja maassa. Kissa kiljui ja kynsi vapau-

tuakseen ja päästäkseen käymään ahdistajan kimppuun, joka taisteli raivokkaasti säilyttääkseen otteensa.

Näytti siltä kuin hyökkäys olisi aiheutunut hullusta mielettömästä raivosta, josta äly ja taito olivat kaukana. Sellainen olettaus olisi kuitenkin mennyt pahasti pieleen. Kookkaan apinamiehen jokainen lihas totteli pitkäaikaiseen kokemukseen perustuvan oivalluksen käskyjä, ja vaikka hänen pitkät, voimakkaat jalkansa näyttivät auttamattomasti sotkeutuneen kissan takakäpäliin, ne osasivat kuin ihmeen kautta aina väistää raatelevia kynsiä. Kieriskelystä ja taistelun tuoksinasta huolimatta ne olivat oikealla hetkellä valmiina toteuttamaan apinamiehen suunnitelmia. Samalla hetkellä, kun peto luuli pääsevänsä voiton puolelle, apinamies nousi äkkiä pystyyn rutistaen sen juovikkaan selän rintaansa vasten ja taivuttaen itsensä taaksepäin niin että peto joutui avuttomana huitomaan ilmaa.

Samassa mustakarvainen otus riensi paikalle ja upotti veitsensä pedon sydämeen. Tarzan ei hellittänyt otettaan ennen kuin peto vavahti hervottomaksi. Silloin hän sysäsi sen luotaan, ja ne kaksi, jotka äsken olivat antautuneet taisteluun surmaamisen aikeissa, katselivat toisiaan yhteisen vihollisensa ruumiin yli.

Tarzan odotti valmiina sovintoon tai vihollisuuksiin. Pian musta nosti kaksi karvaista kättä, painoi vasemman käden sydäntänsä vasten ja ojensi oikean painaakseen sen Tarzanin rintaa vasten. Samanlaisella ystävällisellä tervetulo-tyksellä *pithecanthropus* oli sinetöinyt liittonsa apinamiehen kanssa. Tarzan hyväksyi ystävyystarjouksen. Hän iloitsi jokaisesta liittolaisesta, jonka hän voisi saada puolelleen tässä oudossa ja villissä maailmassa.

Tämän pienen toimituksen jälkeen Tarzan vilkaisi karvattomaan *pithecanthropukseen* ja havaitsi sen palanneen

tajuihinsa sekä nousseen istumaan ja katselemaan heitä tarkkaavaisena. Sitten mies kömpi pystyyn. Mustakarvainen kääntyi hänen puoleensa ja puhutteli häntä kielellä, joka ilmeisesti oli heille yhteinen. Sileäihoinen vastasi puheeseen, ja molemmat liihestyivät hitaasti toisiaan. Tarzan katseli kiinnostuneena, mitä tästä seuraisi. He pysähtyivät muutaman askeleen päähän toisistaan puhellen kumpikin vuorollaan nopeasti mutta kiihkottomasti. Molemmat katsoivat välistä Tarzania ja nyökkäsivät häneen päin, joten hän ymmärsi että keskustelu koski ainakin osittain häntä.

Nyt miehet tapasivat toisensa ja toistivat ystävyysosoitukset, joilla Tarzan ja musta olivat lopettaneet vihamielisyytensä. Sitten he tulivat apinamiehen luo ja puhuivat hänelle vakavasti, oli kuin he olisivat tahtoneet saattaa jonkin tärkeän asian hänen tietoonsa. He ymmärsivät kuitenkin pian ettei puheesta ollut apua ja turvautuivat merkikieleen ilmoittaen Tarzanille aikovansa jatkaa matkaansa yhdessä ja kehottaen häntä tulemaan mukaan.

Koska Tarzan ei ollut liikkunut heidän osoittamallaan suunnalla, hän liittyi kovin mielellään heidän seuraansa. Hän oli nimittäin päättänyt tutkia tätä seutua perusteellisesti, ennen kuin luopuisi Janen etsimisestä täältä.

Useita päiviä he samoilivat korkealle kohoavan vuorijonon rinteitä. Tämän luoksepääsemättömän syrjäseudun villit asukkaat ahdistelivat heitä monta kertaa. Toisinaan Tarzan näki vilahdukselta kummallisia jättiläisolioita öisten varjojen keskellä.

Kolmantena päivänä he osuivat isoon luolaan, jonka luonto oli tehnyt matalan kallion kupeeseen. Kallion juurella juoksi yksi niistä lukuisista vuoristopuroista, jotka kastelivat savannia ja lopulta hukkuivat alavan maan rämeikköihin. Kolmikko valitsi luolan tilapäiseksi asuinsi-

jakseen, ja Tarzan oppi nyt toveriensa kielen nopeammin kuin liikkeellä oltaessa.

Luolassa olevista merkeistä näkyi että siinä oli joskus asunut ihmisenkaltaisia otuksia. Siellä näkyi jälkiä alkeellisesta kivisestä tulisijasta, ja seinät ja katto olivat tummuneet nuotioden savusta. Nokeen oli raaputettu ja kivipintaan kaiverrettu omituisten merkkien lisäksi petojen, lintujen ja matelijoiden kuvia. Jotkut viimeksimainituista toivat mieleen jura-kauden sukupuuttoon kuolleita otuksia. Tarzanin toverit lukivat tuoreimmat merkit suurella mielenkiinnolla ja kommentoivat niitä. Sitten hekin pääsivät veitsensä kärjellä oman lisäyksensä noiden tummuneiden seinien kenties ikivanhoihin muistiinpanoihin.

Tarzanin uteliaisuus heräsi, mutta hän ei keksinyt tällaista muuta selitystä kuin että hän näki edessään maailman ehkä alkeellisimman vieraskirjan. Se ainakin väläytti hänelle uuden puolen niistä oudoista olennoista, joiden pariin kohta lo oli hänet heittänyt. Vaikka näillä miehillä oli marakattin häntä ja toinen heistä oli yhtä karvainen kuin mikä turkiseläin tahansa, oli kuitenkin ilmeistä että he omistivat sekä puhe- että kirjakielen. Puhekieltä Tarzan alkoi vähitellen hallita, ja tämä uusi odottamaton todistus sivistyksestä olennoissa, joilla oli paljon ulkoisia pedon piirteitä, kannusti Tarzania oppimaan heidän kieltään entistä nopeammin ja tarmokkaammin. Hän tiesi jo toveriensa nimet samoin kuin niiden eläinten ja kasvien, joita he olivat tavanneet usein.

Opettajan rooliin asettunut karvaton valkoihoinen Tarzan suoritti tehtävänsä niin järkipäisesti, että tulokset näkyivät oppilaan nopeasti omaksumana kielitaitona. Myös mustakarvainen Om-at tuntui ottavan Tarzanin opettamisen sydämenasiakseen. Näin ollen jompikumpi heistä huo-

lehti melkein taukoamatta apinamiehen opettamisesta. Tulos oli odotusten mukainen — nopeasti omaksuttu taito johti aivan huomaamatta sanalliseen ajatustenvaihtoon.

Tarzan selitti tovereilleen matkansa tarkoituksen, mutta kumpikaan heistä ei voinut antaa hänelle toiveita herättävää johtolankaa. Heidän maassaan ei ollut näkynyt sellaista naista, ja Tarzan oli ainoa hännätön mies, jonka he ikinä olivat tavanneet.

”Kuu on syöty seitsemän kertaa sinä aikana kun minä olen ollut poissa A-lurista”, sanoi Ta-den. ”Paljon asioita voi tapahtua seitsemässä kuukaudessa, mutta naisesi olisi tuskin voinut saapua maahamme niiden kauheiden rämeikköjen yli, jotka osoittautuivat sinullekin melkein voittamattomaksi esteeksi. Ja vaikka hän olisi tullutkin, olisiko hän selvinnyt hengissä niistä vaaroista, jotka olet jo kohdannut ja vielä tulet kohtaamaan? Meidänkään naisemme eivät uskaltaudu kaupunkeja ympäröivään villiin erämaahan.”

”A-lur, valkea kaupunki, valon kaupunki”, Tarzan mietiskeli kääntäessään nimen omalle kielelleen. ”Entä missä on A-lur? Onko se sinun kaupunkisi, Ta-den, ja Om-atin?”

”Se on minun”, vastasi karvaton mies, ”mutta se ei ole Om-atin. Waz-doneilla ei ole kaupunkeja — he elävät metsien puissa ja kallioluolissa, eikö niin, musta mies?”

”Totta”, vastasi karvainen jätti. ”Me waz-donit olemme vapaita — vain ho-donit rakentavat kaupunkeja vankiloikseen. Minä en tahtoisi olla ho-don!”

Tarzan hymyili. Täälläkin ihmiset jaoteltiin valkoisiin ja mustiin — ho-doneihin ja waz-doneihin. Sillä ei näyttänyt olevan mitään merkitystä että he olivat yhdenvertaisia älykkyydessä — toinen oli valkoinen, toinen musta, ja oli helppo nähdä, että valkoinen katsoi olevansa toista parempi, se paljastui hänen hiljaisesta hymystään.

”Missä on A-lur? Oletko menossa sinne?”

”Se on vuorten takana, mutta en palaa sinne vielä, vastasitten, kun Ko-tania ei ole enää”, vastasi Ta-den.

”Kuka on Ko-tan?” kysyi Tarzan.

”Ko-tan on kuningas. Hän hallitsee tätä maata. Minä olin hänen satureitaan. Asuin Ko-tanin palatsissa, siellä tapasin hänen tyttärensä O-lo-an. Tähtivalo ja minä rakastimme toisiamme, mutta Ko-tan ei hyväksynyt minua. Hän lähetti minut taistelemaan Dak-atin kyläläisiä vastaan, jotka olivat kieltäytyneet maksamasta veroa kuninkaalle. Tämä arveli, että minä saisin surmani, sillä Dak-at on kuuluisa urheista satureistaan. Mutta minä en kuollutkaan, vaan palasin voitokkaana. Toin saatavamme ja vangitsemani Dak-atin. Mutta Ko-tan ei ollut tyytyväinen, sillä hän näki että O-lo-a rakasti minua entistä enemmän, oli ylpeä minusta.”

”Mahtava isäni Ja-don, leijonamies, on päällikkönä A-lurin ympäristön suurimmassa kylässä. Ko-tan ei uskaltanut loukata isääni, hänen oli pakko onnitella minua menestyksestäni. Mutta hän teki sen vastahakoisesti. Sinä et ymmärrä! Vastahakoisuus näkyi hymynä, joka vain käpristi huulia saamatta silmiä säkenöimään – se oli valheellinen, teko-pyhä. Minua täytyi kiittää ja palkita. Mikä olisikaan ollut minulle parempi palkinto kuin hänen tyttärensä O-lo-an käsi? Mutta hän tahtoikin säästää O-lo-an Bu-lotille, sen päällikön pojalle, jonka isoisän isä oli kuningas. Bu-lotin isä Mo-sar tahtoisikin itse päästä kuninkaaksi, mutta Ko-tanin tarjoama naimakauppa tyydyttäisi häntä ja kaikkia hänen kannattajiaan.”

”Mutta miten Ko-tan palkitsisi uskollista Ta-denia? Me kunnioitamme suuresti pappejamme. Temppeleissä päälliköt ja kuningaskin kumartelevat heille. Ko-tan ei voisi suoda alamaiselleen suurempaa kunniaa – mikäli tämä tahtoisikin.”

päästä papiksi, mutta minä en tahdo. Papeista tehdään eunukkeja, he eivät saa mennä naimisiin.”

”O-lo-a itse toi minulle sanan, että hänen isänsä oli antanut temppeliin siirtymiseni toteuttamiskäskyn. Kutsu saapua Ko-tanin puhutteluun oli jo matkalla luokseni. Kiel täytyminen kuninkaan tarjoamasta pappeudesta olisi ollut temppelien ja jumalien loukkaamista, josta seuraa kuolemantuomio. Minun ei kuitenkaan tarvitsisi kieltäytyä mistään, ellen menisi Ko-tanin puheille. O-lo-a ja minä katsoimme, että minun oli parempi paeta rinnassani pieni toivonkipinä kuin jäädä ja pappina luopua onnesta ainiaaksi.”

”Palatsin puutarhassa kasvavien isojen puiden varjossa suljin O-lo-an kenties viimeisen kerran syliini ja välttyäkseni tapaamasta sanansaattajaa, kiipesin palatsia suojaavan korkean muurin yli ja riensin pimeään kaupungin läpi. Nimeni ja arvoni takasivat minulle pääsyn ulos kaupungin portista. Sen jälkeen olen samoillut kauas hodonien asuin-sijoilta, mutta rinnassani asustaa suuri kaipaus takaisin saadakseni edes muurin ulkopuolelta katsella kaupunkia, jossa rakkaimpani asuu, ja käydäkseni synnyinseudullani tapaa-massa isääni ja äitiäni.”

”Onko vaara mielestäsi liian suuri?” kysyi Tarzan.

”Se on suuri, muttei liian suuri. Minä menen”, vastasi Ta-den.

”Lähden kanssasi, jos sallit, sillä minun täytyy tutustua A-luriin, valon kaupunkiin, ja etsiä kadonnutta puolisoani, vaikka arvelitkin mahdollisuuksia löytää hänet sieltä vähäiksi. Entä sinä, Om-at, lähdetkö kanssamme?”

”Miksikä en”, sanoi karvainen. ”Heimoni pesät sijaitsevat A-lurin takaisilla kallioilla, ja vaikka päällikkömme Essat karkotti minut, minun tekee mieli palata, sillä siellä on naaras, jota mielelläni tapaisin taas ja joka ilostuisi minut

nähdessään. Taidan lähteä kanssanne. Es-sat pelkäsi että minusta tulisi päällikkö, ja hän saattaa olla oikeassa. Mutta Pan-at-lee on minulle tärkeämpi kuin päällikkyys."

"Lähdenme siis kaikki kolme yhdessä", sanoi Tarzan.

"Ja taistelemme yhdessä. Kaikki kolme yhtenä miehenä!" huudahti Ta-den. Näin sanoessaan hän paljasti veitsensä ja kohotti sen päänsä yläpuolelle.

"Kaikki kolme yhtenä miehenä", toisti Om-at paljastaen aseensa ja matkien Ta-denia. "Sovittu!"

"Kaikki kolme yhtenä miehenä! Kuolemaan asti!" huusi apinain Tarzan, ja hänen veitsenteränsä välkkyi auringonpaisteessa.

"Lähtekäämme, veitseni janoaa Es-satin verta", sanoi Om-at.

Polku, jolla Ta-den ja Om-at kulkivat edellä, tuskin antaisi polun nimeä. Se soveltui paremmin vuorikauriille, apinoille tai linnuille kuin ihmisille, mutta kaikki kolme olivat tottuneet teihin, joille tavallinen mies ei lähtisi. Alarinteillä se kulki tiheään aarniometsän läpi, joka oli tulvillaan ryteiköiksi kaatuneita puita ja toisiinsa kietoutuneita köynnöksiä, niin että heidän oli edettävä korkealla huojuvia oksia pitkin. Sitten kuljettiin ammottavien kuilujen partaalla, missä kallion niljakkaan tuntuinen pinta antoi kovin epävarman sijan paljaillekin jaloille, kun he vuorikauriin tavoin hyppäsivät vaarallisesta paikasta toiselle. Om-at oli valinnut päästä huimaavan ja kammottavan tien huipulle. Hän kiersi kalliokielekkeen, jonka viereltä oli äkkijyrkkä putous kuusi sataa metriä alempana virtaavaan jokeen. Ja kun he viimein seisoivat verrattain tasaisella maalla, Om-at kääntyi katsomaan toisia pitkään tarkkaillen erityisesti apinain Tarzania.

"Te kelpaatte molemmat. Olette soveliaita tovereita Om-atille", hän sanoi.

”Mitä tarkoitat?” kysyi Tarzan.

”Valitsin tämän tien saadakseni tietää, uskallatteko seurata minua. Täällä heimoni nuoret soturit todistavat rohkeutensa, ja vaikka olemme syntyneet ja kasvaneet kallioiden kupeilla, emme häpeä tunnustaa että Pastar-ul-ved, Vuorten isä, on voittanut meidät, sillä vain harvat pääsevät sen huipulle – epäonnistuneiden luut viruvat vuoren juurella.”

Ta-den nauroi: ”En tahtoisi kulkea tätä tietä usein.”

”En minäkään. Mutta tämä oikotie on säästänyt meiltä yhden matkapäivän. Tarzan pääsee sen verran aikaisemmin katsomaan Jad-ben-Othon laaksoa. Tulkaa!” sanoi Om-at ja jatkoi ylöspäin Pastar-ul-vedin harjanteille. Sieltä he näkivät salaperäisen ja kauniin maiseman – korkeiden marmorinvalkoisten kallioiden ympäröimän ja syvien sinisten järvien täplittämän vihreän laakson, jonka läpi virtasi poukkoilevana sininen joki uomassaan. Ja keskellä laaksoa oli kaupunki, jonka talot olivat yhtä valkoiset kuin marmori-kalliot – kaupunki, jonka arkkitehtuuri näinkin kaukaa näytti kummalliselta mutta tyylikkäältä. Laaksosta kaupungin ulkopuolelta erottui joitakin erillisiä rakennusryhmiä: yksittäin, parittain tai kolme, neljä yhdessä, jotka kaikki olivat häikäisevän valkoisia ja muotoilultaan mielikuvituksellisia.

Laaksoa ympäröivissä kallioissa oli paikoin syviä rehevän kasvillisuuden täyttämiä rotkoja, jotka toivat mieleen vihreään keskusjärveen syöksyvät vihreät joet.

”Jad Pele ul Jad-ben-Otho”, Tarzan puheli itsekseen toveriensa kielellä. ”Suuren jumalan laakso – miten kaunis se onkaan!”

”A-lur, siellä asuu Ko-tan, Pal-ul-donin kuningas ja hallitsija”, sanoi Ta-den.

”Waz-donit asuvat rotkoissa. He eivät tunnusta Ko-tania koko Ihmisten maan hallitsijaksi”, huudahti Om-at.

Ta-den hymyili ja kohautti olkapäitään. ”Eipä riidellä siitä, mistä ho-donit ja waz-donit eivät ole aikojen kuluessa päässeet yksimielisyyteen, mutta sallithan että kerron sinulle salaisuuden, Om-at. Ho-donit elävät kutakuinkin hyvässä sovussa keskenään yhteisen hallitsijan alaisena, jotta he vaaran uhatessa voivat koota paljon sotureita vihollisia vastaan. Jokainen kynnelle kykenevä ho-don tulee mukaan. Mutta miten onkaan waz-donien laita? Teillä on koko joukko kuninkaita, jotka sotivat sekä ho-donien kanssa että keskenään. Kun joku heimoistanne lähtee taisteluun, sen täytyy jättää kotiin kyllin paljon sotureita suojaamaan naisia ja lapsia naapuriheimoilta. Kun tarvitsemme eunukkeja temppelihin tai apua pelloillemme ja koteihimme, me hyökkäämme suurin joukoin waz-donien jonkin kylän kimppuun. Te ette pääse pakenemaan, sillä teillä on vihollisia joka puolella, ja vaikka taistelisittekin urheasti, me viemme teiltä miehiä, joista tehdään eunukkeja temppelihin ja raatajia pelloillemme ja koteihimme. Niin kauan kuin waz-donit ovat noin typeriä, ho-donit säilyttävät heruutensa, ja heidän kuninkaansa on Ihmisten maan kuningas.”

”Lienet oikeassa, ja se johtuu siitä että naapurimme ovat narreja. Kaikki pitävät omaa heimoansa mahtavimpana ja katsovat että juuri heidän pitäisi hallita waz-doneja. He eivät myönnä, että minun heimoni soturit ovat kaikkein urheimmat ja meidän naaraamme kaikkein kauneimmat”, sanoi Om-at.

Ta-den nauroi: ”Kaikki muut heimot ajattelevat samalla tavalla, Om-at, ja se antaa ho-doneille heidän vahvimman valttiinsa”, hän sanoi.

"Lopettakaa jo! Tällaiset keskustelut päättyvät usein riitaan, eikä meidän sovi riidellä keskenämme", huudahti Tarzan. "Minua kiinnostaa tietenkin tiedot maanne poliittisesta ja taloudellisesta asemasta ja minä tahtoisin myös tutustua uskontoonne, mutta se ei saa aiheuttaa katkeruutta ainoissa ystävissä, jotka minulla on Pal-ul-donissa. Kai te tunnustatte saman jumalan?"

"Siinä vasta olemmekin eri mieltä", huudahti Om-at hie-man kiihtyneellä ja katkeralla äänellä.

"Eri mieltä!" Ta-den suorastaan huusi. "Ja miksi emme olisi? Kuka voisi kannattaa niin mahdotonta..."

"Seis! Nyt olen todella sohaissut ampiaispesää. Älkäämme enää puhuko politiikasta tai uskonnosta", huudahti Tarzan.

"Äly hoi", sanoi Om-at. "Sinun olisi kuitenkin hyvä tietää että yhdellä ja ainoalla jumalalla on pitkä häntä."

"Se on herjausta", huudahti Ta-den ja tarttui veitseensä.

"Jad-ben-Otholla ei ole häntää!"

"Vaiti!" kiljui Om-at ja ryntäsi toista päin, mutta Tarzan ennätti väliin.

"Riittää! Vannoimme ystävyyttä, olkaamme lupauksemme uskollisia jumalan edessä riippumatta siitä millaisena hänet tajuammekin."

"Olet oikeassa, hännätön. Huolehittakaamme vain ystävydestämme ja itsestämme ja luottakaamme siihen, että Jad-ben-Otho pystyy pitämään huolen itsestään."

"Hyvä on!" myöntyi Om-at. "Mutta..."

"Ei mitään muttia, Om-at", varoitti Tarzan.

Mustakarvainen kohautti olkapäitään ja hymyili. "Men-näänkö alas laaksoon? Tämä rotko on asumaton. Minun heimolaiseni asuvat tuolla vasemmalla näkyvän rotkon luolissa. Minä tahtoisin käydä tapaamassa Pan-at-leeta, Ta-den

tahtoisii käydä isänsä luona tuolla alhaalla laaksossa, ja Tarzan pyrkii A-luriin etsimään puolisoaan, jolle kuolema olisi parempi kuin joutuminen ho-donien pappien kynsiin. Mitä tehdään?”

”Pysykäämme yhdessä mahdollisimman kauan”, sanoi Ta-den. ”Om-atin täytyy käydä tapaamassa Pan-at-leeta salaalla yöllä, sillä emme edes me kolme yhdessä pystyisi selviytymään Es-satista ja hänen kaikista sotureistaan. Siihen kylään, jossa isäni on päällikkönä, voimme mennä milloin tahansa, sillä poikansa ystävät ovat Ja-donille aina tervetulleita. Mutta Tarzanin käynti A-lurissa on jo toista. Siihenkin löytynee keino, jos hän uskaltaa yrittää. Tulkaa lähemmäksi ja kuunnelkaa. Jad-ben-Orholla on tarkat korvat, ja tätä hän ei saa kuulla.”

Ta-den, leijonamiehen poika, kuiskasi rohkean suunnitelmansa toveriensa korvaan.

Ja samalla hetkellä asteli jäntevä melkein alaston vain lannevaatteeseen verhoutunut ja aseistautunut olento äänettömästi okaita kasvavan kuivan aron yli tarkastellen maata terävin silmin ja herkin sieraimin.

3. PAN-AT-LEE

Yö oli laskeutunut kartoittamattoman Pal-ul-donin ylle. Alhaalla läntisellä taivaalla oleva kuunsirppi loi pehmeätä aavemaista hehkua valkoisiin kalkkikallioihin. Mustat olivat varjot Kor-ui-jassa, leijonien rotkossa, jossa samannimi-

nen heimo asui. Heidän päällikkönsä oli Es-sat. Korkean jyrkänteen yläpäässä olevasta aukosta ilmestyi karvaisen olennon pää ja hartiat, ja tuimat silmät tähyilivät kallioseinää joka suuntaan.

Se oli heimon päällikkö Es-sat. Hän katseli oikealle ja vasemmalle ja alaspäin kuin varmistautuakseen siitä, ettei kukaan nähnyt häntä. Mutta kallioseinällä ei näkynyt mitään liikettä, eikä muita karvaisia olentoja kurkistellut muista luolansuista, jotka lukuisina avautuivat kallioseinässä ylimpänä sijaitsevan päällikön asunnolta aina kallion juurella sijaitsevien alhaisimpien heimolaisten asuntoihin asti. Sitten hän siirtyi ulos äkkijyrkälle valkoiselle kalkkikalliolle. Uudenkuun heikossa valossa näytti siltä kuin tuo tukeva mustakarvainen olento olisi liikkunut jollakin ihmeellisellä tavalla pystysuoralla kallioseinällä, mutta jos katsoi tarkkaan, näki että kallioseinä oli täynnä pieniä reikiä, joihin oli työnnetty miehen ranteen vahvaisia pinnoja. Es-satin kiipeilijän raajat ja pitkä taipuisa häntä sallivat hänen liikua perin helposti minne tahtoi — hän oli kuin iso rotta mahtavalla seinällä. Hän kiersi tielleen osuvien luolien suut.

Ulospäin luolat näyttivät kaikki samanlaisilta. Niihin pääsi kallioon hakatun parvekkeen kaltaiselta syvennykseltä, joka oli kolmesta kuuteen metriin leveä, kaksi ja puoli metriä korkea ja lähes puolitoista metriä syvä. Itse luolaan johtavan oviaukon kummallakin puolella oli pienempiä aukkoja, kaiketi ikkunoita, jotka antoivat asukkaille ilmaa ja valoa. Samanlaisia ikkunoita näkyi myös kallioseinässä parvekkeiden välissä. Koko kallio oli ilmeisesti koverrettu mehiläiskennon kaltaiseksi asunnoksi. Monista pienistä aukoista valui vettä kallion pintaa pitkin, ja toisten aukkojen tienoot olivat mustuneet savusta. Valuva vesi oli paikoin syövyttänyt kallion pinnan syville uurteille, mikä todisti että

se oli juossut siinä ja kastellut rotkoa jo ammoisilta ajoilta.

Tässä alkukantaisessa ympäristössä iso pithecanthropus ei herättänyt riitasointuja, hän kuului kuvaan yhtä hyvin kuin kallion laella humisevat puut tai ne toiset, jotka kät-kivät juurensa rotkon pohjan kosteaan saniaistiheikköön.

Nyt hän pysähtyi erään syvennyksen kohdalle kuuntelemaan ja pujahti sitten parvekkeen varjoihin yhtä äänettömästi kuin kuu loi valoaan välkkyvään veteen. Hän pysähtyi taas itse luolaan johtavalle aukolle kuuntelemaan. Sitten hän työnsi hiljaa syrjään aukkoa peittävän paksun taljan ja astui kallioon louhittuun luolaan. Sen perällä olevasta oviaukosta näkyi hämärää valoa. Hän hiipi erittäin varovasti, astui äänettömästi paljailla jaloillaan, irrotti kaulassaan olevan nuijan ja otti sen vasempaan käteensä.

Aukko johti poikittaiskäytävään, jonka kummassakin päässä oli samanlaiset aukot. Ja suoraan hänen edessään oli vielä kolmas aukko. Valo tuli vasemmalla olevasta kammiosta. Lepattava liekki paloi pienessä astiassa kivisellä pöydällä tai penkillä, joka oli yhtä vanha kuin tämä louhittu kammio, josta se oli kiinteä osa.

Nurkassa pöydän takana oli toista metriä leveä ja kaksi ja puoli metriä pitkä kivinen laveri, jolle oli levitetty jalan vahvuudelta pehmeäksi muokattuja turkisinahkoja. Laverin reunalla istui nuori waz-don naaras. Kädessään hän piti kullasta taottua peltiä, ja toisella kädellään hän suki kiiltävää turkkiaan pienellä jäykällä harjalla. Hän oli riisunut keltamustajuovaisen jatonahkaisen lannevaatteen ja laskenut sen viereensä vuoteelle, jossa olivat myös hänen kullasta taotut pyöreät rintasuojuksensa, joten hänen alastoman, sopusuh-taisen vartalonsa kauneus pääsi oikeuksiinsa. Tyttö oli kiel-tämättä kaunis, vaikka olikin sysimusta ja karvainen.

Es-satin tuimien kasvojen himokkaasta ilmeestä ja hänen

kiihtyneestä hengityksestään näki selvästi, että hän piti tyttöä kauniina. Hän astui nopeasti sisään, ja silloin nuori tyttö huomasi hänet. Hän kauhistui, sieppasi lannevaatteensa ja kietoi sen nopeasti vyötärölleen. Es-sat kiersi jo pöydän, kun tyttö otti rintalevyt.

”Mitä sinä haluat?” hän kuiskasi, vaikka tiesi varsin hyvin.

”Pan-at-lee, päällikkösi on tullut noutamaan sinut.”

”Tämäkö takia sinä lähetit isäni ja veljeni Kor-ul-luliin? Minä en kaipaa sinua. Poistu esi-isieni luolasta!”

Es-sat hymyili. Hän hymyili voimansa tuntevan pahan miehen hymyä, eikä se ollut lainkaan kaunis.

”Minä poistun täältä, Pan-at-lee, mutta sinä lähdet kanssani, lähdet päällikkösi Es-satin luolaan, jotta Kor-ul-jan naaraat saisivat kadehtia sinua. Tule!”

”En ikinä!” huudahti Pan-at-lee. ”Minä vihaan sinua. Mieluummin ottaisin ho-donin kuin sinut, sinä naisten pieksijä ja vauvojen surmaaja.”

Päällikkö väänsi kasvonsa kauheaan irvistykseen. ”Naaraspeto! Minä kesytän sinut! Minä taltutan sinut! Es-sat ottaa mitä tahtoo ja se, joka uskaltaa epäillä hänen oikeuksiaan tai vastustaa hänen pyrkimyksiään, saa ensin tehdä tehtävänsä ja sitten hänet murretaan tällä tavalla!” Mies otti kivisen vadin pöydältä ja rikkoi sen voimakkaissa kässissään. ”Sinä olisit voinut päästä ensimmäiseksi ja suurimmaksi suosikiksi Es-satin isiltään perimässä luolassa, mutta nyt sinä olet oleva viimeinen ja mitättömin, ja kun minä olen käyttänyt sinua, annan sinut luolassani asuville muille miehille. Näin käy niille, jotka eivät välitä päällikkönsä rakkaudesta!”

Es-sat astui lähemmäksi käydäkseen kiinni tyttöön, mutta samassa tämä iski häntä lujasti korvalle kultaisilla rinta-

levyillään. Hiiskahtamatta päällikkö vaipui maahan. Pan-at-lee kumartui hänen ylitseen ja kohotti hätävarjeluasettaansa iskeäkseen uudestaan, jos Es-sat palaisi tajuihinsa. Kiihtynyt hengitys sai tytön kiiltävän poven näkyvästi kohoamaan ja laskemaan. Hän riisui Es-satilta veitsen tuppineen ja kantohihnoineen. Ripustettuaan sen omalle kupeelleen hän sovitti rintalevyt paikoilleen ja perääntyi luolasta tarkkaillen maassa makaavaa päällikköä.

Uloimmasta kammioista tasanteelle johtavan aukon viereisessä seinäsyvennyksessä oli sievässä pinossa pyöreitä noin 50 senttiä pitkiä pinnoja. Hän valitsi niistä viiden kappaleen nipun, jonka hän otti taipuisaan häntäänsä, ja siirtyi sitten ulos parvekkeelle. Varmistauduttuaan siitä, ettei hän nähnyt ketään, joka olisi voinut estää häntä, hän turvautui niihin pinnoihin, jotka olivat jo valmiina kallioseinässä. Hän kiipesi nopeasti ja ketteränä kuin pieni apina pinnojen ylimmälle riville asti, ja siirtyi vaakatasossa noin sadan askeleen verran rotkon suulle päin. Tällä kohtaa hänen yläpuolellaan oli pystysuunnassa pieniä pyöreitä reikiä aina kolme rinnakkain. Riippuen varpaistaan hän otti pari pinnaa hännässään kuljettamastaan nipusta ja työnsi ne kahteen uloimpaan reikään niin korkealle kuin hän ylettyi. Piddellen künni näistä hän otti hännästään yhden pinnan kummallakin jalallaan. Sitten hän kohotti häntänsä, jolla oli varma ote viidennestä pinnasta, ja työnsi tämän pinnan keskirivin yhteen reikään. Riippuen vuoroin häntänsä, vuoroin jalkojensa tai käsiensä varassa hän siirsi pinnat aina ylemmäksi uusiin reikiin ja kuljetti kiipeillessään tikkaat mukanaan.

Kallion harjalla kasvoi kituva puu, joka oli työntänyt ajan kovettamat juurensa ylimpien reikien tasolle porraspuuksi äkkijyrkänteeltä tasaiselle partaalle. Tämä oli hei-

mon jäsenten viimeinen pakotie ahdistelevalta viholliselta. Hädän varalta yhdyskunnalla oli kolme tällaista pakotietä, ja niiden käyttämisestä muulloin rangaistiin kuolemalla. Tämän Pan-at-lee tiesi hyvin, mutta hän tiesi myös, että häntä odotti jotakin pahempaa kuin kuolema, jos hän jäisi suututtamansa Es-satin ulottuville.

Päästyään kallion laelle hän riensi pimeässä toiselle rotkolle, joka kulki vuoren halki puolentoista kilometrin päässä Kor-ul-jasta. Se oli Kor-ul-lul, vesirotko, johon Es-sat oli lähettänyt hänen isänsä ja kaksi veljeään muka vakoilemaan Kaapuriheimoa. Oli mahdollista että hän löytäisi heidät, mutta ellei onni ollut myötä, hän voisi jatkaa pakoaan useita kilometrejä kauempana olevaan Kor-ul-gryfiin. Siellä saattoi piileskellä rauhassa, jos vain pysyisi poissa sen kaukaisen hirviön tieltä, jolta rotko oli saanut nimensä ja jonka vuoksi sikäläiset luolat olivat olleet asumattomina monen sukupolven ajan.

Pan-at-lee seurasi varovasti Kor-ul-lulin reunaa. Hän ei tiennyt tarkkaan, mihin kohtaan isä ja veljet olivat asettuneet. Toisinaan vakoilijat jäivät jyrkänteen partaalle, toisinaan he tähystelivät rotkon pohjalta. Pan-at-lee ei tiennyt mitään tehdä tai minne mennä. Hän tunsikin olevansa kovin pieni ja avuton yksinään yön pimeydessä. Hänen korviinsa kantautui ihmeellisiä ääniä. Ne kuuluivat korkealle kohoavien kallioiden karuilta harjanteilta, kaukaa näkymättömästä laaksosta tai lähirinteiltä, ja kerran hän kuuli vaimeana äänen, jonka hän luuli urosgryfin mylvinnäksi. Se kuului Kor-ul-gryfistä. Tyttöä puistatti.

Pian hänen tarkat korvansa erottivat toisen äänen. Jokin lähestyi häntä rotkon suuntaiselta harjanteelta. Hän pysähtyi kuuntelemaan. Isäkö siellä, vai veli? Pan-at-lee tuijotti irvelevin silmin pimeään. Hän ei liikkunut, tuskin hengit-

tikään. Äkkiä pimeässä yössä kovin lähellä häntä syttyi kaksi kellertävänvihreätä tulitäplää.

Pan-at-lee oli urhea, mutta kuten villit aina, hänkin pelkäsi kauheasti pimeässä. Häntä eivät pelottaneet yksistään tunnetut vaarat, vaan myös näitä paljon kauheammat tuntemattomat vaarat. Hän oli kokenut kovia tänä yönä, ja hänen hermonsa olivat äärettömän kireällä — ne olivat pinnalla, yliherkät, valmiit reagoimaan liian voimakkaasti pienimmästäkin ärsykkeestä.

Mutta tämä ei ollut mikään lievä järkytys. Kun odottaa näkevänsä isänsä tai veljensä, mutta näkeekin kuoleman tuijottavan pimeässä! Pan-at-lee oli kyllä urhea, mutta hän ei ollut teräksistä. Hän kirkaisi niin että kalliot kaikuivat kääntyessään pakenemaan pitkin Kor-ul-lulin parrasta, ja hänen perässään syöksyi Pal-ul-donin häijyynäköinen vuoristoleijona.

Pan-at-lee oli hukassa. Kuolema oli väistämätön. Siitä ei voinut olla epäilystä. Mutta hän ei ikinä suostuisi kuolemaan tuollaisen hänen koko heimonsa kammoksuman raatelijan hampaissa. Hänellä oli toinen vaihtoehto. Leijona oli jo tavoittamaisillaan hänet — pian se sieppaisi hänet. Pan-at-lee heittäytyi syrjään ja juoksi vain muutamia askeleita uudessa suunnassa, ennen kuin hän putosi Kor-ul-lulin partaalta. Ihan viime hetkessä pettynyt leijona pysähtyi harrottavin käpälin partaan reunalle. Se tuijotti alas mustaan kuiluun ja päästi ilmoille vihaisen karjahduksen.

Om-at kulki edellä pimeään Kor-ul-jan pohjalla. Hän oli menossa heimonsa luolille. Hänen perässään tulivat Tarzan ja Ta-den. He pysähtyivät kallion vieressä kasvavan ison puun alle, ja Om-at kuiskasi: ”Minä menen ensin Pan-at-leen luolaan. Sitten pistäydyn vielä esi-isieni luolaan kes-

kustelemaan omien sukulaisteni kanssa. En viivy kauan. Odottakaa täällä. Palattuani mennään yhdessä Ta-denin kotiväen luo.”

He siirtyivät äänettömästi kallion juurelle, ja pian Tarzan näki Om-atin kiipeävän ison karpäsen lailla kalliota ylös. Hämärässä apinamies ei nähnyt kalliossa olevia pinnoja. Om-at kiipesi varovasti. Alimmassa luolakerroksessa piti olla vartija. Mutta Om-at tunsu heimolaisensa ja arvasi aivan oikein että vartiomies torkkui. Silti hän oli varuillaan. Kevyesti ja nopeasti hän kiipesi ylös Pan-at-leen luolaa kohti Tarzanin ja Ta-denin katsellessa häntä alhaalta.

”Kuinka se on mahdollista?” kysyi Tarzan. ”Kiipeily näkyy käyvän kovin vaivattomasti, vaikken näe ulkonemia pystysuoran kallion pinnassa.”

Ta-den selitti että kallioseinässä oli pinnoja. ”Hännättömänäkin sinä pystyisit helposti kiipeämään tästä ylös.”

Om-at oli juuri menossa Pan-at-leen luolaan, ja kaikki näkyi sujuvan hyvin. Mutta samalla hetkellä Tarzan ja Ta-den näkivät miehen kurkistavan alempana olevan luolan suusta. Oli ilmeistä että tämä oli havainnut Om-atin, sillä mies lähti heti tavoittelemaan häntä. Sanaakaan sanomatta Tarzan ja Ta-den riensivät kallion juurelle. Ta-den saapui sinne ensimmäisenä. Apinamies näki hänen hyppäävän tavoittelemaan alinta pinnaa järjestelmässä, joka muodosti sik-sak-rivin kohti kallion lakea. Tarzan hyppäsi myös ja sai otteen yhdestä pinnasta, tempasi itsensä ylös ja sai toisella kädellä otteen toisesta pinnasta. Päästyään niin korkealle että hän saattoi käyttää myös jalkoja apunaan hän huomasi pystyvänsä kiipeämään nopeasti. Hän jäi kuitenkin jälkeen Ta-denista, jolle nämä vaaralliset tikkaat eivät olleet mitään uutta ja joka käytti häntänsä apunaan.

Apinamies kiipesi ketterästi ja joutui pian lisäämään

vauhtiaan, sillä Ta-denin yläpuolella oleva waz-don sattui vilkaisemaan alas ja huomasi takaa-ajajansa ennen kuin tämä tavoitti hänet. Hurja huuto kajahti heti hiljaisessa rotkossa, ja siihen yhtyivät sadat luolien aukolle ilmestyneet villit soturit.

Hälytyksen antaja pääsi Pan-at-leen luolan tasanteelle ja pysähtyi siihen antautuakseen taisteluun Ta-denin kanssa. Hän irrotti hihnasta selässään riippuvan nuijan ja pystyi nyt estämään Ta-denia pääsemästä ylös parvekkeelle. Koruljan soturit lähestyivät tunkeilijoita joka suunnalta. Tarzan oli kiivennyt yhtä korkealle kuin Ta-den, mutta hänestä vähän vasemmalle, ja totesi nyt että vain ihme voisi pelastaa heidät. Samassa apinamies näki ulottuvillaan toisen luolan, joka oli asumaton tai sitten sen väki ei ollut vielä herännyt. Aina valpas ja kekseliäs apinain Tarzan pystyi toimimaan nopeasti. Samassa ajassa, jonka sinä tai minä kuluttaisimme jonkin tilanteen pohtimiseen, hän oli jo suorittanut tarpeelliset toimenpiteet. Vaikka lähin vastustaja oli vain muutaman sekunnin päässä hänestä, Tarzan ennätti tuossa lyhyessä ajassa siirtyä parvekkeelle, irrottaa kupeeltaan pitkän ruohopunoksensa, kumartua ulos ja heittää silmukan pitkän tottumuksen suomalla tarkkuudella kohti olentoa, joka hätyytti Ta-denia painavalla nuijallaan. Lassokäsi pysähtyi ojossa silmukan kiitäessä kohti tavoitettua ja nopea ranneliike pudotti sen uhrin kaulaan. Sitten seurasi kova tempaus. Tarzan oli tarttunut köyteen molemmilla käsillä ja heittäytynyt taaksepäin koko voimallaan.

Waz-don kiljaisi kauhusta ja syöksyi pää edellä alas luolan tasanteelta. Tarzan varautui putoavan ruumiin aiheuttamaan nykäykseen. Kuolemaan tuomitun miehen tuskan huutoa seuranneen hiljaisuuden rikkoi katkeavien niskaniiskien iljettävä raksahdus. Järkkymättä köyden päähän

äkkiä pysähtyneestä painosta Tarzan kiskoi ruumiin nopeasti ylös irrottaakseen silmukan sen kaulasta, sillä hänellä ei ollut varaa menettää verratonta lassoan.

Niiden sekuntien aikana, jotka olivat kuluneet siitä, kun Tarzan oli heittänyt lassonsa, waz-donit olivat pysyneet hievahtamatta, kuin hämmästyksestä tai kauhusta lamaan-tuneina. Puhe- ja toimintakyky palautui nyt yhdelle heistä, hän alkoi syyttää herjauksia oudolle tunkeilijalle ja lähti hyökkäämään apinamiehen kimppuun yllyttäen myös tovereitaan siihen. Mies oli itse lähinnä Tarzania. Ellei häntä olisi ollut, apinamies olisi helposti päässyt Ta-denin luo. Tarzan nosti kuolleen waz-donin päänsä yläpuolelle, piteli ruumista hetken aikaa siinä, käänsi kasvonsa taivaalle ja päästi ilmoille Kerchakin heimon suurten urosapinain kaamean taisteluhaasteen. Sitten hän paiskasi ruumiin mahtavien lihastensa koko voimalla ylöskiipeävän soturin päälle. Tämän hän teki niin rajusti, että mies syöksyi alas pidellen käsissään kahta katkennutta kiipeilypinnaa.

Kun elävä ja kuollut syöksyivät yhdessä maahan waz-donit huusivat kuorossa: ”Jad-guru-don! Jad-guru-don!” Ja sitten he lisäsivät: ”Tappakaa hänet! Tappakaa hänet!”

Tarzan seisoj jo parvekkeella Ta-denin vieressä, joka hymyili: ”Jad-guru-don! Sinä olet kauhea mies! Kauhea Tarzan! He saattavat surmata sinut, mutta he eivät ikinä unohda sinua.”

”He eivät sur... Mitä nyt?” Tarzanin puhe waz-donien aikeista keskeytyi, kun kaksi kuolinkamppailuun antautunutta olentoa törmäsi luolasta ulos kuistille. Toinen oli Om-at, toinen hänen kaltaisensa vaikka olikin karvaisempi. Karvat törröttivät suoraan pystyssä, ne eivät muodostaneet sileätä peitettä, kuten Om-atilla. He näyttivät olevan melko tasaväkisiä, ja kumpikin taisteli ilmeisesti surmaamisen ai-

keissa. He painiskelivat melkein ääneti ja murahtivat vain silloin, kun tuottivat toisilleen kipua.

Tarzan, joka tunsu luonnollista halua auttaa toveriaan, aikoi yhtyä taisteluun, mutta Om-at torjui hänet. ”Pysy poissa! Tämä on minun taisteluni, minun yksin.”

Apinamies ymmärsi ja astui syrjään.

”Se on gund-bar, taistelu päällikkyydestä. Mies on varmaan Es-sat. Om-atista tulee päällikkö, jos hän surmaa Es-satin omin käsin.”

Tarzan hymyili. Tämä oli viidakon laki, Kerchakin uros-apinain laki – alkukantaisten ihmisten ikivanha laki, johon sivistyksen jalostava vaikutus toisi palkatun tikarin ja myrkkykupin. Sitten hänen huomionsa kääntyi tasanteen partaalle. Sieltä kohosivat näkyviin karvaiset kasvot. Tarzan kiirehti estämään Es-satin kannattajaa, mutta Ta-den ennähti hänen edelleen. ”Takaisin! Tämä on gund-bar.” Mies loi tarkastelevan katseen molempiin taistelijoihin ja ilmoitti alapuolellaan oleville tovereilleen: ”Takaisin! Es-sat ja Om-at taistelevat päällikkyydestä.” Sitten hän kysyi Tadenilta ja Tarzanilta: ”Keitä te olette?”

”Olemme Om-atin ystäviä”, vastasi Ta-den.

Mies nyökkäsi. ”Hoidamme teidät myöhemmin”, hän sanoi ja laskeutui alas luolatasanteen partaalta.

Kamppailu jatkui tasanteella hellittämättömän raivokkaana. Tarzanin ja Ta-denin oli vaikea väistää taistelijoita, jotka repivät ja hakkasivat toisiaan käsillään, jaloillaan ja viuhuvalla hännällään. Pan-at-leen ansiosta Es-sat oli aseeton, mutta Om-atin kupeella oli veitsi tupessaan. Hän ei kuitenkaan yrittänyt käyttää sitä. Se olisi ollut vastoin heidän hurjia, alkeellisia perinteitään, sillä taistelu päällikkyydestä on käytävä luonnon omilla aseilla.

Välistä he irrottautuivat toisistaan, mutta vain hetkeksi

käydäkseen jälleen toistensa kimppuun yhtä raivokkaasti ja voimallisesti kuin hullut härät. Sitten toinen heistä kaatoi vastustajan allensa. Es-sat säilytti kuitenkin raudanlujan otteensa vetäen Om-atin mukaansa aivan partaan tuntumaan. Tarzan pidatti hengitystään, kun he painiskelivat siinä kovin vaarallisen näköisesti. Seuraus oli väistämätön — kuolettavassa syleilyssä molemmat kierähtivät partaan yli ja kaatosivat apinamiehen näkyviltä.

Tarzanilta pääsi tukahtunut huokaus, sillä hän oli pitänyt Om-atista. Hän meni Ta-denin kanssa kurkistamaan alas rotkoon. Siellä olisi pitänyt kahden ruumiin virua hievahtamatta ja hengettömänä alkaneen aamunkoiton hämysä, mutta Tarzanin hämmästykseksi hänen silmiään kohtasi aivan toisenlainen kuva. Hän näki molempien tarmokkaasti jatkavan kamppailua vain muutaman askeleen päässä. He tarrautuivat aina pinnoihin kahdella varmistavalla otteella — yhdellä kädellä ja jalalla tai jalalla ja hännällä — ja tuntuivat olevan yhtä kotonaan pystysuoralla kallioseinällä kuin tasanteella. Nyt he kuitenkin käyttivät hieman toisenlaista taktiikkaa, sillä kumpikin yritti saada toisensa hellittämään otteensa pinnoista aiheuttaakseen vastustajalleen kuoleman-syöksyn. Pian oli ilmeistä että Om-at, joka oli nuorempi ja kestävämpi kuin Es-sat, vetäisi pitemmän korren. Päällikkö oli siirtynyt melkein yksinomaan puolustuskannalle. Om-at tarttui vihollistaan voimakkaalla otteella ristivyoista ja työnsi hänet ulospäin kalliosta, toisella kädellään hän vuoroin yritti murtaa Es-satin otteet pinnoista, vuoroin potki häntä vatsaan. Es-sat uupui nopeasti, ja kuoleman uhkan käydessä ilmeiseksi hänen kävi kuten vastaavassa tilanteessa jokaiselle raukalle ja rehentelijälle. Rohkeudeksi naamioitu ylimielisyys pirstoutui ja sen mukana pirstoutui myös hänen kunniallisuutensa. Es-sat ei ollut enää Kor-ul-jan päällikkö,

vaan hengestään taisteleva kurja raukka. Tarrautuen Om-atiin, tarrautuen lähimpiin pinnoihin, hän turvautuisi mihin vain pelastuakseen putoamasta. Säästyäkseen kuoleman kylmältä kädeltä, joka jo puristi hänen sydäntään, hän tavoitteli hännällään Om-atin kupeella riippuvaa veistä.

Tarzan näki, ja samassa kun Es-sat veti veitsen tupesta, hän laskeutui notkeasti kuin kissa alas pinnoille taistelijoiden viereen. Raukkamaisen Es-satin häntä kohosi kohtalokkaaseen iskuun. Monet näkivät nämä petolliset aikeet, ja villien kurkusta kohosi raivon ja inhon huuto. Tarzan tarttui karvaiseen häntään silloin, kun terä jo viuhui kohti tavoitettaan. Samalla hetkellä Om-at työnsi Es-satin luotaan niin rajusti, ettei tämä enää jaksanut säilyttää otettaan vaan syöksyi alas kuolemaan kirkuen pelosta.

4. KAUHEA TARZAN

Aurinko nousi juuri itäisten kukkuloiden takaa, kun Tarzan ja Om-at kiipesivät takaisin Pan-at-leen luolan tasan-teelle ja asettuivat Ta-denin rinnalle valmiina kaikkiin niihin toimenpiteisiin, joihin olisi pakko ryhtyä Es-satin kuoleman johdosta. Sama aurinko loi valoaan kaukaiselle okapensaikkaa kasvavalle arolle, herätti siellä lepäävän unestaan ja ajoi hänet jatkamaan väsymätöntä jäljestämistä nopeasti vanharenevilla ja haihtuvilla jäljillä.

Kor-ul-jassa oli hetken aikaa hiljaista. Heimon miehet odottivat katsellen vuoroin entisen päällikkönsä ruumista

vuoroin toisiaan tai Om-atia ja hänen vierellään seisovaa kahta vierasta. Sitten Om-at sanoi: ”Minä olen Om-at. Kuka teistä ei tunnusta minua Kor-ul-jan gundiksi?”

Hän odotti että joku nousisi vastustamaan häntä. Pari kookasta miestä liikahti levottomasti ja mulkoili häntä, mutta kukaan ei vastaanottanut hänen haastettaan.

”Om-at on siis gundinne”, hän totesi päättäväisenä. ”Kertokaa, missä ovat Pan-at-lee ja hänen isänsä ja veljensä.”

Vanha soturi vastasi: ”Pan-at-leen pitäisi olla luolassaan. Kuka tietäisikään paremmin kuin sinä, joka olet siellä nyt? Hänen isänsä ja veljensä lähetettiin Kor-ul-luliin vakoilemaan. Heidän vuokseen emme ole levottomia, mutta sinä herätät meissä ristiriitaisia tunteita: Kuinka voit olla Kor-ul-jan päällikkönä ja samalla kertaa uhmata omaa heimoasi yhdessä ho-donin ja tuon kauhean miehen kanssa — tuon kauhean hännättömän miehen kanssa? Luovuta vieraat heimollesi surmattavaksi, kuten tapamme vaatii. Vasta siten voimme hyväksyä sinut gundiksemme.”

Sekä Tarzan että Ta-den seisoivat ääneti ja katsoivat Om-atia odottaen hänen päätöstään. Apinamiehen huulilla näkyi hymyn häivä, ja Ta-den puolestaan tiesi että vanha soturi oli ollut tosissaan — waz-donit eivät pidä vieraista eivätkä ota toiseen rotuun kuuluvia vangiksi.

Sitten Om-at sanoi: ”Aina tapahtuu muutoksia. Pal-ul-donin kalliotkaan eivät ole aina samanlaisia — ne näyttävät häikäisevässä auringossa erilaisilta kuin pilvisellä säällä, niin myös kuutamossa, sumussa, eri vuodenaikoina ja sateen jälkeen, kun ilma on kuulas. Syntymähetkestämme kuolemamme saakka meissä kaikissa tapahtuu muutoksia joka päivä. Muuttuminen on Jad-ben-Othon lakien mukaista.”

”Ja nyt minä, teidän gundinne, tuon teille uuden muu-

toksen. Kor-ul-jan waz-donit eivät enää surmaa vieraita, jotka osoittavat rohkeutta ja ovat hyviä ystäviä!”

Sotureiden joukosta kuului murahduksia ja muminaa, ja he liikkuiivat levottomasti vilkuillen toisiinsa nähdäkseen kuka nousisi ensimmäisenä vastustamaan uudistushullua Om-atia.

”Lopettakaa murinat. Minä olen päällikkönne. Sanani on lakinne. Te ette ole auttaneet minua tähän asemaani. Jotkut teistä asettuivat Es-satin puolelle, kun hän karkotti minut esi-isieni luolasta, ja toiset sallivat sen tapahtua. En ole teille mitään velkaa. Vain nämä kaksi, jotka tahtoisitte surmata, olivat uskollisia minulle. Minä olen gund, ja ken sitä epäilee, puhukoon – nuorempana hän ei voi kuolla.”

Tarzan oli tyytyväinen. Om-at oli hänen mieleisensä mies. Hän ihaili tämän pelotonta haastetta ja oli kyllin hyvä ihmistuntija tietääkseen että Om-at tuskin jäisi tante-reelle. Luolamiesten enemmistö oli ilmeisesti samaa mieltä.

”Minä yritän olla teille hyvä päällikkö”, sanoi Om-at todettuaan ettei kukaan näkynyt olevan halukas kiistämään hänen asemaansa. ”Vaimonne ja tyttärenne voivat olla turvassa. Sitä he eivät olleet Es-satin päällikkyydessä. Käykää metsästäämään ja hoitamaan viljelyksiänne. Minä lähden etsimään Pan-at-leetä. Ab-on olkoon sijaiseni poissa ollessani – seuratkaa hänen neuvojaan ja jättäkää kiistanne minun ratkaistavakseni, kun palaan. Suokoon Jad-ben-Ot-ho hymysä teille.”

Om-at kääntyi Tarzanin ja Ta-denin puoleen. ”Ja te, ystäväni, voitte liikkua vapaasti heimoni keskuudessa. Isieni luola on käytettävissänne. Tehkää mitä haluatte.”

”Minä lähden Om-atin kanssa etsimään Pan-at-leetä”, sanoi Tarzan.

”Minä myös”, sanoi Ta-den.

Om-at hymyili. ”Hyvä on! Ja löydettyämme hänet lähdemme yhdessä selvittämään Tarzanin ja Ta-denin huolia. Mistä aloitamme etsinnät?” Hän kääntyi jälleen soturien puoleen. ”Tietääkö joku missä tyttö saattaa olla?”

Pan-at-leestä tiedettiin vain että hän oli illalla mennyt muiden mukana omaan luolaansa. Kukaan ei tiennyt eikä osannut edes arvailla, missä tyttö oli.

”Näyttäkää minulle hänen makuusijansa ja jokin hänelle kuulunut esine tai vaate, niin voin luultavasti auttaa teitä”, sanoi Tarzan.

Kaksi nuorta soturia nousi lähemmäksi parrasta, jolla Om-at seiso. He olivat In-sad ja O-dan. Jälkimmäinen puhui:

”Kor-ul-jan gund, me tahtoisimme lähteä kanssasi etsimään Pan-at-leetä.”

Tämä oli ensimmäinen Om-atille osoitettu kuuliaisuuden tunnustus, ja se johti välittömästi kireän tunnelman laukeamiseen. Miehet lopettivat kuiskailemisen ja naiset ilmestyivät luolien suulle, oli kuin myrsky olisi laantunut. In-sad ja O-dan esiintyivät suunnannäyttäjinä, ja muut seurasivat heitä. Jotkut tulivat keskustelemaan Om-atin kanssa ja katselemaan Tarzania läheltä. Luolien päälliköt kokosivat miehiään ja suunnittelivat metsästysretkiä. Naiset ja lapset valmistautuivat lähtemään pelloille, joiden vartiointi kuului nuorukaisille ja vanhuksille.

”O-dan ja In-sad saavat tulla mukaan, useampia emme tarvitse”, sanoi Om-at. ”Tule, Tarzan, näytän sinulle Pan-at-leen vuoteen, mutta en käsitä miksi se kiinnostaa sinua, hän ei ole vuoteessa. Olen itse katsonut.”

He menivät yhdessä luolaan, ja Om-at opasti Tarzanin siihen kammioon, jossa Es-sat oli yllättänyt Pan-at-leen yöllä.

”Kaikki täällä näkyvät esineet ovat tytön, paitsi lattialla oleva nuija, joka kuului Es-satille.”

Mitään sanomatta apinamies kiersi kammiota. Toveri tuskin huomasi hänen herkkien sieraimiensa väreilyn, ihmetteli vain mitä käynti hyödytti. Viivytys harmitti häntä.

”Tule!” sanoi apinamies viimein ja poistui kammiosta.

Toverit odottivat heitä luolan eteiskammiossa. Tarzan meni seinäsyvennyksen luo ja tarkasteli siinä olevia pinnoja. Hän tuijotti niitä, mutta turvautui äärettömän herkkään hajuaiistiinsa, joka oli paljon tarkempi kuin hänen näkönsä. Vainu oli kehittynyt jo lapsuudessa hänen kasvattiemonsa Kalan, naarasapinan, opastuksella ja terästynyt julman viidakon kovassa koulussa, jonka pätevästä opettajana toimii itsesuojeluvaisto.

Seinäsyvennyksestä Tarzan kääntyi oikealle. Om-at alkoi käydä kärsimättömäksi.

”Lähdetään jo. Meidän täytyy ruveta etsimään Pan-at-leetä, jos me tahdomme löytää hänet.”

”Mistä etsiä?” kysyi Tarzan.

Om-at raapi päätään. ”Mistä? Tarpeen vaatiessa vaikka koko Pal-ul-donista.”

”Se on iso urakka, mutta lähdetään. Tyttö on kulkenut tästä”, Tarzan sanoi ja lähti kiipeämään pinnoja myöten ylöspäin kohti kallion lakea. Hänen oli helppo seurata vainua, koska kukaan ei ollut kulkenut tästä Pan-at-leen jälkeen. Siinä kohtaa, missä tyttö oli luopunut pysyvien pintojen käytöstä ja turvautunut mukanaan kuljettamiinsa, Tarzan pysähtyi äkkiä. ”Täältä Pan-at-lee on noussut kallion päälle”, hän huusi Om-atille, joka tuli heti perässä. ”Mutta täällä ei ole pinnoja.”

”En ymmärrä mistä tiedät että hän on kulkenut siitä”, sanoi Om-at. ”Pinnoja saamme kyllä. In-sad, palaa hake-

maan kiipeilypinnoja viidelle.”

Nuori soturi palasi, ja hänen tuomansa pinnat jaettiin. Om-at ojensi viisi pinnaa Tarzanille ja selitti niiden käyttötapaa. Apinamies antoi yhden pinnan takaisin hänelle. ”Minä tarvitsen vain neljä”, hän sanoi.

Om-at hymyili. ”Sinä olisit suurenmoinen, ellet olisi vajavainen”, hän sanoi ja katseli ylpeänä omaa komeaa hantäänsä.

”Myönnän että minulla on hieman heikommat edellytykset kiipeilyyn”, vastasi Tarzan. ”Menkää edellä ja jättäkää pinnat paikoilleen minua varten, koska en voi teidän tavallanne siirrellä pinnoja varpaillani.”

”Hyvä on. Ta-den, In-sad ja minä menemme edellä, sinä seuraat meitä ja O-dan tulee viimeisenä ja kerää pois pinnat — vihollistemme takia emme voi jättää niitä paikoilleen”, sanoi Om-at.

”Eikö vihollinen voi tuoda omia pinnoja?” kysyi Tarzan.

”Kyllä, mutta se hidastaa heitä ja helpottaa puolustustamme. He eivät tiedä mitkä noista rei’istä ovat kyllin syviä pinnoja varten. Joukossa on valereikiä vihollisen hämäämiseksi, kaikki reiät eivät ole tarpeeksi syviä.”

Tarzan jatkoi jäljestämistä kallion partaalla kituvan puun vierestä. Vainu oli täällä yhtä voimakas kuin pinnoissa, ja apinamies liikkui nopeasti harjannetta pitkin Kor-ul-lulin suuntaan.

Äkkiä hän pysähtyi ja sanoi Om-atille: ”Tässä tyttö on liikkunut nopeasti. Hän on juossut täyttä vauhtia, ja leijona on ajanut häntä takaa.”

”Voitko lukea sen ruhosta?” kysyi O-dan.

Tarzan nyökkäsi. ”En usko leijonan saaneen häntä, mutta se selviää pian. Eipä saanutkaan — katsokaa!” hän sanoi

ja osoitti harjanteelle päin.

Toiset havaitsivat sormen osoittamassa suunnassa liikettä pensaikossa noin sadan askeleen päässä.

”Mikä siellä on? Tyttökö?” kysyi Om-at ja lähti liikkeelle.

”Odota, siellä on leijona, joka ajoi häntä takaa”, sanoi Tarzan.

”Näetkö sinä leijonan?” kysyi Ta-den.

”En, minä tunnen vainun siitä.”

Toiset näyttivät hämmästyneiltä ja epäuskoisilta, mutta pian he saivat havaita että siellä todellakin oli leijona. Se astui esiin pensaikosta ja katseli heitä. Se oli mahtava peto, kookas ja upeaharjainen, ja sillä oli selvästi näkyvät tummat täplät. Se tuijotti heitä vihaisena aikaisemmasta saaliin menetyksestä. Sitten se hyökkäsi.

Luolamiehet tarttuivat nuijiinsa, apinain Tarzan paljasti veitsensä ja kyyristyi torjumaan raivokkaasti hyökkäävän pedon. Se oli jo loikkaamaisillaan hänen kimppuunsa, mutta kääntyikin äkkiä oikealle ja tavoitteli Om-atia. Silloin se sai huimaavan iskun päähänsä, ponnisti kuitenkin heti pystyyn, ja vaikka miehet kävivät pelottomina sen kimppuun, se huitaisi nuijat heidän käsistään. Tällöin O-danin nuija osui Ta-deniin ja kaatoi hänet. Tässä tilanteessa leijona yritti karata O-danin kimppuun, mutta samalla hetkellä Tarzan hyppäsi sen selkään. Hän upotti vahvat valkoiset hampaansa kirjavan pedon niskaan, kiersi vahvat käsivartensa sen kaulaan ja jäntevät jalkansa sen laihan vatsan alle.

Voimattomina auttamaan toiset katsoivat henkeään pidätellen kuinka leijona pomppi sinne tänne yrittäen kynsiä ja purra selkäänsä tarrautunutta villiä otusta. Se kieriskeli maassa yhä uudestaan. Sitten katselijat näkivät ruskean käden kohoavan, ja tuossa ruskeassa kädessä oli terävä veit-

si. He näkivät sen iskeytyvän hurjalla voimalla yhä uudestaan pedon kylkeen, ja he näkivät että sen aiheuttamista haavoista pulppusi punaista verta *jan* kauniille turkille.

Leijonan kurkusta kohosi kaameita vihan, raivon ja tuskan karjahduksia, ja se ponnisteli entistä voimakkaammin vapautuakseen ahdistajastaan ja rangaistakseen tätä, mutta Tarzan oli painanut päänsä alas. Leijonan ruskea harja peitti melkein kokonaan hänen mustan tukkansa. Hän upotti veitsensä yhä uudestaan kuolevan pedon kylkeen.

Luolamiehet seisoivat ihmetyksestä ja ihailusta mykkinä. He olivat urheita miehiä ja suuria metsästäjiä ja osasivat antaa tunnustusta heitä paremmalleen.

”Ja tuollaisen miehen olisitte surmanneet!” huudahti Om-at silmäillen In-sadia ja O-dania.

”Jad-ben-Otho palkitkoon sinua siitä, että estit minua”, kuiskasi In-sad.

Äkkiä leijona kaatui maahan, sen jäsenet nytkähtelivät vähän ja sitten se jäi makaamaan liikkumatta. Apinamies nousi ja pudisti itseään aivan samalla tavalla kuin mahtava ja, Pal-ul-donin leoparditäpläinen leijona, olisi pudistanut, jos se olisi selviytynyt voittajana.

O-dan astui Tarzanin luo ja painoi kämmenensä rintaan- sa vasten ja toisen kämmenensä Tarzanin rintaa vasten. ”Kauhea Tarzan, ystävyytesi olisi minulle suuri kunnia”, hän sanoi.

”Ja minä puolestani toivon että Om-atin ystävät olisivat minun ystäviäni”, vastasi apinamies toistaessaan ystävyys- den eleet.

”Luuletko, että leijona sieppasi hänet?” kysyi Om-at ja laski kätensä Tarzanin olalle.

”En usko sitä, ystäväiseni. Tämä oli nälkäinen leijona.”

”Sinä taidatkin tietää paljon leijonista”, sanoi In-sad.

”Tunnen ne yhtä hyvin kuin tuntisin veljeni, jos minulla olisi veli”, sanoi Tarzan.

”Missä Pan-at-lee mahtaa olla?” kysyi Om-at.

”Meidän täytyy seurata jälkiä niin kauan kuin ne ovat tuoreita”, vastasi apinamies ja lähti taas seuraamaan jälkiärinteen polkua pitkin. Mutkan takana ne johtivat äkkijyrkän kallion partaalle. Tarzan tarkasteli maata sekä oikealta että vasemmalta. Sitten hän suoristautui, katseli Om-atia ja osoitti sormellaan alas rotkoon.

Luolamies tuijotti hetken aikaa alas vihreään rotkoon, jonka pohjalla joki virtasi kohisevana koskena kivikkoisessa uomassaan. Sitten Om-at sulki silmänsä kuin äkillisestä tuskanpistoksesta ja kääntyi pois.

”Tarkoitatko, että hän hyppäsi?”

”Pelastuakseen leijonalta. Se oli ihan hänen kintereilläään. Katso, kypälien jäljet näkyvät maassa, se pysähtyi kuitenkin partaalle.”

”Onko mahdollista...”, aloitti Om-at, mutta Tarzanin varoittava ele vaiensi hänet äkkiä.

”Painukaa matalaksi! Monta miestä on tulossa. He juoksevat rinnettä ylös”, apinamies kuiskasi ja heittäytyi pitkään ruohoon. Muut seurasivat hänen esimerkkiään.

He odottivat vähän aikaa. Kohta toisetkin kuulivat juoksuaskelaita, ja sitten kuului myös käheitä huutoja.

”Se on kor-ul-lulien sotahuuto, he ovat lähteneet ihmisnestsästykseseen. Pian näemme heidät, ja jos Jad-ben-Otho on tyytyväinen meihin, heidän joukkonsa ei ole paljoakaan suurempi kuin meidän”, kuiskasi Om-at.

”Heitä on paljon, neljäkymmentä tai viisikymmentä”, sanoi Tarzan. ”Mutta emme tiedä montako heistä pakenee ja montako on takaa-ajajia. Vain yksi asia on varma, takaa-ajajia on enemmän.”

”Nyt he tulevat”, sanoi Ta-den.

”Pan-at-leen isä An-un kahden poikansa kera!” huudahti O-dan. ”He eivät huomaa meitä, ellemme pidä kiirettä.”

”Tulkaa!” Om-at ponnahti pystyyn ja lähti oikotietä tavoittamaan pakolaisia. Toiset seurasivat häntä.

”Viisi ystävää!” huusi Om-at, kun An-un ja hänen poikansa huomasivat heidät.

”Viisi ystävää!” toistivat O-dan ja In-sad.

Pakolaiset tuskin pysähtyivät, kun tämä odottamaton apujoukko liittyi heihin, mutta he vilkuilivat hämmästyneinä Ta-deniin ja Tarzaniin.

”Kor-ul-luleja on paljon. Kunpa voisimme pysähtyä taistelemaan. Mutta meidän on ensin varoitettava Es-satia ja heimolaisiamme”, huusi An-un.

”Olet oikeassa, meidän on varoitettava heimolaisiamme”, myönsi Om-at.

”Es-sat on kuollut”, sanoi In-sad.

”Kuka on päällikkö?” kysyi toinen An-unin pojista.

”Om-at”, vastasi O-dan.

”Hyvä! Pan-at-lee sanoi että tulisit takaisin surmaamaan Es-satin.”

Nyt vihollinen ilmestyi näkyviin.

”Kääntykäämme hyökkäämään kovasti kiljuen”, huudahti Tarzan. ”He ajoivat takaa vain kolmea. Kun he näkevät kahdeksan käyvän kimppuunsa, he otaksuvat että isä joukko on tullut apuun. He luulevat että meitä on enemmänkin. Nopea juoksija ennättää rotkoon varoittamaan heimoa.”

”Mainiota!” sanoi Om-at. ”Id-an, sinä olet nopea, viihsä Kor-ul-jan satureille ja kerro että taistelemme harjanteella kor-ul-luleja vastaan. Pyydä Ab-onia lähettämään saattamasta miestä avuksemme.”

An-unin poika Id-an juoksi nopeasti Kor-ul-jan kallioluolille muiden käydessä hyökkäykseen lähestyviä kor-ul-luleja vastaan. Molempien heimojen sotahuudot kaikuivat kolkon sopusointuisina. Nähdessään apujoukot Kor-ul-lulin kärkimiehet pysähtyivät ilmeisesti odottamaan jälkijoukkoa ja ehkä myös ottamaan selvää vastassa olevien vahvuudesta. Kenties muita nopeampina juoksijoina kärkipään miehet olivat edenneet kauas, toiset olivat vielä pensaikkojen kätköissä, kun Om-at tovereineen kävi lähimpien kimppuun pakon sanelemalla raivokkuudella. Nämä perääntyivät, ja jälkijoukko sai sellaisen käsityksen, että kärki pakeni täyttä vauhtia. Luonnollisena seurauksena tästä oli että toisetkin kääntyivät pakenemaan.

Tämän alkumenestyksen kannustamana Om-at ajoi heitä takaa pensaikkoon, ja hänen pieni joukkonsa seurasi häntä urheasti pelottaen vihollista hurjilla, äänekkäillä huudoilla. Pensaikko ei ollut kyllin tiheä estämään etenemistä, mutta se kätki miehet toistensa näkyviltä jo muutaman askeleen päästä. Tämän johdosta Tarzan, joka aina oli nopea ja innokas taistelemaan, oli pian edennyt kauas muista, ja tämä varomattomuus koitui hänen tappiokseen.

Kor-ul-lulin soturit, jotka epäilemättä olivat yhtä urheita kuin heidän vastustajansakin, vetäytyivät vain strategisiin asemiin pensaikkoon. Heille selvisi pian että hyökkääjä oli vähälukuisempi kuin heidän oma joukkonsa. He pysähtyivät puolustautumaan siellä, missä pensaikko oli tihein — he asettuivat väijyksiin, ja apinain Tarzan juoksi suoraan ansaan. Se oli taitavasti viritetty. On ikävä tunnustaa että viidakon valtiassortui ansaan. Mutta toiset taistelivatkin omalla alueellaan, jonka he tunsivat yhtä tarkkaan kuin sinä tunnet kotisi olohuoneen, ja he turvautuivat omaan taktiikkaansa, joka oli Tarzanille täysin vieras.

Perääntyvän vihollisen joukosta yksi näkyi jääneen muista jälkeen, ja tämä houkutteli Tarzania yhä kauemmaksi. Lopulta mies pysähtyi ja asettui vastarintaan turvautuen nuijaansa ja paljastettuun veitseensä. Kun apinamies kävi hänen kimppuunsa, iso liuta vantteria waz-doneja syöksyi esille pensaikosta. Kookas tarmangani tajusi liian myöhään häntä uhkaavan vaaran. Ajatuksissaan hän näki välähdyksen kadonneesta puolisostaan, ja hänen mieltään pahoittihdistava tunne, että jos Jane vielä oli elossa hän menettänyt viimeisen pelastumismahdollisuutensa, sillä vaikka vaimo ei saisikaan tietää miehensä kuolemasta, se oli tapahtuma, joka lopullisesti sinetöisi hänen kohtalonsa.

Ja tämä ajatus nostatti vihan vimmaa niitä olentoja kohtaan, jotka uskalsivat tehdä tyhjäksi hänen aikeensa ja vaarantaa hänen vaimonsa onnea. Hurjasti murahtaen Tarzan syöksyi edessään olevan soturin kimppuun, väänsi painavan nuijan tämän kädestä niin kuin pieneltä lapselta ja suuntasivasemmalla nyrkillään tyrmäävän iskun waz-donin kasvoihin. Sen takana oli hänen koko painonsa ja voimansa. Se murskasi mieheltä kasvojen luut ja kaatoi hänet siihepaikkaan. Sitten Tarzan kävi muiden kimppuun ahdistamaita heidän kaatuneen toverinsa nuijalla, joka heilui armottomasti niin oikealle kuin vasemmalle ja iski aseet heidän käsistään. Tätä jatkui kunnes apinamiehen paksu nuija pirstoutui. Miehiä kaatui joka puolelle hänen iskuistaan jotka tulivat niin nopeasti ja hän liikkui niin kissamaiserehmeästi, että taistelun alkuvaiheessa hän tuntui oleva haavoittumaton, mutta tämä ei voinut jatkua, sillä ylivoimaa oli kaksikymmentä yhtä vastaan. Heitetty nuija koitu lopulta hänen tappiokseen. Kun se osui takaraivoon, härhojuui hetken paikallaan, kaatui sitten maahan kuin ikihonka metsämiehen kirveestä.

Toisia kor-ul-luleja oli kiirehtinyt käymään Om-atin joukon kimppuun. Taistelun äänet kuuluivat vähän matkan päästä, ja niistä ilmeni että kor-ul-jat vetäytyivät hitaasti. Om-at kutsui joukostaan eksynyttä: "Kauhea Tarzan! Kauhea Tarzan! "

"Kauhea, totta totisesti", sanoi yksi kor-ul-luleista toinnuttuaan Tarzanin tyrmäysiskusta ja kömpiessään pystyyn. "Tarzan-jad-guru! Hän oli vieläkin pahempi."

5. KOR-UL-GRYFISSÄ

Juuri silloin kuin Tarzan sortui vihollistensa keskelle, pysähtyi yksinäinen mies monien kilometrien päähän Palul-donia ympäröivän rämeikön ulkolaitaan. Hänellä oli yllään vain lannevaate ja hän kantoi kolmea patruunavyötä, joista kaksi oli ripustettu ristiin rinta- ja selkäpuolelle, kolmas vyötärölle. Selässään hän kantoi sotilaskivääriä. Hänellä oli myös pitkä veitsi, jousi ja nuolia viinessä. Hän oli tullut kaukaa aarniometsien ja viidakon halki vaarallisten petojen ja vielä vaarallisempien ihmisten uhkaamana, mutta patruunavöissään hänellä oli tallella joka ainoa patruuna, jonka hän oli niihin pistänyt lähtöpäivänään. Jousi, nuolet ja pitkä veitsi olivat tähän asti olleet hänen turvanaan. Hän olisi kuitenkin monesti selviytynyt paljon helpommalla vaarallisesta tilanteesta laukaisemalla hyvin hoitamansa kiväärin. Mihin tarkoitukseen hän säästi kalliita panoksia? Mitä varten hän kantoi noita kiiltäviä esineitä tuntematto-

maan määränpäähän jopa henkensäkin vaarantaen? Mihin tarkoitukseen, kenelle hän säästi surmaavat luodit? Hän oli maailmassa ainoa, joka tiesi.

Syöksyessään alas kalliolta Pan-at-lee odotti murskaantuvansa kuoliaaksi sen kivikkoisella pohjalla, mutta tämä vaihtoehto oli hänestä mieluisampi kuin *jan* raatelevat hampaat. Kohtalon oikusta hän sattui heittäytymään partaalta sellaisessa paikassa, missä vuolas joki muodosti suvannon aivan kallioseinän tuntumaan ennen kuin se syöksyi jylisevänä ja kuohuvana koskena paasien välistä.

Tähän jäätävän kylmään suvantoon tyttö putosi ja painui syvälle pinnan alle. Mutta vaikka hän oli tukehtumaisillaan, hän ponnisteli urheasti ja pääsikin pintaan hengittämään. Voimakkain vedoin hän ui rantaan ja kiskoi itsensä ylös törmälle, jolle jäi huohottaen ja uupuneena makamaan, kunnes aamunkoitto ajoi hänet hakeutumaan suojaan, sillä hän oli vihollisen maassa.

Hän nousi ja siirtyi rehevän kasvillisuuden suojaan. Piilossa kaikilta, jotka sattuivat kulkemaan jokivarren kovaksi tallattua polkua pitkin, Pan-at-lee lepäsi ja ravitsi itseään monenlaisilla hedelmillä, marjoilla ja mehukkailla juureksilla, jotka hän kaivoi maasta surmansa saaneen Es-satin veitsellä.

Vo! Jospa hän olisi tiennyt että päällikkö oli kuollut! Minkälaisilta koettelemuksilta, vaaroilta ja kauhuilta hän olisikaan säästynyt! Mutta hän luuli Es-satin olevan yhä elossa eikä uskaltanut palata Kor-ul-jahan. Ei ainakaan Es-satin ollessa vielä täynnä tulista kiukkaa. Ehkä myöhemmin isän ja veljen palattua kotiluolaan, mutta ei nyt, ei

nyt. Hän ei myöskään voinut jäädä tänne vihamielisten kor-ul-lulien lähettyville. Ennen iltaa hänen täytyi löytää suoja petoeläimiltä.

Kun hän istui kaatuneen puun rungolla ja yritti keksiä ratkaisua ongelmaansa, hänen korviinsa kantautui varsin tuttuja huutoja. Hän kuuli lähestyvien kor-ul-lulien sota-huutoja. Sitten hän näki lehvien takaa vilahduksen kolmesta hahmosta. He pakenivat polkua pitkin, ja perässä tulevien takaa-ajajien huudot voimistuivat heidän lähestyessään hänen piilopaikkaansa. Hän näki pakolaiset toisen kerran kun he ylittivät joen kosken alapuolelta ja kadotti heidät taas näkyvistä. Sitten hän näki takaa-ajajat, Kor-ul-lulin kirkuvia sotilaita, häijyjä ja leppymättömiä. Heitä oli ehkä viisikymmentä. Tyttö pidätteli henkeänsä, mutta he eivät poikenneet polulta vaan riensivät ohi aavistamatta että vihollisen naaras piileskeli vain muutaman askeleen päässä heistä.

Vielä kerran hän näki takaa-ajetut — kolme waz-donia kiipesi kallioille sellaisesta kohdasta, mistä sortuma oli synnyttänyt jyrkänteen, jota uskaliaat saattoivat kiivetä ylös. Äkkiä hänen koko huomionsa keskittyi noihin kolmeen. Oliko mahdollista? Oi, Jad-ben-Otho, jos Pan-at-lee vain olisi tiennyt sen hetkistä aikaisemmin, hän olisi voinut liittyä heidän joukkoonsa, sillä he olivat hänen isänsä ja kaksi veljeään. Nyt oli myöhäistä. Jännittyneenä, tuskin hengittäen, hän katseli kilpajuoksua. Pääsisivätkö he kallion päälle? Tavoittaisivatko kor-ul-lulit heidät? He kiipesivät hyvin, mutta voi, kuinka hitaasti! Nyt toinen veljistä menetti jalansijansa irtokivien vuoksi ja luiskahti alas! Kor-ul-lulit kiipesivät ylöspäin, yksi heistä heitti nuijansa kohti lähintä pakolaista. Suuri jumala suojeli Pan-at-leen veljeä, sillä heitto jäi lyhyeksi. Hyppien ja pomppien nuija putosi

jyrkän teeltä suoraan heittäjän päälle ja suisti hänet rotkon pohjalle.

Pan-at-lee oli noussut seisomaan ja painanut kätensä kul-
taisia rintalevyjään vasten katsellessaan tätä kuoleman kil-
pajuoksua. Vanhin veli pääsi partaalle asti, piteli kiinni jos-
takin ja ojensi pitkän häntänsä alapuolella olevalle isälle.
Tämä tarttui häntään ja ojensi vuorostaan oman häntänsä
nuoremmalle pojalleen, samalle, joka oli luiskahtanut alas.
Omia eläviä tikkaita hyväksi käyttäen kaikki kolme pääsi-
vät kallion päälle ja katosivat näkyvistä, ennen kuin kor-ul-
lulit tavoittivat heidät. Mutta vihollinen ei luopunut, vaan
katosi näkyvistä, ja Pan-at-lee tiesi vaimeina kuuluvista
huudoista, että takaa-ajo jatkui.

Tyttö ymmärsi että hänen täytyi lähteä. Paikalle saattoi
milloin tahansa ilmestyä metsästäjien joukko, joka haravoi
rotkosta pienriistaa.

Takanapäin olivat hänen heimolaistensa ahdistamisesta
palaavat kor-ul-lulit, edessäpäin lähimmän harjanteen taka-
na Kor-ul-gryf, niiden kauheiden hirviöiden pesimäpaikka,
jotka aiheuttivat vilunväreitä ja pelkoa kaikissa Pal-ul-do-
nin asukkaissa. Alhaalla laaksossa oli ho-donien maa, jossa
odotti orjuus tai kuolema, täällä Kor-ul-lulissa olivat hänen
heimonsa veriviholliset, ja kaikkialla vaani ihmissyöjäpeto-
ja.

Tyttö mietti hetken aikaa. Sitten hän käänsi katseensa
kaakkoon päin ja lähti vesirotkon poikki kohti Kor-ul-
gryfiä — siellä ei ainakaan ollut miehiä. Kautta aikojen aina
alkuihmisten kantamuodosta lähtien Pan-at-leen kaltaiset
naiset ja heidän nykyaikaiset sisarensa pelkäävät eniten saa-
listavaa miestä, sillä hän on kaikkein säälimättömin, kaik-
kein kauhein peto. Tyttö kohtaisi mieluummin vaaralliser
gryfin kuin vaarallisen miehen.

Varovasti edeten hän saapui Kor-ul-lulin toisella reunalla olevan kallion juurelle. Puolen päivän aikaan hän löysi sieltä kohdan, josta oli verrattain helppo kiivetä ylös. Ylitettyään harjanteen hän saapui Kor-ul-gryfin partaalle. Taruston mukaan rotko oli kauhujen tyyssija. Sen pohjaa peitti kosteikon tuuhea salaperäinen kasvillisuus, jättiläispuiden latvat tapailivat melkein kallioden lakikorkeuksia, ja kaikkialla vallitsi pahaenteinen hiljaisuus.

Pan-at-lee paneutui makaamaan ja kurkisti reunan yli. Tällöin hän näki kallioseinässä luolien aukkoja sekä aikoja sitten kivistä tehtyjä pinnoja. Lapsuudessaan nuotion ääressä hän oli kuullut tarinoita muinaisista asukkaista ja gryfeistä, jotka olivat tulleet rämeiköltä vuorten yli. Ihmiset olivat paenneet sen jälkeen, kun moni heistä oli joutunut kaameiden otusten kitaan, ja jättäneet luolat asumattomiksi ties kuinka kauan sitten. Jotkut väittivät että Jadben-Otho, joka on elänyt aikojen alusta, oli silloin vielä pieni poika. Pan-at-leetä puistatti. Mutta kalliossa oli luolia, joissa hän olisi turvassa gryfeiltäkin.

Hän löysi paikan, missä kiviset pinnat ulottuivat jyrkänteen partaalle asti. Ne oli epäilemättä jätetty paikoilleen silloin kun heimo hylkäsi viimeiset luolansa, joita ei enää tarvinnut puolustaa tunkeilijoilta. Pan-at-lee laskeutui hitaasti ylimpään luolaan. Sen edusta oli melkein samanlainen kuin hänen oman heimonsa luolien tasanteet. Siinä oli kuitenkin kasoittain risuja, hylättyjä linnunpesiä ja ulosteita. Hän siirtyi luolasta toiseen, mutta kaikkien edustat olivat yhtä täynnä törkyä. Hänen oli ilmeisesti turha etsiä pitempään. Tämä luola tuntui kyllin isolta ja sopivalta. Veitellä hän ryhtyi kaapimaan pois roskia, jotka hän yksinkertaisesti pudotti alas reunalta, ja alinomaan hänen silmänsä kääntyivät hiljaiseen rotkoon, jossa Pal-ul-donin pelottavat

otukset vaaniskelivat. Hän ei kuitenkaan huomannut silmäparia, joka tarkkaili hänen jokaista liikkettään — tuimat, himokkaat silmät, viekkaat ja julmat. Ne tarkkailivat häntä, ja punainen kieli nuoleskeli velttoja, riippuvia huulia. Silmät tarkkailivat häntä, ja alkeelliset ihmisaivot hautoivat julmaa suunnitelmaa.

Aivan samoin kuin Kor-ul-jassa näiden ammuin kuolleiden luolien rakentajat olivat johdatelleet luonnonlähteiden vettä luolien ohi virtaaviksi raikkaiksi puroiksi, Pan-at-leen ainoana vaikeutena olisi ruoan hankkiminen. Ainakin joka toinen päivä hänen oli uskaltauduttava alas rotkoon, josta hän varmaan löytäisi hedelmiä, juureksia ja pikkuriistaa aivan lähitienoilta. Lintuja ja munia löytyisi kenties luolistakin. Täällä voisi elää vaikka kuinka kauan. Hän alkoi tuntea olonsa melko turvalliseksi, ja tämä johtui epäilemättä siitä, että hän tiesi korkealla sijaitsevan luolan olevan kaikkien vaarallisten petojen tavoittamattomissa. Siellä hän kaikei olisi turvassa myös ihmisiltä, jotka karttoivat Kor-ul-gryfiä.

Hän päätti tarkastaa uuden kotinsa onkaloita. Korkealla paistava aurinko valaisi ensimmäistä kammiota. Se oli samanlainen kuin ne kammiot, jotka hän tunsu ennestään — karkeissa seinäraaputuksissa oli kuvattu samanlaisia petoja ja samanlaisia ihmisiä — waz-donit eivät ilmeisesti olleet edistyneet kovinkaan paljon niiden sukupolvien aikana, jotka olivat syntyneet ja kuolleet Kor-ul-gryfin hylkäämisen jälkeen. Pan-at-lee ei tietenkään ajatellut tähän tapaan, sillä hän ja hänen kaltaisensa eivät tienneet mitään kehityksestä ja edistyksestä. Hänelle kaikki oli muuttumatonta ja pysyväistä.

On varsin todennäköistä että nämä merkilliset olennot olivat eläneet samalla tavalla äärettömän kauan, sillä heidän

asumuksissaan oli selvät merkit ajan kulusta – paljaat jalat olivat jättäneet syviä vakoja kallion pintaan, monien käsien kosketus oli kovertanut kiviset ovenpielet ja lukemattomissa kalliopiiirroksissa sekä ulkona että luolien seinissä ja katossa erottui aina uusi käsiala. Ne olivat tekijän vaakuna tai puumerkki.

Tämä ikivanha luola oli Pan-at-leelle kodikas ja tuttu. Sisällä oli vähemmän törkyä kuin tasanteella, enimmäkseen vain pölyä. Oviaukon vieressä oli syvennys puita ja sytykkeitä varten, mutta se oli nyt tyhjä. Tyttö oli kuitenkin ottanut talteen risuja tasanteella olleista roskista. Lyhyessä ajassa hän sai risukimpun syttymään, ja tästä tulesta hän sytytti uusia kimppeja, joiden valossa hän tutki sisäkammioita. Niistäkään hän ei löytänyt mitään uutta tai outoa, eikä aikaisemmista asukkaista näkynyt muita jälkiä kuin särkynyt kivivati. Hän oli etsinyt jotakin pehmeätä makuusijakseen, mutta pettyi. Viimeiset asukkaat olivat ilmeisesti lähteneet kaikessa rauhassa vieden koko omaisuutensa mukanaan. Alhaalla rotkossa kasvoi lehtiä, ruohoa ja tuoksuvia yrttejä, mutta Pan-at-leellä ei ollut mitään halua mennä alas kauheaan kuiluun pelkästä mukavuudenhalusta, vain nälkä voisi ajaa hänet sinne.

Kun varjot pitenivät ja ilta teki tuloaan, hän valmisti itselleen makuusijan kasaamalla pölyä kovan lattian pehmikkeeksi – tämä oli vain nimeksi parempi kuin ei mitään. Mutta Pan-at-lee oli kovin väsynyt. Hän ei ollut nukkunut puoleentoista vuorokauteen, minkä kuluessa hän oli kokenut monta vaaraa ja koettelemusta. Ihmekö siis jos hän vai-pui uneen heti, kun hän paneutui makaamaan kovalle alustalle?

Kuu nousi ja loi hopeista valoaan valkoiseen kallioseinään lieventäen pimeän metsän ja kolkon rotkon synkkyyt-

tä. Leijona karjui etäällä. Sitten seurasi pitkä hiljaisuus. Rotkon yläpäästä kuului syvä, kumea mylvähdys. Kallion juurella sijaitsevassa puussa näkyi liikettä. Jälleen hiljainen pelottava mylvähdys, johon vastattiin autioluolien toiselta puolelta. Joku pudottautui lehtevästä puusta sen luolan alapuolelle, jossa Pan-at-lee nukkui. Se pudottautui maahan pimeimpien varjojen sekaan. Nyt se liikkui varovasti. Se saapui kallion juurelle ja näkyi selvästi kuutamossa. Se liikkui kuin jokin häijy painajaisotus — verkkaisesti, kömpelösti. Se olisi voinut olla iso laiskiainen tai vaikkapa ihminen. Kuu käyttää sivellintään kovin irvokkaasti, se on kusbismin mestari.

Se kiipesi hitaasti kallioseinää ylös kuin iso toukka. Mutta nyt kuun sivellin kosketti sitä jälleen, ja sillä oli kädet ja jalat, joilla se tarttui kivipinnoihin kiipeillessään vaivalloisesti kohti luolaa, missä Pan-at-lee nukkui. Rotkon alapäästä kuului jälleen mylvähdys, johon vastattiin rotkon yläpäästä.

Apinain Tarzan aukaisi silmänsä. Aluksi hän tunsu päänsään kipua, eikä muuta. Hetkistä myöhemmin palaava taajunta toi hänen silmiensä eteen irvokkaita hyppelviä varjoja. Sitten hän huomasi olevansa luolassa. Tusinan verran waz-doneja kyykötöi piirissä puhellen toisilleen. Karkeatekoisessa kiviastiassa palava öljy antoi lepattavaa valoa, joka sai soturien suurentuneet varjot tanssimaan seinällä.

”Me toimme hänet elävänä luoksesi, gund, sillä hänen kaltaista ho-donia ei ole ennen nähty”, Tarzan kuuli yhden miehistä sanovan. ”Hänellä ei ole häntää, hän on syntynyt hännättömänä, koska hänessä ei ole mitään merkkiä hänen katkaisemisesta. Hänen peukalonsa ja isotvarpaansa ovat myös erilaisia kuin Ihmistenmaan asukkailla. Hän on

voimakkaampi kuin monta miestä yhdessä ja hän taistelee yhtä pelottomasti kuin *ja*. Me toimme hänet elävänä, jotta saisit nähdä hänet, ennen kuin surmaamme.”

Päällikkö nousi ja tuli apinamiehen luo, joka sulki silmänsä ja tekeytyi tajuttomaksi. Hän tunsu, kuinka karvaiset kädet kopeloivat häntä ja käänsivät hänet rajusti. Päällikkö tarkasti hänet kiireestä kantapäähän ja kiinnitti huomionsa erityisesti hänen peukaloittensa ja isojenvarpaitensa muotoon ja kokoon.

”Tuollaisilla se ei pysty kiipeämään, kun sillä ei ole hantääkään”, hän totesi.

”Tuskin, se varmaan tipahtaisi pinnoiltakin”, myönsi yksi satureista.

”En ole koskaan nähnyt tämän kaltaista. Tämä ei ole waz-don eikä ho-don. Mistä se on mahtanut tulla ja miksi sitä sanotaan?”

”Kor-ul-jat huusivat äänekkäästi: Tarzan-jad-guru! Me arvelimme, että he tarkoittivat tätä. Surmaammeko sen nyt?”

”Odotetaan kunnes se palaa tajuihinsa, tahdon kuulustella sitä. Jää sinä vartioon, In-tan. Kutsu minut kun se pystyy taas puhumaan.”

Päällikkö poistui luolasta ja kaikki muut, paitsi In-tan, seurasivat häntä. Heidän poistuessaan luolasta Tarzan ymmärsi kuulemistaan keskustelun palasista, että Kor-ul-jan apujoukot olivat ylivoimaisina käyneet tämän pienen ryhmän kimppuun ja karkottaneet sen. Nopsajalkainen Id-an oli ilmeisesti kääntänyt tilanteen Om-atin satureille edulliseksi. Apinamies hymyili ja raotti silmiään katsellakseen In-tania. Mies seiso i luolan suulla ja katseli ulos. Hän oli kääntänyt selkensä vangille. Tarzan kokeili ranteittensa siteitä. Ne eivät tuntuneet erityisen vahvoilta, ja kädet oli sidottu

yhteen hänen eteensä! Tämä jo todisti etteivät waz-donit yleensä ottaneet vankeja, jos ollenkaan.

Hän kohotti varovaisesti käsiään, kunnes pystyi tutkimaan ranteiden siteitä. Hänen kasvoillaan näkyi tuima hymy. Hän ryhtyi heti käyttämään vahvoja hampaitaan pitäen kuitenkin koko ajan silmällä In-tania. Tarzan oli aukaissut viimeisen solmun ja saanut kätensä vapaiksi, kun In-tan kääntyi katsomaan vankia. Hän näki että tämä oli muuttanut asentoa. Vanki ei enää maannut selällään vaan kyljellään, ja hän oli nostanut kätensä kasvojensa eteen. In-tan astui lähemmäksi ja kumartui alas. Vangin ranteiden kahleet näyttivät kovin hölliltä. Hän ojensi kätensä tarkastellakseen niitä, ja samassa silmänräpäyksessä kaksi kättä kimposi siteistään – toinen tarttui soturia ranteesta ja toinen kurkusta. Tämä kavala hyökkäys tuli niin yllättäen ettei In-tan ennättänyt edes huutaa, ennen kuin teräksiset sormet vaimensivat hänet. Vanki kiskoi hänet niin äkkiä alaspäin että hän menetti tasapainonsa ja kierähti Tarzanin yli jääden makaamaan tämän alle. In-tan ponnisti rajusti vapautuakseen, ja hän yritti tarttua veitseensä, mutta Tarzan oli nopeampi. Waz-don kiersi häntänsä apinamiehen kaulaan kuristaakseen hänet, mutta Tarzanin käteensä sieppaama veitsi katkaisi tuon tärkeän jäsenen melkein juuresta.

Waz-donin ponnistelut heikkenivät, hänen katseensa sumeni. Hän tiesi kuolevansa eikä erehtynyt. Kuolema taivoitti hänet jo seuraavassa hetkessä. Tarzan nousi ja laski jalkansa surmatun rinnalle. Miten kovasti hänen tekikään mieli päästää ilmoille heimonsa voitonhuuto! Mutta hän ei uskaltanut. Hän totesi että hän oli saanut pitää ruohopuunoksensa, ja hänen veitsensäkin oli pantu takaisin tuppeen. Se oli ollut hänellä kädessään, kun hänet iskettiin maahan. Merkillisiä olentoja! Hän ei tiennyt että he tunsivat taika-

uskoista pelkoa kuolleen vihollisen aseita kohtaan. He uskoivat nimittäin että jos mies haudattiin ilman aseita, hän vainoaisi surmaajaansa ikuisesti ja löytäessään tämän tappaisi hänet. Jousi viinineen oli pantu nojaamaan seinää vasten.

Tarzan meni luolan suulle ja katseli ulos. Ilta oli juuri pimentynyt. Hän kuuli ääniä lähimmistä luolista ja tunsii sie-
raimissaan kypsyvän ruoan tuoksua. Hän vilkaisi alas helpotusta tuntien. Tämä luola sijaitsi alimmassa kerroksessa — kallion juurelle oli tuskin kymmentäkään metriä. Hän aikoi juuri aloittaa laskeutumisen, kun hänen mieleensä juolahti jotakin, joka toi villin hymyn hänen huulilleen. Mieleen syttynyt ajatus johtui waz-donien hänelle antamasta nimestä Tarzan-jad-guru, kauhea Tarzan, ja hän muisti niitä päiviä, jolloin hän oli nauttinut mustien kiusaamisesta kaukaisen synnyinseutunsa viidakoissa. Hän palasi luolaan kuolleen In-tanin luo. Veitsellään hän katkaisi ruumiilta pään ja heitti sen rotkoon. Sitten hän laskeutui pinnoja myöten niin äänettömästi ja nopeasti että hänen kiipeilytaitoansa epäilleet kor-ul-lulit olisivat hämmästyneet.

Rotkon pohjalta hän otti mukaansa In-tanin pään ja katosi puiden varjoon kantaen kaameaa voitonmerkkiä sen paksusta takkuisesta tukasta. Inhottavaa? Siinä tapauksessa sinä arvostelet villiä sivistyneen ihmisen näkökulmasta. Leijonalle voi opettaa temppuja, mutta se on silti leijona. Frakkiin pukeutuneena Tarzan oli erittäin komean näköinen, mutta hän oli silti tarmangani, jonka juhlapaidan verhoamassa rinnassa sykki raju, villi sydän.

Eikä hänen tekonsa suinkaan ollut tyystin mieletön. Hän tiesi kor-ul-lulien raivostuvan havaitessaan mitä hän oli tehnyt, ja hän tiesi myös että heidän raivoonsa sekoittuisi pelon siemen. Tarzan oli kohonnut viidakon valtiaaksi juuri siksi että häntä pelättiin.

Vähän matkan päässä luolista Tarzan palasi kallion juurelle etsimään kohtaa, mistä hän pääsisi kiipeämään kallion laelle ja sitä tietä takaisin Om-atin luolille Kor-ul-jassa. Lopulta hän saapui paikkaan, missä joki virtasi niin lähellä kalliotörmää että hänen oli uitava joen yli etsimään polkua toiselta rannalta. Siellä hänen herkkiin sieraimiinsa osui tuttu vainu. Hän sai vainun Pan-at-leestä, joka tällä kohtaa oli noussut suvannosta ja hakenut turvaa viidakosta.

Apinamiehen suunnitelmat muuttuivat heti. Pan-at-lee oli elossa, tai hän oli ainakin ollut elossa sen jälkeen kun hän oli syöksynyt alas kalliolta.

Ystävänsä Om-atin vuoksi Tarzan oli lähtenyt etsimään tyttöä, ja Om-atin vuoksi hän aikoi seurata jälkiä, joille onnekas sattuma oli tuonut hänet. Jäljet johtivat viidakkoon ja rotkon poikki siihen kohtaan, mistä Pan-at-lee oli kiivennyt kalliuseinää ylös. Tarzan luopui nyt In-tanin päästä, sitoi sen alhaalla riippuvaan oksaan, koska se olisi haitannut kiipeämistä jyrkällä kalliolla. Hän kiipesi apinan tavoin ja seurasi helposti Pan-at-leestä jäänyttä vainua. Jäljet johtivat ylös kalliolle ja harjanteen yli. Herkkäaistiselle viidakon kasvatille tehtävä oli yhtä helppo kuin selkeän kirjatekstin lukeminen sinulle.

Tarzan ei tiennyt yhtään mitään Kor-ul-gryfistä. Öisten varjojen keskeltä hän oli hämärästi erottanut outoja hirviöitä, ja Ta-den ja Om-at olivat kertoneet isosta otuksesta, jota kaikki ihmiset pelkäsivät. Mutta vaarojahan oli tarjolla aina ja kaikkialla, niin yöllä kuin päivälläkin. Tarzanin lapsuudesta saakka kuolema oli kulkenut julmana ja säälimättömänä hänen kannoillaan. Hän tiesi kovin vähän toisenlaisesta elämästä. Koko ikänsä hän oli ollut alttiina vaaroille yhtä luonnollisissa olosuhteissa kuin vilkkailla kaduilla uhkaavat vaarat ovat sinulle. Yksinäinen musta mies pelkää

öisessä viidakossa, sillä hän on koko ikänsä elänyt turvassa ympärillään lukuisia heimolaisia suojanaan tuli ja risu- tai paaluaita. Mutta Tarzan oli elänyt leijonien, leopardien, norsujen ja apinain tavoin aitona viidakon otuksena, joka luottaa vain omaan voimantuntoonsa ja älykkyyteensä taistelussa luontoa vastaan. Siksi hän ei hämmästellyt mitään eikä pelännyt mitään, vaan liikkui yölläkin vieraassa ympäristössä yhtä levollisena ja huolettomana kuin talonpoika menee aamuhämyssä katsomaan karjaansa.

Tälläkin kertaa Pan-at-leen jäljet päättyivät kallion partaalle, mutta mikään ei osoittanut että hän olisi hypännyt alas. Hetken etsiskeltyään Tarzan löysi kivipinnat, joita tyttö oli laskeutunut alas. Ollessaan pitkällään kallion partaalla tarkastellakseen pinnoja hänen huomionsa kääntyi äkkiä kallion juureen. Jokin liikkui siellä, mutta hän ei pystynyt sanomaan mikä se oli. Se lähti hitaasti kiipeämään ylöspäin turvautuen ilmeisesti samanlaisiin pinnoihin kuin Tarzanilla oli ulottuvillaan. Hän tarkkaili otusta sen kiivetessä yhä korkeammalle. Lopulta se alkoi hahmottua. Tarzan totesi että se oli pikemminkin ison apinan kuin minkään muun eläimen näköinen. Sillä oli kuitenkin häntä, eikä se muisakaan suhteissa näyttänyt oikealta apinalta.

Se kiipesi hitaasti ylimpään kerrokseen ja pujahti luolaan. Silloin Tarzan jatkoi Pan-at-leen jäljestämistä. Hän seurasi tytön vainua kivipinnoissa lähimpään luolaan ja siellä edelleen samassa rivissä. Apinamies kohotti kulmakarvoaan ja lisäsi vauhtiaan. Hän oli juuri tulossa kolmanteen luolaan, kun Kor-ul-gryfissä kajahti kimeä kauhunhuuto.

6. TOR-O-DON

Pan-at-lee nukkui hermojännityksestä uupuneen levotonta unta ja näki omituisia painajaisia. Unikuissa hän nukkui ison puun alla Kor-ul-gryfin pohjalla, ja yksi rotkon pelottavista pedoista hiipi hänen kimppuunsa, mutta hän ei voinut liikkua eikä aukaista silmiään. Hän yritti kirkua, mutta huulet vaikenivat. Hän tunsu otuksen kopeloivan hänen kaulaansa, rintaansa, käsivarttaan, tarttuvan kiinni siihen ja yrittävän vetää hänet luokseen. Yli-inhimillisellä tahdonvoiman keskityksellä hän aukaisi silmänsä. Hän oli varma siitä, että hän oli nähnyt unta ja että kuva pian haihtuisi – sellaista hänelle oli sattunut monesti ennenkin. Mutta uni jatkui. Pimeään kammioon tunkeutuvassa hämärässä valossa hän näki olennon vieressään, tunsu sen karvaisten sormien otteen ja karvaisen rinnan, jota vasten hänet puristettiin. Jad-ben-Otho! Tämä ei ollut unta! Hän parkaisi ja yritti torjua otusta, mutta hänen huutonsa sai vastaukseksi matalan murahduksen, ja toinen karvainen käsi tarttui häntä tukasta. Peto nousi nyt takajaloilleen ja raahasi hänet luolasta kuutamon valaisemalle tasanteelle. Samalla hetkellä hän näki olennon, jota luuli ho-doniksi, ilmestyvän kal-liolta luolan suulle.

Tyttöä pitelevä otus näki sen myös ja murisi uhkaavasti, mutta se ei hellittänyt otettaan uhrinsa tukasta. Se kyyristyi kuin torjuakseen hyökkäyksen, ja sen murina voimistui ja kiihtyi niin, että koko rotko kaikui kaameasta äänestä, johon alhaalta kuuluvat kumeat mylvähdyksetkin hukkuivat. Korkealla sijaitsevassa luolassa yllättäen syntynyt meteli oli nimittäin aiheuttanut jyriseviä vastalauseita rotkoräjähtävien petojen taholta. Otus, jonka vallassa tyttö oli

kyyristyi, ja sen kanssa silmätysten asettuva olento kyyristyi myös ja murisi yhtä kauheasti kuin toinenkin. Pan-at-lee vapisi. Se ei ollut mikään ho-don, ja vaikka hän pelkäsi ho-doneja, hän pelkäsi tätä vielä enemmän, sillä se kyyristyi kuin kissa ja murisi kuin peto. Pan-at-lee tiesi olevansa hukassa. Nuo kaksi saattoivat tapella hänestä, mutta hän oli yhtä lailla hukassa voitti heistä kumpi tahansa. Hänen olisi ehkä loppujen lopuksi parasta hytätä Kor-ul-gryfiin taistelun aikana, jos hän saisi tilaisuuden siihen.

Hän oli tunnistanut otuksen, jonka kynsiin hän oli joutunut, Tor-o-doniksi, mutta hän ei osannut sanoa, mikä se toinen oli, vaikka hän näki sen selvästi kuutamossa. Sillä ei ollut häntää. Hän näki otuksen kämmenet ja jalat. Ne eivät olleet samanlaiset kuin Pal-ul-donin ihmisten kämmenet ja jalat. Se lähestyi hitaasti tor-o-donia pidellen käsissään kiiltävää veistä. Nyt se puhui, ja Pan-at-lee häkeltyi yhtä paljon kuin hän oli kauhistunutkin.

”Juokse nopeasti selkäni taakse, Pan-at-lee, kun se päästää sinut irti. Sen on pakko voidakseen puolustautua. Mene sitten siihen luolaan, johon tulit ensimmäiseksi kallion päältä, ja seuraa taistelua sieltä. Jos joudun häviölle, sinulla on aikaa paeta tätä hidasta otusta, ja jos voit, tulen luoksesi. Olen Om-atin ystävä ja myös sinun.”

Viimeiset sanat rauhoittivat tyrmistynyttä Pan-at-leetä, mutta hän ei ymmärtänyt. Mistä tämä outo olento tiesi hänen nimensä? Mistä se tiesi, mihin luolaan hän oli ensin tullut? Se oli varmaan ollut täällä jo silloin, kun hän tuli. Pan-at-lee oli ymmällään.

”Kuka olet ja mistä tulet?” hän kysyi.

”Minä olen Tarzan, tulen Om-atin, Kor-ul-jan päällikön luota etsimään sinua.”

Om-at, Kor-ul-jan päällikkö! Miten mieletöntä! Pan-at-

lee olisi tahtonut kysyä lisää, mutta mies lähestyi tor-odonia, joka kiljui ja murisi niin äänekkäästi, että tytön ääni olisi hukkunut meluun. Ja sitten otus irrotti kouransa tytön tukasta ja valmistautui hyökkäämään juuri niin kuin vieras oli ennustanut. Tor-o-don hyökkäsi, eikä noin ah- taassa paikassa ollut tilaa väistöliikkeisiin. Molemmat otukset kävivät syliksi ja tavoittelivat toistensa kurkkua kamppailun elämästä ja kuolemasta. Pan-at-lee jäi katsomaan. Hän ei käyttänyt hänelle tarjoutunutta pakotilaisuutta hyväkseen. Hän jäi katsomaan ja odottamaan, sillä hänen pienissä villeissä aivoissaan oli syntynyt päätös luottaa tuohon vieraaseen olentoon, joka oli raivannut tiensä hänen sydämeensä neljällä sanalla: ”Minä olen Om-atin ystävä!” Pan-at-lee odotti veitsi koholla tilaisuutta osallistua tor-o-donin nujertamiseen. Hän ei uskonut tulokkaalla olevan mitään mahdollisuuksia selviytyä siitä omin neuvoin, sillä hän tiesi hyvin miten vaarallisia nämä pedon kaltaiset ihmiset olivat. Heitä ei ollut paljon Pal-ul-donissa, mutta harvalukuisina- kin he olivat waz-donien ja ho-donien naisten kauhuna, sillä paritteluajan jälkeen vanhat tor-o-don-urokset samoilivat Pal-ul-donin vuorilla ja laaksoissa ahdistaen kaikkia tielleen osuvia naisia.

Hännällään tor-o-don tavoitti Tarzanin nilkan ja kaatoi hänet. Molemmat pauskautuivat nurin, mutta apinamies oli niin ketterä ja hänen voimakkaat lihaksensa niin nopeat, että kaatuessaan hän kiepsautti pedon alleen. Kun Tarzan pääsi päällimmäiseksi kavala häntä tavoitti hänen kurkkuaan aivan samalla tavalla kuin In-tanin häntä oli tavoittanut. Saadakseen karvaisen vastustajansa alleen ja pitävän otteen hänestä Tarzanin oli täytynyt pudottaa veitsi kädestään. Nyt ase oli häneltä ulottumattomissa. Partaan reunalla hän joutui molemmin käsin torjumaan otetta hakevat

kourat, jotka väkisin vetäisivät hänen kaulansa vaarallisten hampaiden ulottuville. Ja nyt tor-o-donin häntäkin etsi itsepäisesti kuolettavaa otetta Tarzanista.

Henkeään pidätellen Pan-at-lee vaani tilaisuutta käyttää veistään. Mutta taistelussa ei syntynyt sellaista katkoa, että hän olisi voinut iskeä vaarantamatta Tarzania. Apinamies tunsu kuinka vastustajan häntä hitaasti mutta varmasti kiertyi hänen niskansa taakse, vaikka hän oli vetänyt päänsä alas hartioden väliin suojellakseen arkaa kaulaansa. Taistelu uhkasi käydä hänelle kohtalokkaaksi, sillä kookas peto, jonka kanssa hän painiskeli, olisi ollut tasaveroinen vastustaja jopa bolganille, gorillalle. Tästä tietoisena hän äkkiä kokosi voimansa yhteen ainoaan yli-inhimilliseen ponnistukseen, väänsi isot kourat kauas sivulle ja iski hampaansa tor-o-donin kaulavaltimoon yhtä nopeasti kuin käärme puree. Samalla hetkellä otuksen häntä kiertyi hänen kaulaansa. Sitten alkoi hurja painiskelu, jossa käännettiin ja väännettiin ja yritettiin vapautua toisen kohtalokkaasta otteesta, mutta koska ihmisaivot ohjailivat apinamiehen toimintaa, taistelijat kierivät Tarzanin toivomaan suuntaan – tasanteen partaalle päin.

Kuristava häntä esti Tarzanin keuhkoja saamasta ilmaa. Hän haukkoi henkeä, kieli työntyi ulos huulien välistä, päättä huimasi ja silmien katse sumeni, mutta silloin hän oli jo päässyt tavoitteeseensa. Kun he häilyivät vaarallisesti kuulun partaalla, hän sieppasi äkkiä käteensä ulottuvillaan olevan veitsen.

Viimeisillä voimillaan apinamies käytti veistään kerran, kaksi kertaa, kolme kertaa. Kaikki musteni hänen silmissään samalla hetkellä, kun hän yhdessä tor-o-donin kanssa putosi tasanteelta.

Oli Tarzanin onni ettei Pan-at-lee ollut totellut hänen ke-

hoitustaan paeta turvaan sillä aikaa kun Tarzan painiskeli tor-o-donin kanssa. Tyttö koitui hänen pelastukseksien. Seuratessaan aivan läheltä taistelevien hurjaa loppuselvitystä Pan-at-lee oli ymmärtänyt Tarzanin hätäratkaisuun liittyvän vaaran. Kun hän näki taistelevien kierivän partaan yli, hän heittäytyi pitkäkseen tasanteelle ja tarttui apinamiestä nilkasta. Tor-o-donin lihakset herpaantuivat Tarzanin viimeisestä kuolettavasta veitseniskusta, ja sen ote Tarzanista irtosi samalla hetkellä, kun se suistui rotkoon pois näkyviltä.

Pan-at-leen oli äärettömän vaikea säilyttää otteensa suojelijansa nilkasta. Mutta hän piti kuin pitikin kiinni siitä, ja sitten hän yritti hitaasti vetää tajuttoman turvaan tasanteelle. Siihen hänen voimansa eivät kuitenkaan riittäneet, hän ei voinut muuta kuin pitää lujasti kiinni ja toivoa, että jokin pelastuskeino ilmaantuisi, ennen kuin hänen voimansa ehtyisivät. Hän kysyi itseltään, oliko mies ehkä jo kuollut. Hän ei kuitenkaan uskonut sitä. Mutta jos mies oli elossa, kuinka kauan hänen tajuttomuutensa kestäisi. Pan-at-lee tiesi, että miehen oli palattava pian tajuihinsa, muuten tämä ei ikinä palaisi. Tytön sormet puutuivat jo, ja niiden ote alkoi pettää, hitaasti, hitaasti. Samassa Tarzan palasi tajuihinsa. Hän ei voinut tietää, minkä varassa hän riippui, mutta oli se mikä hyvänsä, sen ote hänen nilkastaan tuntui heltiävän. Hänen käsiensä ulottuvilla oli kaksi pinnaa, joihin hän tarttui samalla hetkellä, kun Pan-at-leen ote petti.

Hän oli siis vähällä suistua rotkoon ja pelastui vain valtavan voimansa ansiosta. Hän riippui jo pää ylöspäin, ja hänen jalkansa tapasivat toisia pinnoja. Ihan ensimmäiseksi hän ajatteli vihollistaan. Missä tämä oli? Odottiko tämä ylhäällä surmatakseen hänet? Tarzan käänsi katseensa ylöspäin samalla hetkellä, kun Pan-at-lee pelästyneenä kurkisti

alas partaalta.

”Oletko elossa?” tyttö huusi.

”Olen, mutta missä se karvainen otus on?”

Pan-at-lee osoitti sormellaan alaspäin. ”Tuolla, kuolleenä.”

”Hyvä!” huudahti apinamies ja kiipesi ylös. ”Tekikö se pahaa sinulle?”

”Tulit viime hetkellä. Mutta kuka olet ja mistä tiesit, että minä olin täällä. Mitä sinä tiedät Om-atista, mistä sinä tulet ja miksi sanot Om-atia päälliköksi?” kysyi Pan-at-lee.

”Odota, odota, kysymys kerrallaan”, Tarzan vastasi. ”Te olette kaikki samanlaisia – Kerchakin heimon naaraat, naiset Englannissa ja heidän sisarensa Pal-ul-donissa. Malta vähän, niin yritän kertoa sinulle kaiken minkä haluat tietää. Meitä oli neljä, jotka lähdimme Om-atin kanssa Kor-ul-jasta etsimään sinua. Kor-ul-lulit kävivät kimppuumme ja erottivat meidät toisistamme. Jouduin vangiksi, mutta pääsin pakenemaan. Osuin toistamiseen sinun jäljillesi ja seurasin niitä. Olin juuri tullut tämän kallion laelle, kun tuo karvainen otus lähti pyrkimään luoksesi. Tulin ottamaan selvää, mistä oli kysymys, kun kuulin sinun huutavan. Loput tiedätkin.”

”Sinä puhuit Om-atista Kor-ul-jan gundina, mutta Es-sat oli heimomme päällikkö.”

”Es-sat on kuollut. Om-at surmasi hänet ja on nyt päällikkönä. Om-at tuli tapaamaan sinua. Hän löysi Es-satin luolastasi ja surmasi tämän.”

”Es-sat tunkeutui luolaani. Minä tainnutin hänet kultaisilla rintalevyilläni ja pakenin.”

”Ja leijona ajoi sinua takaa. Sinä hyppäsit kalliolta Kor-ul-luliin, mutta en ymmärrä, kuinka selvisit hengissä”, sanoi Tarzan.

”Onko mitään, jota et ymmärtäisi? Kuinka tiesit että

leijona ajoi minua takaa ja että hyppäsin kalliolta, mutta et tiedä että sen alapuolella on syvä suvanto, joka pelasti minut?”

”Sekin asia olisi selvinnyt minulle elleivät kor-ul-lulit olisi ilmestyneet paikalle ja estäneet minua seuraamasta jälkiäsi. Mutta nyt minä tahtoisin kysyä sinulta jotakin – mitä nimitystä käytät otuksesta, jonka kanssa äsken taistelin?”

”Se oli tor-o-don. Olen nähnyt sellaisen vain kerran aikaisemmin. Ne ovat kauheita otuksia, viekkaita kuin ihminen ja hurjia kuin peto. Tor-o-donin surmaamiseksi kaksintaistelussa vaaditaan suurta sankaruutta”, Pan-at-lee sanoi ja loi ihailevia katseita Tarzaniin.

”Nyt sinun täytyy nukkua, sillä me palaamme aamulla Om-atin luo Kor-ul-jahan. Sinä et varmaankaan ole levännyt paljon kahtena edellisenä yönä.”

Tuntien olonsa turvalliseksi Pan-at-lee vaipui uneen ja nukkui rauhallisesti aamuun asti, ja Tarzan lepäsi luolan edessä kovalla kivitasanteella.

Aurinko oli jo korkealla taivaalla, kun hän heräsi. Jo kahden tunnin ajan se oli katsellut peninkulmien päässä vaeltavaa toista sankarillista hahmoa – jumalaista miestä, joka tunkeutui niiden kaameiden rämeikköjen läpi, jotka tunkkaisen vallihaudan tavoin suojelevat Pal-ul-donia ulkopuolisen maailman tunkeilijoilta. Välistä hän kahlasivat inhottavat matelijat. Herkuleen lailla ponnistaen mies eteni askel askeleelta vaivalloisesti ja poukkoillen, sillä hänen oli kuljettava sieltä, missä hyllyvä pohja kantoi parhaiten. Keskeltä rämeikköä hän tapasi vihreän liman peittämää avovettä. Hän saapui veden äärelle yli kaksi tuntia kestävien ponnistelujen jälkeen. Noissa ponnisteluissa tavalinen mies olisi uupunut ja jäänyt sitkeään liejuun odotta-

maan kuolemaa. Mutta vieläkään hän ei ollut päässyt edes rämeikön puoliväliin. Hänen sileä ruskea ihonsa oli peitty-nyt limaan ja mutaan. Samoin oli käynyt hänen sotilaski-väärilleen, joka oli kiiltänyt niin kirkkaasti nousevan aurin-gon ensi säteissä.

Hän pysähtyi hetkeksi avoveden ääreen. Sitten hän heit-täytyi veteen ja lähti uimaan toiselle rannalle. Hän ui pit-kin rauhallisin vedoin, joilla hän ei pyrkinyt vauhtiin vaan voimien säästöön, hän ei saanut uupua, koska häntä odotti vielä ainakin kahden tunnin raskas rämpiminen suolla, en-nen kuin hän tapaisi kiinteätä maata. Hän oli jo päässyt lä-hes puoliväliin ja onnitteli itseään siitä, että tämä osuus su-jui helpon tuntuisesti, kun syvyyksistä nousi hänen eteensä hirveä matelija, joka tuli kohti ja jonka ammottavasta ki-dasta kuului kimeä sähisevä vihellys.

Tarzan nousi ja venyttelihe, hengitti syvään ja täytti laa-
jan rintansa aamun raikkaalla ilmalla. Hänen kirkkaat sil-mänsä tähyilivät edessä levittäytyvää kaunista maisemaa. Suoraan alapuolella oli Kor-ul-gryf tuuheine tummanvihrei-ne puunlatvoineen, jotka huojuivat hiljaa. Tarzan ei nähnyt rotkossa mitään julmaa tai luotaantyöntävää — se oli vii-dakkoa, rakasta viidakkoa. Oikealla aukeni Jad-ben-Othon laakso mutkittelevine jokineen ja sinisine järvineen. Haja-naisia talorykelmiä loisti valkoisena auringonpaisteessa, ne olivat alimpien ho-don-päälliköiden linnakkeita. A-luria, Valon kaupunkia, hän ei voinut nähdä. Se jäi sen kalliokie-lekkeen taakse, joka oli tämän hyljätyn luolayhdyskunnan rajana.

Hetken aikaa Tarzan ihaili luonnon kauneutta niin kuin vain ihminen voi ihaillla, ja sitten luonto vaati välttämättö-mien tarpeiden tyydyttämistä, vatsa kurni nälästä. Tarzan

katseli jälleen alas rotkoon. Siellä oli viidakko! Oliko olemassakaan sellaista viidakkoa, joka ei pystyisi ravitsemaan Tarzania? Apinamies hymyili ja alkoi laskeutua rotkoon. Vaanivatko vaarat siellä? Vaanivat tietysti. Kuka olisi tien-nyt paremmin kuin Tarzan? Kuolema vaanii kaikissa viidakoissa, niissä elämä ja kuolema kulkevat käsi kädessä. Siellä missä elämä kuhisee, siellä kuolema korjaa suurimmat sadot. Tarzan ei ollut koskaan tavannut sellaista viidakon otusta, josta hän ei olisi selvinnyt joko pelkästään voimalla tai voimalla ja viekkaudella. Mutta Tarzan ei ollutkaan vielä tavannut gryfiä.

Edellisenä yönä hän oli kuullut rotkosta kantautuneet mylvähdykset ja hän oli päättänyt kysyä Pan-at-leeltä aamulla, minkälainen peto se oli, joka sillä lailla häiritsi toisten yöunta. Päästyään kallion juurelle Tarzan pujahti viidakkoon. Siellä hän valppaana pysähtyi katselemaan ja kuuntelemaan ja nuuhkimaan oikukkaita tuulenhenkäyksiä saadakseen herkkiin sieraimiinsa vainua riistasta. Sitten hän meni kauemmaksi metsään. Hänen kevyet askelensä olivat äänettämiä. Hän oli valmis käyttämään joustaan ja nuoliaan. Vieno aamutuuli puhalsi rotkon yläpäästä, sinne hän suuntasi askeleensa. Hänen hajuaistinsa erotti monenlaisia tuoksujä. Joukossa oli paljon helposti tunnistettavia, mutta jotkut olivat vieraita — hänelle tuntemattomien eläinten, lintujen, puiden, pensaiden ja kukkien tuoksu tai haju. Hänen nenänsä erotti heikon matelijan hajun, jonka hän oli tottunut yhdistämään niihin valtavan suuriin hahmoihin, jotka hän useita kertoja oli hämärästi nähnyt öisin Pal-ul-doniin saapumisensa jälkeen.

Mutta äkkiä hän sai selvän ja voimakkaan imelän vainun Bara-hirvestä. Jos vatsa osaisi puhua, Tarzanin vatsa olisi päästänyt pienen riemuhuudon, sillä se oli mieltynyt Baran

lihaan. Apinamies eteni nopeasti mutta varovasti. Riista ei ollut enää kaukana, metsästäjä siirtyi äänettömästi puiden oksille. Sieraimissaan hän yhä tunsu heikon hajun matelijasta, joka toi hänen mieleensä isot otukset, jotka hän oli nähnyt vain tummana varjona yön tummien varjojen keskellä. Mutta haju tuntui niin heikkona, että viidakon kasvatti oletti sen tulevan ehdottomasti turvallisen välimatkan päästä.

Ja nyt äänettömästi liikkuva Tarzan havaitsi Baran keskellä viidakkoaukeata juomassa Kor-ul-gryfin läpi virtaavan joen suvannosta. Hirvi oli niin kaukana lähimmästä puusta, ettei apinamies voinut syöksyä sen kimppuun. Hänen oli luotettava ensimmäisen nuolensa tarkkuuteen ja tehoon, sen oli kaadettava hirvi siihen paikkaan, muuten hän menettäisi sekä lihan että nuolen. Jousi, jota sinä tai minä emme olisi pystyneet jännittämään, taipui helposti metsäjumalan käsissä. Kuului soiva napsahdus, ja korkealle ponnahtava Bara suistui maahan, nuoli oli lävistänyt sen sydämen. Tarzan pudottautui puusta ja juoksi saaliinsa luo estääkseen sitä nousemasta ja pakenemasta, mutta siitä ei ollut pelkoa. Bara oli kuollut. Tarzanin kumartuessa nostamaan ruhon olalleen hänen korviinsa kantautui kumea mylvähdys, joka tuntui tulevan oikealta aivan hänen viereltään, ja kun hän vilkaisi siihen suuntaan, mistä ääni kuului, hän näki sellaisen otuksen, josta paleontologit ovat uneksineet ja jonka he ovat otaksuneet eläneen joskus hamassa muinaisuudessa, kun maapallo oli nuori. Ja tuo valtava otus syöksyi mylvien ja raivosta hulluna suoraan häntä kohti.

Kun Pan-at-lee heräsi, hän etsi Tarzania eteistasanteelta, mutta tämä ei ollut siellä. Hän meni partaalle ja katseli alas Kor-ul-gryfiin arvailen, että Tarzan oli lähtenyt etsimään

syötävää. Hän näki vilahduksen apinamiehestä juuri kun tämä katosi metsään. Hetken verran pelko jäyti häntä. Hän tiesi että Tarzan oli vieras Pal-ul-donissa eikä näin ollen kenties tajuaisi mitkä vaarat uhkasivat häntä tässä kauheassa rotkossa. Miksi tyttö ei kutsunut Tarzania takaisin? Sinä tai minä olisimme ehkä kutsuneet, mutta yksikään Pal-ul-donin asukas ei olisi sitä tehnyt, sillä he tuntevat gryfien tavat — he tietävät että gryfeillä on heikot silmät ja tarkat korvat ja että ihmisen ääni houkuttelee niitä. Jos hän olisi kutsunut Tarzania, hän olisi toiminut tuhon tuottajana. Hän vaikenä ja laskeutui alas rotkoon tavoittaakseen Tarzanin ja varoittaakseen tätä kuiskaillen. Tämä oli urhea teko, sillä hän tiesi voivansa joutua silmätysten noiden otusten kanssa, joita kohtaan hän tunsu vuosituhansien taakasta synnynnäistä pelkoa. Urhoollisuusmitaleja on jaettu paljon vähemmästäkin.

Pan-at-lee, jonka esi-isät olivat olleet metsästäjiä, arveli että Tarzan lähtisi kulkemaan vastatuuleen ja siksi hän etsi Tarzanin jälkiä siltä suunnalta. Hän löysikin pian näkyvät jäljet, koska apinamies ei ollut yrittänyt peittää jälkiään. Tyttö seurasi niitä nopeasti, kunnes hän saapui paikkaan, missä Tarzan oli kiivennyt puuhun. Hän ymmärsi tämän, koska hänen omat heimolaisensa olivat puolittain kiipeilijöitä, mutta hän ei voinut seurata Tarzanin jälkiä oksia pitkin, kun hänellä ei ollut tarkkaa hajuaistia.

Tyttö saattoi vain toivoa että Tarzan oli kulkenut vastatuuleen. Hän jatkoi tähän suuntaan sydän jyskyttäen pelosta ja vilkuillen ympärilleen. Hän oli saapunut aukion reunalle, kun kaksi asiaa tapahtui — hän näki Tarzanin kumartuvan kuolleen hirven yli ja samalla hetkellä hän kuuli korviahuumaavan karjahduksen melkein viereltään. Vaikka Pan-at-lee kauhistuikin kamalasti, hän ei kuitenkaan jäh-

mettynyt pelosta. Päin vastoin, ääni sähköisti hänet toimitaan heti. Tyttö ryntäsi lähimmälle puulle ja kiipesi ylimmälle oksalle, joka oli kyllin vahva kantamaan hänen painonsa. Sitten hän katseli alas.

Otus, jonka Tarzan näki hyökkäävän kohti sen jälkeen, kun varoittava mylvähdys oli saanut hänet hämmästyneenä vilkaisemaan taakseen, näytti kammottavalta hirviöltä. Mutta se ei pelottanut Tarzania, suututti vain. Apinamies näki että hän oli kykenemätön taistelemaan otusta vastaan, ja se merkitsi sitä, että hän saattoi menettää saaliinsa sille. Mutta Tarzanilla oli nälkä. Vastarinnan ja tuhon ainoana vaihtoehtona oli pako — nopea, välitön pako. Ja Tarzan pakeni, mutta hän vei Bara-hirven ruhon mukanaan. Hänellä oli vain parinkymmenen askeleen etumatka, ja lähimmälle puulle oli saman verran matkaa. Hän arveli että suurin vaara piili takaa-ajavan otuksen valtavassa koossa, sillä vaikka hän pääsisikin puun luo, hänen täytyisi kiivetä korkealle uskomattoman lyhyessä ajassa. Koosta päätellen tuo otus voisi siepata hänet miltä oksalta tahansa, joka oli alle kymmenen metrin korkeudella maasta, ehkä viidenkintoista metrin korkeudelta, jos se nousisi takajaloilleen.

Mutta Tarzan ei ollut mikään vetelys, ja vaikka gryf suuresta koostaan huolimatta oli tavattoman nopea, se ei pystynyt kilpailemaan Tarzanin kanssa, ja mitä kiipeilyyn tulee, pikku apinat katselivat kateellisina Tarzanin suoritusta. Mylvivä gryf pysähtyi häkeltyneenä puun juurelle, eikä se tavoittanut Tarzania, vaikka se nousi takajaloilleen ja etsi häntä oksien seasta, kuten Tarzan oli odottanut sen tekevän. Päästyään kyllin korkealle apinamies pysähtyi, ja silloin hän näki vapisevan Pan-at-leen istuvan aivan yläpuolellaan tuijottamassa häntä suurin silmin.

”Miten sinä jouduit tänne?” Tarzan kysyi.

Tyttö kertoi, ja Tarzan sanoi: ”Vai tulit sinä varoittamaan minua! Se oli kovin rohkea ja epäitsekäs teko. Minua harmittaa että annoin sen yllättää itseni tuolla tavalla. Vaikka otus oli tuulen puolella, en vainunnut sitä, ennen kuin se hyökkäsi. En ymmärrä mistä se johtuu.”

”Se ei ole lainkaan merkillistä”, vastasi Pan-at-lee. ”Se on yksi gryfien erikoispiirteistä — väitetään ettei ihminen aavista sen läsnäoloa, ennen kuin se on jo hänen kimpussa. Isosta koostaan huolimatta se liikkuu aivan äänettömästi.”

”Mutta minun olisi pitänyt vainuta se”, Tarzan huudahti närkästyneenä.

”Vainuta se?”

”Tietysti. Miten olisin muuten löytänyt tämän hirven niin pian? Ja kyllä minä vainusinkin gryfin, mutta kovin heikosti, kuin matkan päästä.” Tarzan keskeytti äkkiä puheensa ja katseli alapuolella mylvivää otusta. Hänen sieraimensa väreilivät, hän nuuhki ilmaa. ”Voi! Nyt minä tiedän!” hän huudahti.

”Mitä?” kysyi Pan-at-lee.

”Minä erehdyin siksi, että otuksella on lähes olematon haju. Tuntemani heikko vainu esiintyy varmaan kaikkialla viidakossa siksi, että näitä otuksia liikkuu täällä paljon. Tämän tapainen haju ei häviä helposti.”

”Oletko koskaan kuullut puhuttavan triceratopsista, Pan-at-lee? Etkö? Tämä otus, jota sinä sanot gryfiksi, on triceratops, ja sen arveltiin kadonneen maapallolta satojatuhansia vuosia sitten. Olen nähnyt sen luurangon Lontoon museossa. Olen myös nähnyt täytetyn rekonstruktion siitä. Minulla on aina ollut sellainen käsitys että tiedemiehet, jotka tekevät sellaista työtä, turvautuvat mielikuvitukseen, mutta nyt huomaan erehtyneeni. Tämä otus ei kylläkään

ole aivan näkemäni rekonstruktion kaltainen, mutta se on niin paljolti samanlainen että se on helposti tunnistettavissa. Sitäpaitsi on muistettava, että niiden vuosituhansien aikana, jotka ovat kuluneet siitä, kun paleontologin mallikappale eli, kehitys on saattanut aiheuttaa melkoisia muutoksia Pal-ul-donissa säilyneessä haarassa.”

”Nyt minä en ymmärrä mistä puhut”, huudahti Pan-atlee.

Tarzan hymyili ja nakkasi alhaalla olevaa vihaista otusta kuivalla puunkalikalla. Niskan piikkiäisheltta nousi heti pystyyn, ja mahtavan otuksen kurkusta kohosi raivostunut mylvähdys. Otus oli lapojen korkeudelta ainakin kuusi metriä korkea ja väriltään likaisen harmaansininen lukuunottamatta keltaisia kasvoja ja silmien ympärillä olevia sinisiä vöitä, punaista helttää keltaisine reunuksineen ja keltaista vatsaa. Selässä oli kolme rinnakkaista kyhmyriviä, jotka antoivat lisäväriä vartalolle, selkärangan kyhmyt olivat punaiset, ja näiden kummallakin puolella olevat kyhmyt olivat keltaiset. Muinaisen sarvikkaisen dinosauruksen viisi- ja kolmevarpaiset kaviot olivat gryfeillä kehittyneet kynsiksi, mutta sarvet olivat säilyneet. Niitä oli kaksi silmien yläpuolella ja kolmas keskellä kuonoa. Niin kammotavalta kuin se näyttikin Tarzan ei voinut olla ihailematta mahtavaa otusta, jonka komeasta kaksikymmentäviisi metriä pitkästä vartalosta kuvastui kaikkea sitä, jota apinamies oli ikänsä ihaillut – voimaa ja rohkeutta. Yksistään tukevassa hännässä oli enemmän voimaa kuin norsussa.

Otuksen häijyt pienet silmät tuijottivat häntä, ja se aukaisi sarvekkaan nokkansa paljastaen voimakkaat ja virheettömät hampaat.

”Vai kasvissyöjä! Esi-isäsi ovat saattaneet olla kasvissyöjiä, mutta sinä et ole”, mumisi apinamies ja jatkoi sitten

Pan-at-leen puoleen kääntyen: "Lähdetään. Luolassa syöme hirvenlihaa, sitten palaamme Om-atin luo Kor-ul-jahan."

Tyttö vavahti. "Emme ikinä pääse pois täältä."

"Syy?" kysyi Tarzan.

Tyttö ei vastannut, osoitti vain gryfiä.

"Joutavia! Se ei osaa kiivetä. Liikkumalla puissa pääsemme kalliolle ja takaisin luolaan, ennen kuin se edes aavistaa meidän lähteneen."

"Sinä et tunne gryfiä", sanoi Pan-at-lee synkkänä. "Se seuraa meitä kaikkialle ja odottaa meitä puun juurella, kun haltaisimme laskeutua. Se ei ikinä hellitä."

"Tarpeen vaatiessa voimme elää kauan puissa, ja joskus sen on lähdettävä", vastasi Tarzan.

Tyttö pudisti päätään. "Ei ikinä. Ja sitäpaitsi täällä on tor-o-doneja. He tulevat surmaamaan meidät ja syötyään tähän he heittävät loput gryfeille - gryfit ja tor-o-donit ovat ystäviä. Tor-o-donit jakavat ruokansa gryfien kanssa."

"Saatat olla oikeassa, mutta minä en suinkaan aio jäädä tänne odottamaan että joku tulisi syömään osan minusta ja heittäisi loput tuolle pedolle. Ei ole ainakaan minun syytäsi, ellen pääse pois täältä ehjin nahoin. Tule nyt, yriteetään", sanoi Tarzan ja lähti etenemään latvasta toiseen Pan-at-lee aivan kintereillään. Alhaalla maassa sarvikkainen dinosaurus seurasi heitä, ja kun he saapuivat metsän laitaan, josta oli viisikymmentä askelta kalliolle, se odotti heitä puun juurella.

Tarzan katseli pettyneenä alas ja raapi päätään.

7. VIIDAKON KASVATTI

Hetken kuluttua Tarzan käänsi katseensa Pan-at-leeheen. ”Pystytkö liikkumaan oikein nopeasti puusta puuhun rotkon poikki?”

”Yksinkö?”

”Ei.”

”Pystyn seuraamaan sinua mihin ikinä menetkin”, tyttö sanoi.

”Rotkon poikki ja takaisin?”

”Pystyn.”

”Tule, ja muistakin tehdä tarkkaan kuten sanon.” Tarzan lähti kulkemaan puusta puuhun heilauttaen itsensä apinan lailla oksalta oksalle kulkien poukkoilevaa reittiä, jonka hän valitsi vaikeimman maaston mukaisesti. Siellä, missä alikasvillisuus oli tihein, siellä, missä kaatuneet puut muodostivat esteitä, hän pakotti otuksen seuraamaan heitä, mutta siitä ei ollut mitään hyötyä. Heidän saapuessaan rotkon toiselle puolelle gryf oli jo paikalla.

”Takaisin taas”, sanoi Tarzan, ja he palasivat samaa tietä korkealla puiden ylimpiä oksia pitkin Kor-ul-gryfin vanhan aarniometsän läpi. Mutta tulos oli sama ja tilanne entistä pahempi, sillä gryfin seuraan oli liittynyt toinen gryf. Molemmat odottivat sen puun juurella, johon he olivat pysähtyneet.

Korkealle kohoava kallio lukemattomine luolan suineen ilkkui heille ja kutsui heitä. Se oli kovin lähellä ja kuitenkin saavuttamattomissa. Tor-o-donin ruumis virui kallion juurella siinä mihin se oli pudonnut. Puussa olevat näkivät sen selvästi. Toinen gryfeistä meni nuuskimaan sitä, mutta se ei kajonnut siihen. Tarzan oli tarkastellut ruumista kulkiessaan sen ohi aamulla. Hän arveli tor-o-donin edustavan

joko erittäin korkealle kehittyntä apinaa tai kovin alkeellista ihmistä, kenties läheistä sukua Jaavan ihmiselle. Se oli pikemminkin pithecanthropus kuin ho-don tai waz-don, mahdollisesti näiden edeltäjä.

Antaessaan katseensa viipyä tässä kuvassa hänen vilkas mielikuvituksensa pohti Pan-at-leen pakoon tähtäävän suunnitelman yksityiskohtia. Hänen ajatuksiensa juoksu keskeytyi kuitenkin merkilliseen huutoon, joka kuului rotkon yläpäästä.

"Hii-oo! Hii-oo!" Näin se kaikui lähestyvänä.

Gryfit nostivat päänsä ja katselivat häiritsevän äänen suuntaan. Toisen gryfin kurkusta tuli matala kumiseva ääni. Se ei ollut mylvähdys eikä se ilmaissut vihaa. Vastaus tuli heti, hii-oo! Gryfit päästivät kumeita kurkkuääniä, ja hii-oo toistui yhä lähempää.

Tarzan katseli Pan-at-leetä. "Mikä se on?" hän kysyi.

"En tiedä. Outo lintu, kenties, tai joku toinen kamala peto, joka oleilee tässä hirveässä rotkossa."

"Kas, tuossa se onkin!" Tarzan huudahti.

Pan-at-lee parkaisi epätoivoisena: "Tor-o-don!"

Otus, joka käveli pystyssä ja piteli keppiä kädessään, lähestyi hitain laahustavin askelin. Se meni suoraan gryfien luo, jotka siirtyivät syrjään kuin ne olisivat pelänneet häntä. Tarzan katseli tarkkaavaisena. Tor-o-don oli nyt aivan lähellä toista triceratopsia. Valtava peto käänsi päätään ja uhkasi näytkiä häntä. Silloin tor-o-don alkoi hakata sitä kepillä kuonoon. Apinamiehen hämmästykseksi gryf, joka olisi voinut surmata verrattain pienen tor-o-donin silmänräpäyksessä, vikisi kuin piesty rakki.

"Hii-oo! Hii-oo!" huusi tor-o-don, ja gryf astui hitaasti lähemmäksi häntä. Sivallus keskimmäiseen sarveen sai sen pysähtymään. Sitten tor-o-don kiersi otuksen taakse, kii-

pesi sen häntää myöten ylös ja asettui hajareisin istumaan sen leveään selkään. ”Hii-oo!” mies huusi ja kannusti petoa keppinsä terävällä päällä. Gryf lähti liikkeelle.

Tarzan oli katsellut tätä näkymää niin haltioituneena ettei hän ollut osannut ajatella pakoa. Tuossa tuokiossa ajan kello oli siirtynyt äärettömän kauas taaksepäin. Hän ja Pan-at-lee olivat saaneet vilkaista hamasta muinaisuudesta kertovan kirjan sivua. He olivat saaneet nähdä alkuihmisen ja tämän primitiivisen kuormajuhdan.

Nyt ratsastajaa kantava gryf pysähtyi, katseli heitä ja mylvi. Se riitti. Peto oli varoittanut isäntäänsä heidän läsnäolostaan. Tor-o-don ohjaili heti ratsunsa sen puun viereen, jossa he olivat, ja samalla hän hyppäsi seisomaan otuksen kyhmyisellä selällä. Tarzan näki hänen eläimelliset kasvonsa, isot torahampaat ja mahtavat lihakset. Tuollaisesta, juuri tuollaisesta oli ihmisrotu lähtöisin, vain tuollainen saattoi selvitä oman aikansa kauheista vaaroista.

Tor-o-don takoi rintaansa ja murisi hirveästi — se kuulosti kaamealta, inhottavalta, petomaiselta. Tarzan ryhdistäytyi huojuvalla oksalla täyteen mittaansa. Hän oli kaunis kuin jumala, vapaa sivistyksen hapatuksesta ja loistava esi-merkki siitä, millainen ihmisrotu olisi voinut olla, ellei se olisi säätänyt lakeja, jotka ovat ristiriidassa luonnonlakien kanssa.

Nykyisyys pani nuolen jousensa jänteelle ja jännitti kaaren. Menneisyys turvautui raakaan voimaan yrittäen tavoittaa toisen ja kiskoa hänet alas. Mutta ammuttu nuoli lävisti villin sydämen, ja Menneisyys vaipui takaisin unohdukseen, joka oli hänen kaltaistensa osa. ”Tarzan-jad-guru!” kuiskasi Pan-at-lee ihaillen ja antoi ihastuksensa kohteelle saman nimen, jonka hänen heimonsa soturit olivat antaneet Tarzanille.

Apinamies kääntyi tytön puoleen: ”Pan-at-lee, nämä otukset saattavat pidätellä meitä puissa aivan loppumatto-miin. Me tuskin pääsemme pakenemaan yhdessä, mutta mi-nulla on tuuma. Piiloudu lehtien suojaan. Minä lähdén yrit-tämään rotkon toiselle puolelle ja olen äänessä kiinnittääk-seni niiden huomion itseeni. Ne tulevat perässäni, elleivät satu olemaan viisaampia kuin luulenkaan. Juokse kalliolle, kun ne ovat lähteneet. Älä jää luolaan odottamaan minua pitempään kuin päiväksi. Ellen ole palannut aamunkoit-toon mennessä, sinun täytyy lähteä yksin matkalle Kor-ul-jahan. Tässä hirvenpaisti sinulle.” Tarzan oli irrottanut toisen hirven pakaroista ja ojensi sen tytölle.

”En voi hylätä sinua. Se ei ole heimoni tapa kohdella ys-tävää ja liittolaista. Om-at ei ikinä antaisi minulle anteeksi”, tyttö sanoi koruttomasti.

”Sano Om-atille että minä käskin sinun lähteä”, vastasi Tarzan.

”Onko se käsky?”

”On! Hyvästi, Pan-at-lee. Riennä takaisin Om-atin luo — sinä olet sopiva kumppani Kor-ul-jan päällikölle.” Tar-zan poistui hitaasti puiden oksia pitkin.

”Hyvästi, Tarzan-jad-guru!” Pan-at-lee huusi hänen jäl-keensä. ”Om-at ja minä olemme onnellisia kun sinä olet ys-tävämme.”

Kovasti metelöiden Tarzan eteni metsän läpi, ja hänen äänensä houkutteli isoja gryfejä seuraamaan häntä. Hänen juonensa onnistui ilmeisesti ja hän riemuitsi houkutelles-saan mylviviä petoja yhä kauemmaksi Pan-at-leestä. Apina-mies toivoi että tyttö käyttäisi hyväkseen hänelle tarjoutu-vaa pakotilaisuutta, mutta samalla kertaa Tarzan oli huoles-tunut tytön mahdollisuuksista selviytyä vaaroista, jotka uh-kasivat tätä matkalla Kor-ul-gryfistä Kor-ul-jahan. Niihin

kuuluivat leijonat, tor-o-donit ja vihamieliset kor-ul-lulit. Kaikki ne voisivat estää tytön paon, vaikka matka heimon kallioluoliin ei ollut kovin pitkä.

Tarzan ymmärsi että tyttö oli rohkea ja neuvokas. Ne ominaisuudet ovat yhteisiä kaikille luonnonkansoille, joiden täytyy taistella olemassaolostaan joka päivä. Siinä taistelussa vain kyvykkäimmät jäävät henkiin, koska luonnonkansoilla ei ole turvanaan sellaisia suojakeinoja, joilla sivistyskansat pelastavat heikoimmatkin lapsensa.

Matkallaan rotkon poikki Tarzan yritti useita kertoja eksyttää takaa-ajajat, mutta tuloksetta. Vaikka hän kuinka yritti, hän ei pystynyt karistamaan niitä jäljiltään. Aina kun hän muutti suuntaa, nekin muuttivat suuntansa samalla tavalla. Hän seurasi metsänreunaa rotkon kaakkoislaidalla ja etsi sieltä sellaista paikkaa, josta olisi päässyt suoraan kalliolle, mutta vaikka hän kulki kauas rotkon kumpaankin suuntaan, hän ei löytänyt helppoa pakotietä. Lopulta apinamies alkoi pitää tilannetta epätoivoisena. Samalla hän tajusi miksi Pal-ul-donin ihmisrodut niin kiihkeästi karttoivat Kor-ul-gryfiä.

Yö teki tuloaan, ja vaikka hän jo varhaisesta aamusta lähtien oli tarmokkaasti etsinyt ulospääsyä tästä umpikujasta, hän ei ollut yhtään lähempänä vapautta kuin sinä hetkenä, jolloin ensimmäinen mylvivä gryf oli käynyt hänen kimppuunsa saaliin luona. Mutta illan pimetessä hän sai uutta toivoa, sillä kissaeläinten lailla Tarzan oli jossakin määrin yöeläjä. Hän ei tosin nähnyt yhtä hyvin pimeässä kuin kissat, mutta hänellä oli äärettömän herkkä haju- ja tuntoaisti. Samalla tavalla kuin sokea lukee kohokirjoitusta taitavin sormin Tarzan luki viidakon kirjaa käsillään ja jaloillaan, silmillään, korvillaan ja nenällään, ja kaikki yhdesä välittivät hänelle nopeat ja tarkat tiedot sen sanomasta.

Mutta hän epäonnistui jälleen yhden tärkeän puuttuvan seikan vuoksi — hän ei tuntenut gryfejä. Ennen kuin aamu valkeni hän joutui kysymään itseltään, eivätkö nuo otukset koskaan nuku. Ne seurasivat häntä kaikkialle ja sulkivat aina häneltä tien vapauteen. Lopulta hän luopui yritykses-
tään ja pysähtyi lepäämään ystävällisen puun kyllin korke-
alla sijaitsevaan haaraan.

Aurinko oli jo korkealla kun Tarzan heräsi virkeänä ja levänneenä. Hän ei pitänyt tarpeellisena ryhtyä ottamaan selvää vartijoista, koska turha liukehtiminen saattaisi herät-
tää niiden huomion. Hän aikoi hiipiä äänettömästi pois leh-
vien suojassa, mutta jo ensi askeleella alhaalta kuului ku-
mea mylvähdys.

Kiroilu kuului niihin moniin hienoihin sivistyneisiin ta-
poihin, joita Tarzan ei ollut omaksunut, ja tämä on kenties
valitettavaa, sillä tietyissä tilanteissa kiroileminen helpot-
taa. On sängen mahdollista että Tarzan käytännössä turvau-
tui kiroiluun, mikäli kiroilu voi tapahtua yhtä hyvin toi-
minnallisena kuin sanallisena, sillä heti, kun mylvähdys
osoitti että hänen toiveensa oli jälleen tehty tyhjäksi, hän
kääntyi, sieppasi ison hedelmän lähettyvillä olevalta oksal-
ta ja paiskasi sen äkäisenä gryfin rumaan sarvikkaiseen kuo-
noon. Heitto osui otusta silmien väliin, ja tulos hämmästy-
tti apinamiestä. Peto ei osoittanutkaan kostonhalua ja rai-
voa, se yritti vain äkäisenä näykkiä pääläeltä kimpoavaa he-
delmää ja kääntyi sitten murjottaen pois.

Tarzan muisti nähneensä samanlaisen käyttäytymisen ei-
den, kun tor-o-don oli iskenyt gryfiä kepillä kuoon. Vie-
kas ja rohkea apinamies keksi heti keinon, joka pelastaisi
hänet pulasta ja joka kenties olisi saanut suurenkin sank-
rin kalpenemaan.

Viidakon asukkailla ei ole erityisen voimakas uhkapelivietti. Jokapäiväiset tapahtumat antavat niiden hermokeskukselle kyllin paljon kiihoketta ja jännitystä. Sivistyneiden ihmisten, jotka elävät turvassa monilta luonnollisilta vaaroilta, on täytynyt keksiä itselleen sellaisia keinotekoisia kiihokkeita kuin pelikortit, nopat ja onnenpyörät. Mutta pakon edessä viidakon, metsien ja vuorten villit asukkaat ovat kaikkein suurimmat uhkapelurit, sillä yhtä huolettomasti kuin sinä heität noppiasi pelipöydän vihreälle veralle ne pelaavat kuoleman kanssa panoksena omaa henki.

Tarzan päätti nyt antautua uhkapeliin panoksena älykkäiden aivojensa hurjat johtopäätökset ja vastapelureina nuo pedot, joiden vaarallisuudesta hänellä oli kokemusta ja joista Pan-at-lee oli antanut ikivanhoja perimätietoja.

Tarzan hymyili valmistautuessaan vaarallisimpaan leikkiin, johon mies voi joutua elämän taistelussa, eikä hän käytöksellään osoittanut minkäänlaista kiirettä, kiihtymystä tai hermostuneisuutta.

Ensimmäiseksi hän valitsi pitkän suoran oksan, joka oli tyvestä noin viisi senttiä paksu, katkaisi sen veitsellään, karsi sivuoksat ja vuoli siitä kolme metriä pitkän kepin, jonka terotti ohuemmasta päästä. Kun hän oli tyytyväinen tulokseen, hän kutsui triceratopseja:

”Hii-oo!”

Pedot nostivat heti päänsä ja katselivat häntä. Toisen otuksen kurkusta kohosi hiljainen kumiseva ääni.

”Hii-oo!” Tarzan toisti ja pudotti hirvestä jäljellä olevat lihat niille.

Kovasti mylvien gryfit ryhtyivät heti syömään ruhoa. Toinen niistä yritti siepata kaikki lihat itselleen ja estää toista pääsemästä nauttimaan niistä. Mutta lopulta toinenkin sai pitävän otteen ruhosta, se repesi kahtia ja hotkittiin

ahneesti. Pedot käänsivät jälleen katseensa apinamieheen ja näkivät hänen laskeutuvan maahan.

Toinen niistä alkoi lähestyä häntä. Tarzan toisti jälleen tor-o-donin omituisen huudon. Gryf pysähtyi ilmeisesti ymmällään. Tarzan hyppäsi kevyesti maahan ja meni lähimmän pedon luo. Hän heilutti uhkaavasti keppiä ja päästi huuliltaan alkuihmisen kutsun.

Apinamiehen kohtalo riippui siitä, minkälaisen vastauksen hän saisi huutoonsa: kuormajuhdan hiljaisen, matalan äännähdyksen vai ihmissyöjän kaamean mylvähdyksen?

Pan-at-lee kuunteli tarkkaavaisena, kun Tarzan viekkaasti houkutteli gryfiä pois hänen lähettyviltään, ja kun hän oli varma siitä, että ne olivat etääntyneet kyllin kauas, hän pudottautui oksilta maahan ja juoksi kuin pelästynyt hirvi aukean yli kallion juurelle, astui edellisenä iltana hänen kimppuunsa käyneen tor-o-donin ruumiin yli ja kiipesi ikivanhoja kivipinnoja myöten hylätyille luola-asumuksille. Yhden luolan edessä, joka ei ollut kaukana siitä luolasta, jonne hän oli eilen asettunut, hän sytytti nuotion ja paistoi Tarzanin antaman lihan, ja kallioseinää pitkin valuvasta purosta hän sammutti janonsa.

Hän odotti koko päivän ja kuuli kaukaa, joskus myös aivan läheltä, gryfien mylvivän niiden ajaessa takaa sitä olen-toa, joka oli ilmaantunut hänen elämäänsä kovin ihmeellisellä tavalla. Hän tunsu apinain Tarzania kohtaan samanlais-ta suorastaan intomielistä kiintymystä, jollaista moni oli kokenut ennen häntä. Sekä eläimet että ihmiset olivat saaneet tuntea sidonnaisuutta Tarzaniin terästäkin lujemmin sitein – joukossa oli ollut sekä puhdasmielisiä ja rohkeita että heikkoja ja avuttomia, mutta ei ikinä pelkureita, teeskentelijöitä tai roistoja – sellaiset ihmiset pelkäsivät ja vihasivat häntä.

Pan-at-lee näki Tarzanin jalona, urheana sankarina, joka kaiken lisäksi oli Om-atin, hänen rakastamansa miehen ystävä. Kaikki nämä syyt olivat sellaisia, että Pan-at-lee olisi ollut valmis kuolemaan Tarzanin puolesta, se on yksinkertaisten luonnonlasten tapa osoittaa uskollisuutensa. Sivistynyt maailma on opettanut meitä tarkkaan punnitsemaan uskollisuudesta tai sen laiminlyömisestä koituvan hyödyn. Luonnonlapsen uskollisuus on spontaaninen, laskelmoimaton, epäitsekäs. Pan-at-lee oli juuri tällä tavalla uskollinen tarmanganille.

Hän odotti koko päivän ja yön siinä toivossa, että Tarzan palaisi ja että he voisivat lähteä yhdessä Om-atin luo, sillä hän tiesi kokemuksesta että vaaran uhatessa kahdella oli paremmat mahdollisuudet selviytyä kuin yhdellä. Mutta Tarzan-jad-gurua ei näkynyt, ja Pan-at-lee lähti aamulla paluumatkalle Kor-ul-jahan.

Hän tunsu vaarat ja uhmasi niitä rodulleen ominaisella välinpitämättömyydellä. Vasta toden tullen hän osoittaisi pelkoa, kiihtymystä tai itseluottamusta. Oli tarpeetonta hermoilla etukäteen. Siksi hän liukkuikin tässä villissä maassa osoittamatta sen enempää levottomuutta kuin sinä osoittaisit matkallasi baariin ostamaan jäätölöä. Sinä elät omaa elämäsi, ja Pan-at-lee eli omaansa, ja juuri tällä hetkellä, kun luet näitä rivejä, Pan-at-lee saattaa istua Om-atin luolan suulla *jan* ja *jaton* karjuessa alhaalla rotkossa tai harjanteen takana ja kor-ul-lulien uhatessa etelästä ja hodonien kaukaisesta Jumalan laaksosta, sillä Pan-at-lee on yhä elossa ja sukii mustaa silkkistä turkkiaan Pal-ul-donin troopissa kuutamossa.

Mutta hän ei päässyt Kor-ul-jahan sinä päivänä eikä seuraavanakaan eikä vielä moneen moneen päivään. Mutta vaara, joka uhkasi häntä, ei tullut vihamielisten waz-donien

muodossa eikä villien petojen taholta.

Hän saapui onnellisesti Kor-ul-luliin. Kiivettyään alas eteläiseltä kalliolta näkemättä edes vilahdusta heimonsa perivihollisesta hän tunsi luottamuksensa kasvavan siinä määrin, että hän oli melkein varma taivalluksensa onnellisesta päättymisestä. Pian hän olisi jälleen omien heimolaistensa luona ja tapaisi rakastettunsa, jota hän ei ollut nähnyt moneen pitkään kuukauteen.

Hän oli jo tulossa rotkon toiselle puolelle ja liikkui äärettömän varovasti. Hänen itsevarmuudellaan ei ollut siihen mitään osaa, sillä varovaisuus on luonnonkansoille vaistonvarainen ominaisuus, siitä ei voi luopua hetkeksikään, jos haluaa pysyä hengissä. Pan-at-lee saapui polulle, joka mutkittelevana kulkee Kor-ul-lulin pohjalla päästä päähän laajaan hedelmälliseen Jad-ben-Othon laaksoon asti.

Ja kun hän astui polulle, sitä reunustavasta pensaikosta nousi parikymmentä pitkää valkoista ho-don soturia kuin tuulesta temmattuina. Pelästyneen hirven lailla Pan-at-lee vilkaisi vain kerran miehiin, jotka uhkasivat riistää häneltä vapauden. Sitten hän heittäytyi pensaikkoon ja yritti pakenoon, mutta soturit olivat liian lähellä. He piirittivät hänet. Hän tarttui veitseen asettuakseen vastarintaan, ja silmitön pelko ja viha muutti hänet tuossa tuokiossa raivoavaksi tiikerikissaksi. Ho-donit eivät yrittäneet surmata häntä, he tahtoivat vain nujertaa hänet ja ottaa vangiksi, ja tästä johdettiin että moni mies sai tuntoa terävän veitsen viiltävän lihaansa, ennen kuin Pan-at-lee sortui ylivoiman alle. Mutta vielä senkin jälkeen, kun häneltä oli riistetty veitsi, hän taisi teli kynsin hampain. Heidän oli pakko sitoa hänen kätensä yhteen ja panna hänen suuhunsa kapula, joka sidottiin paikoilleen niskan taakse.

Aluksi Pan-at-lee ei suostunut kävelemään heidän kans-

saan laaksoon päin, mutta kun kaksi heistä tarttui häntä tukasta ja oli raahannut häntä mukanaan vähän matkaa, tyttö muutti vastahakoisesti mieltään.

Rotkon alapäästä he tapasivat toisen soturijoukon, joka oli ottanut useita Kor-ul-lulin waz-doneja vangiksi. Ho-donit olivat tulleet laaksosta ryöstämään orjia, se ei ollut lainkaan harvinaista. Pan-at-leen heimo oli ollut kyllin onnekas tai kyllin vahva torjumaan useimmat heihin kohdistuneet ryöstöyritykset. Tytöllä oli kuitenkin ystäviä ja sukulaisia, jotka olivat joutuneet ho-donien orjiksi, ja hän tiesi että toisinaan jonkun orjan onnistui paeta valkoisten karvattomien ihmisten kaupungista. Tämä tieto antoi hänelle ja muillekin vangeille toivoa.

Joukot liittyivät yhteen ja marssivat laaksoon. Kuulemastaan keskustelusta Pan-at-leelle selvisi että he olivat matkalla A-luriin, Valon kaupunkiin. Samaan aikaan esi-isiensä luolassa Om-at, kor-ul-jaiden päällikkö, suri sekä ystävänsä että tulevan elämänkumppaninsa menetystä.

8. A-LUR, VALON KAUPUNKI

Kun sihisevä matelija lähestyi vierasta, joka ui Pal-ul-donin rajamailla sijaitsevan rämeikön avoveden yli, mies arveli että tämä oli hänen vaivalloisen ja vaarallisen matkansa kurja loppu. Tuntui kerrassaan hyödyttömältä käydä tuon kauhean otuksen kimppuun pienellä veitsellä. Jos hänen kimppuunsa olisi käyty maissa, hän olisi ehkä viimeisenä

keinonaan turvautunut sotilaskivääriin, jolla hän ei ollut vielä ampunut ainoatakaan laukausta matkan aikana, vaikka hän oli tullut väsyttävän pitkän ja vaarallisen taipaleen takaa ja vaikka metsän, viidakon ja aron villit asukkaat olivat vähän väliä uhanneet hänen henkeään. Oli ilmeistä että hän säästi kalliita panoksiaan johonkin tarkoitukseen, jota hän piti tärkeämpänä kuin omaa turvallisuuttaan. Nyt hänen ei tarvinnut edes harkita kiväärin käyttöä, koska uidesaan hänen olisi mahdotonta ottaa ase käteensä, ladata se ja ampua kyllin tarkasti.

Vaikka hänen mahdollisuutensa jäädä henkiin näyttivät kovin pieniltä, hän ei suinkaan aikonut antautua vastarintaa tekemättä. Hän tarttui veitsensä ja odotti lähestyvää matelijaa. Hän ei ollut koskaan aikaisemmin nähnyt senkaltaista otusta. Se muistutti jossain määrin krokotiiliä.

Kun tämä muinaishirviön pelottava jälkeläinen hyökkäsi miestä kohti kita ammollaan, hän lopultakin tajusi kuinka turhaa hänen olisi yrittää torjua sen rajua hyökkäystä tai iskeä pieni veitsensä sen luupanssariin. Otus tuli jo päälle, ja hänen oli äkkiä valittava puolustustapa. Välttyäkseen kuolemalta hänellä tuntui olevan yksi ainoa vaihtoehto. Hän valitsi sen viime hetkellä.

Notkean hylkeen lailla hän sukelsi pää edellä otuksen alle. Matelijan syöksyessä vauhdilla hänen ylitseen hän kiepsahti selälleen ja upotti veitsensä niljakkaan vatsan pehmeään, kylmään pintaan. Tämän jälkeen hän ui voimakkain vedoin vielä toistakymmentä metriä veden alla. Noustuaan pintaan hän näki jo ensi silmäyksellä että haavoittunut hirviö kiemurteli vedessä hänen takanaan aivan hulluna tuskasta ja raivosta. Se oli ilmeisesti kuolemaisillaan, koska se ei yrittänyt lähteä tavoittamaan häntä.

Mies pääsi lopulta rantaan kuolevan hirviön kimeiden

huutojen saattamana. Melkein yli-inhimillisin voimanponnistuksin hän kahlasi sitkeän liejuvyöhykkeen läpi Pal-uldonin kovalle maankamaralle.

Hän tarvitsi yli kaksi tuntia rämpiäkseen haisevan, upottavan liejun läpi. Uupuneena ja yltä päältä mutaisena hän lopulta nousi rämeiköstä rinteeseen pehmeälle nurmelle. Kaukaisilta vuorilta tuleva puro laski tähän rämeikköön noin sadan askeleen päässä. Levättyään hetken aikaa hän meni puroille ja etsi siitä tyynen suvannon, jossa peseytyi sekä huuhteli mudan ja liman aseestaan, varusteistaan ja lannevaatteestaan. Tämän jälkeen hän istui tunnin verran kuumassa auringonpaisteessa puhdistuen, kiillottaen ja rasvaten sotilaskivääriään, vaikka hänellä ei ollut käytettävissä aseiden kuivaamiseen muuta kuin heinää. Oli jo iltapäivä, ennen kuin hän oli varma siitä, ettei lika tai kosteus ollut vahingoittanut asetta. Vasta silloin hän nousi ja ryhtyi etsimään jälkiä, joita hän oli seurannut rantaan asti rämeikön toisella puolella.

Pystyisikö hän jälleen löytämään jäljet, jotka hän oli kadottanut rämeikössä? Ellei hän löytänyt niitä tältä puolelta, hänen täytyisi todeta että hänen pitkä matkansa oli päättynyt epäonnistumiseen. Niinpä hän nyt etsi rämeikön vaihtumattoman veden partaalta rippeitä vanhoista jäljistä, joita sinun tai minun silmäni eivät olisi pystyneet erottamaan, vaikka olisimme sattuneet paikalle aivan jälkienjättäjän kintereillä.

Tarzanin lähestyessä gryfejä hän jäljitteli muistista toro-donin käyttäytymistä ja eleitä hyvin tietäen että hänen kohtalonsa oli vaakalaudalla vielä silloinkin, kun hän pysähtyi valtavan otuksen eteen, sillä se ei millään tavalla ilmaissut aikeitaan, ei hyviä eikä pahoja. Se vain seisoi pai-

kallaan ja tuijotti häntä matelijan kylmin silmin. Tarzan kohotti keppinsä, huusi uhkaavasti "Hii-oo!" ja sivalsi gryfiä rajusti kuonoon.

Otus teki nopean näykkivän liikkeen kuitenkin tavoittamatta häntä, kääntyi sitten murjottaen pois. Tarzan kiersi otuksen taakse aivan samoin kuin hän oli nähnyt karvaisen alkuihmisen tekevän, juoksi paksua häntää pitkin sen selkään ja istuutui, matki jälleen tor-o-donia, tuikkasi otusta terävällä kepillään ja pakotti sen liikkeelle sekä ohjasi sitä raipalla rotkon läpi laaksoon päin.

Aluksi apinamies oli vain aikonut kokeilla pystyisikö hän hallitsemaan näitä isoja hirviöitä, sillä hän oivalsi että tämä oli ainoa mahdollisuus päästä heti eroon vartijoistaan. Mutta asetuttuaan valtavan ratsun selkään apinamies koki uuden riemukkaan elämyksen, joka palautti hänen mieleensä sen päivän, jolloin hän poikasena ensimmäisen keran kiipesi Tantor-norsun leveään selkään, ja tämä muisto yhdessä ylemmyyden tunteen kanssa, joka oli mannaa viidakon valtiaalle, sai hänet käyttämään vasta hankittua valtaansa hyödylliseen tarkoitukseen.

Tarzan arveli että Pan-at-lee oli joko turvassa tai kuollut. Hän ei ainakaan voinut enää auttaa tyttöä. Mutta suloisessa vihreässä laaksossa Kor-ul-gryfin tuolla puolen oli A-lur, Valon kaupunki, jota hän oli katsellut Pastar-ul-vedin harteelta ja asettanut tavoitteekseen.

Hän ei osannut edes arvata, löytyisikö ratkaisu kadonneen Janen arvoitukseen noiden hohtavien muurien takaa, mutta hän tiesi, että jos Jane oli elossa Ihmisten maassa, puolison täytyi olla ho-donien joukossa, sillä tämän unohduneen maailman karvaiset mustat eivät ottaneet vankeja. Hän päätti siis lähteä A-luriin, ja mikä olisikaan sen helpompaa kuin ratsastaa sinne tämän julman ja kauhean

otuksen selässä, jota Pal-ul-donin ihmiset pelkäsivät niin kovasti?

Kor-ul-gryfistä ja Kor-ul-lulista virtaavat vuoristopurot yhtyvät laaksossa pieneksi joeksi, jonka lounaaseen juokseva vesi laskee A-lurin kaupungin tienoilla olevaan isoon järveen ja virtaa sitten kaupungin läpi. Ikivanha tie, jota eläimet ja paljasjalkaiset ihmiset ovat käyttäneet lukemattomien sukupolvien ajan, vie joen vartta pitkin A-luriin. Sille tielle Tarzan ohjasi gryfinsä. Päästyään pois rotkon suulla kasvavasta metsästä hän näki silloin tällöin etäällä välähdyksiä hohtavasta kaupungista.

Maisema, jonka läpi hän ratsasti, hehkui trooppisen kasvillisuuden tuhlailevaa kauneutta. Polun kummallakin puolella kasvoi vyötärön korkuista rehevää ruohoa. Siellä täällä näkyi puistomaisia metsiköitä ja toisinaan myös palanen viidakkoa, jonka puiden oksat kaartuivat polun yli. Köynnökset rüppuivat niistä kauniina kiemuroina.

Välistä apinamiehen oli vaikea saada rauhatonta petoa ottelemaan. Se tuntui kuitenkin pelkäävän suhteellisen nitätöntä keppiä ja alistui aina lopulta. Kun he myöhään iltapäivällä lähestyivät paikkaa, missä joki, jota he seurasi, yhtyi Kor-ul-jan suunnasta tulevaan virtaan, apinamies havaitsi melkoisen joukon ho-doneja joen toisella rannalla. Hän oli juuri sukeltanut esiin viidakosta, ja miehet näkivät hänet valtavan otuksen selässä. He tuijottivat häntä hetken aikaa suurin hämmästynein silmin, sitten he johtajansa käsystä kääntyivät ja syöksyivät metsän suojaan.

Apinamies näki vain pienen välähdyksen heistä, mutta se riitti. Hän oli nähnyt, että joukossa oli waz-doneja, jotka päilemättä olivat joutuneet vangiksi niissä heidän kyliinsä ohdistuneissa hyökkäyksissä, joista Ta-den ja Om-at olivat kertoneet Tarzanille.

Kuullessaan miesten äänet gryf oli mylvinyt kaameasti ja yrittänyt lähteä takaa-ajoon, vaikka joki oli välissä. Hurjasti keppiä käyttäen Tarzanin oli onnistunut käännyttää eläin takaisin polulle, mutta vielä kauan jälkeenpäin se oli pahantuulinen ja vaikeasti hallittavissa.

Kun aurinko alkoi lähestyä läntisiä kukkuloita, Tarzan ymmärsi että hänen suunnitelmansa ratsastaa A-luriin gryfin selässä todennäköisesti epäonnistuisi, koska ison pedon uppiniskaisuus kasvoi hetki hetkeltä. Tämä johtui epäilemättä siitä, että sen iso vatsa kirkui ruokaa. Apinamies ihmetteli oliko tor-o-doneilla mitään keinoja panna isot pedot liekaan yöksi, hän ei tiennyt eikä osannut keksiä mitään sellaista, vaan päätti luottaa siihen, että hän löytäisi ratsunsa jälleen aamulla.

Hänen mielessään sukeutui ajatus: millä tavalla eläin suhtautuisi häneen, kun hän laskeutuisi maahan. Näkisikö peto hänet saaliina, pystyisikö hän kepin avulla säilyttämään yliotteensa siitä ja pitämään raatelijan luonnolliset vaistot kurissa? Tarzan pohti näitä kysymyksiä. Mutta hän ei voinut jäädä ainiaaksi gryfin selkään. Hän tahtoi laskeutua maahan ja varmistua gryfin käyttäytymisestä niin kauan kuin oli vielä valoisaa. Hän päätti siis toimia heti.

Hän ei tiennyt miten hän pysäyttäisi otuksen, sillä tähän asti hän oli vain tahtonut pakottaa sitä eteenpäin. Kokeillessaan kepin käyttöä hän huomasi että peto pysähtyi, kun hän kumartui eteenpäin ja sivalsi sitä sen nokkamaiseen kuonoon. Lähettyvillä kasvoi useita lehteviä puita, joista apinamies olisi voinut löytää turvapaikan, mutta hän arveli, että jos hän heti kiipeäisi puuhun, gryf voisi luulla, että olento, joka koko päivän oli jaellut sille käskyjä, pelkäsi sitä, ja tästä seuraisi että Tarzan saattaisi vielä kerran joutua triceratopsin vangiksi.

Gryfin pysähdyttyä Tarzan laskeutui maahan, sivalsi otusta kylkeen ja poistui huolettomana sen luota. Pedon kurkusta kohosi kumea mylvähdys. Vilkaisematta taakseen peto kääntyi ja meni jokeen juomaan.

Kun apinamies oli varma siitä, ettei hänen enää tarvinnut olla varuillaan gryfin takia, kalvava nälkä sai hänet ottamaan jousen selästään ja valitsemaan viinestään kourallisen nuolia. Sitten hän lähti varovasti etsimään syötävää, sillä joen alajuoksulta puhaltava tuuli oli kertonut hänelle että lähettyvillä oli riistaa.

Kymmenen minuuttia myöhemmin hän oli kaatanut yhden Pal-ul-donin monista erilaisista antiloopeista. Lapsuudesta saakka Tarzan oli nimittänyt kaikkia antiloopeja Baraksi, hirveksi, koska hänen sivistyksensä pohjana olevasa pienessä aapisessa kuvattu hirvi eniten muistutti hänen poikavuosiensa metsästysmaitten antiloopeja, joihin kuuluivat sekä kookkaat hirviantiloopit että pensaspukit.

Hän leikkasi irti toisen paisteista ja piilotti sen läheiseen puuhun. Loppuosan ruhosta hän heitti olalleen ja asteli reippaasti takaisin sinne, minne hän oli jättänyt gryfin. Iso peto oli juuri tulossa pois joesta. Tarzan päästi ilmoille toro-donien omituisen huhuilun. Otus kääntyi katsomaan siihen suuntaan mistä ääni kuului ja vastasi isäntänsä kutsumus kumeasti mylvien. Tarzan toisti kutsunsa vielä kahdesti, ennen kuin peto hitaasti lähestyi häntä. Kun se oli saapunut muutaman askeleen päähän hänestä, hän heitti hirven ruhon sille, ja se iski ahneesti hampaansa siihen.

”Jos mikään, niin tieto siitä, että minä syötän sitä, saa sen pysyttelemään kuulomatkan päässä”, arveli apinamies palatessaan puuhun, johon oli piilottanut oman osansa saaliista. Mutta lopetettuaan ateriansa ja asetuttuaan mukavasti yöpuulle huojuvien oksien keskelle, hän ei kuitenkaan

uskonut menevänsä huomenna A-luriin esihistoriallisen ratsunsa selässä.

Herättyään varhain aamulla Tarzan pudottautui kevyesti maahan ja lähti joen rantaan. Riisuttuaan aseet ja lannevaatteen hän heittäytyi pienen suvannon vilpoisaan veteen. Virkistävän uinnin jälkeen hän palasi puuhun syömään aamiaiseksi annoksen Bara-hirven lihaa. Hän keräsi palan paineeksi vähän hedelmiä ja marjoja, joita täällä kasvoi runsaasti.

Syötyään hän laskeutui jälleen maahan ja päästi ilmoille oppimansa omituisen kutsun siinä toivossa, että se houkutelisi gryfin paikalle, mutta vaikka hän odotti jonkin aikaa ja toisti kutsunsa, hän ei saanut mitään vastausta. Lopulta hänen oli pakko todeta että hän tuskin saisi enää nähdä eilen käyttämäänsä kookasta ratsua.

Niinpä hän nyt kääntyi kohti A-luria luottaen voimaansa, luontaiseen älyynsä sekä taitoonsa puhua hodonien kieltä.

Hyvin syöneenä ja levänneenä hän nautti tavattoman paljon matkastaan, jonka hän suoritti viileinä aamutunteina seuraillen iloisesti solisevaa jokea. Hän poikkesi villoista viidakkoovereistaan monessakin suhteessa, erityisesti henkisten ominaisuuksiensa puolesta. Tarzan oli oppinut rakastamaan viidakkoa, ja hän osasi antaa arvoa luonnon kauneudelle. Apinat olivat enemmän kiinnostuneita lahoavan puun alta löytyvästä toukasta kuin uljaista metsän jäteistä. joiden huojuvat latvat kohosivat korkealle. Numa ei ollut tietoinen muusta kauneudesta kuin omaan olemukseensa liittyvästä sen astellessa edestakaisin kumppaninsa ihailevien katseiden saattamana, mutta Tarzan nautti luonnon kauneudesta kaikissa muodoissa, joissa se näyttäytyi.

Lähestyessään kaupunkia Tarzanin huomio kohdistu

ympäristössä sijaitseviin rakennuksiin, jotka oli louhittu kalkkikivikallioista, joita näkyi kaikkialla laaksossa nurmen peittäminä kumpareina. Taden oli selittänyt ho-donien rakennustapaa, joka oli antanut taloille niin hämmästyttävät muoto- ja mittasuhteet. Rakentaminen oli vienyt vuosikausia. Talot oli louhittu kalliosta rakentajien silmiä miellyttävään muotoon ja säilyttäen luonnonmukaiset äärivii-vat. Näin oli säästetty työvoimaa ja pinta-alaa. Sisätilojen louhinnassa oli noudatettu samaa periaatetta.

Lähemmäksi päästyään Tarzan totesi, että louhoskivistä oli rakennettu ulkomuureja talojen tai taloryhmien ympärille ja myöhemmin hän sai kuulla että kukkuloiden väliset korkeuserot oli tasoitettu jäännöskivillä, joita oli käytetty myös kaupungin katujen kiveykseen. Täysin tarpeettomana tämä oli luultavasti ollut vain käytännön sanelema tapa päästä eroon ylimääräisistä kivistä.

Kaupungin kaduilla sekä rakennuksien välisillä kapeilla kuisteilla ja pengerryksillä — ho-donien rakennustaiteen erikoispiirre, joka ilmeisesti oli peräisin varhaisten esi-isien luola-asutuksen ajoilta — liikkui ihmisiä.

Tarzan ei lainkaan hämmästellyt sitä, ettei hän matkan päästä herättänyt minkäänlaista epäilyä tai uteliaisuutta niiden mielessä, jotka näkivät hänet, sillä hän ei suuresti-kaan poikennut alkuasukkaista ruumiinrakenteensa tai ihonvärinsä puolesta. Hän oli tietysti laatinut itselleen toimintasuunnitelman eikä empinyt panna sitä täytäntöön.

Yhtä varmana kuin sinä uskaltaisit mennä jonkin lähi-kaupungin pääkadulle, Tarzan asteli A-luriin, ho-donien kaupunkiin. Pieni lapsi, joka leikki muurilla ympäröidyn rakennuksen porttiholvissa, huomasi ensimmäisenä ettei hän ollut aito ho-don. ”Ei häntää! Ei häntää!” pienokai-nen huusi ja nakkasi Tarzania kivellä. Lapsi vaikenä äkkiä ja

silmät pyöristyivät, kun se tajusi että tämä olento ei ollutkaan häntänsä menettänyt ho-don soturi. Lapsi hätkähti, kääntyi ja pakeni kiljuen kotinsa pihalle.

Tarzan jatkoi matkaansa täysin tietoisena siitä, että hetki lähestyi, jolloin hänen suunnitelmansa kohtalo ratkeaisi. Eikä hänen tarvinnut odottaa kauan, sillä polveilevan kadun seuraavassa mutkassa hän joutui kasvotusten ho-don soturin kanssa. Hän näki miehen silmissä äkillistä hämmästystä, jota seurasi epäluuloinen ilme. Mutta Tarzan puhuteli miestä ennen kuin tämä ennätti sanoa mitään.

”Olen toisesta maasta tullut vieras, tahtoisin puhua kuningas Ko-tanin kanssa.”

Mies astui askeleen taaksepäin ja laski kätensä veitsensä kahvalle. ”A-lurin porteille ei tule muita vieraita kuin vihollisia tai orjia”, hän sanoi.

”Minä en tule orjana enkä vihollisena”, vastasi Tarzan. ”Tulen suoraan Jad-ben-Othon luota. Katso!” ja hän kohotti kätensä, jotta ho-don näkisi kuinka erilainen se oli. Sitten hän kääntyi ympäri, jotta toinen näkisi että hänellä ei ollut häntää, sillä juuri tähän seikkaan hän oli perustanut suunnitelmansa muistettuaan Ta-denin ja Om-atin välisen riidan, jossa waz-don oli väittänyt, että Jad-ben-Otholla oli pitkä häntä, kun ho-don taas oli ollut yhtä valmis puolustamaan käsitystään, että jumala on hännätön.

Soturin silmät pyöristyivät, ja niihin hiipi pelokas ilme, vaikka niissä näkyi pienoista epäluuloa. ”Jad-ben-Otho!” hän mumisi ja jatkoi sitten: ”On totta ettet sinä ole ho-don etkä waz-don, ja on myös totta ettei Jad-ben-Otholla ole häntää. Tule, minä vien sinut Ko-tanin luo, sillä tähän asiaan tavallinen soturi ei voi puuttua. Seuraa minua.” Pidellen yhä kättään veitsensä kahvalla ja katsellen apinamiestä varovaisin syrjäsilmäyksin hän opasti tämän

kaupungin läpi.

Kaupunki oli laaja. Joskus rakennusryhmät olivat kaukana toisistaan, toisin paikoin ne olivat aivan tiiviissä rykelmässä. Joukossa oli monta mahtavan näköistä ryhmää. Paikalla oli ilmeisesti ollut iso kallio, jonka rakennukset kohosivat yli kolmenkymmenen metrin korkeuteen. Matkalla he tapasivat lukuisia satureita ja naisia, jotka kaikki katselivat vierasta uteliaana. Mutta kukaan ei yrittänytkaan esiintyä uhkaavasti, kun he saivat tietää, että vierasta saatettiin kuninkaan palatsiin.

Lopulta saavuttiin laajalle rakennusrykelmälle, jonka läntinen sivu antoi isolle siniselle järvelle. Palatsi oli ilmeisesti louhittu paikalla vanhastaan olleesta kalliosta. Koko rakennusryhmää ympäröi muita paljon korkeampi muuri. Opas vei Tarzanin portille, jonka edessä maleksi alun toistakymmentä soturia. He olivat nousseet seisomaan ja asettuneet porttikäytävän eteen, kun Tarzan saattajineen ilmestyi kulman takaa. Saattajiksi oli nimittäin liittynyt niin paljon uteliaita, että he vartijoiden silmissä näyttivät kokonaiselta väkijoukolta.

Oppaan kerrottua tarinansa Tarzan saatettiin pihalle, jossa hän joutui odottamaan. Yksi satureista meni viemään sanan Ko-tanille. Viisitoista minuuttia myöhemmin palatsista ilmestyi kookas soturi ja hänen perässään useita muita, jotka kaikki tutkivat Tarzania salaamatta uteliaisuuttaan.

Joukon johtaja pysähtyi apinamiehen eteen. ”Kuka sinä olet ja mitä asiaa sinulla on Ko-tanille, kuninkaalle?”

”Olen ystävä ja olen tullut Jad-ben-Othon maasta tapamaan Pal-ul-donin Ko-tania”, vastasi apinamies.

Sanat näyttivät tekevän syvän vaikutuksen satureihin. Tarzan huomasi heidän kuiskaavan keskenään.

”Kuinka tulit tänne, mikä on asiasi?”

Tarzan suoristi selkänsä ja huudahti: ”Riittää! Täytyykö Jad-ben-Othon sanansaattajan alistua samanlaiseen kohdeltuun kuin waz-don kulkurin? Vie minut heti kuninkaan luo, ettei jumalan viha kohdistuisi sinuun.”

Apinamies ei ollut aivan varma siitä, kuinka pitkälle hän voisi mennä tässä perusteettomassa teeskentelyssään. Niinpä hän jäi huvittuneena odottamaan vaatimuksensa tulosta. Eikä hänen tarvinnut odottaa kauan, sillä kyselijän asenne muuttui melkein samassa. Mies kalpeni, loi pelokkaan katseen itäiselle taivaalle, käänsi oikean kämmenensä Tarzania kohti ja painoi vasemman kämmenensä omalle sydämelleen sellaiseksi ystävyyden osoitukseksi, jota Pal-ul-donin ihmiset käyttävät.

Tarzan vetäytyi nopeasti taaksepäin kuin karttaakseen saastaista kättä, ja hänen kasvoiltaan kuvastui teeskenneltä kauhua ja inhoa.

”Seis! Kuka uskaltaisikaan koskea Jad-ben-Othon pyhään sanansaattajaan? Jad-ben-Othon erityisenä suosionosoituksena saattaa vain Ko-tan itse saada minulta tämän kunnian. Riennä! Olen jo joutunut odottamaan liian kauan! Millaisen vastaanoton A-lurin ho-donit suovatkaan isäni pojalle!”

Alussa Tarzan oli aikonut esiintyä jumalan osassa, mutta sitten hän oli ajatellut että saattaisi olla hankalaa ja suorastaan ikävää esiintyä jatkuvasti jumalana. Kasvavan menestyksen mukana hänen mieleensä äkkiä juolahti, että esiintyminen Jad-ben-Othon poikana soisi hänelle paljon suurempaa arvovaltaa kuin tavallisena jumalan sanansaattajana. Tässä osassa hän voisi myös toimia hieman vapaammin. Apinamies oli sitä mieltä, että nuorelta jumalalta ei voinut odottaa aivan yhtä paljon arvokkuutta ja hienoa käytöstä kuin vanhemmalta ja suuremmalta jumalalta.

Tällä kertaa hänen sanojensa vaikutus näkyi välittömästi ja tuskallisen selvästi kaikissa, jotka olivat häntä lähinnä. Kuin yhtenä miehenä he perääntyivät, ja johtaja melkein pyörtyi pelosta. Kun lamauttava pelko lopulta helpotti ja mies pystyi jälleen puhumaan, hän pyysi niin nöyrästi anteeksi, että apinamiehen oli vaikea pidättäytyä hymyilemästä halveksivasti.

”Ole armollinen vanhalle Dak-lot paralle, oi Dor-ul-Ot-ho”, hän rukoili. ”Astu edellä, niin näytän sinulle, missä kuningas Ko-tan vapisten odottaa sinua. Väistykää, käärmeet ja syöpäläiset!” hän huusi ja hajoitti soturijoukkonsa, jotta tie aukenisi Tarzanille.

”Tule!” sanoi apinamies kärkevästi. ”Mene sinä edellä, muut tulkoon perässä.”

Aivan suunniltaan pelosta Dak-lot totteli ja opasti apinain Tarzanin Pal-ul-donin kuninkaan palatsiin.

9. VERISET ALTTARIT

Portti, jolta hän loi ensisilmäyksen sisätiloihin, oli sangen kauniisti koristeltu geometrisin kuvioin. Sisäseinät oli käsitelty samalla tavalla, mutta siirtyessään huoneesta toiseen hän näki myös eläimiä, lintuja ja ihmisiä seinäsomistajan kaiveruksissa. Huoneissa oli runsaasti kivivateja, kultaisia esineitä ja eläinten taljoja, mutta missään ei näkynyt kudottuja kankaita, mikä osoitti että ainakin tässä suhteessa ho-donit olivat vielä alhaisella kehitystasolla, vaikka

käytävien ja huoneiden mitoitus ja suunnittelu puhuivat tietynlaisen sivistyksen puolesta.

He kulkivat monen huoneen ja pitkän käytävän läpi, nousivat ainakin kolme kertaa kiviportaita ylös ja tulivat lopulta rakennuksen länsipäässä olevalle kapealle kuistille, josta oli näköala siniselle järvelle. Opas vei hänet tätä kuistia tai arkadia pitkin noin sadan askeleen päähän ja pysähtyi leveään porttikäytävän eteen, joka johti toiseen huoneistoon.

Täällä Tarzan näki melkoisen määrän sotureita valtavassa salissa, jonka holvikatto kaartui viidentoista metrin korkeuteen. Salin täytti melkein kokonaan portaittain kupolin tuntumaan kohoava pyramidi. Pyramidin portailla oli sotureita ihan huipulle asti, ja ylimpänä istui kookas, mahtavan näköinen mies. Iltapäiväauringon säteet pilkistivät kupolisissa olevista pyöreistä aukoista ja valaisivat kirkkaasti hänen kultaisia varusteitaan.

”Ko-tan!” huusi Dak-lot puhutellen pyramidin huipulla istuvaa miestä. ”Ko-tan ja Pal-ul-donin soturit! Katsokaa, minkä kunnian Jad-ben-Otho on suonut teille. Hän on lähettänyt oman poikansa sanansaattajakseen.” Opas astui syrjään ja osoitti dramaattisella eleellä Tarzania.

Ko-tan nousi seisomaan, ja jokainen kurkotti kaulaansa nähdäkseen paremmin. Pyramidin toisella puolella olleet työntyivät näköpaikoille heidän kuultuaan vanhan soturin sanat. Epäily kuvastui useimpien kasvoilta, mutta heidän epäilynsä oli selvästi varovaista. Kaikkien katseet kääntyivät ensin Tarzaniin ja sitten Ko-taniin, sillä he ottaisivat esimerkkiä kuninkaan asennoitumisesta. Mutta Ko-tan oli ilmeisesti samanlaisessa pulassa kuin hekin — hänen asennostaan kuvastui epävarmuus ja epäily.

Apinamies seisoi suorana kädet ristissä leveällä rinnal-

laan ja kauniilla kasvoillaan ylpeä, halveksiva ilme, mutta Dak-lot oli näkevinään niissä myös suuttumuksen oireita. Tilanne alkoi kiristyä. Dak-lot hermostui, hän loi pelokkaita katseita Tarzaniin ja vetoavia Ko-taniin. Pal-ul-donin valtaistuinsalissa oli kuoleman hiljaista.

Lopulta Ko-tan puhui: ”Kuka sanoo että tämä on Dor-ul-Otho?” hän kysyi ja loi häijyn katseen Dak-lotiin.

”Hän itse!” suorastaan huusi pelästynyt Dak-lot.

”Ja sen täytyy siis olla totta?”

Oliko päällikön äänenpaino hieman ivallinen? Jumala varjelkoon! Dak-lot pälyili Tarzaniin, ja tuolla katseellaan hän yritti saada apinamiehen vakuuttuneeksi omasta käsitkseydestään, mutta hän vain paljasti säälettävää pelkoaan.

”Oi Ko-tan! Omat silmäsi varmaan todistavat sinulle, että hän on Jad-ben-Othon poika. Katso hänen jumalaista olemustaan, hänen käsiään ja jalkojaan, jotka eivät oli samanlaisia kuin meidän. Hän on myös hännätön, kuten hänen kaikkivaltias isänsä.”

Vasta nyt Ko-tan näkyi kiinnittävän huomionsa näihin tosiseikkoihin, ja hänen epäuskonsa tuntui horjuvan. Samalla hetkellä nuori soturi, joka oli tullut pyramidin toiselta puolelta ja hankkiutunut hyvälle näköpaikalle, korotti äänensä.

”Ko-tan, Dak-lot on varmasti oikeassa, sillä olen nähnyt Dor-ul-Othon ennen. Kun palasimme eilen Kor-ul-lulista vankeinemme, näimme hänen istuvan ison gryfin selässä. Piilouduimme metsään, ennen kuin hän pääsi liian lähelle, mutta minä näin kyllin selvästi että mies, joka ratsasti isolla pedolla, oli juuri tämä sanansaattaja.”

Tämä todistus tuntui olevan riittävä vakuuttamaan enemmistölle, että heidän edessään oli jumalainen olento, se näkyi selvästi heidän ilmeistään, ja äkillinen ujous sai

heidät vetäytymään naapurin selän taakse. Naapureiden yrittäessä samaa tästä oli seurauksena, että apinamiestä lähinnä olleet katosivat pyramidin portailta hänen ja Kotanin väliltä. Seuralaisten pelokkuus ja esitetty todistusaineisto sai kuninkaan muuttamaan puhetapaansa ja käyttäytymistään sillä tavalla, että ne eivät loukkaisi vierasta, jos tämä todellakin oli Dor-ul-Otho, mutta kuitenkin jättivät hänen arvokkuudelleen pakotien, mikäli osoittautuisi, että hän oli ollut tekemisissä petturin kanssa.

”Jos sinä todellakin olet Dor-ul-Otho, sinä tiedät että epäilymme on aivan luonnollista, koska Jad-ben-Otho ei ole millään tavalla ilmoittanut aikovansa kunnioittaa meitä näin suuresti, ja kuinka saatoimmekaan edes tietää, että suurella jumalalla oli poika? Jos sinä olet hänen poikansa, koko Pal-ul-don riemuitsee kunniasta, jos et ole, sinun häikäilemättömyytesi ansaitsee nopean ja hirmuisen rangaistuksen. Minä, Pal-ul-donin kuningas, olen puhunut.”

”Ja hyvin olet puhunut, kuin kuningas ainakin, joka pelkää ja kunnioittaa kansansa jumalaa”, vastasi Tarzan ja rikkoi näin pitkän vaitiolonsa. ”On oikein että haluat varmistautua siitä, että todellakin olen Dor-ul-Otho, ennen kuin suot minulle sen kunnian, joka minulle kuuluu. Jad-ben-Otho pyysi minua erityisesti tutkimaan, oletko sinä kelvoinen johtamaan hänen kansaansa. Ensi kokemukseni osoittavat, että Jad-ben-Otho valitsi oikein, kun hän puhalsi jumalan hengen äitisi rintaa imevään pienokaiseen.”

Tämän ohimennen esitetyn huomautuksen vaikutus näkyi hämmästyneen joukon ilmeistä ja kiihtyneestä kuiskailusta. Nyt he vihdoinkin tiesivät, miten kuninkaita tehdään! Se tapahtuu Jad-ben-Othon tahdosta silloin, kun ehdokasta vielä imetetään! Ihmeellistä! Ihmeiden ihme! Ja tämä jumalainen olento, joka seisoi heidän edessään,

tiesi kaiken. Hän varmaan keskusteli näistä asioista joka päivä jumalan kanssa. Jos heidän joukossaan joskus oli ollut jumalan kieltäjä, sellaista ei enää ollut, sillä eivätkö he olleet nähneet jumalan pojan ihan omin silmin?

”On siis oikein, että vakuuttaudut siitä, etten ole petturi”, jatkoi apinamies. ”Tulkaa lähemmäksi, jotta näkisitte etten ole ihmisten kaltainen. Sitäpaitsi ei ole soveliasta että seisotte korkeammalla kuin jumalanne poika.” Joukko pyrki äkkiä alas valtaistuinsalin lattialle, eikä Ko-tan jäänyt paljon jälkeen satureistaan, vaikka hänen onnistui säilyttää tietty majesteettinen arvokkuus laskeutuessaan alas leveätä porrastusta pitkin, jota lukemattomat paljaat jalat olivat aikojen kuluessa tasottaneet ja kiillottaneet. ”Nyt sinä varmaan huomaat, etten ole samaa rotua kuin sinä”, Tarzan sanoi, kun kuningas pysähtyi hänen eteensä. ”Papit ovat kertoneet sinulle että Jad-ben-Otho on hännätön. Siksi ovat myös jumalan jälkeläiset hännättömiä. Tämä todistelu riittääköön! Sinä tiedät Jad-ben-Othon voiman, sinä tiedät että taivaalla välähtävät salamet tuottavat kuolemaa hänen tahdostaan, sinä tiedät että hän määrää sateet, sinä tiedät että hedelmät, marjat, vilja ja ruoho, puut ja kasvit puhkeavat kukkaan kaikkivaltiaan tahdosta. Sinä olet nähnyt synnytyksiä ja kuolemaa. Kaikki, jotka kunnioittavat jumalaa, kunnioittavat häntä siksi, että hän määrää kaikista näistä asioista. Miten kävisikään petturin, joka väittää olevansa kaikkivaltiaan jumalan poika? Sinä et tarvitse muita todistuksia, sillä aivan samalla tavalla kuin hän löisi sinut maahan, jos sinä kieltäisit minut, samalla tavalla hän löisi maahan jokaisen, joka valheellisesti väittää olevansa hänen jälkeläisensä.”

Tällainen kumoamaton todistelu on pakostakin vakuuttava. Tarzanin väitteitä ei voinut asettaa kyseenalaisiksi

tunnustamatta samalla epäilevänsä, ettei Jad-ben-Otho ollutkaan kaikkivoipa. Ko-tan uskoi nyt, että hän oli saanut vieraakseen jumalolennon, mutta hän ei tiennyt millä tavalla hän osoittaisi tälle vieraanvaraisuutta. Hänellä oli sangen epämääräinen ja hämärä käsitys jumalasta, mutta kaikkien primitiivisten ihmisten tavoin hän näki jumalan, paholaiset ja haltijat persoonallisina. Hän oletti että Jad-ben-Otho nautti samanlaisesta riettaudesta kuin hän itse, mutta ilman epämiellyttäviä jälkivaikutuksia. Siksi hän arveli, että Dor-ul-Otho nauttisi suuresti syömisestä – että hän tahtoisi mässäillä Ko-tanin maistuvimmilla ja vahingollisimmilla mieliruoilla. Ho-donin naiset valmistelivat myös juomaa jyvistä ja mehukkaista hedelmistä salaisine lisäaineineen. Ko-tan tiesi kokemuksesta, että yksi ainoa siemaus tuosta väkevästä juomasta toi mukavan olotilan ja haihdutti huolet, mutta useampi ryyppy sai jopa kuninkaan tekemään ja himoitsemaan sellaista, jota hänen ei tulisi mieleenkään tehdä muulloin kuin salaperäisen huumausaineen vaikutuksen alaisena. Mutta valitettavasti seuraava aamu toi kolme-loa ja kärsimystä, jotka olivat suoranaudessa suhteessa edellisen päivän iloihin. Ko-tan arveli, että jumala voisi kokea kaikki nautinnot ilman jälkiseurauksia. Ihan ensimmäiseksi hänen kuitenkin täytyi osoittaa kuolemattomalle vieraalleen kunniaa ja arvonantoa.

Kenenkään muun kuin kuninkaan jalka ei ollut koskaan astunut A-lurin valtaistuinsalin pyramidin huipulle koko sinä aikana, jolloin Pal-ul-donin kuninkaat olivat hallinneet kansaansa tältä korkealta paikalta. Voisiko siis Ko-tan osoittaa Dor-ul-Otholle suurempaa kunniaa kuin tarjota hänelle paikkaa viereltään? Hän kutsui Tarzania nousemaan pyramidille ja asettumaan sen huipulla olevalle kiviselle penkille hänen viereensä. Kun he saapuivat ylimmälle

askelmalle, Ko-tan aikoi nousta valtaistuimelle, mutta Tarzan pysäytti hänet.

”Kenenkään ei sovi istua jumalien tasolla”, apinamies huomautti ja nousi itsevarmana valtaistuimelle. Nollattu Ko-tan oli selvästi hämillään, mutta hän pelkäsi kuninkaitten kuninkaan vihaa eikä uskaltanut esittää vastalauseitaan.

”Mutta jumala voi suoda uskolliselle palvelijalleen sen kunnian, että pyytää hänet viereensä. Tule, Ko-tan, tahdon suoda sinulle tämän kunnian Jad-ben-Othon nimessä.”

Apinamiehen pohjimmaisena tarkoituksena oli herättää Ko-tanissa pelokasta kunnioitusta, mutta sillä tavalla, ettei hän tehnyt tästä itselleen salaista vihollista, kun hän ei tiennyt, miten uskovaisia ho-donit olivat. Ta-den ja Om-at olivat kerran kinastelleet erästä uskonnollisesta kysymyksestä ja sen jälkeen tarkoin välttäneet aihepiiriä. Tarzan oli äsken pannut merkille, kuinka selvästi paheksuen, joskin vaieten, Ko-tan oli suhtautunut ajatukseen että vieras ottaisi yksin valtaistuimen haltuunsa. Mutta kokonaisuuden kannalta tällä pienellä välikohtauksella oli ollut terveellinen vaikutus, läsnäolevien kasvoilla oli pelokas ilme.

Tarzanin kehotuksesta istuntoa jatkettiin siitä, mihin se oli keskeytynyt hänen saapumisensa vuoksi. Ratkottavana oli lähinnä soturien välisiä erimielisyyksiä. Ylimmällä portaalla valtaistuimen edessä paikalla, joka, kuten Tarzan myöhemmin sai tietää, oli varattu liittolaisheimojen korkeimmille päälliköille, seisoi muuan soturi, jonka voimakas ruumiinrakenne ja jykevät leijonan kaltaiset piirteet herättivät Tarzanin huomiota. Mies esitti Ko-tanille kysymyksen, joka on yhtä vanha kuin hallinto ja joka tulee pysymään elintärkeänä niin kauan kuin ihmisiä on olemassa. Se koski naapurin kanssa syntynyttä rajakiistaa.

Itse asia ei kiinnostanut Tarzania paljoakaan, mutta kyläkin puhujan olemus. Apinamiehen mielenkiinto heräsi lopullisesti, kun hän kuuli Ko-tanin puhuttelevan miestä Ja-doniksi, sillä Ja-don oli Ta-denin isä. Mutta mahdollisuus, että hänellä olisi jotakin hyötyä tästä tiedosta tuntui kovin vähäiseltä, sillä hän ei voinut kertoa Ja-donille ystävällisistä suhteistaan tämän poikaan myöntämättä samalla, että hän oli valheellisesti väittänyt olevansa jumala.

Kun istunto oli päättynyt, Ko-tan arveli että Jad-ben-Othon poika ehkä tahtoi käydä temppelissä, jossa suuren jumalan palvontaan liittyvät uskonnolliset menot suoritettiin. Niinpä kuningas itse saattoi apinamiehen palatsin käytävien läpi muurin ympäröimän pihan pohjoispäässä olevalle rakennukselle. Vartiosoturit tekivät heille seuraa.

Temppeli oli osa palatsia ja muotoilultaan samantapainen kuin tämä. Siellä oli useita erikokoisia pihoja juhlamenoja varten, ja Tarzan saattoi vain arvata mistä oli kysymys. Jokainen piha muodosti itä-länsisuunnassa olevan soikion, jonka kummassakin päässä oli alttari. Kaikki nämä pihat oli sijoitettu pienten kukkuloiden laelle, ne oli tehty louhimalla, eikä niissä ollut kattoa. Läntiset alttarit oli poikkeuksetta tehty yhdestä ainoasta kivistä, joka oli päältäpäin koverrettu pitkulaiseksi sammioksi. Itäiset alttarit olivat myös yhdestä ainoasta kivistä, mutta ne olivat päältäpäin sileitä, ja niissä oli punertavan ruskeita läikkiä. Tarzanin ei tarvinnut tutkia niitä läheltä, sillä hänen tarkka nenänsä oli jo ilmoittanut hänelle, että nuo ruskeat läikät olivat kuivunutta ja kuivuvaa ihmisverta.

Temppelipihojen alapuolella oli käytäviä ja kammioita, jotka ulottuivat syvälle kallion sisään. Tarzan näki välähdysten noista synkistä, hämäristä käytävistä, kun hänet tällä tutustumiskäynnillä opastettiin paikasta toiseen. Ko-

tan oli lähettänyt sanansaattajan ilmoittamaan Jad-ben-Othon pojan vierailusta. Tämän vuoksi heidän seuraansa oli liittynyt huomattava joukko pappeja, joiden ammatillisena tunnuksena näkyi olevan eriskummallinen päähine, toisilla oli puusta veistetty hirvittävän näköinen naamio, joka kokonaan kätki kantajan oikeat kasvot, toiset käyttivät tarkeitukseen taitavasti sovitettua villieläimen päätä. Vain ylipappi esiintyi ilman naamiota. Hän oli vanha mies, jolla oli lähekkäiset viekkaannäköiset silmät ja julma ohuthuuhinen suu.

Heti ensi näkemältä Tarzan tajusi, että suurin vaara uhkasi häntä tältä taholta, sillä hän huomasi heti että ylipappi epäili häntä. Hän ymmärsi että kaikista Pal-ul-donin ihmistä ylipapilla oli luultavasti kaikkein aidoin käsitys Jad-ben-Ohosta ja näin ollen epäilisi jokaista, joka väitti olevansa tarunomaisen jumalan poika.

Ajattelipa A-lurin ylipappi Lu-don mitä tahansa, hän ei ainakaan avoimesti asettunut vastustamaan Tarzanin oikeutta Dor-ul-Othon nimeen. On mahdollista, että häntä pidätteli samanlainen epäily, joka alunperin oli pidätellyt Ko-tania ja tämän sutureita ja joka asustaa herjaajienkin mielen sisimmissä sopukoissa, nimittäin pelko että jumala saattaa sittenkin olla olemassa. Niinpä Lu-don pysyi aloillaan ainakin toistaiseksi. Silti Tarzan tiesi aivan yhtä hyvin kuin jos ylipappi olisi tunnustanut hänelle sisimmät ajatukset, että tämän teki mieli paljastaa petturi.

Temppelin portilla Ko-tan oli luovuttanut vieraansa Lu-donin opastettavaksi, ja ylipappi vei Tarzanin niihin temppelin osiin, joita tahtoi näyttää tälle. Hän näytti ison kamion, missä uhrilahjat säilytettiin, lahjat, jotka Pal-ul-donin barbaariset päälliköt ja heidän seuralaisensa olivat antaneet. Lahjat olivat kovin eriarvoisia, kuivatuiesta hedelmistä aina

painaviin kultaisiin maljoihin. Tähän isoon varastohuoneeseen ja siihen liittyviin kammioihin ja käytäviin kootun omaisuuden arvo hämmästytti Oparin salaisten aarrekammioiden omistajaa.

Temppelissä liikkui mustia waz-don orjia, jotka ho-donit olivat ottaneet vähemmän sivistyneitten naapureittensa kyliin suuntautuneilla ryöstöretkillä. Kun he kulkivat hämärään käytävään johtavan suljetun portin ohi, Tarzan näki sen takana ison joukon kaiken ikäisiä ja eri sukupuolta olevia ho-doneja ja waz-doneja. Useimmat heistä istuivat ma-sentuneina kyyryssä kivilattialla joidenkin astellessa epätoivoisina edestakaisin.

”Entä keitä nuo onnettomat ovat?” hän kysyi Lu-donilta. Tämä oli ensimmäinen kysymys, jonka hän oli esittänyt ylipapille, ja hän katui sitä heti, sillä Lu-don kääntyi katsomaan häntä salaamatta epäluuloaan.

”Kuka tietäisikään paremmin kuin Jad-ben-Othon poika?”

”On rangaistava teko vastata Dor-ul-Othon kysymyksiin toisilla kysymyksillä”, sanoi apinamies tyynesti. ”Lu-donia kiinnostanee tieto, ettei Jad-ben-Otho suinkaan katsele epäsuopein silmin hänen temppelinsä alttarille vuodatetun väärän papin verta.”

Lu-don kalpeni ja vastasi Tarzanin kysymykseen: ”He ovat uhreja, joiden veren täytyy kostuttaa itäisiä alttareita joka kerta, kun aurinko päivän päättyessä palaa isäsi maille.”

”Ja kuka on sanonut sinulle että Jad-ben-Otho iloitsee ihmisten surmaamisesta alttarilla? Jos oletkin erehtynyt?” kysyi Tarzan.

”Siinä tapauksessa lukemattomat ovat kuolleet turhaan”, vastasi Lu-don.

Ko-tan ja ympärillä olevat papit kuuntelivat tarkkaavaisina tätä keskustelua. Jotkut teljetyn portin takana olevista kurjista uhreista olivat myös kuulleet, nousseet ylös ja työntyneet portille, josta yksi heistä vietiin joka päivä auringonlaskun aikaan eikä koskaan palannut.

”Vapauta heidät, sillä sanon sinulle Jad-ben-Othon nimessä, että olet erehtynyt”, huudahti Tarzan ja viittasi kädellään julmasta taikauskosta vangittuja uhreja kohti.

10. KIELLETTY PUUTARHA

Lu-don kauhistui. ”Se on pyhän ryöstö. Ammoisilta ajoilta papit ovat joka ilta uhranneet Jad-ben-Othon hengelle sen laskeutuessa läntisellä taivaalla isänsä luo, eikä suuri jumala ole kertaakaan osoittanut tyytymättömyyttä.”

”Lopeta! Papit ovat sokeita, he eivät osaa lukea jumalan viestiä. Soturinne kuolevat waz-donien veitsistä ja nuijista, raatelijat sieppaavat metsästäjiänne. Joka päivä kuolema käy kylissäanne, ja yhden ho-donin kuolema on se vero, jonka Jad-ben-Otho vaatii teiltä itäisillä alttareilla suorittamistanne uhreista. Tarvitsetko vielä suurempaa tyytymättömyyden osoitusta?”

Lu-don vaikenä. Hänen sisimmässään riehui voimakas ristiriita, hän toisaalta pelkäsi että tämä saattoi olla jumalan poika ja toisaalta toivoi ettei näin ollut, mutta lopulta pelko voitti ja hän painoi päänsä alas. ”Jad-ben-Othon poi-

ka on puhunut”, hän sanoi ja kääntyi alemman papin puoleen: ”Aukaise portti ja palauta nämä ihmiset sinne mistä he ovat tulleet.”

Puhuteltu noudatti käskyä, ja kun portti aukesi, vangit ymmärsivät että ihme oli pelastanut heidät. He ryntäsivät ulos, lankesivat polvilleen Tarzanin eteen ja kiittivät häntä.

Ko-tan oli melkein yhtä järkyttynyt tämän ikivanhan uskonnollisen menon kumoamisesta kuin ylipappi. ”Mutta mitä voimmekaan tehdä miellyttääksemme Jad-ben-Othoa?” hän huudahti ja loi pelonsekaisen hämmentyneen katseen apinamieheen.

”Jos tahdotte miellyttää jumalaa, asettakaa alttareilleen sellaisia ruokia ja varusteita, joista kaupungin asukkaat eniten pitävät. Jad-ben-Otho antaa niille siunauksensa, kun jaatte niitä eniten tarvitseville. Olen omin silmin nähnyt että varastonne ovat täynnä, ja uhrilahjoja kertyy lisää, kun papit kertovat että jumala katsoo lahjoittajia suopein silmin”, Tarzan sanoi, kääntyi ja antoi ymmärtää että hän tahtoi poistua temppelistä.

Kun he lähtivät jumalanpalvelukselle pyhitetyltä alueelta, apinamies huomasi pienen kauniin rakennuksen, joka erillään muista oli kuin louhittu pienestä kallionyppylästä. Kiinnostuneena hän totesi että sen ovi ja ikkunat olivat teljetyt.

”Mihin tarkoitukseen tuota rakennusta käytetään? Ketä pidätte vankina siellä?” hän kysyi Lu-donilta.

”Sitä ei käytetä, se on tyhjillään. Sitä ei ole käytetty moneen vuoteen”, vastasi ylipappi hermostuneesti ja meni palatsiin vievälle portille. Papit pysähtyivät sen luo, mutta Tarzan ja Ko-tan satureineen poistuivat temppelin pyhäältä alueelta.

Tarzan ei ollut uskaltanut esittää sydämellään ollutta

kysymystä, sillä hän tiesi, että moni epäili häntä petturiksi. Hän aikoi kuitenkin esittää sen Ko-tanille tavalla tai toisella ennen kuin menisi nukkumaan. Tarzan tahtoi tietää, oliko A-lurin kaupungissa äskettäin ollut nainen, joka kuului samaan rotuun kuin hän.

Ilta-aterialla Ko-tanin palatsin juhlasalissa Tarzan huomasi että yksi niistä mustista orjista, jotka huolehtivat tarjoilusta, hätkähti nähdessään apinamiehen juhlasalissa. Myöhemmin Tarzan näki saman orjan kuiskaavan toiselle ja nyökäyttävän päätään Tarzania kohti. Hän ei muistanut nähneensä tätä waz-donia aikaisemmin eikä ymmärtänyt miksi tämä oli kiinnostunut hänestä, mutta unohti pian koko jutun.

Ko-tania hämmästytti ja harmitti havainto, että hänen jumalainen vieraansa ei ollut halukas mässäilemään hyvällä ruoalla eikä edes suostunut maistamaan ho-donien petollista väkijuomaa, mutta kuningas salasi pettymyksensä. Juhlsta muodostui Tarzanille ikävä ja pitkäväteinen tilaisuus, koska vieraat olivat niin kiinnostuneita mässäilystä ja juomisesta, ettei heille jäänyt aikaa keskusteluun. Ainoat äänet olivat jatkuva maiskuttelu, joka yhdessä heidän pöytätapojensa kanssa sai Tarzanin muistelemaan käyntiään Hänen Korkeutensa Westminsterin herttuan kuuluisan Berkshire-karjan jalostamossa Chesterissä.

Toinen toisensa jälkeen ruokailijat sammuiivat väkijuoman vaikutuksesta ja maiskuttelu vaihtui kuorsaukseksi. Lopulta Tarzan ja orjat olivat juhlasalin ainoat tajuissa olevat henkilöt.

Apinamies nousi ja kääntyi hänen takana seisovan pitkän mustan puoleen: "Tahdon mennä nukkumaan, opasta minut huoneeseeni."

Palvelijan opastaessa häntä pois salista sama orja, joka

aikaisemmin illalla oli hämmästynyt Tarzanin nähdessään, puheli jälleen pitkään yhdelle toverilleen ja toveri katseli pelokkaana poistuvan apinamiehen perään. ”Jos olet oikeassa heidän pitäisi palkita meidät päästämällä meidät vapaaksi, mutta jumala varjelkoon, mikä on kohtalomme, jos erehdyt?”

”Minä en erehdy!” huudahti toinen.

”Siinä tapauksessa tiedän vain yhden, jolle voimme kertoa tästä. Kuulin että hän oli synkän näköinen, kun Dor-ul-Otho tuotiin temppeliin, ja siellä ollessaan jumalan poika antoi hänelle kyllin paljon aihetta pelkoon ja vihaan. Puhun Lu-donista, ylipapista.”

”Tunnetko hänet?” kysyi toinen orja.

”Olen työskennellyt temppelissä”, vastasi toveri.

”Mene heti kertomaan hänelle, mutta muista vaatia häneltä vapaudenlupaus todistuksesta.”

Musta waz-don meni siis temppelin portille ja pyysi päästä ylipapin puheille erittäin tärkeässä asiassa. Lu-don otti hänet vastaan, vaikka oli myöhä. Kuultuaan orjan tarinan ylipappi lupasi sekä hänelle että hänen ystävälleen vapauden lisäksi paljon lahjoja, jos he voivat todistaa väitteensä oikeaksi.

Samaan aikaan kun orja keskusteli ylipapin kanssa Alurin temppelissä kiipeili yksinäinen mies Pastar-ul-vedin harjanteella, ja kuutamo heijastui hänen paljaaseen selkäänsä heitetyn hyvin hoidetun sotilaskiväärin piipusta sekä patruunoiden kiiltävistä hylsyistä, jotka pilkkottivat leveillä hartioilla ja kapealla vyötäröllä ripustetuista patruunavöistä.

Opas vei Tarzanin hänen huoneeseensa, josta näki sini-

selle järvelle. Vuode oli samanlainen kuin hänen waz-doni-en kylissä näkemänsä vuoteet, pelkästään kivinen koroke, jolle oli kasattu paljon turkiksia. Kun apinamies paneutui nukkumaan, hän ei ollut vielä esittänyt eikä saanut vastausta siihen kysymykseen, joka askarrutti häntä eniten.

Päivän koittaessa Tarzan heräsi ja lähti kiertämään palatsissa ja pihamaalla, eikä missään näkynyt muuta väkeä kuin orjat. Aluksi hän ei ainakaan tavannut muita. Mutta sitten hän tuli melkein keskellä palatsialuetta sijaitsevaan aitaukseen, jonka korkea muuri herätti apinamiehessä uteliaisuutta. Hän oli nimittäin päättänyt tutkia palatsin ja sen ympäristön mahdollisimman tarkkaan.

Hän ei nähnyt laitoksessa ikkunoita eikä ovia, mutta oli se mikä hyvänsä, se oli ainakin osittain kattamaton, koska muurin takana näkyi puu, jonka huojuvat oksat työntyivät muurin yli. Kun apinamies ei keksinyt muuta keinoa päästä aidatulle alueelle, hän otti köytensä ja heitti sen muurin ulkopuolelle työntyneeseen oksaan ja kiipesi kohta muurille kuin ketterä apina.

Päästyään ylös hän totesi että muurin sisällä oli puutarha, jossa kasvoi reheviä puita, pensaita ja kukkia. Ottamatta selvää oliko puutarha tyhjä vai oliko siinä ho-doneja, waz-doneja tai villejä eläimiä, Tarzan pudottautui kevyesti maahan muurin sisäpuolelle ja ryhtyi heti tutkimaan aluetta järjestelmällisesti.

Tarzanin uteliaisuus kasvoi hänen todettuaan ettei puutarha ollut yleisessä käytössä, eikä edes niidenkään, jotka saivat liikkua vapaasti muualla palatsissa. Puutarhan luonnonkauneuden lisäksi Tarzania houkutteli ajatus, ettei sinne päästetty kuolevaisia — juuri tällaisesta paikasta hän saattoi toivoa löytävänsä sen henkilön, jonka vuoksi oli lähtenyt pitkälle ja vaivalloiselle etsintämatkalle.

Puutarhassa oli pieniä keinotekoisia puroja ja lammikoita, joiden partaalla kasvoi kukkivia pensaita. Oli kuin ne olisivat olleet mestari puutarhurin taitavien kätten työtä, niin uskollisesti ja kauniisti siinä pienoiskoossa jäljiteltiin luontoa.

Sisäpuolelta puutarhan muuri oli tehty Pal-ul-donin valkoisten kallioiden kaltaiseksi pienine rehevine rotkoineen.

Ihastuneena ja nauttien täysin siemauksin jokaisesta uudesta yllätyksestä, joka osui hänen silmiinsä, Tarzan kuljeskeli puutarhassa hitaasti mutta äänettömästi. Hän saapui pienelle kukkia kasvavalle niitylle. Palatsiin tulonsa jälkeen hän näki nyt ensimmäisen ho-don naisen. Tämä oli nuori ja kaunis. Tyttö seiso i keskellä aukiota ja hyväili pientä lintua, jota hän painoi kädellään kultaista rintalevyään vasten. Apinamies näki tytön kasvot sivulta päin ja totesi että tätä olisi sanottu suloiseksi minkä tahansa maan arvosteluperusteiden mukaan.

Ruohikossa tytön jalkojen juuressa ja selin Tarzaniin istui naispuolinen waz-don orja. Kun Tarzan totesi että hänen etsimänsä Jane ei ollut täällä ja kun hän pelkäsi että naiset antaisivat hälytyksen, jos he sattuisivat näkemään hänet, hän vetäytyi takaisin lehvien suojaan, mutta ho-don tyttö kääntyi ympäri, ennen kuin hän ennätti piiloutua. Oli kuin jokin nimetön aisti olisi varoittanut tyttöä.

Tarzanin nähdessään tytön silmistä kuvastui vain hämmästyä, niissä ei näkynyt pelkoa. Tyttö ei kirkunut, ei edes korottanut ääntään puhutellessaan Tarzania.

”Kuka sinä olet, joka tulet näin rohkeasti kiellettyyn puutarhaan?”

Kuullessaan emäntänsä äänen orjatyttö kääntyi nopeasti ja hypähti pystyyn: ”Tarzan-jad-guru!” hän huudahti sekavin helpotuksen ja hämmästyksen tuntein.

”Tunnetko hänet?” kysyi emäntä kääntyen orjan puoleen ja tarjoten Tarzanille tilaisuuden painaa varoittavan sormen huulilleen, ettei Pan-at-lee paljastaisi enempää, sillä orjatyttö oli todellakin Pan-at-lee, joka aiheutti apinamiehelle yhtä suuren yllätyksen kuin Tarzanin ilmestyminen tänne oli aiheuttanut tytölle.

Emännän kysyessä ja Tarzanin kehottaessa Pan-at-leetä vaikenemaan tyttö oli hetken aikaa ymmällään. Hän etsi pääsytieta pulmallisesta tilanteesta ja vastasi empien: ”Minä luulin, mutta erehdyin varmaan. Luulin häntä samaksi mieheksi, jonka näin Kor-ul-gryfin suunnalla.”

Ho-don tyttö vilkaisi heitä vuoroin silmissään epäilevä ja kysyvä katse. ”Sinä et vastannut minulle, kuka olet?”

”Etkö ole kuullut vieraasta, joka saapui kuninkaasi palatsiin eilen?” kysyi Tarzan.

”Oletko sinä Dor-ul-Otho?” tyttö huudahti ja nyt hänen epäilevistä silmistään kuvastui vain pelkoa.

”Olen, entä sinä?”

”Olen kuningas Ko-tanin tytär O-lo-a.”

Tämä oli siis Ta-denin rakastettu O-lo-a, jonka vuoksi Ta-den oli mieluummin valinnut maanpaon kuin pappeuden. Tarzan astui lähemmäksi sievää prinsessaa. ”Ko-tanin tytär, Jad-ben-Otho on mieltynyt sinuun ja osoittaakseen sinulle suosiotaan hän on suojellut rakastettuasi monilta vaaroilta.”

”Minä en ymmärrä”, vastasi tyttö, mutta puna, joka nousi hänen poskilleen todisti muuta. ”Bu-lat on vieraana isäni palatsissa. Bu-lat ei tietääkseni ole ollut vaaroille alttiina. Hänen kanssaan minä olen kihloissa.”

”Mutta sinä et rakasta Bu-latia”, sanoi Tarzan.

Tytttö punastui jälleen ja kääntyi puolittain pois. ”Olenko minä suututtanut suurta jumalaa?”

”Et ole, sanoinhan jo että hän on tyytyväinen sinuun, ja siksi hän on pelastanut Ta-denin sinulle”, Tarzan vastasi.

”Jad-ben-Otho on kaikkietäväinen ja hänen poikansa jakaa tiedot hänen kanssaan”, kuiskasi tyttö.

”Ei kaikkia”, Tarzan kiirehti sanomaan ettei hänen tietäjänmaineensa muodostuisi kiusalliseksi. ”Tiedän vain sen, minkä Jad-ben-Otho tahtoo minun tietävän.”

”Mutta kerro minulle, yhtyvätkö minun ja Ta-denin tiet vielä? Jumalan poika pystyy varmasti ennustamaan tulevaisuutta.”

Apinamies iloitsi jättämästään pakotiestä. ”En tiedä tulevaisuudesta mitään muuta kuin sen, mitä Jad-ben-Otho kertoo minulle. Mutta luulen ettei sinun tarvitse pelätä tulevaisuutta, jos pysyt uskollisena Ta-denille ja Ta-denin ystäville.”

”Oletko tavannut Ta-denin? Kerro minulle, missä hän on”, sanoi O-lo-a.

”Olen tavannut. Hän oli Om-atin, Kor-ul-jan gundin seurassa.”

”Waz-donien vankinako?”

”Ei vankina vaan kunnioitettuna vieraana. Odota!” apinamies huudahti ja käänsi katseensa taivaalle. ”Älä häiritse saan viestin isältäni Jad-ben-Otholta.”

Naiset lankesivat polvilleen ja peittivät kasvot käsillään. Ajatus että suuri jumala oli niin lähellä pelotti heitä. Pian Tarzan kosketti O-lo-an olkapäätä.

”Nouse, Jad-ben-Otho on puhunut. Hän kertoi minulle että tämä orjatyttö on Kor-ul-jan heimosta, jonka luona Ta-den oleilee. Tämä tyttö on Om-atin lemmitty ja hänen nimensä on Pan-at-lee.”

O-lo-a katseli kysyvästi Pan-at-leeheen. Jälkimmäinen nyökkäsi eikä osannut yksinkertaisessa mielessään ratkaista

olivatko hän ja hänen emäntänsä suuren huijauksen uhreja, vai eivätkö. ”Hän on oikeassa”, kuiskasi Pan-at-lee.

O-lo-a lankesi polvilleen ja painoi otsansa Tarzanin jalkoihin. ”Jad-ben-Otho on suonut suuren kunnian pienelle palvelijalleen. Vie vaatimattomat kiitokseni hänelle siitä onnesta, jonka hän on antanut O-lo-alle.”

”Isäni olisi mielissään, jos Pan-at-lee sinun toimestasi palautettaisiin turvallisesti oman heimonsa kylään”, sanoi Tarzan.

”Mitä Jad-ben-Otho välittää tuollaisesta?” kysyi O-lo-a äänessään pieni ylimielinen vivahde.

”On olemassa vain yksi jumala, ja hän on yhtä hyvin waz-donien kuin ho-donien jumala, hänen ovat linnut ja eläimet, kukat ja kaikki kasvillisuus niin maassa kuin vedessäkin. Jos Pan-at-lee tekee oikein, hän on Jad-ben-Othon silmissä suurempi kuin Ko-tanin tytär, mikäli tämä tekee väärin.”

O-lo-a ei ilmeisesti täysin ymmärtänyt tätä jumalaisen suosion tulkintaa, joka oli aivan päinvastainen kuin pappien julistus. Vain yhdessä suhteessa Tarzanin lausuma osui yhteen hänen oman käsityksensä kanssa — oli olemassa vain yksi jumala. O-lo-alle oli aina opetettu, että jumala oli vain ho-doneja varten, että Jad-ben-Otho oli luonut muut olennot vain ho-donien hyödyksi. Hänen ylpeytensä, turhamaisuutensa ja uskonsa sai kovan kolauksen, kun jumalan poika nyt väitti ettei jumala antanut hänelle sen suurempaa arvoa kuin hänen rinnallaan olevalle mustalle palvelijattarelle. Mutta kuinka hän voisikaan epäillä Dor-ul-Othon sanaa, kun hän oli itse omin silmin nähnyt tämän keskustelevan taivaassa olevan jumalan kanssa?

”Tapahtukoon Jad-ben-Othon tahto, jos se riippuu minusta”, sanoi O-lo-a vaisusti. ”Mutta olisi parempi, oi juma-

lan poika, että esittäisit isäsi tahdon suoraan kuninkaalle.”

”Hyvä, pidä tyttö luonasi ja katso ettei hänelle tapahdu mitään pahaa”, sanoi Tarzan.

O-lo-a katseli alakuloisena Pan-at-leetä ja sanoi: ”Hänet annettiin minulle vasta eilen, eikä minulla ole koskaan ollut orjatyttöä, johon olisin mieltynyt näin paljon. En tahdoisi erota hänestä.”

”Onhan niitä toisia”, huomautti Tarzan.

”Kyllä, mutta vain yksi Pan-at-lee.”

”Tuodaanko kaupunkiin paljon orjia?”

”Tuodaan.”

”Saapuuko vieraita muista maista?”

O-lo-a pudisti päätään. ”Vain ho-doneja Jumalan laakson toiselta puolelta, eivätkä he ole vieraita.”

”Olenko minä ensimmäinen vieras, joka on kulkenut A-lurin portista?”

”Onko mahdollista että Jad-ben-Othon pojan täytyy kuulustella tietämätöntä kuolevaista?” kysyi O-lo-a.

”Sanoinhan jo että vain Jad-ben-Otho on kaikkietäväinen”, muistutti Tarzan.

”Mutta sinä saisit tietää näistä asioista, jos tahtoisit”, vastasi O-lo-a nopeasti.

Sisimmässään apinamies hymyili tämän pienen pakanan oveluudelle, joka aiheutti hänelle tappion hänen omassa pehkeisissään, mutta toisaalta kysymyksen välttely sinänsä saattoi olla vastaus siihen.

”Onko täällä äskettäin ollut muita vieraita?” Tarzan atkoi itsepintaisesti.

”En osaa vastata sellaiseen, josta en tiedä. Ko-tanin palatsissa kiertelee aina huhuja, mutta kuinka palatsin naiset voisivatkaan tietää, paljonko niissä on totta ja paljonko mielikuvitusta?”

”Huhuja on siis ollut?”

”Kiellettyyn puutarhaan on kantautunut pelkkiä huhuja.”

”Kertovatko ne kenties toista rotua olevasta naisesta?”

Kun Tarzan esitti tämän kysymyksen ja odotti vastausta siihen, hänestä tuntui että sydän pysähtyi hänen rinnassaan, niin paljon se merkitsi hänelle.

Tyttö empi ennen kuin hän vastasi. Sitten hän sanoi: ”Ei, en voi puhua tästä asiasta, sillä jos se on niin tärkeä että jumalat ovat kiinnostuneita siitä, isäni varmaan suuttuisi minulle, jos hän saisi tietää että olen puhunut siitä.”

”Jad-ben-Othon nimessä käsken sinua puhumaan, käsken hänen nimessään, jonka käsissä Ta-denin kohtalo on!”

Tyttö kalpeni. ”Ole minulle armollinen! Ta-denin vuoksi kerron sinulle kaiken minkä tiedän.”

”Mitä sinä kerrot?” tiukkasi ankara ääni heidän takanaan olevasta pensaikosta. Kaikki kolme kääntyivät ja näkivät Ko-tanin astuvan ulos niitylle. Hänen kuninkaalliset kasvonsa olivat kiukkuiset, mutta hänen vihansa lauhtui, kun hän huomasi Tarzanin, ja sen tilalle tuli pelokas hämmästyks. ”Dor-ul-Otho! En tiennyt että se olit sinä!” Mutta sitten hän ryhdistäytyi ja jatkoi: ”On kuitenkin olemassa paikkoja, jonne ei edes suuren jumalan pojalla ole lupaa tulla, ja sellainen on Ko-tanin kielletty puutarha.”

Kuningas oli esittänyt uhkauksen, mutta hänen rohkeassa esiintymisessään oli anteeksianova sävy, joka osoitti että hänen taikauskoisessa mielessään asusti ihmisen synnynäinen jumalanpelko. ”Tule, Dor-ul-Otho. En tiedä mitä kaikkea tämä typerä lapsi on sanonut sinulle, mutta mitä halunnetkin tietää sen voi kuningas Ko-tan kertoa sinulle. O-lo-a, mene heti kammioosi”, ja ankarana hän osoitti sormellaan puutarhan toista päätä.

Prinsessa kääntyi ja poistui heti Pan-at-leen kanssa.

”Mennään tätä tietä”, sanoi Ko-tan ja meni edellä opastaen Tarzania toiseen suuntaan. Muurin kupeella olevassa kalliossa Tarzan näki pienen luolan, johon Ko-tan vei hänet, ja sieltä edelleen kallioon hakatun portaikon kautta hämärään käytävään, joka päättyi palatsin päärakennukseen. Kaksi aseistettua soturia vartioi tätä pääsytieta kiellettyyn puutarhaan. Palatsin salaperäistä aluetta vartioitiin näköjään tarkasti.

Vaieten Ko-tan kulki edellä palatsissa olevaa omaa huoneistoaan kohti. Iso sali sen huoneen edessä, johon Ko-tan vei vieraansa, oli täynnä päälliköitä ja sotureita, jotka odottivat että hallitsija ottaisi heidät vastaan. Kun Tarzan ja Ko-tan astuivat sisään, heille muodostettiin kuja salin läpi, ja tätä kujaa pitkin he kulkivat ääneti.

Salin toisessa päässä olevan oven luona seiso i Lu-don, ylipappi, melkein piiloutuneena soturien takana. Tarzan näki vain välähdyksen hänestä, mutta tuona lyhyenä aikana hän havaitsi vieikkaan ja pahaenteisen ilmeen ylipapin kasvoissa, ja hän tuns i alitajunnassaan, ettei se tiennyt hyvää. Sitten hän siirty i Ko-tanin kanssa viereiseen huoneeseen ja sirippu sulki oviaukon.

Samalla hetkellä ilmestyi alempi pappi kaameassa naamiossa uloimman salin ovelle. Naamion omistaja pysähtyi hetkeksi, katseli nopeasti ympärilleen ja löydettyään Lu-donin kiirehti tämän luokse. Seurasi kuiskailu, jonka päättyä pappi sanoi:

”Mene heti takaisin prinsessan asunnolle ja huolehdi siitä että orja lähetetään minun luokseni temppeliin.” Pappi kääntyi ja lähti suorittamaan tehtävänsä. Lu-don poistui myös salista ja suuntasi askeleensa suoraan pyhälle temppelialueelle, jota hän hallitsi.

Puoli tuntia myöhemmin eräs soturi saatettiin Ko-taniin luokseen. "Ylipappi Lu-don toivoo että kuningas Ko-tan saapuisi temppeliin ja hän pitää tärkeänä, että kuningas tulee yksin", ilmoitti sanansaattaja.

Ko-tan nyökkäsi osoittaakseen että hän suostui kutsuun jota kuninkaan täytyi totella. "Minä palaan kohta, Dor-ul-Otho. Siihen asti soturini ja orjani ovat sinun käskettävissä", hän sanoi Tarzanille.

11. KUOLEMANTUOMIO

Kuningas palasi huoneistoonsa vasta tunnin kuluttua. Häntä odotellessaan apinamies oli tutkinut seinäveistoksia ja Pal-ul-donin käsityöläisten valmistamia esineitä, jotka omalta osaltaan antoivat huoneistolle rikkauden ja ylellisyyden leiman.

Maan hienorakeinen ja marmorinvalkoinen kalkkikivi oli helposti työstettävä alkeellisillakin välineillä. Taitavat veistäjät olivat tehneet siitä sangen kauniita ja siroja maljoja ja maljakoita. Kaiverretut kuviot oli monessa esineessä täytetty puhtaalla kullalla. Apinamies oli aina tuntenut mieltymystä villien taiteeseen, koska hän oli itse villi ja näiden taide ilmaisi ihmisen luontaista kauneuden janoa paljon suuremmassa määrin kuin sivistyneitten tietoiset ja kokeelliset luomukset. Tusinatyön rinnalla tämä oli todellista taidetta.

Tarzan oli vaipunut tällaisiin ajatuksiin, kun Ko-tan pa-

lasi. Kuullessaan verhojen liikkuvan ja kuninkaan astuvan sisään hän kääntyi ympäri ja melkein järkyttyi havaitessaan kuinka paljon Ko-tan oli muuttunut. Kuninkaan kasvot olivat kalmankalpeat, hänen kätensä vapisivat, hänen silmänsä olivat suuret ja pelokkaat. Kaikesta näki että hän oli täynnä raivoa ja jäytävää pelkoa. Tarzan katsoi häneen kysyvästi.

”Oletko saanut huonoja uutisia, Ko-tan?”

Kuningas mumisi jotakin. Hänen takaansa työntyivät huoneeseen niin paljon sutureita että he tukkivat oviaukon. Ko-tan vilkuili pelokkaana ympärilleen. Sitten hän loi kauhistuneen katseen apinamieheen, käänsi kasvonsa ylöspäin ja huusi: ”Kutsun Jad-ben-Othon todistajakseni etten tee tätä omasta tahdostani.” Seurasi hetken hiljaisuus, jonka Ko-tan jälleen rikkoi. ”Käykää kiinni tähän mieheen, sillä Lu-don, ylipappi, vannoo että tämä on petturi!”

Olisi ollut enemmänkin kuin kohtalokasta tehdä vastaintaa tälle suurelle soturijoukolle heidän kuninkaansa palatsissa. Älyynsä turvautuen Tarzan oli päässyt näin pitkälle ja saatuaan äskettäin O-lo-an epämääräisestä tunnustuksesta osittaisen vahvistuksen toiveilleen ja arvailulleen hän piti tärkeänä ettei nyt antautunut vältettävissä olevaan vaaraan.

”Seis! Mitä tämä tarkoittaa?” hän huudahti ja nosti käntensä.

”Lu-don väittää saaneensa todisteita siitä ettet sinä ole Jad-ben-Othon poika. Hän vaatii että sinut viedään valtaistuinsaliin vastaamaan syytteeseen. Jos olet se, joka väität olevasi, tiedät itse parhaiten ettei sinun tarvitse pelätä hänen vaatimuksiinsa suostumista. Mutta muista että näissä asioissa ylipappi antaa käskyjä kuninkaallekin. Minä olen vain niiden toteuttaja, en alkuunpanija”, sanoi kuningas.

Tarzan näki ettei Ko-tan ollut täysin vakuuttunut hänen petollisuudestaan, ja siksi kuningas yritti pysyä turvallisella tiellä.

”Älä anna soturisi koskea minuun. Jad-ben-Otho voisi erehtyä heidän tarkoituksestaan ja surmata heidät”, Tarzan varoitti Ko-tania. Hänen sanansa vaikuttivat heti eturivien miehiin. Jokainen heistä tuntui käyvän kovin ujoksi. He vetäytyivät takanaolevien suojaan, ja tämä kainous oli nopeasti tarttuvaa.

Apinamies hymyili. ”Älkää pelätkö, minä lähden vapaaehtoisesti kokoussaliin vastaamaan herjaajien syytöksiin.”

Heidän saavuttuaan valtaistuinsaliin ilmaantui uusi pulma. Ko-tan ei suostunut siihen että Lu-don asettuisi pyramidin huipulle, eikä Lu-don puolestaan suostunut jättämään alemmaksi, kun Tarzan taas pysyi johdonmukaisesta vaatimuksessaan ettei kukaan saisi seistä hänen yläpuolellaan, mutta vain apinamies näki tilanteen koomillisuuden.

Helpottaakseen tilannetta Ja-don ehdotti että kaikki kolme nousisivat valtaistuimelle, mutta Ko-tan vastusti tätä ehdotusta muistuttaen siitä, ettei kukaan muu kuolevainen kuin Pal-ul-donin kuningas ollut milloinkaan istunut korkeimmalla paikalla, eikä siellä sitäpaitsi ollut tilaa kolmelle.

”Entä kuka esiintyy syyttäjänä ja kuka tuomarina?” kysyi Tarzan.

”Lu-don toimii syyttäjänä”, selitti Ko-tan.

”Ja Lu-don on tuomarisi!” huudahti ylipappi.

”Tuleeko syyttäjä toimimaan tuomarinani?” kysyi Tarzan. ”Siinä tapauksessa olisi parempi luopua kaikista muo-
dollisuuksista ja pyytää että Lu-don julistaisi tuomion.” Hänen äänensä oli ivallinen ja pilkallinen hymy hänen kasvoillaan sai ylipapin suuttumaan entistä enemmän.

Oli ilmeistä että Ko-tan ja hänen soturinsa ymmärsivät

vihjailun: menettely oli epäoikeudenmukainen.

”Vain Ko-tan voi toimia tuomarina palatsin valtaistuinsalissa. Esittäköön Lu-don syytöksensä todistajien lausuntoineen ja antakaamme sitten Ko-tanin julistaa lopullinen tuomio”, sanoi Ja-don.

Ko-tan ei kuitenkaan ollut kovin ihastunut ajatukseen että hän joutuisi istumaan tuomarina sellaisen edessä, joka ehkä loppujen lopuksi osoittautuisi jumalan pojaksi. Hän vitkasteli, etsi pakotietä. ”Tämä on puhtaasti uskonnollinen kysymys eikä ole tapojemme mukaista että Pal-ul-donin kuningas puuttuisi sellaisiin kysymyksiin”, hän sanoi.

”Siirtäkäämme sitten oikeudenkäynti tapahtuvaksi temppelessä”, huudahti yksi satureista, joka oli yhtä hanakas vetäytymään kaikesta vastuusta tässä asiassa. Ehdotus oli sangen mieluisa ylipapille. Sisimmässään hän soimasi itseään siitä ettei ollut itse keksinyt tällaista ratkaisua.

”On totta että tämä mies on rikkonut temppeeliä vastaan. Viekää hänet sinne oikeudenkäyntiä varten.”

”Jad-ben-Othon poikaa ei viedä mihinkään”, huudahti Tarzan. ”Mutta kun tämä oikeudenkäynti on ohi, heitetään Lu-donin ruumis ulos jumalan temppelistä, jota ylipappi tahtois häväistä. Harkitse kahdesti, Lu-don, ennen kuin teet sellaisen tyhmyyden.”

Sanat, jotka oli tarkoitettu pelottamaan ylipappia, olivat täysin hukkaan heitettyjä. Lu-don ei näkynyt lainkaan pelkäävän että apinamiehen vihjailu toteutuisi.

”Mies tietää enemmän uskonnosta kuin kukaan hänen kavereistaan, ja hän tajuaa täysin että esiintymiseni on yhtä valheellinen kuin hänen saarnaamansa oppi”, ajatteli Tarzan.

Hän ymmärsi kuitenkin että hänen oli pakko suhtautua välinpitämättömästi syytöksiin. Ko-tan ja tämän soturit

olivat yhä uskonsa lumoissa, ja hänen oli luotettava heihin Lu-donin ohjaaman draaman viimeisessä näytöksessä voidakseen pelastua kateelliselta papilta, joka sisimmässään oli tuominnut hänet kuolemaan.

Olkapäitään kohauttaen hän laskeutui pyramidin portailta. ”Dor-ul-Otholle on yhdentekevää missä Lu-don suuttua jumalansa, sillä Jad-ben-Otho tavoittaa syyllisen yhtä helposti temppelin kammiosta kuin Ko-tanin valtaistuinsalista.”

Tuntien tavattoman suurta helpotusta näin yksinkertaisesta ratkaisusta pulmaansa kuningas ja soturit siirtyivät valtaistuinsalista temppeliin. Tarzanin välinpitämätön suhtautuminen syytöksiin oli vahvistanut heidän uskoaan häneen. Lu-don meni edellä suurimpaan alttaripihaan.

Asettuen läntisen alttarin taakse hän viittasi Ko-tania nousemaan alttarin vasemmalla puolella olevalle korokkeelle ja Tarzania samanlaiselle korokkeelle sen oikealla puolella.

Kun Tarzan nousi korokkeelle, hänen silmänsä tuimenevat vihasta. Alttarikiveen koverrettu sammio oli täynnä vettä, jossa kellui vastasyntyneen lapsen ruumis. ”Mitä tämä tarkoittaa?” hän kysyi hurjistuneena Lu-donilta.

Ylipappi hymyili ilkeästi. ”Tietämättömyytesi on lisätodiste petollisuudestasi. Jumalan poikana esiintyvä ei tiennyt että aikuisen elämänneste punertaa valkoista kiveä silloin, kun laskevan auringon säteet osuvat itäiseen alttariin. Hän ei myöskään tiedä että aurinko noustessaan luojansa luota näkee ensimmäisenä läntisen alttarin ja riemuitsee joka päivä vastasyntyneen lapsen kuolemasta. Lapsen haamu kulkee päivällä auringon mukana taivaan yli ihan samalla tavalla kuin aikuisen haamu liittää sen kanssa iltaisin Jad-ben-Othon luo.”

”Ho-donien pienimmätkin lapset tietävät näistä asioista, mutta hän, joka väittää olevansa jumalan poika, ei tiedä. Ellei tämä todistelu vielä riitä, voin esittää lisää todisteita. Tule, waz-don!” ylipappi huudahti ja osoitti kookasta orjaa, joka seisoj pappien ja mustien ryhmässä temppelipihalla alttarin vasemmalla puolella.

Mies astui pelokkaana esiin. ”Kerro meille mitä tiedät tuosta olennosta”, Lu-don sanoi ja osoitti Tarzania.

”Olen nähnyt hänet ennen, kuulun Kor-ul-lulin heimoon ja eräänä päivänä joukko, jossa minäkin olin mukana, tapasi joitakin Kur-ul-jan sotureita kyliämme erottavalla harjanteella. Vihollisen joukossa oli tuo outo mies. He sanoivat häntä Tarzan-jad-guruksi ja hän on todellakin kauhea, taisteli monen miehen voimalla. Hänen nujertamiseen tarvittiin kaksikymmentä meikäläistä. Mutta hän ei taistellut jumalan tavoin, ja päähän osuneesta nuijasta hän meni tajuttomaksi aivan samalla tavalla kuin mikä tahansa kuolevainen.”

”Me otimme hänet vangiksi ja veimme kylään, mutta hän pakeni viillettyään pään siltä soturilta, jonka olimme asettaneet hänen vartijakseen. Irtileikatun pään hän vei mukaansa rotkoon ja sitoi puun oksaan.”

”Orjan sana jumalan sanaa vastaan!” huudahti Ja-don, joka jo aikaisemmin oli suhtautunut ystävällisesti tätä valejumalaa kohtaan.

”Tämä on vain askel kohti totuutta. Ehkä pohjoisen suuri päällikkö antaa enemmän arvoa Ko-tanin ainoan prinsessan todistukselle, vaikka isä, jonka poika pakeni pyhää pappeutta, ei kuuntele kovinkaan mielellään toiseen herjaajaan kohdistuvaa todistusta.”

Ja-don tarttui veitseensä, mutta lähinaapurit estelivät häntä. ”Sinä olet Jad-ben-Othon temppelissä, Ja-don”, so-

turit varoittivat. Suuren päällikön oli pakko niellä Lu-donin loukkaus, joka kuitenkin jätti hänen sydämeensä katkeraa vihaa ylipappia kohtaan.

Nyt Ko-tan kääntyi Lu-donin puoleen. ”Mitä tyttäreni tietää tästä asiasta? Et kai sinä vaadi kuninkaallista prinsessaa esiintymään julkisesti todistajana?”

”En, hänen ei tarvitse esiintyä henkilökohtaisesti. Minulla on täällä toinen, joka todistaa hänen puolestaan.” Hän antoi merkin alemmalle papille. ”Nouda prinsessan orjatar.”

Papin merkillinen naamio antoi tilaisuudelle oman kaa-mean sävöyksen. Hän raahasi vastustelewan Pan-at-leen paikalle.

”Prinsessa O-lo-a oli yksin kielletyssä puutarhassa tämän orjan kanssa kun tuo olento, joka väittää olevansa Dor-ul-Otho, äkkiä ilmestyi pensaikosta. Prinsessa kertoi että miehen nähdessään orja hätkähti ja huusi Tarzan-jad-guru! Samaa nimeä Kor-ul-lulin orja käytti hänestä. Mutta tämä nainen ei ole sieltä vaan Kor-ul-jasta ja kuuluu siis siihen heimoon, jonka soturien seurassa kor-ul-lul näki syytetyn ensi kerran. Prinsessa kertoi myös että kun tämä nainen, jonka nimi on Pan-at-lee, tuotiin hänelle toissa päivänä, tämä oli kertonut merkillisen tarinan. Syytetyn kaltainen olento oli pelastanut tytön tor-o-donin kourista Kor-ul-gryfissä ja pelastajastaan hän käytti nimeä Tarzan-jad-guru. Sitten kaksi gryf-hirviötä oli ajanut heitä molempia pitkin rotkoa. Pan-at-lee oli päässyt pakenemaan, kun mies oli houkutellut hirviöt pois. Pyrkiessään takaisin oman heimonsa luo tyttö oli kuitenkin joutunut kor-ul-lulien vangiksi.

”Eikö tämä jo todista ettei tuo olento ole mikään jumala?” kysyi Lu-don ja kääntyessään Pan-at-leen puoleen hän

suorastaan huusi: ”Väittikö hän olevansa jumalan poika?”

Tyttö perääntyi kauhistuneena. ”Vastaa minulle, orja!” jylisi ylipappi.

”Minusta hän näytti olevan kuolevaisten yläpuolella”, vastasi Pan-at-lee.

”Väittikö hän olevansa jumalan poika? Vastaa kysymykseeni”, tiukkasi Lu-don.

”Ei väittänyt”, tyttö tunnusti hiljaisella äänellä ja loi anteeksipyytävän silmäyksen Tarzaniin, joka oli hymyillyt hänelle ystävällisesti ja rohkaisevasti.

”Tuo ei todista ettei hän ole jumalan poika”, huomautti Ja-don. ”Luuletko Jad-ben-Othon kulkevan ympäriinsä huutaen ’Minä olen jumala! Minä olen jumala!’ Oletko koskaan kuullut jumalan puhuvan noin, Lu-don? Et varmaan. Miksi hänen poikansa tekisi sellaista, mitä isä ei tee?”

”Hiljaa, todistusaineisto riittää. Mies on petturi ja minä, Jad-ben-Othon pappi A-lurin kaupungissa, tuomitsen hänet kuolemaan.” Seurasi hetken hiljaisuus. Lu-don piti ilmeisesti tauon, ennen kuin hän esitti dramaattisen loppuhuipennon. ”Ja jos minä olen väärässä, lävistäköön Jad-ben-Otho salamoillaan sydämeni tässä teidän kaikkien silmien edessä.”

Järven aaltojen loiske palatsin muuria vasten kuului selvästi täydellisessä hiljaisuudessa. Jokainen pidätti henkeään. Lu-don katseli taivaalle ja levitti käsiään kuin kuolemaantuomittu, joka paljastaa rintansa pyövelille. Alttari-
pihalle kokoontuneet soturit ja orjat odottivat jumalan tuhoisaa kostoa.

Tarzan rikkoi hiljaisuuden. ”Jumala ei välitä sinusta, Lu-don”, hän ilkkui kasvoillaan irvistys, jolla hän tahtoi suuttuttaa pappia entistä enemmän. ”Jumala ei välitä sinusta ja

minä voin todistaa sen pappiesi ja kansasi silmien edessä.”

”Todista, senkin herjaaja! Miten sinä voisit todistaa?”

”Sinä olet nimittänyt minua herjaajaksi, olet mielestäsi todistanut että minä olen petturi ja tavallinen kuolevainen, joka on esiintynyt jumalan poikana. Vaadi siis että Jad-ben-Otho todistaa jumaluutensa ja mahtinsa ohjaamalla tuhoavat liekit minun rintaani.”

Jälleen seurasi lyhyt hiljaisuus katselijoiden odotellessa että Lu-don panisi täytäntöön tämän ylimielisen petturin tuhon.

”Sinä et uskalla, sillä sinä tiedät että kuolema iskee ensin sinuun”, ilkkui Tarzan.

”Sinä valehtelet. Minä tekisin sen ellei Jad-ben-Otho olisi juuri lähettänyt minulle sanan että sinun kohtalosi on oleva toinen”, huusi Lu-don.

Papit lausuivat kuorossa ihailevia ja kunnioittavia huudauksia. Ko-tan ja hänen soturinsa olivat hämillään. Sisimmässään he vihasivat ja pelkäsivät Lu-donia, mutta heidän kunnioituksensa ylipapin valtaa kohtaan oli niin syvästi juurtunut etteivät he uskaltaneet nousta vastustamaan häntä.

Eikö kukaan? Oli siellä sentään yksi, Ja-don, pohjoisen peloton leijonamies. ”Ehdotus oli rehellinen, pyydä että Jad-ben-Otho iskee salamansa tähän mieheen, jos haluat meidän uskovan hänen syyllisyyteensä.”

”Jo riittää! Mistä lähtien Ja-donista on tullut ylipappi? Pidättäkää syytetty. Huomenna hän saa kuolla Jad-ben-Othon valitsemalla tavalla”, Lu-don huusi papeille ja sotureille.

Soturit eivät heti osoittaneet halua totella ylipapin käskyä, mutta alimmat papit lähtivät fanaattisina liikkeelle käydäkseen kaameitten noitien lailla kiinni uhriinsa.

Tarzan tiesi että peli oli menetetty. Viisaudella ja tahdikkuudella hän ei pystynyt hillitsemään taistelumieltään. Kun ensimmäinen inhottava pappi syöksyi korokkeelle, tämä ei suinkaan saanut vastaansa lempeätä taivaan lähettimestä, vaan pikemminkin julman ja raivokkaan pedon, joka riehui kuin paholainen.

Alttari sijaitsi pihan läntisen muurin lähettyvillä. Välissä oli juuri sen verran liikkumatilaa kuin ylipappi tarvitsi uskonnollisten menojen aikana, eikä Tarzanin takana ollut muita kuin Lu-don, mutta hänen edessään oli ainakin kaksisataa soturia ja pappia.

Ylimielinen pappi, joka tavoitteli kunniaa olla ensimmäisenä pidättämässä herjaavaa petturia, syöksyi kädet ojossa apinamiehen kimppuun, mutta joutuikin itse siepatuksi. Teräksenvahvat sormet tarttuivat häneen kuin olkinukkeeseen, kävivät kiinni jalkaan ja selkävöihin, ja voimakkaat käsivarret nostivat hänet korkealle alttarin yläpuolelle. Toisiakin oli aivan lähellä valmiina vetämään apinamiehen alas korokkeelta, ja alttarin takaa lähestyi Lu-don paljastettu veitsi kädessään.

Tässä ei sopinut hukata aikaa, eikä apinamiehellä yleensä ollut tapana tuhлата kalliita sekunteja epävarmaan viivyttelyyn. Ennen kuin Lu-don ja muut arvasivat mitä tuomitulla oli mielessään, Tarzan paiskasi kirkuvan papin valtavien lihaksiensa koko voimalla suoraan ylipapin syliin. Hän toimi niin nopeasti että syntyi yhtäjaksoinen liike, kun hän hypäsi alttarille ja siitä käsien varaan temppelimuurin yläreunaan. Päästyään ylös muurille hän kääntyi katsomaan alhaalla olevia ja seisoi hetken aikaa hiljaa.

”Kuka rohkeni epäillä että Jad-ben-Otho hylkäisi poikansa?” hän kysyi ja katosi sitten toiselle puolelle.

Temppelin pihalla oli ainakin kaksi henkilöä, joiden sy-

dän riemuitsi apinamiehen onnistuneesta tempauksesta. Toinen heistä, Ja-don, hymyili avoimesti, ja toinen oli Pan-at-lee.

Lu-donin syliin paiskatun miehen pää murskaantui temp-pelin muuria vasten, mutta ylipappi selvisi muutamien mustelmin, jotka hän sai kaatuessaan. Hän kömpi nopeasti pystyyn ja katseli pelokkaana, kauhistuneena ja lopulta hämmentyneenä ympärilleen, sillä hän ei ollut nähnyt apinamiehen pakoa.

”Siepatkaa hänet, siepatkaa herjaaja!” hän huusi ja etsi uhriaan niin naurettavan hölmistyneenä että monen soturin täytyi kätkeä hymynsä.

Papit syöksyivät hurjina sinne tänne vaatien satureita ajamaan pakolaista takaa, mutta nämä odottivat tyynesti kuninkaan tai ylipapin käskyä. Ko-tan, joka salaisesti iloitsi Lu-donin tappiosta, odotti että ylipappi antaisi tarpeelliset ohjeet, ja ne annettiinkin, kun yksi kiihtyneistä apulaisista oli selittänyt ylipapille millä tavalla Tarzan oli paennut.

Käskyn saaneet papit ja soturit riensivät temppelin portille aloittaakseen apinamiehen takaa-ajon. Muurin päältä singotut jäähyväiset eivät olleet saaneet enemmistöä vakuuttuneeksi siitä, ettei Lu-don ollut pystynyt osoittamaan Tarzanin väitteitä vääriksi. Mutta sisimmässään soturit ihailivat rohkeata miestä, ja moni heistä tunsi samanlaista syntistä tyydytystä Lu-donin tappiosta kuin heidän hallitsijansakin.

Temppelialuetta tutkittiin huolellisesti, mutta kadonneesta ei löytynyt jälkeäkään. Maanalaisten kammioiden salaiset sopukat, jotka olivat vain pappien tiedossa, tutkittiin näiden toimesta, ja soturit puolestaan tutkivat palatsialuetta temppelin ulkopuolella. Nopeita sanansaattajia lähetettiin kaupunkiin varoittamaan kansaa kauheasta Tar-

zanista. Tiedot hänen petoksestaan, hänen paostaan sekä waz-don orjien häntä koskevat tarinat levisivät pian kaikille A-luriin, eivätkä ne suinkaan kalvenneet levitessään. Jo tunnin kuluttua pysyivät kaikki naiset ja lapset teljettyjen ovien takana, ja soturit hiipivät pelokkaina kaupungin kaaduilla odottaen joutuvansa milloin tahansa vaarallisen paholaisen uhriksi, sellaisen, joka paljain käsin taisteli voitokkaasti isojen gryfien kanssa ja joka huvikseen repi miehiä kappaleiksi.

12. MUUKALAINEN

Samaan aikaan kuin A-lurin soturit ja papit jatkoivat etsintöjään palatsissa ja temppelissä tavoittaakseen kadonneen apinamiehen alaston muukalainen laskeutui äkkijyrkkää polkua pitkin vuorilta alas Kor-ul-jahan kantaen sotilaskivääriä selässään. Aina valppaana ja varuillaan hän liikkui äänettömästi ja nopeasti siellä missä polku oli tasainen. Vieno tuuli puhalsi hänen takanaan olevilta vuorilta, joten vain korvat ja silmät saattoivat kertoa mahdollisesta vaarasta. Polku seurasi enimmäkseen rotkoon virtaavaa mutkittelevaa puroa. Vain koskien ja putouksien kohdalla polku loittoni purosta ja eksyi rosoisten kallioseinien tuntumaan, ja paikassa, jossa tie katosi ulkonemantaakse, muukalainen joutui äkkiä kasvotusten vastaantulevan kanssa.

Molemmat pysähtyivät yhtä aikaa noin sadan askeleen

päähän toisistaan. Muukalainen näki edessään melkein alastoman kookkaan valkoisen soturin, jolla oli yllään vain lannevaate, vyö ja ristiin kulkevat olkahihnat. Miehellä oli aseistuksenaan painava ryhmyinen nuija ja lyhytteräinen veitsi, joka riippui tupessa vasemmalla kupeella, oikealla kupeella riippui nahkainen pussi. Mies oli Ta-den, joka oli yksin metsästävässä ystävänsä, Kor-ul-jan päällikön, mail-la. Hän katseli muukalaista yllättyneenä muttei kummas-tellen, sillä hän näki että tämä kuului samaan rotuun kuin kauhea Tarzan, jonka kanssa hän oli ystäväystynyt.

Muukalainen liikahti ensin, hän nosti kätensä kämmen käännettynä Ta-deniin päin eleeksi, joka on ollut rauhan merkkinä navalta navalle aina siitä lähtien kuin ihminen lakkasi kävelemästä rystysiensä varassa. Samalla muukalai-nen astui vähän lähemmäksi. Ta-den oletti että noin paljon kauhean Tarzanin kaltaisen olennon täytyi olla kadonneen ystävän heimolaisia. Hän iloitsi rauhanmerkistä, johon vas-tasi, ja kiipesi ylös polulle toisen luokse. "Kuka olet?" Ta-den kysyi, mutta muukalainen pudisti vain päätään osoittaen näin ettei hän ymmärtänyt.

Merkkikielellä muukalainen yritti tehdä ho-donille sel-väksi että hän oli monen monta päivää seurannut jälkiä kaukaa vuorten takaa. Ta-den arvasi että tulokas etsi Tar-zan-jad-gurua. Mutta hän toivoi tietävänsä tuliko muuka-lainen vihollisena vai ystäväenä.

Muukalainen yritti salata hämmästystään nähdessään ho-donin kiipeilijänkämmenet ja varpaat sekä pitkän hännän. Mutta hämmästystäkin suurempi oli helpotus, kun ensim-mäinen vastaantullut asukas tässä oudossa maassa osoittau-tui ystävälliseksi. Muukalaiselle olisi koittanut kovin vai-keat ajat, jos hänen olisi ollut pakko raivata itselleen tie vihamielisen maan läpi.

Ta-den oli lähtenyt kaatamaan niitä pieniä nisäkkäitä, joiden lihaa ho-donit pitävät erityisenä herkkuna, mutta hän unohti aikeensa. Muukalainen oli paljon mielenkiintoisempi löytö. Hän aikoi viedä tämän Om-atin luo siinä toivossa että he yhdessä pääsisivät selville vieraan aikomuksista. Merkkikielellä hän kehotti toista tulemaan mukaan ja niin he lähtivät yhdessä Om-atin heimon kallioluolille.

Lähestyessään kylää he tapasivat naisia ja lapsia, jotka ukkojen ja nuorukaisten suojeluksessa poimivat hedelmiä ja yrttejä tai hoitivat pieniä viljelyksiä. Peltotilkut oli rai-vattu tasaisille paikoille metsän keskelle. Työkaluina käytettiin heloitettuja seipäitä, jotka enemmän muistuttivat keihäitä kuin rauhanomaisia työvälineitä. Niiden lisäksi käytettiin litteäteräisiä välineitä, jotka eivät olleet kuokkia eivätkä lapioita, vaan pikemminkin näiden molempien epäonnistuneita korvikkeita.

Kun muukalainen näki nämä ihmiset, hän pysähtyi ja tarttui jouseensa, sillä he olivat kaikki sysimustia ja kaut-taaltaan karvaisia. Mutta Ta-den ymmärsi toisen ajatukset oikein, teki rauhoittavan eleen ja hymyili. Waz-donit kokoontuivat heidän ympärilleen ja esittivät kiivaita kysymyksiä kielellä, jota opas näkyi ymmärtävän, vaikei muukalainen ymmärtänyt siitä sanaakaan. He eivät yrittäneet ahdistaa häntä, ja hän luuli tulleen rauhaarakastavien ja ystävällisten ihmisten pariin.

Täältä oli vain lyhyt matka luolille. Kallion juurelta Ta-den lähti kiipeämään ylös puisia pinnoja myöten luottaen siihen että hänen tapaamansa mies pystyisi seuraamaan häntä yhtä hyvin kuin kauhea Tarzan oli seurannut. Eikä hän erehtynyt. Kiipeily kävi toiselta helposti, ja pian molemmat saapuivat Om-atin luolan suulla olevalle tasanteelle.

Päällikkö ei ollut kotona. Hän tuli vasta myöhään ilta-

päivällä. Sillä välin moni soturi kävi katsomassa muukalaista, joka ihastui yhä enemmän rauhallisiin ja ystävällisiin isäntiinsä aavistamatta että hän oli joutunut sellaisen vihamielisen ja sotaisen heimon vieraaksi, joka ei ollut koskaan suvainnut muukalaisia joukossaan ennen kuin Ta-den ja Tarzan ilmestyivät sinne.

Viimein Om-at palasi kotiin. Vieras vaistosi heti että tämä oli merkittävä mies näiden ihmisten joukossa, päällikkö tai kuningas kenties. Se ei näkynyt yksistään soturien asennoitumisesta vaan uljaan mustan miehen koko olemuksesta tämän katsellessa häntä sillä aikaa, kun Ta-den selosti heidän tapaamisensa yksityiskohdat. ”Ja minä uskon että hän etsii kauheata Tarzania”, lopetti ho-don.

Kuuilessaan tuon nimen, ensimmäisen ymmärrettävän sanan, joka oli osunut muukalaisen korviin täällä, hänen kasvosensa kirkastuivat: ”Tarzan! Apinain Tarzan!” hän huudahti ja yritti merkkikielellä kertoa heille että hän etsi juuri tätä.

He ymmärsivät ja arvasivat myös hänen kasvojensa ilmeistä, että hän etsi Tarzania ystävänä eikä vihollisena, mutta Om-at tahtoi varmistua siitä. Hän näytti muukalaiselle veistä, toisti Tarzanin nimen, kävi kiinni Ta-deniin ja oli surmaavinaan tämän. Samalla hän loi kysyvän katseen muukalaiseen.

Mies pudisti päätään, painoi ensin kätensä tarmokkaasti rintansa vasten sydämen kohdalle ja kohotti sen sitten rauhan merkiksi.

”Hän on Tarzan-jad-gurun ystävä!” huudahti Ta-den.

”Joko ystävä tai suuri valehtelija”, vastasi Om-at.

”Tunnetteko Tarzanin? Eläkö hän? Hyvä Jumala, kunpa osaisin puhua kieltänne”, jatkoi muukalainen ja turvautui jälleen merkkikieleen. Hän yritti päästä selville siitä,

missä Tarzan oli. Hän lausui tämän nimen ja osoitti moneen eri suuntaan: luolaan, alas rotkoon, ylös vuorille, kauas laaksoon, ja joka kerta hän kohotti kysyvästi kulmakarvojaan sekä päästi äännähdyksiä, joita ymmärretään kaikkialla: ”Häh?” Mutta Om-at pudisti vain päätään ja levitti käsiään osoittaen että hän ymmärsi kysymyksen muttei tiennyt missä apinamies oli. Sitten musta päällikkö yritti parhaansa mukaan esittää muukalaiselle kaiken minkä tiesi Tarzanista.

Hän nimitti vierasta Jar-doniksi, joka Pal-ul-donin kielellä merkitsee muukalainen, osoitti aurinkoon päin ja sanoi *as*. Tämän sanan hän toisti useita kertoja. Sitten hän nosti kätensä ylös sormet harallaan, kosketti yksitellen sormia ja peukaloa ja painotti sanaa *adenen*, jotta muukalainen ymmärtäisi hänen tarkoittavan viisi. Tämän jälkeen hän osoitti jälleen aurinkoa, piirsi etusormellaan kaaren idästä länteen ja toisti sanat *as adenen*. Aurinko oli siis kulkenut taivaan yli viisi kertaa, viisi päivää oli kulunut. Om-at viittasi luolaan päin, lausui Tarzanin nimen ja jäljitteli kahdella sormella kävelevää miestä ilmaistakseen että Tarzan oli lähtenyt luolasta ja noussut kiipeilypinnoja ylös viisi päivää sitten, mutta tämän enempää hän ei pystynyt selittämään merkkikielellä.

Muukalainen osoitti ymmärtäneensä selityksen ja näytti että hän aikoi lähteä Tarzanin perään.

”Lähtekäämme hänen mukaansa, sillä emme ole vielä rankaisseet kor-ul-luleja ystävämme ja liittolaisemme surmaamisesta”, sanoi Om-at.

”Suostuttele muukalaista odottamaan huomiseen. Voimme koota paljon satureita ja tehdä suuren hyökkäyksen Kor-ul-luliin. Älä tällä kertaa surmaa vangiksi joutuneita, Om-at. Yritä saada mahdollisimman monta elävänä kiinni, joku

heidstä saattaa tietää jotakin Tarzan-jad-gurun kohtalosta”, sanoi Ta-den.

”Nuo olivat viisaita sanoja, tehdään niin. Otetaan kaikki kor-ul-lulit vangeiksi ja pakotetaan heidät kertomaan mitä haluamme tietää. Sitten marssitamme heidät Kor-ul-gryfin partaalle ja työnämme heidät alas rotkoon”, vastasi Om-at.

Ta-den hymyili. Hän tiesi että he eivät saisi kaikkia Kor-ul-lulin satureita vangiksi, hyvä jos saisivat edes yhden. Oli jopa mahdollista että heidän hyökkäyksensä lyötäisiin takaisin. Ta-den tiesi myös ettei Om-at empisi toteuttaa uhkaustaan, jos hän saisi tilaisuuden siihen, koska naapuriheimot vihasivat toisiaan koko sydämestään.

Om-atin suunnitelman selittäminen ja muukalaisen suostuttelu ei ollut vaikeaa, sillä mukaan lähtevästä suuresta soturijoukosta tämä ymmärsi että seikkailu luultavasti veisi heidät vihamieliseen maahan. Muukalainen oli hyvillään tarjotusta avusta. Hän piti etsintänsä onnistumista erittäin tärkeänä.

Jar-don nukkui yön turkispinolla Om-atin luolan sivuonkalossa. Varhaisen aamuaterian jälkeen lähdettiin liikkeelle. Sata soturia kiipesi jyrkkää kallioseinää ylös harjanteelle. Kaksi tiedustelijaa lähetettiin edellä huolehtimaan siitä ettei pääjoukko yllättäen törmäisi vihollisiin.

He ylittivät harjanteen ja laskeutuivat alas Kor-ul-luliin, josta he pian tapasivat heimonsa luolille pyrkivän yksinäisen aseettoman ja kauhun valtaaman waz-donin. Mies otettiin vangiksi, ja tämä vain lisäsi hänen pelkoaan, sillä todettuun ettei hän pääsisi pakenemaan hän oli luullut että hänet surmattaisiin heti.

”Vie hänet Kor-ul-jahan ja säilytä vahingoittumattomana, kunnes palaan”, sanoi Om-at yhdelle soturilleen.

Ällistynyt vanki vietiin pois, ja villien joukko hiipi varovasti yhä lähemmäksi kylää. Onni hymyili Om-atille, sillä se soi hänelle tilaisuuden suureen taisteluun. He eivät olleet vielä päässeet kor-ul-lulien luolille, kun he tapasivat soturijoukon, joka oli menossa rotkon alapäähän.

Varjojen lailla kor-ul-jat piiloutuivat lehvien suojaan polun kummallekin puolelle. Aavistamatta vaaraa, joka uhkasi turvallisella kotipolulla, jonka jokainen kivi ja kuoppa oli yhtä tuttu kuin toverien kasvot, kor-ul-lulit astuivat suoraan väijytykseen. Rauhallisen hiljaisuuden rikkoi äkkiaika hurja huuto, ja heitetty nuija kaatoi yhden kor-ul-luleista.

Tämä oli alkumerkkinä niille hurjille huudoille, jotka kuorossa kohosivat sadan kor-ul-jan kurkusta ja joihin vihollisen sotahuudot pian sekoittuivat. Ilmassa lenteli nuijia, ja joukkojen iskettyä yhteen taistelu käytiin mies miestä vastaan. Veitset välkkyivät auringon säteissä, jotka siivitsivät löityivät puiden lehvistön läpi. Mustakarvaiseen ihoon tulivat punaisia viiltohaavoja.

Taistelun tuoksinassa karvattoman muukalaisen ruskeaho pilkotti ystävien ja vihollisten joukosta. Vain tarkka silmä ja nopea havaintokyky auttoivat häntä erottamaan kor-ul-lulit kor-ul-jaista lannevaatteen perusteella. Vihollisen asusteissa ei ollut leopardintäpliä.

Surmattuaan ensimmäisen vastustajansa Om-at vilkaisu Jar-doniin ja ajatteli itsekseen: ”Hän taistelee yhtä raivokkaasti kuin *jato*. Heimo, johon hän ja Tarzan-jad-guru kuuluvat, taitaa olla ylen mahtava.” Sitten päällikön täytyi kohdistaa huomionsa uuteen päällekkarkaajaan.

Taistelu raivosi metsässä, kunnes henkiin jääneet olivat loppen uupuneita. Ainoastaan muukalainen ei näkynyt tietävän mitään väsymyksestä. Hän taisteli yhä, vaikka vastustajat olisivat olleet halukkaita lopettamaan, ja kun hän e

enää löytänyt vastustajaa vailla olevia vihollisia, hän kävi niiden kimppuun, jotka huohottaen ahdistivat uupuneita kor-ul-jaita.

Aina hän kantoi selässään kummallista esinettä, jota Om-at oli luullut oudoksi aseeksi, mutta jonka käyttötarkoitus jäi hämäräksi. Sen kuljettaminen mukana tuntui kovin hankalalta ja se häiritsi pahasti Jar-donin liikkeitä hänen syöksyessään sinne tänne kaksintaistelujen voittajana. Jousen ja nuolet hän oli heittänyt syrjään heti käsikähmän alkaessa, mutta sotilaskivääristä hän ei ollut luopunut.

Jar-donin esimerkistä rohkaistuneina kor-ul-jat kävivät jälleen vihollisen kimppuun, joka pelästyi uupumattomalta ja haavoittumattomalta paholaiselta näyttävän muukalaisen läsnäolosta ja yritti paeta. Mutta Om-atin soturit piirittivät ja ottivat vangiksi puoli tusinaa nääntyneitä vihollisia.

Väsyneinä ja verissään mutta riemuiten voitostaan kor-ul-jat palasivat luolilleen. Kaksikymmentä soturia oli kannettava kotiin, heistä kuusi kuolleina. Tämä oli ollut kaikkein voitokkain ja menestyksellisin hyökkäys, jonka he olivat miesmuistiin tehneet Kor-ul-luliin, ja se nosti Om-atin heidän kaikkein suurimmaksi päälliköksen. Mutta Om-at tiesi että voitto oli lähinnä muukalaisen ansiota, eikä hän empinyt antaa tälle tunnustusta. Jar-donista ja tämän urotoista puhuttiin heimon jokaisessa luolassa, ja rotu, joka tuotti Jar-donin ja Tarzan-jad-gurun kaltaisia miehiä, sai hyvän maineen.

Kor-ul-lulissa harjanteen toisella puolella puhuivat hienkinjääneet kuiskaillen uudesta paholaisesta, joka oli avustanut heidän perivihollistaan.

Palattuaan luolaansa Om-at otti vangit yksitellen kuulusteltavaksi ja jokaiselta kysyttiin Tarzanin kohtaloa. Kaikki kertoivat yhtäpitävästi että Tarzan oli viisi päivää sitten

joutunut kor-ul-lulien vangiksi. Hän oli kuitenkin surmannut vartijansa ja paennut vieden onnettoman uhrin päämukaansa rotkon toiselle puolelle, jossa oli sitonut ser tukasta puun oksaan. Mutta yksikään näistä vangeista ei tiennyt mitä Tarzanille oli tapahtunut sen jälkeen. Ennen taistelua otettu vanki kuulusteltiin viimeisenä. Tämä mies oli ollut matkalla Jad-ben-Othon laaksosta heimonsa luolalle.

Kun kuulusteltava ymmärsi mistä oli kysymys, hän ryhtyi hieromaan kauppaa omasta ja toveriensa hengestä. ”Voin kertoa sinulle paljon siitä kauheasta miehestä. Näin hänet eilen ja tiedän missä hän on. Jos sallit minun ja toverieni palata turvallisesti isiemme luolille, kerron sinulle totuudenmukaisesti kaiken minkä tiedän.”

”Sinun on pakko kertoa, muuten surmaamme sinut” vastasi Om-at.

”Te surmaatte minut joka tapauksessa, ellette lupaa toisin”, vastasi vanki. ”Jos minut surmataa, vien tiedot mukaani.”

”Mies on oikeassa, Om-at, lupaa heille vapaus”, sano Ta-den.

”Hyvä on, puhu! Kerrottuasi minulle kaiken saat toverinesi palata vahingoittumattomana heimosi luo.”

”Näin on asia”, aloitti vanki. ”Kolme päivää sitten olim metsästävässä heimolaisteni kanssa Kor-ul-lulin suulla lähellä sitä paikkaa, jossa otitte minut vangiksi tänä aamuna. Suuri joukko ho-doneja yllätti meidät, otti kiinni ja vei A-lurin kaupunkiin. Joistakin tehtiin orjia ja loput heitettiin tyrmään temppelin alle uhrattavaksi Jad-ben-Otholle kaupungin temppelin alttareilla.”

”Tuntui siltä, että kohtaloni oli sinetöity ja että onnellisia olivat ne, jotka olivat joutuneet orjiksi, sillä he saattoi

vat ainakin elättää toivoa paosta, kun taas tyrmään heite-tyillä ei ollut mitään toivoa.”

”Mutta eilen sattui jotakin merkillistä. Pappien, kunin-kaan ja monen soturin saattamana temppeliin tuli yksi, jolle kaikki osoittivat suurta kunniaa. Hänen saapuessaan kammionme teljetylle portille näin hämmästykseni saman kauhean miehen, joka oli ollut heimomme vankina. Te nimitätte häntä Tarzan-jad-guruksi, mutta ho-donit puhut-
telivat häntä Dor-ul-Othoksi. Mies katseli meitä ja kyseli ylipapilta. Kun hänelle kerrottiin minkä vuoksi me olimme tyrmässä, hän suuttui ja sanoi ettei ihmisten surmaaminen ollut Jad-ben-Othon tahdon mukaista, ja hän käski ylipapin päästää meidät vapaaksi. Näin tapahtui myös.”

”Ho-donit antoivat vankien palata kotiin. Meidät opas-tettiin ulos A-lurin kaupungista ja päästettiin vapaaksi. Meitä kor-ul-luleja oli kolme, mutta tiellä vaanivat monet vaarat, ja olimme kaikki aseettomia. Kukaan meistä ei pääs-syt heimomme luolille. Minä säilyin ainoana hengissä. Olen puhunut.”

”Siinäkö kaikki minkä tiedät Tarzan-jad-gurusta?”

”Siinä kaikki, paitsi että A-lurin ylipappi Lu-don oli ko-vin vihainen ja että toinen niistä kahdesta papista, jotka saattoivat meidät ulos kaupungista, väitti ettei muukalai-nen ollutkaan Dor-ul-Otho. Näin Lu-don oli sanonut. Hän oli uhannut paljastaa petturin ja rangaista tätä kuoleamalla. Siinä kaikki minkä he sanoivat minun kuulteni. Saammeko nyt lähteä?”

Om-at nyökkäsi. ”Lähtekää. Ab-on, pane satureita huo-lehtimaan siitä, että vangit pääsevät turvallisesti takaisin Kor-ul-luliin.”

Päällikkö viittasi muukalaiselle: ”Jar-don, tule kanssani.” Hän nousi ja meni edellä kallion laelle. Sieltä hän osoitti

laaksoon, jossa A-lurin kaupunki loisti laskevan auringon valossa.

”Tarzan-jad-guru on tuolla”, hän sanoi.

Jar-don ymmärsi.

13. VALEPUVUSSA

Kun Tarzan pudottautui maahan temppelin muurilta, hän ei suinkaan aikonut paeta A-lurin kaupungista ennen kuin oli varma siitä ettei Jane ollut vankina siellä. Mutta hän ei vielä tiennyt kuinka hän voisi tulla toimeen ja toteuttaa etsintänsä vieraassa kaupungissa, jossa varmaan jokainen oli häntä vastaan.

Hän tiesi vain yhden tilapäiseksi turvapaikaksi sopivan paikan, ja se oli kuninkaan kielletty puutarha. Siellä oli piiloutumiseen sopivaa tiheää pensaikkoa, siellä oli vettä ja hedelmiä. Jos ovela viidakon kasvatti pääsisi sinne kenenkään näkemättä, hän voisi olla siellä kauan piilossa. Mutta kuinka hän pääsisi salassa temppelialueelta puutarhaan, se oli todellakin pulmallinen kysymys.

”Tarzan on mahtava kotiviidakossaan, mutta kaupungissa hänen paremmuutensa ei pääse oikeuksiinsa”, apinamies puheli itseksensä.

Luottaen tarkkoihin havaintoihinsa ja paikallisvaistoonsa hän uskoi pystyvänsä suunnistamaan palatsialueelle temppelin maanalaisten käytävien ja kammioden kautta. Tutustuessaan niihin eilen hän oli painanut mieleensä pie-

nimmätkin yksityiskohdat. Hän piti maanalaista tietä parempana kuin pihamaita, joista takaa-ajajat helposti voisivat löytää hänet.

Hän katosi siis satunnaisten tarkkailijain näkyviltä muurin vierestä maan alle johtaviin kiviportaisiin. Edellisenä päivänä hänet oli opastettu lukuisten mutkittelevien käytävien ja kammioiden läpi. Suunnistuksessa aina itsevarma Tarzan kulki nyt empimättä täsmälleen samaa tietä.

Apinamies ei osannut olettaa että hänet yllätettäisiin täällä, sillä hän luuli että temppelin kaikki papit olivat koontuneet alttaripihaan seuraamaan oikeudenkäyntiä sekä petturin nöyryytystä ja kuolemaa. Mutkan takana hän joutui yllättäen kasvotusten papin kanssa, jonka omituinen naamio kätki kaikki ne tunteet, jotka Tarzanin näkeminen kenties herättivät hänessä.

Tarzanilla oli kuitenkin yksi etu Jad-ben-Othon naamioituun palvelijaan verrattuna, hän tiesi papin aikeet samalla hetkellä kuin hän näki tämän ja osasi siis toimia viivyttelämättä. Pitkä terävä veitsi upposi papin sydämeen, ennen kuin tämä ennätti harkita tilanteen vaatimia toimenpiteitä.

Ruumiin suistuessa lattialle Tarzan sieppasi naamion sen harteilta. Aina valppaana hän oli keksinyt rohkean tuuman vihollisen pettämiseksi.

Varjeltuaan naamiota mahdolliselta vahingolta, jos se olisi pudonnut ruumiin mukana lattialle, Tarzan kumartui leikkaamaan irti ho-donin hännän ihan juuresta. Lähetyvillä oli pieni kammio, josta pappi oli äsken tullut. Sinne Tarzan siirsi ruumiin, naamion ja hännän.

Hän leikkasi kapean nahkasuikaleen papin lannevaatteesta ja satoi katkaistun hännän tyvipäästään omaan selkäänsä lannevaatteen alle. Sitten hän veti naamion päähänsä ja as-

tui ulos kammiosta ulkonäöltään temppelipapin kaltaise-
na. Vain lähempi tarkastelu olisi osoittanut eroavuuksia
peukaloiden ja isojenvarpaiden kohdalla.

Hän oli todennut ettei ollut lainkaan harvinaista että ho-
donit ja waz-donit liikkuessaan pitelivät kiinni hännänpääs-
tään ja tarttui nyt häntään, ettei se veltosti riippuvana ja
elottomana herättäisi kenessäkään epäilyä.

Kuljettuaan monen käytävän ja kammion läpi Tarzan
pääsi lopulta temppelistä palatsialueelle. Takaa-ajajat eivät
olleet vielä ennättäneet tänne asti, mutta melua kuului jo
läheltä. Nyt hän tapasi sekä satureita että orjia, jotka tus-
kin vilkaisivatkaan häneen, sillä pappeja näkyi usein palat-
sialueella.

Tarzan pääsi siis esteettömästi vartijoiden ohi ja saapui
palatsin puolelta kielletyn puutarhan portille, jolle pysäh-
tyi silmäilemään puutarhan näkyvää osaa. Hänen helpo-
tuksekseen puutarha näytti autiolta, ja hän onnitteli itse-
ään siitä että oli kovin helposti pystynyt harhauttamaan
A-lurin korkeimman johdon. Hän meni nopeasti puutarhan
toiseen päähän ja löysi sellaisen kauniisti kukkivan pensai-
kon, johon täysi tusina miehiä olisi saattanut piiloutua.

Hän ryömi syvälle pensaikkoon, riisui epämukavan naa-
mionsa ja istuutui odottamaan kohtalon oikkuja sekä laati-
maan tulevaisuudensuunnitelmia. Ainoana A-lurissa viettä-
mänsä yönä hän oli valvonut myöhään ja saanut todeta että
yöllä oli hiljaista. Ulkona liikkuvia oli sentään niin paljon,
ettei hänen tarvitsisi pelätä herättävänsä huomiota valepu-
vussaan. Sitäpaitsi papit näkyivät olevan erikoisasemassa,
he saivat liikkua esteettömästi sekä palatsissa että temppe-
lissä, joten yö tarjosi hänelle parhaat mahdollisuudet tutki-
musten suorittamiseen. Päiväsaikaan hän saattoi levätä mel-
ko turvallisesti kielletyn puutarhan pensaikossa. Miehet.

huusivat toisilleen läheltä ja kaukaa puutarhan ulkopuolella, ja hän ymmärsi että häntä etsittiin tarmokkaasti.

Joutohetki tarjosi Tarzanille tilaisuuden keksiä parempi kiinnitystapa varastetulle hännälle. Hän piti tärkeänä, että sen kiinnittäminen ja irrottaminen kävi nopeasti. Ratkaisutuaan tämän pulman hän ryhtyi tutkimaan omituista naamiota, joka oli peittänyt hänen kasvonsa täydellisesti.

Tämä naamio oli veistetty erittäin taitavasti yhdestä ainoasta pölkystä, jonka pintaan naamion kuva oli ensin piirretty. Sitten sisus oli koverrettu pois ja alareunaan oli tehty kaksi kaarevaa syvennystä olkapäitä varten. Näin rintaan ja selkään oli saatu aikaan muutaman tuuman korkea puinen suojalevy, jonka alareunasta riippui pitkiä haaroihin asti ulottuvia hiustupsuja. Tarzan näki jo ensi silmäyksellä että näihin koristeisiin oli käytetty ihmisten tukkaa, joka luultavasti oli otettu itäisten alttarien onnettomilta uhreilta. Itse naamio esitti kaameita kasvoja, joilla oli sekä ihmisten että gryfin piirteitä. Tuolla karkealla kuvalla oli kolme valkoista sarvea, keltaiset posket, siniset vyöt silmien ympärillä sekä punainen helttä.

Tarzanin istuessa pensaikossa lehvien suojassa katsellen kädessään olevaa rumaa naamiota, hänet valtasi sellainen tunne, ettei hän ollut yksin puutarhassa. Hän vaistosi että lähettyvillä oli joku toinen, ja hänen herkätkorvansa erottivat nurmikolla paljaiden jalkojen lähestyviä askeleita. Ensin hän epäili että joku yritti salaa tutkia kiellettyä puutarhaa, mutta hetken kuluttua äänien aiheuttaja ilmestyi hänen rajoitettuun näkökenttäänsä. Hän tunsii prinsessa Oloan, joka kulki yksin pää painuksissa, kuin alakuloisiin mietteisiin vaipuneena. Tytön silmissä oli kyyneleitä.

Hetkistä myöhemmin korvakuulo varoitti häntä siitä, että puutarhaan oli tullut muita. Nämä olivat miehiä, ja hei-

dän askeltensa kaiku osoitti että he eivät suinkaan kävelleet hitaasti eivätkä mietteissään. He astelivat suoraan prinsessan luo. Tarzan näki kaksi pappia.

”O-lo-a, Pal-ul-donin prinsessa. Vieras, joka väitti olevansa Jad-ben-Othon poika, on paennut Lu-donin kynsistä. Ylipappi oli juuri paljastanut hänet kurjaksi herjaajaksi. Etsintöjä on suoritettu temppelissä, palatsissa ja kaupungissa, ja meidät on lähetetty tutkimaan kiellettyä puutarhaa, koska kuningas Ko-tan oli nähnyt hänet täällä tänä aamuna. Kuningas ei tosin ymmärtänyt, kuinka mies oli päässyt vartijoiden ohi.”

”Hän ei ole täällä. Olen viipynyt täällä jonkin aikaa, enkä ole kuullut tai nähnyt kenenkään tulevan. Mutta etsikää jos tahdotte”, sanoi O-lo-a.

”Se ei ole tarpeellista. Hän ei ole voinut tulla puutarhaan teidän tietämättänne ja salassa vartijoilta. Ja vaikka hän olisikin tullut, meidän edellämme kulkeneen papin olisi täytynyt nähdä hänet.”

”Minkä papin?”

”Joku pappi meni vartijoiden ohi ennen meitä.”

”Minä en ole nähnyt ketään.”

”Hän varmaan poistui toista tietä.”

”Niin varmaan. Mutta minun olisi pitänyt nähdä hänet”, sanoi O-lo-a. Papit kumarsivat ja kääntyivät poistuakseen.

”Olette yhtä tyhmiä kuin Buto, sarvikuono”, Tarzan puheli itsekseen. ”Buton kaltaisia pitäisi olla helppo puijata.”

Papit olivat tuskin poistuneet, kun puutarhasta kuului nopeasti lähestyviä juoksuaskeleita ja kiihkeää, läähättävää hengitystä.

”Pan-at-lee, mitä on tapahtunut? Sinä olet ihan kuin säikähtynyt naarashirvi, jonka mukaan olet saanut nimesi!” huudahti O-lo-a.

”Oi, Pal-ul-donin prinsessa, he aikoivat surmata hänet temppelissä. He aikoivat surmata sen ihmeellisen muukalaisen, joka väitti olevansa Dor-ul-Otho.”

”Mutta hän pääsi pakenemaan. Sinä olit siellä, kerro kuinka se tapahtui.”

”Ylipappi antoi pidätysmääräyksen, mutta kun he kävivät hänen kimppuunsa, hän heitti yhden heistä Lu-donin syliin yhtä helposti kuin sinä saattaisit heittää minua rintalevyilläsi. Sitten hän hyppäsi alttarille, sieltä edelleen muurin päälle ja katosi toiselle puolelle. Häntä etsitään nyt, mutta oi prinsessa, minä toivon että he eivät löytäisi häntä.”

”Miksi sinä toivot sitä? Eikö moinen herjaaja ansaitse kuolemaa?” kysyi O-lo-a.

”Voi, sinä et tunne häntä”, vastasi Pan-at-lee.

”Mutta sinä tunnet? Sinä paljastit itsesi tänä aamuna ja yritit pettää minua. O-lo-an orjat eivät tee sellaista rankaisematta. Hän on siis sama Tarzan-jad-guru, josta kerroit minulle? Puhu, ja puhukin totta!”

Pan-at-lee suoristi selkensä ja nosti pienen leukansa korkealle, sillä hän oli prinsessan vertainen oman heimonsa keskuudessa. ”Kor-ul-jan Pan-at-lee ei valehtele suojellakseen itseään”, hän sanoi.

”Kerro siis, mitä tiedät Tarzan-jad-gurusta?”

”Tiedän että hän on ihmeellinen ja erittäin rohkea mies. Hän pelasti minut tor-o-donilta ja gryfiltä, kuten jo kerroin sinulle. Hän on todellakin sama mies, joka tuli aamulla tänne puutarhaan, enkä minä ole vieläkään aivan varma siitä, ettei hän ole Jad-ben-Othon poika, sillä hän on rohkeampi ja voimakkaampi kuin muut kuolevaiset. Hän on myös ystävällisempi ja kunniallisempi. Hän olisi voinut tehdä minulle pahaa, mutta suojelikin minua, hän olisi voinut pelas-

taa itsensä, mutta ajatteli vain parastani. Ja kaiken tämän hän teki siksi että hän on Om-atin ystävä. Om-at on Kor-ul-jan gund, ja minusta olisi tullut hänen elinkumppaninsa, elleivät ho-donit olisi ottaneet minua vangiksi.”

”Hän oli todellakin ihmeellinen”, sanoi O-lo-a haaveillen. ”Hän oli erilainen, ei yksistään käsiensä ja jalkojensa rakenteen vuoksi tai siksi että hän oli hännätön, vaan hän oli jollakin muulla, paljon tärkeämmällä tavalla erilainen.”

”Eikö hän tiennyt kaiken Ta-denista ja tämän olinpaikasta? Voisiko joku kuolevainen tietää sellaista, oi prinsessa?” kysyi Pan-at-lee. Pienessä villissä sydämessään hän oli uskollinen sille miehelle, jonka kanssa oli ystävästynyt, ja hän toivoi että prinsessa suhtautuisi suopeasti Tarzaniin, vaikka apinamiehellä ei olisi enää mitään hyötyä siitä.

”Hän ehkä tapasi Ta-denin”, sanoi O-lo-a.

”Mutta mistä hän tiesi että sinä rakastat Ta-denia? Ellei Tarzan ole jumala, hän ainakin tietää enemmän kuin ho-donit tai waz-donit. Hän seurasi minua Es-satin luolasta Kor-ul-jasta yhden rotkon läpi ja kahden korkean vuoriston yli ja tuli Kor-ul-gryfissä siihen luolaan, johon minä olin piiloutunut. Hän pystyi siihen, vaikka monta tuntia oli kulunut tulostani, ja vaikka paljaat jalkani eivät olleet jättäneet jälkiä maahan. Pystyykö tavallinen kuolevainen sellaiseen? Ja löytyykö koko Pal-ul-donista yhtään paikkaa, missä vieras mies lähestyisi koskematonta neitoa ystävänsä ja suoelijana?”

”Lu-don on kenties erehtynyt, Tarzan-jad-guru saatkaa olla jumala”, myönsi O-lo-a. Orjan innokas vieraan puolustelu alkoi vaikuttaa häneen.

”Jumala tai ihminen, hän on ainakin liian hyvä kuolemaan”, huudahti Pan-at-lee. ”Toivon että voisin pelastaa hänet. Hän ehkä auttaisi sinua löytämään Ta-denin.”

”Kunpa auttaisi! Mutta se on jo liian myöhäistä, huomenna minusta tulee Bu-latin puoliso”, huokasi O-lo-a.

”Hänen, joka tuli tapaamaan sinua eilen isäsi seurassa?” kysyi Pan-at-lee.

”Juuri hänen, jolla oli kauhean pyöreät kasvot ja iso maha. Hän on kovin laiska, ei metsästele eikä taistele. Bu-lat osaa vain syödä ja juoda. Ei hän muuta ajattelekaan kuin kemuja ja orjaneisuuksia. Se siitä. Poimi minulle vähän kauniita kukkia, Pan-at-lee. Haluan sirotella niitä vuoteeni ympärille jotta herätessäni aamulla voisin viedä mukani muistot näistä ihanista tuoksuista, sillä tiedän ettei Mo-sarin, Bu-latin isän, kylässä ole kukkia. Minä autan sinua Pan-at-lee, poimitaan sylit täyteen. Rakastan kukkien poimintaa enkä tiedä mitään parempaa. Nämä ovat Ta-denin lempikukkia.”

Molemmat tytöt lähestyivät kukkivaa pensaikkaa, johon Tarzan oli piiloutunut. Mutta koska kukkia oli runsaasti joka oksalla, apinamies oletti ettei tyttöjen tarvitsisi tunkeutua niin syvälle pensaikkoon, että he löytäisivät hänet. Päästäen pieniä ihastuneita huudahduksia aina kun he löysivät erittäin ison tai kauniin kukan he kiertelivät Tarzanin piilopaikan laitamilla.

”Oi katso, Pan-at-lee! Tuossa on oikea kukkien kuninkas. En ole koskaan nähnyt sen vertaista. Älä! Minä poimin sen itse, se on niin suuri ja kaunis etten salli kenenkään muun koskea siihen”, sanoi prinsessa ja tunkeutui pensaikon läpi. Tuo loisteli kukka kasvoi apinamiehen yläpuolella olevalla oksalla.

O-lo-a lähestyi niin äkkiarvaamatta, ettei Tarzanille tarjoutunut tilaisuutta pako. Hän istui hiljaa luottaen suo-
peaan kohtaloon, ehkä se kääntäisi Ko-tanin tyttären askeleet toisaalle, ennen kuin tämä irrotti katseensa kukkivalta oksalta. Mutta samalla kun tyttö veitsellään katkaisi oksan,

hänen katseensa osui Tarzan-jad-gurun hymyileviin kasvoihin.

O-lo-a hätkähti tukahtunut huuto huulillaan, ja apinamies nousi seisomaan.

”Älä pelkää, prinsessa. Ta-denin ystävä tervehtii sinua”, Tarzan sanoi ja nosti tytön sormet huulilleen.

Pan-at-lee riensi paikalle. ”Oi, Jad-ben-Otho, se on hän!”

”Nyt olet löytänyt minut, luovutatko Lu-donille, ylipapille?” kysyi Tarzan.

Pan-at-lee heittäytyi polvilleen O-lo-an eteen ja rukoi: ”Prinsessa! Prinsessa! Älä kavalla häntä hänen viholliselleen.”

”Mutta jos isäni Ko-tan saisi tietää petollisuudestani, hän joutuisi aivan suunniltaan raivosta”, kuiskasi O-lo-a pelokkaana. ”Vaikka olenkin prinsessa, Lu-don voisi vaatia että minut uhrataan Jad-ben-Othon lepyttämiseksi, eikä mikään voisi pelastaa minua.”

”Mutta heidän ei tarvitse koskaan saada tietää että sinä olet tavannut hänet, ellet sinä itse kerro. Jad-ben-Otho olkoon todistajani, kun vannon etten ikinä kavalla sinua!” huudahti Pan-at-lee.

”Oi kerro minulle muukalainen, oletko sinä todellakin jumala?” pyysi O-lo-a.

”Jad-ben-Otho ei ole minua kummempi”, vastasi Tarzan totuudenmukaisesti.

”Miksi sinä haluat paeta kuolevaisten käsistä, jos kerran olet jumala?”

”Kun jumalat astuvat kuolevaisten pariin, he ovat yhtä haavoittuvia kuin kuolevaiset. Itse Jad-ben-Otho voisi tulla surmatuksi, jos hän ilmestyisi tänne ruumiillistuneena”, vastasi Tarzan.

”Oletko tavannut Ta-denin ja puhunut hänen kanssaan?”

prinsessa kysyi aivan asiaankuulumattomasti.

”Olen tavannut hänet ja puhunut hänen kanssaan. Olin kokonaisen kuunkierron ajan hänen seurassaan aina”, vastasi apinamies.

”Ra — rakastaako hän minua yhä?” tyttö kysyi empien ja loi punastellen katseensa maahan. Tarzan tiesi että O-lo-a oli nyt hänen puolellaan.

”Ta-den puhui vain O-lo-asta, ja hän odottaa hartaana sitä päivää, jolloin voi käydä vaatimassa tyttöä itselleen.”

”Mutta huomenna joudun Bu-latin omaksi”, prinsessa sanoi alakuloisena.

”Olkoon aina huomenna, sillä huomista ei koskaan tule”, vastasi Tarzan.

”Kyllä tulee minulle onnettomalle, ja loppuelämäni kaikinakin huomispäivinä saan kärsiä kurjuutta, muistella Ta-denia, jota en koskaan saanut omakseni.”

”Olisin voinut auttaa sinua ellei Lu-donia olisi, ja pystyn kenties sittenkin auttamaan sinua”, sanoi apinamies.

”Kunpa voisitkin, Dor-ul-Otho. Tiedän että auttaisit, jos se olisi mahdollista, sillä Pan-at-lee on kertonut minulle kuinka rohkea sinä olet ja kuinka hyvä.”

”Yksin Jad-ben-Otho tietää mitä tulevaisuus tuo tullessaan”, sanoi Tarzan. ”Ja nyt teidän molempien lienee parasta lähteä, ettei kukaan vain näkisi teitä ja alkaisi epäillä.”

”Me lähdemme, mutta Pan-at-lee tuo sinulle ruokaa. Toivon että pääset pakenemaan ja että Jad-ben-Otho on tyytyväinen minuun”, sanoi O-lo-a.

Hän kääntyi ja poistui Pan-at-lee kintereillään. Apinamies piiloutui taas.

Päivän hämärtyessä Pan-at-lee toi ruokaa. Kun he nyt olivat kahdestaan, Tarzan osoitti tytölle sen kysymyksen,

joka oli askarruttanut hänen mieltään aamusta asti.

”Kerro minulle mitä tiedät O-lo-an mainitsemista hu-
huista ja merkillisestä muukalaisesta, jonka väitetään ole-
van piilotettuna A-lurissa. Oletko sinä jo kuullut niistä ly-
hyen täällä olosi aikana?”

”Olen, siitä on puhuttu orjien keskuudessa, siitä kuiskail-
laan. Kukaan ei uskalla puhua ääneen. Kerrotaan että temp-
pelin kätköissä on muukalainen, jota Lu-don haluaa papit-
tareksi ja Ko-tan vaimokseen. Mutta molemmat pelkäävät
toisiaan eivätkä uskalla toteuttaa aikeitaan.”

”Tiedätkö missä hänen piilopaikkansa on?” kysyi Tar-
zan.

”Kuinka voisinkaan tietää? En ole edes varma onko hu-
huissa mitään perää. Kerroin sinulle vain sen, minkä olen
kuullut toisten puhuvan”, sanoi Pan-at-lee.

”Vain yhdestäkö puhutaan?”

”Kerrotaan että tytön mukana tuli joku toinen, mutta
kukaan ei tunnu tietävän mitään hänen kohtalostaan.”

Tarzan nyökkäsi. ”Kiitos, Pan-at-lee. Olet kenties autta-
nut minua enemmän kuin aavistammekaan.”

”Minä ainakin toivon sitä”, sanoi tyttö ja kääntyi pala-
takseen palatsiin.

”Niin minäkin”, huudahti Tarzan painokkaasti.

14. GRYFIN TEMPPELI

Pimeän tultua Tarzan otti temppeliholvissa surmaamansa papin naamion ja elottoman hännän. Hän arveli ettei vartiomiesten ohi voinut mennä näin myöhään illalla herrättämättä huomiota ja epäluuloja. Niinpä hän kiipesikin muurin vieressä kasvavaan puuhun ja pudottautui sen oksilta maahan.

Asettamatta itseään alttiiksi liian suurelle kiinnijoutumisen vaaralle apinamies kulki palatsialueen poikki ja lähestyi temppeliä toiselta suunnalta kuin hän oli paennut. Näin hän tosin joutui liikkumaan vieraassa ympäristössä, mutta hän piti sitä parempana kuin palatsin ja temppelin välistä yleistä kulkutietä. Koska hänen määränpäänsä oli selvä ja hän omasi suorastaan ihmeellisen paikallisvaiston, hän pysyi liikkumaan temppelin varjoisilla pihoilla sangen varmasti.

Käyttäen hyväkseen muurin tuntumaan sekä pensaiden ja puiden varjoja hän pääsi turvallisesti sen koristeellisen rakennuksen luo, jonka tarkoitusta hän oli kysynyt Lu-donilta ja saanut vastaukseksi että se oli autiona. Selitys oli sinänsä uskottava, mutta ylipapin haluttomuus puhua rakennuksesta herätti epäluuloja, jotka saivat lisävirikettä apinamiehen käsityksestä että Lu-don oli valehdellut hänelle.

Vihdoin hän seisoi yksin kolmekerroksisen syrjäisen rakennuksen edessä. Sen ainoa suljettu porttiholvi oli veistetty kallioon gryfin pään muotoon siten että ovi sijaitsi otuksen ammottavassa kidassa.

Gryf oli kuvattu makaamassa pää painettuna etujalkojen väliin. Oven kummallakin puolella oli pieniä soikeita ristikkoilla varustettuja ikkunoita.

Todettuaan ettei kukaan ollut näkyvillä Tarzan astui pimeään porttikäytävään koettelemaan ristikkoa. Se oli nerokkaasti lukittu paikoilleen hänelle tuntemattomalla saipajärjestelmällä, ja se oli ilmeisesti liian vahva murrettavaksi sinäkin tapauksessa, että hän olisi uskaltanut aiheuttaa melua. Sisällä oli pimeätä. Kun hän ei nähnyt siellä mitään, hän alkoi tutkia ikkunoita. Näidenkin ristikot säilyttivät salaisuutensa, mutta Tarzan ei masentunut.

Jos ristikot eivät auenneet oveluudella, ne kyllä aukeaisivat voimalla, ellei hän löytänyt muuta keinoa päästä sisään. Hän tahtoi kuitenkin ensin varmistautua siitä, ettei muita keinoja ollut. Hän kiersi koko rakennuksen ja tutki sitä tarkkaan. Siinä oli muitakin ikkunoita, mutta ne olivat kaikki samalla tavalla varmistettuja. Apinamies pysähtyi usein katselemaan ja kuuntelemaan, mutta ketään ei näkynyt, ja äänet, jotka kantautuivat hänen korviinsa, tulivat niin kaukaa etteivät ne huolestuttaneet häntä.

Hän silmäili talon seinää. Kuten monissa muissakin kaupungin, palatsin ja temppelin seinissä, siinä oli koristekuvioita sekä milloin vaakasuoraan, milloin viistoon kulkevia friisejä. Seinällä kiipeäminen ei olisi vaikeata, ei ainakaan apinamiehelle.

Mutta isosta hankalasta naamiosta olisi paljon haittaa. Hän riisui sen ja jätti maahan seinän viereen. Sitten hän kiipesi ketterästi toiseen kerrokseen ja totesi että ikkunoissa oli täällä sekä ristikot että verhot. Hän ei pysähtynyt toiseen kerrokseen, koska arveli että helpoin pääsytie rakennukseen kulki katon kautta, jossa oli hieman samantapainen kupoli kuin Ko-tanin valtaistuinsalissa. Jo alhaalta hän oli nähnyt että kupolissa oli aukkoja. Jos rakennus oli sisältä päin samankaltainen kuin valtaistuinsali, ristikko oli tarpeeton aukoissa, koska niihin ei yltänyt salin lattialta.

Tämä oli ainoa kysymys: Olivatko aukot kyllin isoja apinamiehen leveille hartioille?

Hän pysähtyi jälleen kolmannen kerroksen kohdalle. Verhoista huolimatta sisältä näkyi valoa. Samalla hetkellä hänen sieraimiinsa osui vainu, joka tilapäisesti riisui häneltä viimeisetkin sivistyksen rippeet ja teki hänestä hurjan ja pelottavan uroksen Kertchakin viidakosta. Muutos oli niin äkillinen ja täydellinen että urosapinain kaamea taisteluhuuto kohosi jo hänen huulilleen, mutta hänen oveluutensa tukahdutti sen viime hetkessä.

Ja nyt sisältä kuului ääniä. Tarzan olisi voinut vannoa että hän kuuli Lu-donin vaativan jotakin, ja epätoivosta murtunut ääni antoi papille ylpeän vastauksen. Tämä toinen ääni sai Tarzanin kiihtymään äärimmilleen.

Hän unohti kupolin aukkoineen. Hän ei enää yrittänyt-kään liikkua äänettömästi ja salaa, vaan puristi vahvan kouransa nyrkkiin ja suuntasi hirvittävän iskun ikkunan kaltereihin. Isku lennätti ristikon ja ikkunakehykset kolisten lattialle.

Samalla hetkellä Tarzan sukelsi pää edellä sisään aukosta repien tullessaan alas antiloopin taljoista tehdyt verhot. Hän ponnahti pystyyn ja vapautui nahoista, jotka olivat kietoutuneet hänen päänsä ympärille. Huoneessa vallitsi nyt täydellinen pimeys ja hiljaisuus. Hän huusi ääneen nimen, jota hän ei ollut lausunut moneen pitkään kuukauuteen: "Jane, Jane, missä sinä olet?" Mutta vastausta ei kuulunut.

Hän kutsui Janea yhä uudestaan ja hapuili kädet ojossa huoneen sysimustassa pimeydessä aivan hulluna kiihkosta tuntiessaan sieraimissaan sen suloisen vainun, joka oli ilmoittanut hänelle että hänen elinkumppaninsa oli äsken ollut juuri tässä huoneessa. Ja hän oli kuullut Janen rakkaan

äänen torjuvan inhottavan papin alhaiset pyyteet. Oi, kunpa Tarzan vain olisi toiminut varovaisemmin! Jos hän olisi yhä hiipinyt hiljaa ja salaviihkaa, hän olisi kenties jo nyt saanut sulkea Janen syliinsä, ja Lu-donin maassa lojuva ruumis olisi osoittanut että kosto oli saavutettu. Mutta nyt ei ollut aikaa joutavaan itsesoimaukseen.

Tarzan syöksyi sokeasti eteenpäin tavoitellen ties mitä, kunnes lattia äkkiä luisui pois ja hän putosi alas entistä tiheämpään pimeyteen. Hänen kylkensä kolahti liukkaaseen pintaan, ja hän tajusi syöksyvänsä alas sileäseinäisessä kuilussa. Ylhäältä kuului ilkkuvaa naurua, ja Lu-donin pilkkaava ääni huusi: ”Palaa isäsi luokse, oi Dor-ul-Otho!”

Apinamies jysähti äkkiä ja tuskaisesti kiviseen lattiaan. Suoraan hänen kohdallaan oli ristikolla suljettu soikea ikkuna, ja sen takana kuutamo kimalsi sinisen järven pinnassa. Kammiossa tuntui tuttu vainu. Hän vilkaisi nopeasti ympärilleen ja totesi hämärässä valaistuksessa että kammio oli melko iso.

Tarzan oli varma siitä, että tuo heikko vainu lähti gryfistä, ja hän jäi hiljaa paikalleen kuuntelemaan. Aluksi hän kuuli kaupungin ääniä, jotka kantautuivat tänne järvelle antavasta ikkunasta. Mutta sitten hän kuuli heikkoa kahinaa ja sellaista kaukaisten askelten töminää, joka syntyy pehmeistä anturoista kivisellä pohjalla, ja kun hän kuunteli tarkkaan, hän tajusi että askeleet lähestyivät.

Peto tuli yhä lähemmäksi. Pian sen hengityskin kuului. Tarzanin putoamisesta aiheutuneet äänet houkuttelivat sitä ilmeisesti paikalle. Hän ei nähnyt gryfiä, mutta tiesi ettei se ollut kaukana. Sitten raivohullun otuksen korviahuumaava mylvintä kaikui hämärässä luolassa.

Tietoisena siitä että gryfillä on heikot silmät ja todettuun että hän itse alkoi tottua luolan hämärään, apinamies

päätti yrittää väistää otuksen raivokasta hyökkäystä, jota mikään elävä olento ei pystyisi torjumaan. Hän ei uskaltanut kokeilla tämän vieraan gryfin kanssa tor-o-donien taktiikkaa, joka kerran aikaisemmin oli osoittautunut sangen tehokkaaksi. Silloinkin hänen henkensä oli ollut vaakalaudalla. Mutta olosuhteet olivat nyt täysin erilaiset. Edellisellä kerralla hän oli lähestynyt gryfiä kirkkaassa päivänvalossa ja sen luonnollisessa ympäristössä. Se otus oli sitäpaitisi ollut tottunut alistumaan ihmisen tai ihmisenkaltaisen olennon käskyvaltaan. Tällä kerralla Tarzanilla oli vastasaan vankeudessa pidetty gryf, joka oli lähtenyt hurjaan hyökkäykseen, ja hänellä oli aihetta olettaa ettei tätä gryfiä ollut koskaan taltutettu, koska sitä pidettiin synkässä luolassa yhtä ainoata tarkoitusta varten.

Apinamiehestä oli siis viisainta yrittää väistää otusta siinä toivossa, että hän löytäisi jonkin pakotien. Hän vaarantaisi liian paljon jos antautuisi taisteluun, joka oli vältettävissä, sillä hänen kuolemansa sinetöisi lopullisesti äsken löytyneen mutta jälleen harmittavalla tavalla kadotetun Janen kohtalon. Vaikka viidakon valtiias oli kovin pettynyt ja vihainen, ja vaikka tilanne näytti epätoivoiselta, hän tunsu suonissaan lämmittävää kiitollisuuden ja riemun sykettä. Jane oli elossa! Pitkä epätoivon ja ahdistuksen aika oli päättynyt. Jane oli elossa!

Äänettömästi kuin henkiolento siirtyi viidakon kasvatti pois hyökkäävän jätin tieltä ja juoksi luolan toiseen päähän. Puolipimeässä gryf syöksyi tarkan kuulonsa mukaan sinne, minne Tarzan oli jysähtäen pudonnut. Apinamies riensi eteenpäin seinän tuntumassa. Tuossa oli pimeä käytävä, josta gryf oli tullut luolaan. Tarzan painui empimättä käytävään. Hänen hämäänsä tottuneet silmänsä näkivät muutaman askeleen päähän, joten hänen ei tarvinnut pelätä

syöksyvänsä odottamattomaan kuiluun tai törmäävänsä mutkan takana kallioseina.

Käytävä oli kyllin leveä ja korkea luolan valtavalle asukaalle, joten Tarzanin oli helppo liikkua siinä melko nopeasti. Se vietti alaspäin muttei kovinkaan jyrkästi. Se tuntui niin loputtoman pitkältä että hän ihmetteli, kuinka kaukaiseen maanalaiseen pesään se johtikaan. Hänestä tuntui että hänen olisi sittenkin pitänyt jäädä suureen onkaloon yrittämään parastaan siinä toivossa että gryfin nujertaminen olisi onnistunut. Ylhäällä oli ainakin liikkumatilaa ja vähän valoa. Mutta jos gryf tavoittaisi hänet tästä pimeästä käytävästä, hän olisi varmasti kuoleman oma. Nyt hän jo kuuli sen lähestyvän takaa päin. Sen kumea mylvintä suorastaan tärisytti kalliota, johon käytävä oli louhittu. Tarzanista tuntui että olisi mieletöntä jäädä odottamaan raivostunutta hirviötä ja pysäyttämään sitä vaatimattomalla ”hii-oo” käskyllä. Hän lisäsi askeltonsä tahtia todettuaan että gryf saavutti häntä.

Pian käytävä tuli valoisammaksi. Viimeisen mutkan takaa hän näki kuunvaloa. Heräävin toivein hän syöksyi ulos käytävästä ja huomasi tulleen suureen pyöreään pihaan, jonka valkoiset muurit kohosivat korkealle joka puolelta. Ne kohosivat pystysuorina, eikä niiden sileässä pinnassa ollut pienintäkään jalansijaa. Vasemmalla oli muuriin rajoitettu lammikko, luultavasti gryfin rypemis- ja juomapaikka.

Nyt otus ilmestyi käytävästä. Tarzan perääntyi lammikon partaalle valmistautuen viimeiseen taisteluunsa. Hänellä ei ollut edes keppiä äänensä tehostamiseksi. Siitä huolimatta hän pysähtyi puolustautumaan, koska muitakaan mahdollisuuksia ei tuntunut olevan. Gryf pysähtyi käytävän suulle ja pälyili heikoilla silmillään joka suuntaan kuin etsien uhriaan. Tämä tuntui olevan psykologisesti oikea

hetki. Apinamies päästi ilmoille tor-o-donien omituisen ”hii-oo” huudon. Gryf reagoi siihen salamannopeasti. Hurjasti mylvien se painoi kolmisarvisen päänsä alas ja syöksyi aivan hulluna ääntä kohti.

Tarzan seiso i lammikon partaalla eikä hänellä ollut pakomahdollisuutta sen enempää oikealle kuin vasemmallekaan tuhoojan syöksyessä mylvien suoraan häntä kohti! Sen valtava ruho kohosi jo apinamiehen eteen, kun hän kääntyi ja sukelsi tummaan veteen.

Toivo oli kuollut Janen rinnasta. Se oli sitkeästi pysynyt hengissä tuskallisessa vankeudessa, vaaroissa ja koettelemuksissa, lepattanut surkeasti ja jälleen leimahtanut, mutta aina entistä lyhyemmiksi tuokioiksi, kunnes se lopultakin oli sammunut, tukehtunut jäähtyvään hiillockseen. Tuskin se voisi enää koskaan syttyä.

Toivo sammui kun hän seiso i kasvotusten Lu-donin kanssa gryfin temppelin vankilassa A-lurissa. Koettelemukset ja ajan kulku eivät olleet vähentäneet hänen fyysistä kauneuttaan. Vartalo oli säilynyt ihanteellisena ja säteilevän suloisena, mutta juuri tässä piili vaara, joka uhkasi häntä nyt. Lu-don himoitsi häntä. Jane oli saanut olla rauhassa alemmilta papeilta, mutta ei Lu-donilta, joka oli erilainen. Hän oli perinyt ylipappeutensa isältään.

Kuningas Ko-tan oli myös himoinnut Janea, mutta tämä oli toistaiseksi säästynyt molempien lähentelyiltä, koska he pelkäsivät toisiaan. Lu-don oli kuitenkin lopulta luopunut varovaisuudestaan ja tullut yön hiljaisina hetkinä tekemään ehdotuksia. Jane oli torjunut hänet ja yrittänyt voittaa aikaa, vaikka hänellä ei ollut pienintäkään aavistusta siitä, millä tavalla aika olisi voinut tuoda helpotusta tai antaa uusia toiveita. Ylipapin julmilta kasvoilta loisti ahne ja himo-

kas irvistys hänen astuessaan huoneen poikki käydäkseen kiinni Janeen. Jane ei väistynyt eikä kyyristynyt, vaan seisoi hyvin suorana pää pystyssä, ja hänen tyyni katseensa oli täynnä inhoa ja halveksuntaa. Lu-don näki tuon ilmeen, ja se suututti häntä. Mutta se sai myös hänen halunsa ylty-mään. Tässä oli oikea kuningatar tai peräti jumalatar, joka oli sopiva ylipapin puolisoiksi.

”Älä koske minuun! Toinen meistä kuolee, ennen kuin aikeesi onnistuvat”, sanoi Jane, kun ylipappi ojensi kätensä häntä kohti.

Lu-don oli nyt aivan lähellä. Hänen naurunsa särisi Janen korvissa. ”Lemmestä ei kuole”, ylipappi ilkkui.

Samalla hetkellä kun hän yritti tarttua Janen käsivarteen jokin iski ikkunan ristikkoon ja pudotti sen lattialle, ja heti perässä sukelsi ihminen pää edellä huoneeseen kietoutuen nahkoihin, jotka olivat riippuneet verhoina ikkunan edessä, ja jotka hän repi alas rajussa sisääntulossaan.

Jane näki ylipapin kasvoilla hämmästyä ja kauhua. Sitten hän näki Lu-donin rientävän kiskomaan huoneen katosta riippuvasta nahkaisesta vetimestä. Ylhäältä putosi heti nerokkaasti suunniteltu väliseinä, joka erotti heidät tunkeilijasta ja jätti tämän toiselle puolelle hapuilemaan pimeässä. Huoneen ainoa öljylamppu jäi väliseinän tälle puolelle.

Jane kuuli heikon huudon seinän takaa, mutta hän ei tuntenut ääntä eikä erottanut sanoja. Sitten hän näki Lu-donin kiskovan toisesta vetimestä ja jäävän odottamaan et-tä jotakin tapahtuisi. Odotus jäi lyhyeksi. Jane näki vetimen äkkiä heilahtavan ylöspäin. Silloin Lu-don hymyili ja käynnisti uudella merkillä jonkin koneiston, joka nosti väliseinän takaisin ylös.

Ylipappi siirtyi huoneen siihen päähän, joka oli ollut väliseinän takana, polvistui lattialle ja painoi alas siinä ole-

van luukun. Sen alta paljastui pimeä kuilu. Äänekkäästi nauraen hän huusi: ”Palaa isäsi luo, oi Dor-ul-Otho!”

Suljettuaan salvan, joka esti luukkua aukeamasta jonkun varomattoman askeleista, ylipappi nousi seisomaan.

”Nyt, kaunokaiseni!” Lu-don huudahti ja sitten hämmästyneenä: ”Ja-don! Mitä sinä täältä haet?”

Jane kääntyi katsomaan. Lu-don tuijotti huoneen ovelle ilmestynyttä kookasta soturia, jonka jyrkeissä kasvoissa näkyi tuima, päättäväinen ilme.

”Tulen kuningas Ko-tanin luota siirtämään kauniin muukalaisen kiellettyyn puutarhaan”, vastasi Ja-don.

”Uhmaako kuningas minua, Jad-ben-Othon ylipappia?”

”Se oli kuninkaan käsky ja minä saatoin sen tietoon”, vastasi Ja-don osoittamatta minkäänlaista pelkoa tai kunnioitusta pappia kohtaan.

Lu-don tiesi hyvin että kuningas oli valinnut juuri Ja-donin sanansaattajakseen, koska tämä oli tunnettu kerettiläisyydestään, mutta liian mahtava haavoitettavaksi ylipapin vehkeilyllä. Lu-don vilkaisi salaviihkä katosta riippuvia vetimiä. Miksikä ei? Kunpa hän vain voisi houkutella Ja-donin huoneen toiseen päähän!

”Tule, keskustelkaamme asiasta”, hän sanoi suostuttelevasti ja siirtyi siihen paikkaan, jonne toivoi Ja-donin tulevan hänen perässään.

”Meillä ei ole mitään keskusteltavaa”, vastasi Ja-don, mutta epäili petosta ja meni papin perään.

Jane katseli heitä. Soturin kasvoista ja olemuksesta heijastui ihailtavia rohkeuden ja kunniallisuuden piirteitä, mutta tekopyhällä papilla ei ollut mitään hyviä ominaisuuksia. Näistä kahdesta Jane valitsi mieluummin soturin, jonka kanssa vielä oli olemassa jokin mahdollisuus, Lu-donin kanssa ei yhtään. Siirtyminen vankilasta toiseen saattoi

jo tarjota mahdollisuuden pakoon. Jane harkitsi kaikkia näitä asioita ja teki ratkaisunsa, sillä hän oli nähnyt ja ymmärtänyt oikein Lu-donin nopean silmäyksen vetimeen.

”Soturi, älä mene tuonne, jos tahdot pysyä hengissä”, hän varoitti.

Lu-don loi vihaisen katseen Janeen. ”Vaiti, orja!”

”Mikä vaara siellä uhkaa?” Ja-don kysyi välittämättä Lu-donista.

Jane osoitti vetimiä. ”Katso!” hän sanoi, ja ennen kuin ylipappi ennätti estää häntä, hän tarttui siihen vetimeen, joka pudotti väliseinän alas ja erotti Lu-donin heistä.

Ja-don loi kysyvän katseen Janeen. ”Ylipappi olisi tehnyt minulle ruman tempun, ellet sinä olisi varoittanut. Hän olisi jättänyt minut vangiksi tänne ja kiirehtinyt piilottamaan sinut muualle tässä valtavassa temppelissä.”

”Hän ei olisi tyytynyt siihen”, sanoi Jane ja kiskoi toista vedintä. ”Tämä aukaisee väliseinän takana olevan lattialuukun. Jos olisit astunut sille, olisit pudonnut temppelin alla olevaan luolaan. Lu-don on usein uhannut minua sellaisella kohtalolla. En tiedä puhuuko hän totta, mutta hän väittää että temppelissä on paholainen – kookas gryf.”

”Temppelissä on todellakin gryf. Meidän on aina hankittava uusia vankeja sen ruokintaan ja uhrialttareille. Samaan tarkoitukseen Lu-don käyttää myös kaikkia niitä, joita kohtaan hän tuntee kaunaa. Minä olen kauan ollut hänen silmätikkunaan, ja tällä kertaa hän olisi onnistunut ellei sinua olisi ollut. Kerro, miksi varoitit minua? Emmekö ole kaikki samanlaisia vangitsijoita ja vihollisia?”

”Kukaan ei voisi olla pahempi kuin Lu-don. Sinun olemuksessasi on urhoollisen ja kunniallisen soturin leima. Minulla ei ollut toivoa, sillä toivoni on jo sammunut. Mutta ajattelin kenties että monien soturien joukosta saattaa eh-

kä löytyä yksi, joka kohtelisi muukalaisnaista kunniallisesti.”

Ja-don katseli häntä pitkään. ”Ko-tan sanoi tekevänsä sinusta kuningattaren, ja se on kyllä kunniallista kohtelua sellaiselta, joka voisi tehdä sinusta orjan.”

”Miksi hän tahtoi tehdä minusta kuningattaren?”

Ja-don astui lähemmäksi kuin peläten että joku kuulisi mitä hän sanoi. ”Vaikkei kuningas sitä suoraan sanonut, hän uskoo että sinä olet jumalten sukua. Ja miksikä ei? Jad-ben-Otho on hännätön. Ei ole lainkaan merkillistä, jos Ko-tan luulee vain jumalien olevan hännättömiä. Entinen kuningatar on kuollut, ja häneltä jäi yksi ainoa tytär. Kuningas kaipaa poikaa. Mikä olisikaan toivottavampaa kuin perustaa hallitsijasuku, jossa on jumalaista verta?”

”Mutta minulla on jo puoliso. En voi ottaa toista, en halua kuningasta enkä hänen valtaistuintaan.”

”Ko-tan on kuningas”, huomautti Ja-don ikäänkuin se olisi selittänyt kaiken ja tehnyt yksinkertaiseksi.

”Sinä et siis tahdo auttaa minua?” kysyi Jane.

”Jos olisit Ja-lurissa saattaisin suojella sinua jopa kuninkaalta.”

”Entä missä on Ja-lur?” Jane kysyi tarttuen tähän oljenkorteen.

”Siellä minä hallitsen. Olen päällikkönä Ja-lurissa ja sen takana olevassa laaksossa.”

”Missä se on? Onko se kaukana?”

Ja-don hymyili. ”Ei, se ei ole kaukana. Mutta älä ajattele sellaista, sinä et ikinä pääsisi sinne. Liian moni ajaisi sinua takaa. Jos kuitenkin tahdot tietää, se sijaitsee sen joen varrella, joka laskee Jad-ben-luliin — Isojärveen — jonka aallot suutelevat A-lurin muureja. Se sijaitsee läntisessä haarassa kolmelta puolelta veden saartamana. Pal-ul-donin val-

loittamaton kaupunki! Ainoa, johon vihollinen ei ole koskaan jalallaan astunut. Se rakennettiin siihen aikaan, kun Jad-ben-Otho vielä oli poikanen.”

”Olisinko minä turvassa siellä?”

”Kenties.”

Oi, sammunut toivo, kuinka pienestä puhalluksesta sinä olisitkaan valmis leimahtamaan jälleen! Jane huokasi ja pudisti päätään. Hän käsitti että oli turha toivoa. Mutta houkutteleva syötti välkkyi hänen mielessään — Ja-lur.

”Sinä olet järkevä”, totesi Ja-don kuultuaan hänen huokauksensa. ”Tule, nyt mennään prinsessan asunnolle kielletyssä puutarhassa. Saat jäädä kuninkaan tyttären luo. Siellä on parempi olla kuin tässä vankilassa.”

”Entä Ko-tan?” kysyi Jane.

”Juhlallisuudet kestävät monta päivää, ja ainakin yksi seikka saattaa tuottaa vaikeuksia.” Ja-don nauroi.

”Mikä niin?” kysyi Jane.

”Vain ylipappi voi tehdä sinusta kuninkaan puolison.”

”Viivytystä! Siunattua viivytystä!” kuiskasi Jane. Toivo elää sitkeästi silloinkin, kun sen ympärille jo on muodostunut mustaa, palanutta hiiltä — toivo on oikea onnenlintu.

15. KUNINGAS ON KUOLLUT

Keskustellessaan Janen kanssa Ja-don vei hänet alas kiviportaita, jotka johtavat gryfin temppelin yläkerroksista niihin maanalaisiin kammioihin ja käytäviin, jotka kallioon louhittuina yhdistävät temppelin ja palatsin toisiinsa mehi-

läiskennon kaltaisena sokkelona. He saapuivat rajalle, jolla kaksi pappia ja kaksi soturia oli vartiossa. Nähdessään kuka oli Ja-donin seurassa papit tahtoivat pysäyttää heidät, sillä temppelissä tiedettiin hyvin että kuningas ja ylipappi kiistelivät tämän kauniin muukalaisen omistuksesta.

”Nainen saa kulkea tästä vain Lu-donin luvalla”, sanoi toinen papeista ja asettui Janen eteen. Tämä näki kuinka papin fanaattiset silmät kiiluivat kaamean naamion takaa. Ja-don kiersi kätensä seuralaisensa hartioille ja tarttui veitsensä kahvaan.

”Hän kulkee tästä kuningas Ko-tanin käskystä, siitä heimopäällikkö Ja-don pitää huolen. Väisty!”

Molemmat soturit palatsin puolelta työntyivät lähemmäksi. ”Ja-lurin gund, olemme täällä, käske ja me tottelemme.”

Toinen pappi puuttui nyt asiaan. ”Anna heidän mennä. Emme ole saaneet minkäänlaista suoranaista kieltä Lu-donilta. Temppelin ja palatsin lain mukaan sekä päälliköillä että papeilla tulee olla esteetön kulku.”

”Mutta minä tiedän Lu-donin tahdon”, intti toveri.

”Onko hän sitten kieltänyt Ja-donia poistumasta muukalaisen kanssa?”

”Ei ole, mutta . . .”

”No, anna heidän mennä, sillä heitä on kolme kahta vastaan, ja he menevät kuitenkin. Olemme tehneet minkä voimme.”

Pappi astui vastahakoisesti syrjään. ”Lu-don vaatii sinut tilille tästä”, hän huudahti vihaisena.

”Minä olen valmis vastaamaan hänelle milloin ja missä vain”, Ja-don sanoi lyhyesti.

He saapuivat prinsessa O-lo-an asunnolle. Oven edessä maleksi pieni vartiosoturien joukko ja useita rotevia mustia

eunukkeja, jotka kuuluivat prinsessalle tai tämän naisille. Ja-don luovutti suojattinsa yhdelle eunukille.

”Vie tämä muukalainen prinsessan luo ja valvo ettei hän pääse pakenemaan.”

Eunukki vei Janen lukuisten käytävien ja kammioiden läpi, joiden valolähteinä oli kivisiä öljylamppuja. Lopulta hän pysähtyi jato-nahkaisilla verhoilla peitetyn oviaukon eteen. Opas koputti kepillä seinään.

”Pal-ul-donin prinsessa O-lo-a, temppelissä vankina pidetty muukalaisnainen on täällä.”

”Anna hänen tulla sisään!” Jane kuuli suloisen äänen kärkevän.

Eunukki veti verhon syrjään, ja Jane astui sisään. Hän näki edessään matalan, keskikokoisen huoneen. Jokaisessa nurkassa oli polvistuva kivipatsas, joka ikäänkuin kantoi kattoa hartioillaan. Patsaat esittivät ilmeisesti waz-don orjia, ne olivat jylhänkauniita taideteoksia. Katto kaartui loivasti kohti keskuskupolia, jonka aukot päästivät sisään valoa ja ilmaa. Huoneen yhdellä seinällä oli monta ikkunaa, muilla vain oviaukot. Prinsessa lepäsi huoneen nurkassa matalalle kivikorokkeelle kasatuilla turkiksilla ja hän oli yksin lukuunottamatta orjatyttöä, joka istui korokkeen jalkopäässä.

Kun Jane astui sisään, O-lo-a viittasi häntä lähemmäksi. Hänen pysähtyessään vuoteen ääreen prinsessa kohottauti kyynärpäänsä varaan ja katseli häntä tutkivasti.

”Kuinka kaunis sinä oletkaan!” tyttö sanoi koruttomasti.

Jane hymyili alakuloisesti, sillä hän oli saanut todeta, että kauneudesta voi olla pelkkää harmia.

”Onpa säteilevän kaunis prinsessa O-lo-a kohtelias”, Jane vastasi nopeasti.

”Ai, sinä puhut meidän kieltämme!” huudahti prinsessa riemastuneena. ”Minulle kerrottiin että sinä olet eri rotua ja että tulet kaukaisesta maasta, josta me emme ole koskaan kuulleet puhuttavankaan.”

”Lu-donin papit opettivat minua. Minä olen todellakin kaukaisesta maasta ja kaipaankin takaisin sinne. Olen kovin onneton”, selitti Jane.

”Isäni Ko-tan haluaa tehdä sinusta kuningattaren, joten sinun pitäisi olla hyvin onnellinen.”

”Mutta en ole, minulla on jo puoliso ja rakastan häntä. Oi prinsessa, antaisit minulle myötätuntoa, jos tietäisit mitä on rakkaus ja miltä tuntuu, kun joutuu pakosta toisen puolisoiksi.”

Prinsessa O-lo-a oli kauan vaiti. ”Minä tiedän ja olen pahoillani sinun takiasi. Mutta ellei kuninkaan tytär pysty pelastamaan itseänsä sellaisesta kohtalosta, kuka sitten voisi pelastaa orjanaisen, jollainen sinä itse asiassa olet.”

Juopottelu oli alkanut tavallista aikaisemmin Pal-ul-donin kuninkaan palatsin juhlasalissa, sillä Ko-tan juhli huomispäivän liittoa. Hän oli päättänyt antaa ainoan tyttärensä Bu-latille, Mo-sarin pojalle, jonka isoisän isoisä oli ollut Pal-ul-donin kuningas. Bu-lat oli juovuksissa ja niin oli hänen isänsäkin, jonka mielestä kruunu kuuluisi hänelle. Kuningas ja suurin osa hänen sotureistaan oli myös juovuksissa. Oikeastaan Ko-tan ei pitänyt Mo-sarista sen enempää kuin Bu-latistakaan, eikä kumpikaan heistä rakastanut kuningasta. Ko-tan antoi tyttärensä Bu-latille vain siinä toivossa että tämä teko estäisi Mo-saria vaatimasta kruunua itselleen. Mo-sar oli Ja-donin jälkeen toiseksi mahtavin heimonpäällikkö. Mutta vaikka Ko-tan pelkäsikin Ja-donia, hän ei pelännyt että vanha leijonamies yrittäisi anastaa vallan itselleen. Kuningas ei kuitenkaan tiennyt kenen puolelle Ja-

don satureineen asettuisi, jos Mo-sar nousisi kapinaan.

Primitiiviset ja sotaiset ihmiset eivät edes selvänä ollessaan osoita tahdikkuutta tai neuvotteluhaltuutta, ja juovuksissa ollessaan nämä ovat heille täysin tuntemattomia käsitteitä. Bu-lat oli oikeastaan syypää mellakkaan.

”Minä kohotan tämän maljan O-lo-alle”, hän sanoi ja tyhjensi pikarinsa yhdellä siemauksella. Sitten hän otti täyden pikarin naapurilta. ”Ja tämän minä kohotan O-lo-an ja minun pojalle, joka tulee palauttamaan Pal-ul-donin kruunun sen oikealle hallitsijasuvulle!”

”Kuningas ei ole vielä kuollut!” kivahti Ko-tan ja nousi ylös. ”Eikä Bu-lat ole vielä tyttäreni puoliso, joten on vielä aikaa pelastaa Pal-ul-don jänishousujen sikiöiltä.”

Kuninkaan vihainen ääni ja hänen häpäisevä vihjailunsa Bulatin tunnettuun pelkuruuteen aiheutti yllättävän hiljaisuuden tässä meluavassa seurassa. Kaikkien katseet kääntyivät Bu-latiin ja Mo-sariin, jotka istuivat kuningasta vastapäätä. Vaikka poika oli täydessä humalassa, hän näytti äkkiä aivan selvältä. Mutta hän oli niin päihtynyt että unohti hetkeksi pelkuruutensa. Väkijuomat olivat turruttaneet hänen harkintakykynsä niin täydellisesti ettei hän pystynyt järkevästi punnitsemaan tekonsa seurauksia. On paljon mahdollista että juopunut jänis pikaistuksissaan voi tehdä jotakin hurjaa. Millään muulla tavalla Bu-latin teko ei ole selitettävissä. Hän nousi äkkiä paikalta, johon oli istahtanut tyhjennettyään maljat, tempasi oikealla puolellaan olevan soturin tupesta veitsen ja heitti sen koko voimallaan Ko-tania kohti. Pal-ul-donin soturit osaavat heittää sekä veitsiä että nuolia. Heitettyinä ilman edellä käypää varoitusta näin lyhyeltä matkalta sitä oli mahdotonta väistää — veitsi upposi Ko-tanin sydämeen ja hän kaatui kasvoilleen pöydälle.

Murhaajan raukkamaista tekoa seurasi lyhyt hiljaisuus

Kauhusta kalpeana Bu-lat perääntyi hitaasti aivan takanaan olevaa ovea kohti, ja samassa kimpaantuneet soturit syöksyivät paljastetuin veitsin estämään hänen pakoan ja kostamaan kuninkaan kuoleman. Mo-sar asettui poikansa viereen.

”Ko-tan on kuollut! Mo-sar on kuningas!” hän julisti. ”Suojelkoot Pal-ul-donin uskolliset soturit hallitsijaansa!”

Mo-sarin seurueeseen kuului melkoinen joukko, ja tämä järjestyi nopeasti päällikkönsä ja Bu-latin ympärille. Mutta heitä vastassa oli myös monta soturia veitsineen, ja nyt Ja-don tunkeutui eturiviin.

”Pidättäkää molemmat! Pal-ul-donin soturit valitsevat itse kuninkaansa sen jälkeen kuin Ko-tanin surmaaja on rangaistu kavalasta teostaan”, huusi Ja-don.

Kun Ko-tanille uskolliset soturit nyt saivat johtajakseen miehen, jota he kunnioittivat ja ihailivat, he kävivät Mo-saria suojelevien kimppuun. Seurasi raju ja kauhea taistelu, jonka ainoana kannustimena näkyi olevan hurja tappamisen halu. Taistelun raivotessa kuumimmillaan Mo-sar ja Bu-lat livistivät juhlasalista.

He riensivät siihen palatsin huoneistoon, joka oli osoitettu heidän käyttöönsä A-lurin vierailun ajaksi. Siellä olivat heidän palvelijansa ja alempiarvoiset soturit, joita ei ollut kutsuttu Ko-tanin juhlaan. Nämä saivat määräyksen koota tavarat kiireellistä lähtöä varten. Tavaroiden kokoaminen ei kestänyt kauan, sillä Pal-ul-donin soturit eivät kuljeta paljon varusteita mukanaan.

Äkkiä Mo-sar meni poikansa luo. ”Prinsessa! Emme lähe kaupungista ilman häntä. Valtataistelussa O-lo-a on puolet voitosta”, hän kuiskasi.

Täysin selvinnyt Bu-lat vastusteli. Hän oli jo saanut kyläliikseen taistelusta ja vaarasta. ”Lähdetään A-lurista ennen

kuin saamme koko kaupungin kimppuumme. O-lo-a ei lähde vapaaehtoisesti ja väkisin vieminen viivyttäisi meitä liian paljon.”

”Meillä on runsaasti aikaa. He taistelevat yhä juhlasalissa. Kestää kauan ennen kuin he huomaavat meidän lähteneen. Ko-tanin kuoltua kukaan ei ole huolissaan prinsessan turvallisuudesta. Nyt meidän on aika toimia, Jad-ben-Otho on järjestänyt meille aikaa. Tule!”

Bu-lat seurasi empien isäänsä, joka ensin antoi sotureilleen käskyn odottaa heitä palatsin pääportilla. Isä ja poika kiirehtivät sitten prinsessan asunnolle. Ovella oli vain kourallinen sotureita vartiossa. Eunukit olivat lähteneet.

”Juhlasalissa taistellaan”, ilmoitti Mo-sar vartijoille ja oli olevinaan kiihtynyt. ”Kuningas lähetti meidät vartioimaan prinsessan huoneita ja pyysi teitä heti apuun. Kiirehtikää!” Hän hoputti nähdessään miesten empivän.

Vartijat tunsivat Mo-sarin ja tiesivät että huomenna prinsessasta tulisi hänen poikansa Bu-latin puoliso. Mikä olisi kaan hädän tullen luonnollisempaa kuin että Mo-sar ja Bu-lat vastaisivat prinsessan turvallisuudesta, ja eikö Mo-sar sitäpaitsi ollut mahtava päällikkö, jonka käskyjen laiminlyöminen saattaisi osoittautua vaaralliseksi? Nämä olivat vain tavallisia rivimiehiä, jotka olivat käyneet heimosoturien kovan koulun ja siinä oppineet tottelemaan esimiestä. He lähtivät siis juhlasaliin — pal-e-don-soon, paikkaan, jossa ihmiset syövät.

Mo-sar malttoi tuskin odottaa, kunnes he olivat kadonneet. Hän astui eteisen poikki, ja Bu-lat seurasi häntä. Hetimitä myöhemmin he tunkeutuivat O-lo-an makuuhuoneeseen, jossa oli ennestään kolme henkilöä. Miehet nähdesään O-lo-a hypähti pystyyn.

”Mitä tämä tarkoittaa?” hän kysyi vihaisena.

Mo-sar astui lähemmäksi ja pysähtyi hänen eteensä. Päälikön viekkaissa aivoissa oli herännyt suunnitelma, jolla hän huiputtaisi prinsessaa. Jos hän onnistuisi siinä, kaikki olisi helpompaa kuin väkisin vieminen. Nyt hänen katseen-
sa osui Janeen, ja hän suorastaan haukkoi henkeä hämmästyksestä ja ihailusta, mutta hillitsi itsensä ja meni asiaan.

”O-lo-a, suonet minulle anteeksi, kun tehtävän kiireellisyys selviää sinulle. Meillä on ikäviä uutisia. Palatsissa on syntynyt kapina, ja kuningas Ko-tan on surmattu. Päihtyneet kapinoitsijat ovat nyt matkalla tänne. Meidän on heti saatava sinut pois A-lurista, emme saa hukata hetkeäkään. Tule pian!”

”Onko isäni kuollut?” kysyi O-lo-a silmät pyöreinä. ”Siinä tapauksessa paikkani on täällä. Jos Ko-tan on kuollut, minä olen kuningatar, kunnes soturit valitsevat uuden hallitsijan — sellainen on Pal-ul-donin laki. Ja kuningattarena kukaan ei voi pakottaa minua ottamaan itselleni sellaista puolisoa, jota en halua. Jad-ben-Otho tietää etten ikinä tahtonut raukkamaista poikaasi puolisoksi. Menkää!” Prinsessa osoitti ovea hoikalla sormellaan.

Mo-sar huomasi ettei mistään kieroilusta tai suostuttelusta olisi nyt apua. Jokainen minuutti oli kallis. Hän katseli vielä kerran O-lo-an vieressä seisovaa kaunista naista. Hän ei ollut koskaan aikaisemmin nähnyt tätä, mutta tiesi palatsissa kiertäneistä huhuista ettei tämä voinut olla kukaan muu kuin se jumalainen vieras, josta Ko-tan oli aikonut tehdä kuningattaren.

”Bu-lat, ota naisesi, minä otan omani!” hän huusi pojal-
le ja tempasi äkkiä Janen syliinsä. Ennen kuin O-lo-a ja Pan-at-lee edes aavistivat hänen aikeensa, hän katosi korokkeen jalkopäässä riippuvien verhojen taakse vieden vastaanpyristelevän muukalaisnaisen mukanaan.

Bu-lat yritti siepata O-lo-an, mutta Pan-at-lee, tuo pieni hurja tiikerityttö villistä Kor-ul-jasta suojeli prinsessaa, ja Bu-lat oli hätää kärsimässä näiden kahden naisen kanssa. Kun hän aikoi viedä O-lo-an mukaansa, Pan-at-lee tarrautui hänen jalkaansa ja yritti kaataa hänet. Bu-lat potki tyttöä häijyisti, mutta tämä ei hellittänyt sittenkään. Pian Bu-lat ymmärsi että hän saattoi menettää prinsessan ja kaiken lisäksi tulla viivytetyksi niin kauan, että häntä uhkasi kiinnijoutumisen vaara, ellei hän päässyt irti tästä kynsivästä ja raatelevasta naarasjatosta. Hän pudotti O-lo-an lattialle, tarttui Pan-at-leetä tukasta ja paljasti veitsensä . . .

Verhot avautuivat äkkiä hänen takaansa. Jäntevä mies siirtyi kahdella nopealla loikkauksella huoneen poikki. Bu-latin veitsi ei tavoittanut määränpäättään, hänen kätensä pysäytettiin takaapäin, ja hirmuinen takaraivoon suunnattu isku kaatoi hänet hengettömänä lattialle. Bu-lat, raukka, petturi ja murhaaja kuoli saamatta koskaan tietää, kuka hänet iski maahan.

Kun apinain Tarzan sukelsi gryfin luolassa olevaan lammikkoon, hänen tekonsa vaikuttimena saattoi olla sokean itsesäilytysvietin viimeinen ilmentymä, jonka tarkoituksena oli siirtää tuonnemmaksi sitä väistämätöntä murhenäytelmää, jossa jokainen meistä joutuu kerran esittämään pääosaa oman elämänsä pienellä näyttämöllä. Näin ei kuitenkaan ollut asianlaita – Tarzanin rauhalliset harmaat silmät olivat nähneet ainoan pelastumisen mahdollisuuden. Muurin tuntumassa hän oli nähnyt pienen välkkyvän kuutamoläikän veden pinnassa. Nopein uljain vedoin hän pyrki mahdollisimman suureen vauhtiin, sillä hän tiesi ettei vesi estäisi takaa-ajajaa. Eikä se estänytkään. Tarzan kuuli valtavan loiskahduksen, kun kookas otus heittäytyi lammikkoon, ja

hän kuuli veden kohisevan, kun se tuli hänen perässään. Apinamies lähestyi aukkoa. Oliko se riittävän suuri hänelle? Veden pinnan yläpuolella näkyvä osa ei ainakaan ollut. Hänen henkensä riippui siis vedenalaisen aukon koosta. Nyt aukko oli suoraan edessä, gryf suoraan takana. Hänellä ei ollut muita vaihtoehtoja, ei muuta toivoa. Apinamies keskitti valtavan voimansa viimeisiin vetoihin, ojensi kädet eteen ja sukelsi veden alle.

Pettynyt Lu-don raivosi kuin hullu tajutessaan että muukalainen oli lyönyt hänet hänen omilla aseillaan. Ylipappi pääsisi tietenkin pakenemaan gryfin temppelistä, jossa hän Janen nopean älynjuoksun ansiosta oli tilapäisesti vankina. Viivytyks oli kuitenkin kyllin pitkä. Ja-don ennättäisi viedä Janen temppelistä Ko-tanin luo. Mutta ylipappi vannoi Jad-ben-Othon ja kaikkien paholaisten nimessä että hän vielä ottaisi Janen. Lu-don vihasi Ko-tania. Hän oli salaa tukenut Mo-sarin hanketta saadakseen tästä auliin kätyrin. Nyt hän ehkä saisi kauan kaipaamansa tilaisuuden – teko-syyn kapinaan, jolla Ko-tan syöstäisiin valtaistuimelta ja Mo-sar nousisi hänen tilalleen Lu-donin toimiessa Pal-ul-donin todellisena hallitsijana. Ylipappi nuoleskeli ohuita huuliaan siirtyessään ikkunalle, josta Tarzan oli tullut sisään. Se oli nyt Lu-donin ainoa ulospääsytie. Hän liikkui varovasti huoneen poikki tunnustellen käsillään lattiaa, ja kun hän havaitsi että luukku oli viritetty hänelle, hän ärisi vihaisena: ”Senkin paholainen! Mutta minä maksan sille naaraalle, minä maksan! Oi, Jad-ben-Otho, hän saa maksaa kalliisti tempusta, jonka hän teki Lu-donille!” jupisi ylipappi.

Hän ryömi ulos ikkunasta ja kiipesi helposti maahan. Pitäisikö hänen ajaa takaa Ja-donia ja naista ja asettua alttiik-

si vaaralle, jota tuiman päällikön kohtaaminen tiesi, tai odottaisiko hän kiltisti että hänen petoksensa ja vehkeilynsä kantaisi hedelmiä? Hän valitsi jälkimmäisen vaihtoehdon, kuten hänen kaltaiseltaan saattoi odottaa.

Lu-don palasi asunnolleen ja kutsui luokseen useita pappeja, joihin hän luotti ja jotka kannattivat hänen pyrkiä myksiään hankkia temppelille ehdoton ylivalta palatsista. Kaikki kutsutut vihasivat Ko-tania.

”Aika on tullut, jolloin on toimittava siten että ylin käsyyalta siirtyy palatsista temppelille. Ko-tanin on jätettävä paikkansa Mo-sarille, sillä Ko-tan on uhmannut ylipappia. Mene, Pan-sat, ja vie Mo-sarille salainen kutsu saapua temppeliin. Ja te muut, menkää kaupunkiin ja huolehtikaa siitä, että uskolliset soturit ovat valmiit, kun hetki koittaa”, sanoi ylipappi.

He keskustelivat vielä tunnin ajan vallankaappaushankkeen yksityiskohdista. Yksi papeista tunsu orjan, joka temppelin kumistimella annetulla merkillä oli vapautensa hinnasta valmis upottamaan puukkonsa Ko-taniin. Toinen tunsu henkilökohtaisesti palatsin joukoissa palvelevan päällikön, joka suostuisi toimimaan siten, että Lu-donin soturit pääsisivät eri puolille palatsia. Mo-sarin toimiessa keulakuvana suunnitelma tuskin epäonnistuisi. Salaliiton jäsenet lähtivät kukin huolehtimaan omista tehtävistään sekä palatsissa että kaupungissa.

Pan-satin saavuttua palatsialueelle hän kuuli että juhlasalin tienoilla oli syntynyt mellakka. Muutamia minuutteja myöhemmin hän hämmästytti Lu-donia palaamalla läähättäen ja kiihtyneenä ylipapin huoneistoon.

”Mikä hätänä, Pan-sat? Ajavatko paholaiset sinua takaa?”

”Oi herra, aikamme on tullut ja mennyt istuessamme

täällä laatimassa suunnitelmia. Ko-tan on jo kuollut, ja Mo-sar on paennut. Hänen ystävänsä taistelevat palatsin soturien kanssa, mutta heillä ei ole johtajaa, kun Ja-don taas on vastapuolen johtajana. Minä sain kovin vähän tietoja pelästyneiltä orjilta, jotka olivat paenneet riidan puhjetessa. Yksi heistä kertoi että Bu-lat oli surmannut kuninkaan. Sama orja oli nähnyt Mo-sarin ja murhamiehen kiirehtivän pois palatsista.”

”Ja-don”, mutisi ylipappi. ”Ne houkat tekevät hänestä kuninkaan ellemme toimi nopeasti. Mene kaupunkiin, Pan-sat. Pidä kiirettä! Ilmoita että Ja-don on surmannut kuninkaan ja yrittää anastaa valtaistuimen O-lo-alta. Levitä tieto, sen taidon sinä kyllä osaat, että Ja-don on uhannut tuhota papit ja heittää temppelin alttarit järveen. Hälytä kaupungin soturit ja yritä saada heidät hyökkäämään heti. Johdata heidät temppeliin salakäytävää pitkin, joka on vain pappien tiedossa. Panemme heidät hyökkäämään palatsiin, ennen kuin he saavat tietää totuuden. Mene heti, sillä hukkaa hetkeäkään.”

Pappi oli juuri poistumaisillaan, kun Lu-don huudahti: ”Seis! Odota, kuulitko sinä jotakin siitä valkoisesta muurikalaisnaisesta, jonka Ja-don ryösti gryfin temppelistä?”

”Kuulin vain että Ja-don vei hänet palatsiin ja uhkasi käyttää väkivaltaa elleivät papit päästäisi häntä ohitse. Näin he kertoivat minulle, mutta en tiedä mihin palatsin saan nainen on piilotettu”, sanoi Pan-sat.

”Ko-tan oli käskennyt viedä hänet kiellettyyn puutarhaan. Löydämme hänet varmaan sieltä. Mene nyt toimittamaan tehtäväsi!”

Käytävässä Lu-donin kammion ulkopuolella kaameasti naamioitu pappi nojasi seinään verhoihin varustetun oviaukon vieressä. Jos hän oli kuunnellut, hänen oli täytynyt

kuulla Pan-satin ja ylipapin välinen keskustelu, ja hän oli-kin ilmeisesti kuunnellut, koska vetäytyi nopeasti viereisen käytävän varjoihin kuullessaan Pan-satin astuvan huoneen poikki kohti oviaukkoa. Pappi meni menojaan aavistamatta että joku oli lähellä, vaikka hän melkein hipaisi tättä rientäessään salaiseen käytävään, joka johti Jad-ben-Othon temppelistä palatsin alitse kaupunkiin, eikä hän huomannut että häntä seurattiin äänettömästi.

16. SALAINEN KÄYTÄVÄ

Pettynyt gryf mylvi raivosta, kun Tarzanin sileä ruskeavartalo sukelsi kuutamossa kimaltelevan veden alle ja muurissa olevan aukon kautta lammikosta järveen. Apinamiestä hymyilytti hänen ajatellessaan kuinka helposti hän oli tehnyt tyhjäksi ylipapin aikeet. Mutta hänen kasvonsa synkenivät taas, kun hän muisti Janea uhkaavan vaaran. Hänen oli palattava mahdollisimman pian siihen huoneeseen gryfin temppelin kolmannessa kerroksessa, jossa hän oli viimeksi nähnyt vaimonsa. Mutta ei olisi helppoa löytää takaisin temppelialueelle.

Kuutamossa hän näki että rantakalliot kohosivat jyrkkinä vedestä myös kaukana temppelialueesta, ja niiden jylhäseinät näyttivät ylipääsemättömiltä esteiltä. Hän ui kallioiden tuntumaan ja etsi tarmokkaasti edes jonkinlaista jalan sijaa sileästä kivipinnasta. Ylempänä häneltä ulottumattomissa oli lukuisia aukkoja. Pian hän kuitenkin löysi toiveita

herättävän aukon aivan veden pinnasta. Hän ui sinne muutamalla varovaisella vedolla aiheuttamatta pienintäkään kohinaa. Hän pysähtyi aukon viereen tiedustelemaan. Ketään ei näkynyt. Hän kohottautui varovasti kynnykselle, ja hänen sileä ruskea ihonsa kimmelsi kuutamossa, kun vesi valui hänen päältään pieninä välkkyvinä puroina.

Hänen eteensä avautui hämyinen käytävä. Sen ainoana valonlähteenä oli heijastuva kuutamo, joka ei tunkeutunut kovinkaan syvälle käytävään. Edeten kohtuullisen varovaisuuden sallimalla nopeudella Tarzan seurasi käytävää isoon onkaloon vuoren sisässä. Jyrkän mutkan takana oli portaat, joiden yläpäästä käytävä jatkui rantaviivan suuntaisena. Tämän käytävän hämärä valo tuli seinäsyvennyksiin kauas poisistaan sijoitetuista lepattavista öljytuikuista. Apinamies silmäili käytävää ja totesi että sen kummallakin puolella oli lukuisia oviaukkoja. Hänen herkkiin korviinsa kantautui ääniä, joista hän tiesi että lähettyvillä oli muita ihmisiä. Käytävää reunustavissa kammioissa oli luultavasti pappeja.

Tuntui kerrassaan mahdottomalta selviytyä tästä viholispesästä joutumatta kiinni. Tarzanin täytyi jälleen naamioida. Hän tiesi kokemuksesta miten parhaiten saisi hankiutuksi itselleen valepuvun ja hiipi nyt salaa lähimmälle oviaukolle. Kuin Numa-leijona, joka väijyy riistaa, hän hiipi ääriänsä sieraimin verhojen luo, työnsi ensin päänsä, sitten myös hartiat ja jäntevän vartalonsa sisään. Verhot putosivat taas hiljaa paikoilleen. Hetkistä myöhemmin tyhjään käytävään kantautui pieni pelästynyt korahdus, sitten siellä oli jälleen hiljaista. Kului minuutti, kului toinen ja kolmas ennen kuin verhot työntyivät syrjään, ja Jad-ben-Othon emppelipappi astui ulos käytävään kasvoillaan julma naamioida.

Hän asteli rohkeasti ja oli juuri kääntymäisillään sivukäytävään, kun kuuli ääniä vasemmalla olevasta huoneesta. Hän meni heti käytävän toiselle puolelle ja painoi korvansa nahkoja vasten, jotka erottivat hänet huoneessa olevista. Hetken kuluttua hän vetäytyi takaisin sivukäytävän suojaan viin varjoihin ja samassa verhoja, joiden takana hän oli kuunnellut, raotettiin. Pappi astui ulos pääkäytävään ja poistui nopeasti paikalta. Salaa kuunnellut odotti, kunnes toinen oli ennättänyt vähän matkan päähän. Sitten hän astui esiin piilopaikastaan ja lähti äänettömästi seuraamaan toista.

Pan-sat kulki jonkin matkaa rantaviivan suuntaisesti. Sitä ennen hän otti öljytuikun seinäsyvennyksestä ja pujahti odottamatta vasemmalla olevaan pieneen huoneeseen. Varovainen takaa-ajaja ehti nähdä hämärää valoa lattiassa olevasta aukosta. Kurkistaessaan alas hän näki samanlaisia kiipeilypinnoja, joita waz-donit käyttivät päästäkseen kallioliuoliinsa. Pinnoja myöten pääsi alempaan käytävään.

Varmistauduttuaan siitä, ettei edellä kulkeva tiennyt mitään varjostajastaan, Tarzan kiipesi alas ja jatkoi takaa-ajoaan. Käytävä oli kapea ja matala, pitkä mies pystyi nipin napin kulkemaan siinä suorana. Tiellä oli tämän tästä alas päin johtavia portaita. Askelmia oli harvoin enemmän kuin kuusi perätysten, joskus niitä oli vain yksi tai kaksi. Takaa-ajaja arveli kuitenkin laskeutuneensa yhteensä lähes kolmekymmentä metriä ylimmän käytävän tasosta. Viimeinen käytävä päättyi pieneen kammioon, jonka seinän vieressä oli läjä kiviä.

Pan-sat pani öljytuikkunsa maahan ja alkoi kiireesti siirtää kiviä syrjään. Pian niiden takaa paljastui aukko, joka oli samalla tavalla peitetty kivillä seinän toiselta puolelta. Pappi jatkoi kivien siirtämistä, kunnes hän oli saanut raivatun

kyllin ison reiän. Jättäen tuikun lattialle palamaan pappi ryömi ulos aukosta ja katosi varjossa piileskelevän tarkkailijan näkyviltä.

Kun pappi oli saanut riittävän etumatkan, toinen meni perässä aukon läpi ja huomasi tulleen pienelle kalliokielekkeelle järvenpinnan ja kallion laen puolivälissä. Kalliokieleke johti jyrkästi ylöspäin ja päättyi kallion partaalla sijaitsevaan rakennukseen, jolle jälkimmäinen pappi ennätti parahiksi näkemään että Pan-sat poistui siitä kaupungille.

Tarzan ilmestyi ovelle ja katseli nopeasti ympärilleen juuri silloin, kun Pan-sat kääntyi kulman taakse. Takaaajaja oli tyytyväinen. Pappi, joka oli johdattanut hänet tänne, oli tehnyt tehtävänsä. Noin sadan askeleen päässä täältä loistivat palatsin valkoiset muurit pohjoista taivasta vasten. Tarzan ei pitänyt hukkaanheitettynä aikaa, jonka hän oli uhrannut temppelistä kaupunkiin johtavan salaisen käytävän tutkimiseen, joskin hän harmitteli jokaisen minuutin menetystä, joka viivytti päätehtävän suorittamista. Kuultuaan Lu-donin ja Pan-satin keskustelun ylipapin kamion verhojen takaa hän oli laatinut uhkarohkean suunnitelman, jonka onnistumisen kannalta tieto salaisesta käytävästä oli tärkeä.

Joutuessaan toimimaan yksin epäluuloista ja puolivilliä viholliskansaa vastaan hänellä oli kovin vähän toiveita sen suuren uhkarohkean yrityksen onnistumisesta, josta hänen rakastettunsa pelastus ja onni riippui. Janen vuoksi hänen täytyi hankkia itselleen liittolaisia. Siinä tarkoituksessa hän oli uhrannut kallista aikaa. Mutta pyrkiessään nyt takaisin palatsialueelle etsimään kadotetun rakastettunsa uutta vankilaa, hän ei enää viivytellyt.

Hän pääsi helposti palatsin portilla olevien vartijoiden ohhi. Hän oli arvannut oikein, papillinen valepuku ei herät-

tänyt mitään epäluuloja. Lähestyessään vartijoita hän kulki kädet selän takana ja luotti siihen ettei portinpielessä olevan ainoan soihdun heikossa valossa kukaan huomaisi että hänen jalkansa olivat erilaiset. Vartijat olivat niin usein nähneet pappien tulevan ja menevän että he empimättä päästivät hänet palatsialueelle.

Hän pyrki kiellettyyn puutarhaan ja pääsikin sinne hankaluuksitta. Hän meni sinne mieluummin muurin yli kuin asettui alttiiksi sille vaaralle että sisäportin vartijat alkaisivat epäillä häntä, sillä olisi vaikea keksiä sopivaa syytä siihen että pappi pyrki näin myöhään yöllä puutarhaan.

Puutarha oli autiona, eikä hän nähnyt jälkeäkään etsimästään. Lu-donin ja Pan-satin keskustelusta hän oli saanut tietää että Jane oli tuotu tänne, ja hän oli varma siitä, ettei ylipapilla ollut ollut aikaa eikä tilaisuutta siirtää Janea pois palatsialueelta. Koska hän tiesi että puutarha oli varattu ainoastaan prinsessan ja tämän orjanaisten käyttöön, hänen oli syytä olettaa että jos Jane oli tuotu puutarhaan, se oli tapahtunut Ko-tanin käskystä. Luonnollinen johtopäätös tästä oli että Janea säilytettiin jossakin muualla O-lo-alle varatussa tilassa.

Tarzan saattoi vain arvata missä prinsessan asunto sijaitsi. Se tuskin oli kaukana puutarhasta. Hän kiipesi taas muurin yli ja suuntasi askeleensa porttikäytävään, joka luultavasti johti palatsin siihen osaan, joka oli lähellä kiellettyä puutarhaa.

Hämmästyksekseen hän totesi ettei täällä ollut vartijoita ja sitten hän kuuli jostakin kauempaa kiihtyneitä ja vihaisia ääniä. Hän kiirehti ääniä kohti usean käytävän ja huoneen läpi, kunnes hän lopulta pysähtyi verhojen eteen, joiden takaa häly kuului. Hän työnsi nahkaiset verhot syrjään ja katsoi sisään. Kaksi naista taisteli siellä ho-don soturin kanssa.

Toinen oli Ko-tanin tytär ja toinen Pan-at-lee.

Samalla hetkellä kun Tarzan työnsi verhot syrjään kiukuinen soturi paiskasi O-lo-an lattialle, tarttui Pan-at-leetä tukasta, paljasti veitsensä ja kohotti sen iskuun. Apinamies tempasi päästään hankalan naamion, syöksyi huoneeseen, kävi kiinni julmurnin takaapäin ja kaatoi hänet yhdellä ainoalla hirvittävällä iskulla.

Miehen tuupertuessa kuolleen kasvoilleen molemmat naiset tunsivat Tarzanin yhtä aikaa. Pan-at-lee lankesi polvilleen ja hän olisi painanut päänsä Tarzanin jalkoihin, ellei tämä olisi viittannut häntä ylös. Tarzanilla ei ollut aikaa kuunnella naisten kiitollisuuden osoituksia eikä vastata niihin lukuisiin kysymyksiin, joiden hän tiesi kohta tulvivan heidän suustaan.

”Kertokaa missä on se nainen, jonka Ja-don toi temppelistä tänne?”

”Hänet vietiin täältä aivan äsken”, sanoi O-lo-a ja osoitti halveksivasti Bu-latin ruumista. ”Mo-sar, tuon isä, sieppasi hänet ja vei mennessään.”

”Minne päin? Kertokaa pian, minne päin hän meni.”

”Tuonne päin”, sanoi Pan-at-lee ja osoitti oviaukkoa, josta Mo-sar oli poistunut. ”He aikoivat viedä prinsessan ja muukalaisnaisen Tu-luriin, Mo-sarin kaupunkiin Tumman järven rannalla.”

”Menen etsimään häntä, hän on minun puolisoni. Ja mikäli selviän hengissä, keksin kyllä keinon sinunkin vapauttamiseksi ja palauttamiseksi Om-atille”, Tarzan sanoi Pan-at-leelle.

Ennen kuin tyttö ennätti vastata, Tarzan oli kadonnut verhojen taakse korokkeen jalkopäässä. Käytävä, jota pitkin hän juoksi, oli huonosti valaistu, ja melkein kaikkien ho-donien kaupunkien käytävien tavoin se mutkitteli sinne

tänne ja kulki milloin ylös- milloin alaspäin. Lopulta se kuitenkin päättyi jyrkän mutkan takana pihaan, joka oli täynnä sotureita. Yksi palatsin pienistä päälliköistä oli koonnut osan vartiosotilaista liittyäkseen Ko-tanin soturi-en kanssa taisteluun, joka riehui juhlasalissa.

Nähdessään Tarzanin, joka kiireessä oli unohtanut panna naamion päähänsä, heiltä pääsi kuorossa käheä huuto: ”Herjaaja! Temppelin häpäisijä!” Mutta joukosta kuului myös ”Dor-ul-Otho!” Tämä todisti että joku vielä uskoi hänen jumaluuteensa.

Apinamies ymmärsi että pihan poikki meneminen noin suuren ja hurjan soturijoukon läpi aseistautuneena vain veitsellä olisi viidakon valtiaallekin mahdotonta. Hänen täytyi käyttää älyään ja käyttää sitä nopeasti, sillä he työntyivät yhä lähemmäksi. Hän olisi voinut kääntyä ja paeta käytävään, mutta hän ei tahtonut turvautua pakoon edes hädänalaisessa tilanteessa, sillä pako olisi viivyttänyt Mo-sarin ja Janen takaa-ajoa. Tarzan kohotti kätensä ja huusi: ”Seis! Minä olen Dor-ul-Otho ja minä tuon teille sanan Ja-donilta. Isäni tahtoo että Ja-donista tehdään kuningas nyt, kun Ko-tan on surmattu. Ylipappi Lu-don on aikonut valkata palatsin ja tuhota sen uskolliset soturit, jotta hän voisi tehdä Mo-sarista kuninkaan, Mo-sarista, joka on valmis ajamaan Lu-donin asiaa. Seuratkaa minua. Emme saa hukata aikaa, jos tahdomme estää Lu-donin kaupungista kokoa-mia pettureita tunkeutumasta palatsiin salaista käytävää pitkin. Heidän tarkoituksensa on surmata Ja-don ja tuhota palatsin uskolliset joukot.”

Soturit empivät hetken aikaa. Lopulta yksi heistä puhui: ”Mitä takeita meillä on ettet sinä yritä petkuttaa meitä ja johdattaa meitä pois taistelusta, jota käydään juhlasalissa? Näin aiheuttaisit tappion Ja-donin puolella taisteleville.”

”Henkeni on teidän panttinanne. Jos havaitsette minun valehdelleen, teitä on kyllin monta rankaisemaan minua haluamallanne tavalla. Tulkaa, emme saa hukata aikaa. Papit ovat jo kaupungissa kokoamassa sotureita”, sanoi Tarzan. Pitkittämättä neuvotteluja hän astui suoraan heitä ja palatsialueen pääporttia kohti.

Älyltään hitaampina kuin Tarzan he antautuivat hänen aloitekykynsä ja tarmonsä hallittaviksi, nämä ovat synnynäisille johtajille luonteenomaisia piirteitä. Ja he lähtivät seuraamaan kookasta apinamiestä, jonka selän jatkeena riippui eloton häntä. Hän oli kuin puolijumala siinä missä joku toinen olisi ollut vain naurettava. Hän johti heidät kaupungissa sitä vaatimatonta rakennusta kohti, josta salainen käytävä vei temppeliin. Kun he kääntyivät viimeisen kulman taakse, he näkivät soturijoukon, joka sai vahvistuksia eri puolilta. A-lurin petturit noudattivat pappien kutsua.

”Sinä puhuit totta, muukalainen”, sanoi Tarzanin rinnalla astellut päällikkö. ”Tuossa on sotureita ja heidän joukossaan on pappeja juuri niin kuin ennustit.”

”Olen täyttänyt lupaukseni ja lähden nyt tavoittelemaan Mo-saria, joka on pahasti rikkonut minua vastaan. Kerro Ja-donille että jumala on hänen puolellaan. Muista myös kertoa että Dor-ul-Ötho teki tyhjäksi Lu-donin palatsin valtaamisaikeet.”

”Kerron kyllä. Voit mennä, meitä on tarpeeksi paljon nujertamaan petturit.”

”Kuule, mistä minä tunnen Tu-lurin kaupungin?” kysyi Tarzan.

”Se sijaitsee toisen järven etelärannalla A-lurin alapuolella. Sen järven nimi on Jad-in-lul”, vastasi päällikkö.

He lähestyivät nyt petturien joukkoa. Nämä ilmeisesti

luulivat saavansa vahvistuksia, koska eivät yrittäneet puolustautua eivätkä paeta. Päällikkö päästi ilmoille hurjan sotahuudon, johon kaikki hänen soturinsa yhtyivät, ja samalla hetkellä kaikki syöksyivät yllättyneiden kapinoitsijoiden kimppuun.

Tyytyväisenä keksimäänsä juoneen ja luottaen siihen että se koituisi Lu-donin tappioksi Tarzan kääntyi sivukadulle ja suuntasi askeleensa laitakaupunkiin Tu-lurin suuntaan.

17. KULTAISEN JÄRVEN RANNALLA

Jane rimpuili lakkaamatta vastaan, kun häntä vietiin kuningas Ko-tanin palatsista. Mo-sar yritti pakottaa häntä kävelemään, mutta uhkauksista ja soimauksista huolimatta Jane ei ottanut ainoatakaan vapaaehtoista askelta Mo-sarin haluamaan suuntaan. Aina kun mies laski sylistään Janen tämä heittäytyi maahan, joten päällikön oli pakko kantaa vankinsa. Säästyäkseen uusilta naarmuilta ja puremilta hän lopulta sitoi Janen kädet yhteen ja pani tälle kapulan suuhun, sillä kauneudestaan ja hentoudestaan huolimatta Janella riitti voimaa ja rohkeutta. Saapuessaan odottavien miestensä luo Mo-sar luovutti hänet ilomielin kahden komean soturin huostaan. Näiden oli kuitenkin pakko kantaa Jane, sillä päällikkö pelkäsi kuninkaan miesten kosta eikä hyväksynyt mitään viivytystä.

He tulivat ulos ja alas vuorilta, joista A-lur on louhittu, ja saapuivat Isojärven alapäässä oleville niityille. Rannalla

oli kokonainen laivue isoja kanootteja. Ne oli koverrettu yhdestä puusta, niiden keulaan ja perään oli veistetty erilaisia eläimiä tai lintuja, ja joku primitiivisen taiteen mestari oli maalannut ne kirkkailla väreillä.

Mo-sarin käskystä soturit heittivät vangin kanootin peräosaan. Miesten asettuessa paikoilleen ja valikoidessa me-
loja päällikkö meni Janen luo.

”Kuulehan kaunokainen, ollaan ystäviä niin säästyt ikä-
vyyksiltä. Tulet huomaamaan että Mo-sar osaa olla kiltti,
jos sinä tottelet”, sanoi päällikkö ja arveli tekevänsä hyvän
vaikutuksen Janeen ryhtyessään irrottamaan suukapulaa ja
ranteiden siteitä. Hän oli varma siitä, ettei Jane voisi paeta
soturien keskeltä. Järvellä nainen olisi yhtä varmassa talles-
sa kuin telkien takana.

Sadan melan hiljainen loiske saattoi laivuetta mutkittele-
valle järvi- ja jokitaipaleelle, jonka kautta Jumalan laakson
vedet laskevat etelän suurille soille. Soturit olivat painaneet
toisen polvensa kanootin pohjaan ja katselivat keulaan päin.
Viimeisessä kanootissa Mo-sar kyllästyi murjottavan vankin-
sa tuloksettomaan suostutteluun. Hän istuutui kanootin
pohjalle selin Janeen, kallisti päänsä laitaa vasten ja nukahti.

Kanootit lipuivat pienen joen uomassa rehevien törmien
välissä, milloin kirkkaassa kuutamossa, milloin joen yli
kaartuvien puiden syvissä varjoissa ja saapuivat viimein toi-
selle järvelle, jonka tummat rannat näyttivät kovin kaukai-
silta aavemaisessa kuutamoyössä.

Jane istui valppaana viimeisen kanootin perällä. Monen
kuukauden ajan häntä oli alituisesti pidetty silmällä. Hän
oli ollut kahden erilaisen mutta yhtä häikäilemättömän ih-
misrodun vankina. Sen kaukaisen päivän jälkeen, jolloin
kapteeni Fritz Schneider alkuasukasjoukkoineen oli petolli-
sesti suorittanut ryöstö- ja tihutöitään Greystokien bunga-

lowissa ja ottanut Janen vangiksi, hän ei ollut saanut hengittää kertaakaan vapaudessa. Oli vain lempeän ja valppaan kaitselmuksen ansiota että hän oli selviytynyt vahingoittumattomana lukemattomista vaaroista.

Saksan pääesikunnan käskystä häntä oli ensin pidetty arvokkaana panttivankina, ja tällöin hän oli saanut osakseen hyvää kohtelua. Mutta kun saksalaiset joutuivat tiukalle Itä-Afrikassa, hänet oli siirretty kauemmaksi sisämaahan, ja hänen osakseen tullessa kohtelussa oli alkanut ilmetä kostonhalun piirteitä, kun hän ei ollut enää sotilaallisesti tärkeä vanki.

Saksalaiset olivat kovin katkeria siitä, että Janen puolivilli aviomies oli pirullisen itsepäisesti ja ovelasti häirinnyt heitä ja vaikuttanut heikentävästi heidän toiminta-alueensa joukkojen taisteluhaluun. Hänen viakseen luettiin eräiden upseerien menetys, jotka hän oli surmannut omakätisesti, sekä erään juoksuhaudan valtaus, josta aiheutui kohtalokas käänne sotaonnessa. Tarzan oli vetänyt pitemmän korren kaikkialla. Hän oli vastannut viekkauteen viekkaudella ja julmuuteen julmuudella. He olivat oppineet pelkäämään häntä. He olivat saaneet tuhannesti katua sitä katalaa tempua, joka oli johtanut Tarzanin kodin tuhoamiseen, hänen alaistensa murhaamiseen ja hänen vaimonsa ryöstöön, joka oli lavastettu surmaksi. Tuhatkertaisesti he olivat saaneet maksaa älyttömän häikäilemättömyytensä. Voimattomina kostamaan suoraan Tarzanille he olivat panneet hänen puolisonsa sijaiskärsijäksi.

Kun lady Greystoke lähetettiin sisämaahan pois voitokkaiden brittien tieltä, hänen saattajakseen tuli Erich Obergatz, joka oli ollut Schneiderin komppanian toiseksi vanhin upseeri ja ainoa, joka oli välttynyt apinamiehen kostolta. Obergatz oli kauan pitänyt vankiaan alkuasukaskylässä,

jonka päällikkö yhä pelkäsi häikäilemättömiä saksalaisia sortajia. Koska Obergatz alussa noudatti kaukaisten esimiestensä käskyjä, Jane joutui kärsimään vain epämukavuuksista. Mutta vähitellen kylä muuttui helvetiksi häikäilemättömän preussilaisen julmuuksista ja sorrosta, joiden kohteeksi kyläläiset ja upseerin omat alkuasukassotilaat joutuivat. Aika kävi luutnantille pitkäksi. Joutilaana olo ja puuttuvat mukavuudet saivat hänet huonolle tuulelle, jonka hän purki ensin pikkumaisuuksiin ja sitten julmuuksiin.

Jane näki selvästi sen, mikä jäi itserakkaalta saksalaiselta huomaamatta. Luutnantin alkuasukassotilaiden myötätunto oli kyläläisten puolella. Kaikki olivat niin kyllästyneitä miehen häijyyteen että tarvittiin kovin pieni kipinä räjäyttämään se vihan ja koston pommi, jota typerä Obergatz utterasti valmisti oman päänsä menoksi.

Pommin räjäyttäjä ilmestyi odottamatta rintamalta karanneen saksalaisen alkuasukassotilaan hahmossa. Lopen uupuneena ja kipein jaloin hän laahautui kylään eräänä iltapäivänä. Obergatz ei edes vielä tiennyt hänen saapumisestaan, kun koko kylä oli kuullut uutisen Saksan valtakauden päättymisestä Afrikassa. Luutnantin alkuasukassotilaille selvisi pian ettei heillä ollut enää käskijää. Poissa olivat viranomaiset, jotka olivat maksaneet heille surkean pientä palkkaa. Näin he ainakin luulivat. He näkivät Obergatzissa vain voimattoman ja vihatun muukalaisen, jonka loppu olisi ollut lyhyt, ellei alkuasukasnainen, joka oli uskollisen koiran tavoin kiintynyt Janeen, olisi rientänyt tämän luokse kertomaan murhasuunnitelmista, sillä viattoman valkoisen naisen kohtalo oli vaakalaudalla yhdessä syyllisen kanssa.

”He kiistelivät jo siitä kuka ottaa sinut”, nainen kertoi Janelle.

”Milloin he aikovat tulla? Kuulitko mitään siitä?”

”Tänä iltana. He pelkäävät valkoista miestä, vaikka hän on yksin. He tulevat yöllä ja surmaavat hänet hänen nukuessaan.”

Jane kiitti naista ja lähetti tämän pois etteivät epäilykset lankeaisi naiseen, kun alkuasukkaille selviäisi että molemmat valkoiset olivat saaneet tietää heidän aikeistaan. Jane meni heti tapaamaan Obergatzia tämän majaan. Hän ei ollut koskaan aikaisemmin käynyt siellä. Saksalainen hämmästyi nähdessään kenet hän sai vieraakseen.

Jane kertoi lyhyesti kuulemansa. Aluksi luutnantti vain tuhahti ylimielisesti ja oli olevinaan sankari, mutta Jane käski hänen vaieta.

”Joutavaa puhetta. Olette hankkinut niskoillenne näiden ihmisten oikeutetun vihan. Riippumatta siitä onko tieto oikea tai väärä, he uskovat että Saksa on kukistunut. Pako on ainoa pelastuksenne. Me kuolemme kumpikin ennen aamua elleimme pääse livahtamaan kylästä salaa. Jos menette nyt mielenosoituksellisesti näyttämään käskyvaltaanne, te kuolette vain vähän aikaisemmin, siinä kaikki.”

”Luuletteko tosiaan että tilanne on niin paha?” Obergatz kysyi. Hänen äänensä ja käytöksensä oli selvästi muuttunut.

”Asia on juuri niin kuin minä kerroin. He tulevat tänä iltana surmaamaan teidät teidän nukkuessanne. Hankkikaa minulle pistooli ja kivääri ampumatarvikkeineen. Voimme olla menevinämme metsästäämään. Te olette usein käynyt metsällä. Minun mukaantuloni saattaa herättää epäilyjä, mutta siihen vaaraan meidän on antauduttava. Ja hyvä herra luutnantti, muistakaa rähistä ja kiroilla palvelijoillenne. He eivät saa huomata käytöksessänne minkäänlaista muutosta tai pelkoa, joka paljastaisi teidän epäilevän jotakin. Jos

kaikki käy hyvin menemme viidakkoon metsästämään, eikä meidän tarvitse palata.”

Jane jatkoi: ”Teidän täytyy kuitenkin ensin ja heti paikalla vannon, ettette ikinä vahingoita minua. Ellette vannon lienee paras kutsua päällikkö tänne ja luovuttaa teidät hänelle ja ampua itseni, sillä jos ette lupaa täyttää toivomustani, minulla ei olisi yhtään parempi olla viidakossa kahdestaan teidän kanssanne kuin täällä näiden rappeutuneiden mustien armoilla.”

”Minä vannon jumalani ja keisarini nimessä, ettei teille tapahdu mitään pahaa minun käsissäni, lady Greystoke”, mies sanoi juhlallisesti.

”Hyvä on, me sitoudumme avustamaan toisiamme paluumatkallamme sivistyneitten ilmoille, mutta muistakaa etten tunne nyt enkä voi koskaan tuntea kunnioitusta teitä kohtaan. Minä olen hukkuva, ja te olette oljenkorsi, johon tartun, älkää unohtako sitä.”

Jos Obergatz oli epäillyt Janen rehellisyyttä, hänen epäilyksensä haihtuivat heti, kun hän kuuli jäätävän kylmän äänensävyyn. Pitemmittä keskusteluitta luutnantti otti esille pistooleja ja kiväärin sekä patruunavöitä Janelle. Tavalliseen ylimieliseen ja häijyyn tapaansa hän kutsui palvelijoita ja ilmoitti heille valkoisen herrasväen aikomuksesta mennä viidakkoon metsästämään. Riistanajajia käskettiin menemään pohjoiseen aina pienille kukkuloille asti, sieltä kaartaen itään ja takaisin kylään päin. Aseenkantajille annettiin vara-aseita. Heidän oli määrä mennä hitaasti luutnantin ja Janen edellä itään päin ja odottaa heitä vajaan kilometrin päässä olevalla kahluupaikalla. Mustat tottelivat tavallista halukkaammin. Jane ja Obergatz huomasivat että he lähtivät kylästä kuiskaillen ja nauraen.

”Ne saastat pitävät sitä hyvänä pilana että minä lähden

hankkimaan heille lihaa vielä viimeisenä päivänä”, murisi Obergatz.

Heti kun aseenkantajat olivat häipyneet viidakkoon, molemmat valkoiset lähtivät seuraamaan samaa polkua, eivät-kä Obergatzin alkuasukassotilaat tai kylän miehet yrittäneet estää heitä, sillä kaikki olivat epäilemättä yhtä iloisia siitä, että valkoiset vielä kerran hankkisivat kylälle ison kassan lihaa, ennen kuin heidät surmattiin.

Puolen kilometrin päässä kylästä Obergatz poikkesi etelään kahluupaikalle johtavalta polulta. Karkulaiset pitivät kiirettä ja yrittivät päästä mahdollisimman kauaksi ennen kuin ilta pimeni. He tunsivat kyläläisten tavat ja tiesivät että nämä tuskin lähtisivät takaa-ajoon yöllä. Numaa kohtaan tuntemansa kunnioituksen vuoksi kukaan ei poistuisi mielellään paaluaitauksen suojasta sellaiseen aikaan, jolloin metsän kuningas tapasi olla saalistamassa.

Näin alkoi loputtomalta tuntuva pelontäyteisten päivien ja kammottavien öiden sarja kahden valkoisen pyrkiessä eteläänpäin voittaen melkein uskomattomia vaikeuksia, kärsimyksiä ja vaaroja. Itärannikko oli lähempänä, mutta Obergatz kieltäytyi ehdottomasti antautumasta siihen vaaraan, että joutuisi brittiläisten käsiin palatessaan näiden valtaamalle alueelle. Hän oli päättänyt kulkea tunte mattoman erämaan läpi Etelä-Afrikkaan, sillä buurien joukosta hän uskoi saavansa osakseen myötätuntoa ja kenties auttajankin, joka järjestäisi hänelle turvallisen paluun Saksaan. Janen täytyi pysyä hänen seurassaan.

He ylittivät suuren, okaita kasvavan aron ja tulivat Palul-donia suojaaville soille. He saapuivat niille vähän ennen kuin sadekausi alkaisi, rämeiköt olivat nyt kuivimillaan. Mutta oli kuivunut koviksi paakuiksi ja eteneminen oli vaikeata vain siellä missä oli suonsilmiä ja lampia.

Tällainen tilanne on poikkeuksellinen, se kestää joskus vain muutamia päiviä. He pääsivät siis melkein voittamattoman esteen yli aavistamatta mitä kauhuja se olisi voinut tarjota heille. Soiden keskellä olevan avoveden pelottavat asukkaat olivat kuivuuden ahdistamina hakeutuneet Pal-ul-donin suurimman joen suulle, josta Jumalan laakson vedet purkautuvat soille.

Vaelluksellaan he kulkivat vuorten yli ja saapuivat erään joen lähteille Jumalan laaksoon. Täältä virtaava vesi yhtyi pääjokeen Isojärven alapuolella. Tämän järven pohjoisrannalla sijaitsee A-lurin kaupunki. Heidän tullessaan alas vuorilta ho-donien metsästysseurue oli yllättänyt heidät. Ober-gatz oli päässyt pakenemaan, mutta Jane oli viety vankina A-luriin. Hän ei ollut nähnyt eikä kuullut luutnantista sen jälkeen eikä tiennyt, oliko tämä menehtynyt tässä oudossa maassa vai onnistunut menestyksellisesti välttämään sen viljejä asukkaita ja päässyt lopultakin Etelä-Afrikkaan.

Jane puolestaan oli ollut vankina vuoroin palatsissa, vuoroin temppelissä Ko-tanin ja Lu-donin kiistakapulana. Ja nyt hän oli joutunut sellaisen miehen kynsiin, jonka julmuudesta ja rappiosta oli huhuiltu palatsissa ja temppelissä. Jane istui viimeisen kanootin perällä kaikkien selän takana, ja Mo-sarin äänekäs kuorsaus todisti ettei tällä ollut aavistustakaan siitä, mitä ympärillä tapahtui.

Etelänpuoleinen tumma rantaviiva oli jo paljon lähempänä, kun Jane äänettömästi laskeutui kanootin perästä järven viileään veteen. Hän tuskin liikkui, piti vain sieraimensa vedenpinnan yläpuolella niin kauan kuin kanootti vielä näkyi laskevan kuun viimeisissä säteissä. Sitten hän lähti uimaan eteläistä rantaa kohti.

Vaikka hän oli yksin, aseeton ja melkein alasti maassa, joka vilisi viljejä eläimiä ja vihamielisiä ihmisiä, hän tuns

ensimmäistä kertaa moneen kuukauteen riemua ja helpotusta. Hän oli vapaa! Vaikka hän kuolisikin tuossa tuokiossa, hän oli ainakin hetken verran saanut nauttia täydellisestä vapaudesta. Tuo melkein jo unohtunut tunne huumasi hänet. Noustessaan tyynestä vedestä rannalle hänen oli vaikea pidättää iloista riemunhuutoa.

Hänen edessään oli synkkä metsä ja sen syvyyksistä kantautui öisen viidakon ääniä: tuulen kohinaa, oksien rapinaa, nakertelijoiden piipitystä. Pimeässä ne kuulostivat pahaenteisiltä ja pelottavilta. Pöllön huuto, ison kissan kaukainen kiljahdus ja villikoirien haukku todistivat kuhisevasta mutta näkymättömästä elämästä, villistä ja vapaasta, josta Jane nyt pääsi osalliseksi. Vasta nyt hän alkoi ymmärtää mitä viidakko oli merkinnyt kauan sitten hänen elämäänsä tulleelle apinamiehelle. Viidakko lumosi Janen ja hän tunsikin onnen huumaa, vaikka olikin täällä yksin ja vailla turvaa.

Olisipa mahtava Tarzan nyt hänen rinnallaan! Mikä riemu ja onni! Hän ei toivonut muuta. Kaupunkien loisto ja sivistyksen mukavuudet eivät kiehtoneet häntä läheskään yhtä paljon kuin viidakon ihana vapaus.

Leijona ulisi pimeässä tuolla oikealla aiheuttaen kutkutavia väreitä hänen selkäpiössään. Mutta hän ei pelännyt, vaikka niskavillat tuntuivat nousevan pystyyn. Joiltakin ammoisilta esivanhemmilta oli periytynyt taipumus lihas-ten vaistomaiseen jännittymiseen, siinä kaikki. Jane liikkui hitaasti ja varovasti metsää kohti. Leijona ulisi taas, tällä kertaa lähempää. Hän etsi matalalla riippuvaa oksaa ja löydettyään sellaisen heilautti itsensä vaivattomasti suojaa tarjoavaan puuhun. Pitkällä ja vaarallisella vaelluksellaan Ober-gatzin kanssa hän oli joutunut totuttautumaan näin outoihin tapoihin. Hän muisti Tarzanin neuvot, hakeutui turvaliselle oksalle ja paneutui nukkumaan kymmenen metrin

korkeudessa. Hän nukahti, vaikka hän paleli ja oksalla oli epämiellyttävää, sillä hänen sydäntään lämmitti uudelleen syntynyt toivo. Väsyneen pään huolet unohtuivat.

Jane nukkui kunnes korkealle nousseen auringon lämpö herätti hänet. Lepo oli piristänyt häntä ja antanut hänelle hyvän mielen. Koko hänen olemuksensa valtasi huoleton onnen tunne. Hän nousi seisomaan hiljaa huojuvalla makuupaikallaan ja venytteli he nautinnollisesti. Lehvien läpi siivilöityvä auringonvalo täplitti hänen paljaita raajojaan, norjaa vartaloaan. Hänen laiskassa liikehtimisessään oli jotakin kissamaista. Valppain silmin hän tarkasteli ympäristöä ja herkisti korviaan äänille, jotka saattoivat paljastaa ihmisen tai eläimen läsnäolon. Varmistauduttuaan siitä ettei lähistöllä ollut mitään pelättävää hän laskeutui maahan. Hän olisi tahtonut mennä uimaan, mutta järvi oli vähän liian kaukana puiden tarjoamasta suojasta, hän ei uskaltanut mennä sinne ennen kuin oli tutustunut paremmin ympäristöönsä. Hän kuljeskeli umpimähkään metsässä etsien ravintoa ja löysikin sitä runsaasti. Hän söi ja lepäsi, sillä hänellä ei ollut vielä mitään tavoitetta. Vapaus oli liian uusi pilattavaksi tulevaisuudensuunnitelmilla. Sivistyneitten ihmisten asuinsijat tuntuivat yhtä epätodellisilta ja saavuttamattomilta kuin puolittain unohtunut unikuva. Kunpa hän voisi odottaa Tarzania täällä rauhassa, vain odottaa! Vanha toivo oli taas elpynyt. Jane oli varma että Tarzan tulisi jonakin päivänä, jos hän oli elossa. Jane oli aina ollut vakuuttunut siitä, vaikka hän olikin viime aikoina luullut että Tarzan tulisi liian myöhään. Jos hän oli elossa! Varmasti tulisi, jos hän olisi elossa, ja ellei ollut, Janella oli yhtä hyvä olla täällä kuin missä tahansa muualla. Millään ei olisi enää mitään merkitystä, oli vain kärsivällisesti odotettava lopputulosta.

Samoilu toi hänet kirkkaalle purolle. Hän sammutti jänönsä ja peseytyi puun alla, josta vaaran uhatessa saisi hyvän turvapaikan. Täällä oli hiljaista ja rauhallista, ja hän ihastui paikkaan ensi näkemältä. Puron pohja oli täynnä kauniita kiviä ja lasimaisen laavan siruja. Poimittuaan kourallisen pikkukiviä hän huomasi sormessaan pienen vertavuotavan viiltohaavan. Hän ryhtyi tutkimaan mikä oli aiheuttanut haavan ja löysi tällöin palasen tuliperäistä lasia, jonka reuna oli melkein yhtä terävä kuin partaveitsi. Jane riemastui. Sallimus oli antanut hänelle välineen aseiden ja työkalujen tekoon — hänellä oli leikkaava siru. Sellaisen omistaja pystyisi melkein mihin tahansa, ilman sitä Jane olisi ollut avuton.

Hän etsi ja poimi talteen paljon arvokkaita kivensiruja. Ne melkein täyttivät hänen oikealla kupeellaan riippuvan nahkapussin. Sitten hän kiipesi isoon puuhun tutkimaan kiviä kaikessa rauhassa. Jotkut niistä muistuttivat veitsen terää, toisista saattoi helposti tehdä keihäänkärkiä, ja kaikkein pienimpiä luonto oli ilmeisesti tarkoittanut nuolenpäiksi.

Ensimmäiseksi hän yrittäisi tehdä keihään. Korkealla puun rungossa oli kolo paksun oksan tyvessä. Sinne hän piilotti kaikki aarteensa, paitsi yhden ainoan veitsenkaltaisen liuskan. Ottaen mukaansa sen hän laskeutui maahan ja etsi ehdottomasti suoran nuoren vesan, jota hän jyrsi ja sahasi niin kauan että pystyi katkaisemaan sen repimättä puuainesta säröille. Se oli juuri sopivan paksu sellaisen metästyskeihään varreksi, johon rakkaat wazirit olivat olleet hahastuneita. Jane oli usein nähnyt heidän vuolevan keihäitä, ja he olivat opettaneet häntä käyttämään niitä taputellen toisina käsiään hänen edistyessään.

Hän tiesi mistä ruohoista sai pisimmät ja sitkeimmät kui-

dut. Hän haki niitä ja palasi puuhun tuleva keihäänvars mukanaan, kiipesi ylös, istuutui oksanhaaraan työskentelemään ja alkoi hyräillä hiljaa itsekseen, mutta havahtui samassa massa ja hymyili – tämä oli ensimmäinen kerta kun hän oli laulanut monen katkeran kuukauden aikana. Ensimmäistä kertaa hän oli myös hymyillyt sillä lailla.

”Minusta tuntuu”, hän huokasi. ”Minusta melkein tuntuu, että Tarzan, oma mieheni on lähellä!”

Jane katkaisi vesan sopivan pitkäksi keihääksi, karsi oksat, poisti kaarnan, raaputti ja hioi kohoamat, kunnes pinta oli kaikkialta tasainen ja sileä. Sitten hän halkaisi varren toisesta päästä ja sovitti paikoilleen keihään kärjen. Tämän tehtyään hän alkoi halkaista paksuja ruohoja, hakata ja väänellä niitä, kunnes oli erottanut ja alustavasti puhdistanut kuidut. Sitten hän meni pesemään ne puroissa, palasitakaisin ja kääri niitä tiukasti varren halkaistuun osaan, jonka hän oli sopivasti lovittanut. Näin syntyi kömpelö mutta käyttökelpoinen keihäs. Jane päätti tehdä parempia keihäitä myöhemmin, sellaisia, joista wazirien parhaat keihäntekijät olisivat olleet ylpeitä.

18. TU-LURIN LEIJONAKUOPPA

Vaikka Tarzan tutki kaupungin ympäristöä melkein ammatarastukseen asti, hän ei tavannut mitään jälkiä vaimostaan. Vuorilta puhaltava tuuli kantoi hänen sieraimiinsa monenlaisia hajuja, mutta ne eivät sisältäneet pienintäkään vainua Janesta. Hän oli kuitenkin useita kertoja ylittänyt

ison joukon jättämiä tuoreita jälkiä, jotka johtivat järvelle päin, ja hän piti mahdollisena että Janen ryöstäjät olivat kulkeneet siitä, Tarzan oli vain tahtonut supistaa erehtymismahdollisuuden niin pieneksi kuin suinkin, ja siksi hän oli huolellisesti tarkastanut kaikki A-lurista Tu-luriin johtavat tiet. Nyt hän lähti seuraamaan jälkiä Isojärven rannalle, josta joukko oli noussut vankkoihin kanootteihin.

Rannalta hän löysi useita kanootteja ja anasti yhden niistä takaa-ajoansa varten. Aurinko oli jo noussut, kun hän ylitti lähimmän naapurijärven ja meloi näköetäisyydellä juuri sen puun ohi, jossa kadonnut Jane nukkui.

Jos järvenpintaa hyväilevä lempeä tuuli olisi puhaltanut toiselta suunnalta, apinamies olisi löytänyt vaimonsa. Mutta kohtalo järjesti asiat toisin, tilaisuus meni kanootin mukana, joka voimakkain vedoin ohjattiin järvestä laskevaan virtaan ja katosi näkyviltä.

Mutkitteleva joki kulki melko kauas pohjoiseen päin, ennen kuin se kiersi takaisin ja laski Tummaan järveen. Tarzan ei huomannut kannaksen poikki menevää raahaustietä, joka olisi säästänyt häneltä monta tuntia.

Ohjattuaan kanoottejaan tämän oikotien rantaan Mo-sar ja hänen soturinsa huomasivat että heidän vankinsa oli kadonnut. Mo-sar oli vaipunut uneen melko pian A-lurista lähdön jälkeen, eikä kukaan satureista muistanut milloin he olivat viimeksi nähneet muukalaisnaisen. Oli siis kovin vaikea arvata missä tämä oli paennut. Enemmistö oli kuitenkin sitä mieltä että pako oli tapahtunut Isojärven ja Kul-taisen järven välisellä joella. Mo-sar suuttui kamalasti, ja kun syy oli kokonaan hänen, hän tietysti yritti kaikin keinoin panna Janen katoamisen toisten viaksi.

Hän olisi palannut etsimään Janea ellei olisi pelännyt tapaavansa Ja-donin tai ylipapin lähettämiä takaa-ajajia, sillä

hän tiesi että kumpikin heistä kantoi oikeutettua kaunaa häntä kohtaan. Hän ei tahtonut lähettää edes yhtä venekuntaa etsimään karkulaista, koska hänen oma turvallisuutensa olisi silloin vakavasti heikentynyt. Hän vedätti kanootteja mahdollisimman nopeasti kannaksen poikki ja las ki ne jälleen vesille Tummassa järvessä.

Aamuauringon säteet osuivat juuri Tu-lurin valkoisiin kupoleihin, kun Mo-sarin kanootit laskivat rantaan kaupungin luona. Päästyään jälleen muurien turvaan päällikkö rohkaistui sentään niin paljon että hän uskalsi lähettää kolme kanoottikuntaa etsimään Janea. Niiden oli määrä mennä A-luriin asti ottamaan selvää mikä oli viivytttänyt Bulatia. Mo-sar ei ollut jäänyt odottamaan poikaansa ja tämän sotureita, sillä paettuaan Valon kaupungista hän oli pitänyt omaa turvallisuuttaan tärkeämpänä kuin poikansa turvallisuutta.

Juuri kun soturit olivat vetämässä näitä kolmea kanoottia vedestä kannakselle he hätkähtivät nähdessään kahden papin kantavan kevyttä kanoottia Tumhalle järvelle. Ensimmäinen he luulivat että kyseessä oli Lu-donin joukkoihin kuuluvia tiedustelijoita, mikä kylläkin olisi ollut ristiriidassa sen tosiasian kanssa, että papit eivät koskaan asettuneet alttiiksi sotureita uhkaaville vaaroille eivätkä antautuneet taisteluun ellei siihen ollut pakko. Soturit halveksivat salaa sellaisia nahjuksia. He eivät hyökänneet heti pappien kimppuun, vaan odottivat kuulustellakseen heitä.

Papit tekivät rauhanmerkin ja vastasivat myönteisesti, kun heiltä kysyttiin, olivatko he yksin.

”Mitä te teette Mo-sarin alueella näin kaukana omasta kaupungistanne?” kysyi soturien johtaja.

”Meillä on viesti ylipapilta Mo-sarille.”

”Onko se rauhan vai sodan viesti?”

”Se on rauhan tarjous.”

”Onko varma ettei Lu-don ole lähettänyt myös sotureita tänne?”

”Me tulimme kahdestaan”, pappi vakuutti. ”Lu-don on ainoa, joka tietää meistä.”

”Menkää sitten!”

”Kuka tuolla?” kysyi toinen papeista samassa ja osoitti järven yläpäähän, jonne Kulmaiselta järveltä tuleva joki las-
ki.

Kaikkien katseet kääntyivät hänen osoittamaansa suuntaan. Nopeasti melova yksinäinen soturi saapui juuri Tummalalle järvelle. Kanootin keula kääntyi Tu-luria kohti. Soturit ja papit piiloutuivat pensaikkoon.

”Siinä on se kauhea mies, joka sanoo olevansa jumalan poika”, kuiskasi toinen papeista. ”Minä tuntisin hänet missä tahansa.”

”Olet oikeassa”, huudahti yksi sotureista, joka oli nähnyt Tarzanin sinä päivänä, kun tämä oli ilmestynyt Kotanin palatsiin. ”Siinä on todellakin se mies, jota oikeute-
usti sanotaan Tarzan-jad-guruksi.”

”Pitäkää kiirettä, teitä on vain kaksi ja kanoottinne on kevyt. Pääsette helposti Tu-luriin varoittamaan Mo-saria Tarzanin tulosta, sillä hän on vielä kaukana.”

Papit vastustelivat, sillä heillä ei ollut mitään halua kohdata tuota kauheata miestä. Mutta soturit olivat taipumattomia, he käyttivät pakkoa. He työnsivät pappien kanootin eteen ja nostivat papit siihen. Nämä vastustelivat yhä, kun kanootti irtosi rannasta. Nyt yksinäinen meloja havaitsi heidät, eikä heillä ollut enää vaihtoehtoja. Tu-lurin kaupunki tarjosi heille ainoan turvapaikan. Papit tarttuivat meloi-
in ja panivat kanootin liikkeelle kaupunkiin päin.

Soturit piiloutuivat pensaikkoon. Jos Tarzan oli nähnyt

heidät ja tulisi tänne, heitä olisi kolmekymmentä yhtä vastaan, eikä heidän tietenkään tarvinnut pelätä mitään, ol selvää, miten siinä kävisi. He eivät kuitenkaan pitäneet tarpeellisena lähteä järvelle, koska heidät oli lähetetty etsimään kadonnutta vankia eikä pysäyttämään muukalaista, jonka urheudesta ja taidosta kertoneet tarinat varmaan auttoivat heitä päätöksen teossa: heillä ei ollut mitään syytä haastaa riitaa hänen kanssaan.

Tarzan ei millään tavoin osoittanut nähneensä sotureita. Hän jatkoi tasaista, voimakasta melontaansa kohti kaupunkia, eikä hän lisännyt vauhtia silloinkaan, kun molemmat papit ilmestyivät hänen näköpiiriinsä. Samalla hetkellä kun pappien kanootti törmäsi rantaan, siinä olleet hyppäsivät maihin ja riensivät kiireesti palatsin portille vilkuillen peilokkaina taakseen. He pyysivät päästä heti Mo-sarin puheille ja varoittivat portin vartiomiehiä Tarzanin tulosta.

Heidät saatettiin heti päällikön luo, jonka palatsi oli pienoiskuva kuninkaan palatsista A-lurissa. ”Meillä on viesti ylipappi Lu-donilta. Hän toivoo Mo-sarin ystävyyttä, sillä hän on aina pitänyt Mo-saria ystävänsä. Ja-don kokoaa sotureita päästäkseen kuninkaaksi. Ho-donien kylissä on tuhansia, jotka haluavat totella ylipappi Lu-donin määräyksiä. Vain Lu-donin avulla Mo-sarista voi tulla kuningas. Lu-donin viesti kuuluu näin: Jos Mo-sar haluaa pysyä Lu-donin ystävänsä, hänen on heti palautettava nainen, jonka hän vei prinsessa O-lo-an asunnosta.”

Tässä vaiheessa soturi astui saliin selvästi kiihtyneenä. ”Dor-ul-Otho on saapunut Tu-luriin. Hän haluaa heti päästä Mo-sarin puheille.”

”Dor-ul-Otho!” huudahti Mo-sar.

”Niin hän ainakin sanoi, eikä hän todellakaan ole Palul-donilaisten kaltainen. Luulemme että hän on sama mies

osta A-lurista tänään palanneet soturit kertoivat, ja jota toiset sanovat Tarzan-jad-guruksi, toiset Dor-ul-Othoksi. Kukaan muu kuin jumalan poika ei uskaltaisi tulla tällä tavalla yksin vieraaseen kaupunkiin, joten hän taitaa puhua totta.”

Kauhistuneena ja epävarmana Mo-sar loi kysyvän katseen pappeihin.

”Ota hänet kohteliaasti vastaan, Mo-sar”, neuvoi sama pappi, joka oli puhunut aikaisemmin. Tämän ovelan neuvon antoi kieronkasvanut vajaanmielinen, jonka kataluutta Lu-don oli kehitellyt omaksi edukseen. ”Ota hänet kohteliaasti vastaan. Jos hän luottaa sinuun, hän ei osaa olla vaarallista. Voit tehdä hänelle mitä tahdot. Lu-don olisi sinulle ikuisesti kiitollinen, jos luovuttaisit muukalaisen elävänä hänelle.”

Mo-sar nyökkäsi että hän oli ymmärtänyt, kääntyi soturin puoleen ja käski tämän tuoda muukalaisen luokseen.

”Mies ei saa nähdä meitä. Lähdemme heti, kun olet antanut vastauksesi Lu-donille.”

”Kerro Lu-donille että hän olisi menettänyt naisen loullisesti, ellei minua olisi ollut. Yritin tuoda naisen Tururiin pelastaakseni hänet Ja-donin kynsistä. Mutta hän päätti pakenemaan yöllä. Kerro Lu-donille että olen lähettänyt kolmekymmentä soturia etsimään häntä. Teidän olisi pitänyt nähdä heidät matkallanne tänne.”

”Me näimmekin, mutta he eivät kertoneet meille mitään matkansa tarkoituksesta.”

”Asia on niin kuin minä jo kerroin. Voitte vakuuttaa ylipapillen että minä säilytän naisen vahingoittumattomana A-lurissa, jos soturini löytävät tämän. Kertokaa myös läänlänne että lähetän satureita avustamaan häntä taistelussa Ja-donia vastaan heti kun hän ilmoittaa tarvitsevan-

sa apua. Menkää nyt, sillä Tarzan-jad-guru tulee kohti tänne.”

Mo-sar kutsui luokseen orjan. ”Opasta papit temppelille ja pyydä Tu-lurin ylipappia huolehtimaan siitä että he saavat ruokaa ja pääsevät lähtemään milloin haluavat.”

Orja saattoi molemmat papit ulos toisesta ovesta kuivasta mistä he olivat tulleet. Hetkistä myöhemmin Tarzan-jad-guru saapui Mo-sarin luo astellen sen soturin edellä, jonka tehtävänä oli saattaa ja ilmoittaa hänet. Apinamies ei teurehtinyt päällikköä eikä tehnyt rauhanmerkkiä astuessaan suoraan tämän luo. Mo-sarin oli äärettömän vaikea salata pelkoa, jota hän tunsikin nähdessään tämän kookkaan olon muksen ja tuimat kasvot.

”Minä olen Dor-ul-Otho”, sanoi apinamies rauhallisella äänellä, joka oli Mo-sarin mielestä teräksen kylmä. ”Minä olen Dor-ul-Otho ja tulen Tu-luriin noutamaan naista, joka on ryöstetty prinsessa O-lo-an asunnosta.”

Tarzanin rohkea saapuminen tähän vihamieliseen kaupunkiin oli antanut hänelle suuren moraalisen ylilotteen Mo-sarista ja tämän rinnalla seisovista sotureista. Heistä tuntui siltä, ettei kukaan muu kuin jumalan poika voisi olla noin urhoollinen. Uskaltaisiko tavallinen kuolevainen yksin astua noin rohkeasti mahtavan päällikön eteen kymmenien soturien läsnäollessa ylimielisesti vaatia toistensa tilille? Ei, se olisi järjetöntä. Mo-sar horjui päätöksessään pettää muukalaista näennäisesti ystävällisellä käytöksellä. Hän suorastaan kalpeni muistaessaan äkkiä että jumala tietäisi kaiken, jopa salaisimmatkin ajatuksemme. Eikö ollut mahdollista että tämä olento, jos hän sittenkin oli jumalan poika, pystyi lukemaan ne pahat ajatukset, jotka papit olivat herättäneet Mo-sarissa, ja joihin Mo-sar oli suhtautunut suojeleasti? Päällikkö liikkui levottomasti kivipenkillä, joka

oli hänen valtaistuimensa.

”Sano pian, missä hän on?” tiukkasi apinamies.

”Hän ei ole täällä.”

”Sinä valehtelet.”

”Jad-ben-Otho olkoon todistajani, nainen ei ole Tu-lurissa. Saat etsiä häntä palatsista ja temppelistä ja vaikka koko kaupungista, mutta sinä et löydä häntä, sillä hän ei ole täällä”, vakuutti Mo-sar.

”Missä hän sitten on? Sinä ryöstit hänet A-lurin palatsista. Missä hän on ellei täällä? Älä vain väitä että hänelle on tapahtunut jotakin”, sanoi apinamies ja astui uhkaavasti askeleen lähemmäksi Mo-saria, joka kyyristyi pelosta.

”Malta, jos todellakin olet Dor-ul-Otho, sinä tiedät että puhun totta. Minä toin hänet Ko-tanin palatsista estääkseni häntä Ko-tanin kuoltua joutumasta Ja-donin kynsiin, mutta yöllä hän pääsi pakenemaan minulta matkalla A-lurista tänne. Olen juuri lähettänyt kolme kanoottikuntaa etsimään häntä.”

Jokin päällikön äänessä ja käytöksessä sai apinamiehen vakuuttuneeksi siitä, että tämä puhui ainakin osittain totta. Vielä kerran Tarzan oli turhaan antautunut arvaamattomiin vaaroihin ja menettänyt kallista aikaa.

”Mitä tahtoivat Lu-donin papit, jotka saapuivat tänne ennen minua?” kysyi Tarzan esittäen rohkean arvailun ettei molemmat miehet, joiden hän oli nähnyt melovan kuuneisesti, olivat todellakin olleet A-lurin ylipapin asialla.

”Heidän asiansa oli sama kuin sinun. He vaativat että nainen olisi palautettava Lu-donille, joka luulee että minä olen tahtonut ryöstää tämän ylipapilta. Näin he loukkasivat minua yhtä syvästi kuin sinä loukkasit, oi Dor-ul-Otho.”

”Tahdon kuulustella pappeja, kutsu heidät tänne.”

Mo-sar ei oikein tiennyt suuttuako vai pelästyä Tarzanin

karskista ja röyhkeästä esiintymisestä, mutta raukkamaisena hän ajatteli ensin omaa turvallisuuttaan. Hän olisi tyytyväinen jos voisi siirtää tämän kauhean miehen huomionsa ja vihan Lu-donin pappeihin. Jos heidän vehkeilynsä koittuisi Tarzan-jad-gurun vahingoksi ja tämä osoittautuisikijumalan pojaksi, Mo-sar olisi Jad-ben-Othon silmissä vaiton. Päällikkö oli kiusaantunut Tarzanin seurassa, ja tämä seikka oli vain omiaan lisäämään hänen epävarmuuttaan sillä jumalan läsnäolo herätti kaiketi juuri tällaisia tunteita. Nyt hän näki ainakin tilapäisen pääsytien pulastaan.

”Minä noudan heidät itse, Dor-ul-Otho”, hän sanoi ja poistui salista. Juoksujalkaa hän riensi temppeliin. Hän tapasi Lu-donin sanansaattajat Tu-lurin temppelin ylipappi seurasta ja välitti apinamiehen käskyn heille.

”Mitä aiot tehdä muukalaiselle?” kysyi toinen papeista.

”En halua riidellä hänen kanssaan. Hän tuli rauhassa ja poistukoon rauhassa, sillä hän saattaa todellakin olla Dor-ul-Otho”, sanoi Mo-sar.

”Me tiedämme ettei hän ole jumalan poika, meillä on todisteita siitä että hän on tavallinen kuolevainen, outo olento vieraasta maasta. Lu-don on tarjonnut henkensä Jad-ben-Otholle, mikäli hän on väärässä ja muukalainen on sittenkin jumalan poika. Jos A-lurin ylipappi, joka on Pa-ul-donin ylipapeista korkein, uskoo muukalaisen olevan petturi ja tässä uskossaan vaarantaa henkensä, kuinka me voisimmekaan uskoa toisin? Sinun ei tarvitse pelätä, Mo-sar. Tarzan on vain tavallinen soturi, joka voidaan nujertaa samoilla aseilla kuin sinun omat soturisi nujerretaan. Ellei Lu-don olisi määrännyt että hänet on otettava elävänä kiinni, minä kehottaisin sinua usuttamaan soturisi häne kimppuunsa ja surmaamaan hänet. Mutta Lu-donin käskyt ovat jumalan käskyjä, ja niitä on toteltava.”

Mutta epäily kyti vielä raukkamaisen Mo-sarin rinnassa. Oli parempi jättää muukalaista vastaan tähdätyt aloitteet toisten huoleksi.

”Tehkää hänelle mitä tahdotte. Minulla ei ole riitaa hänen kanssaan. Minkä teette, sen teette ylipappi Lu-donin vastuulla. Minä en enää puutu tähän asiaan.”

Papit kääntyivät Tu-lurin temppelin ylipapin puoleen: ”Onko sinulla suunnitelma? Se, joka keksii keinon tämän petturin sieppaamiseksi elävänä tulee kohoamaan korkealle Lu-donin neuvostossa ja jumalan silmissä.”

”Meillä on leijonakuoppa”, kuiskasi ylipappi. ”Se on nyt tyhjänä. Jos *ja* ja *jato* kerran pysyvät siellä, pysyy muukalainenkin, ellei hän ole Dor-ul-Otho.

”Pysyy varmasti. Siellä pysyisi vaikka gryf, jos saisitte sen sinne”, sanoi Mo-sar.

Papit pohtivat näitä viisaita sanoja, ja sitten toinen A-lurista tulleista papeista sanoi: ”Tehtävän ei pitäisi olla vaikea, jos käytämme jumalan antamaa älyä emmekä ruumiillista voimaa, jota olemme saaneet isältä ja äidiltä, mutta jolla emme pärjää edes eläimille, jotka juoksentelevat täällä neljällä jalalla.”

”Lu-don mittasi älyään muukalaisen kanssa ja hävisi”, huomautti Mo-sar. ”Mutta tämä on teidän asianne. Tehkää niin kuin katsotte parhaaksi.”

”A-lurissa Ko-tan oli kohtelias tälle Dor-ul-Otholle, ja papit näyttivät hänelle temppeliä. Hän ei osaisi epäillä mitään, jos sinä seuraisit esimerkkiä ja antaisit Tu-lurin ylipapin kutsua hänet temppeliin, johon kaikki papit kokoon-tuisivat tunnustamaan hänet jumalan pojaksi. Ja mikä olisi-kaan luonnollisempaa kuin että ylipappi tahtois näyttää hänelle temppelin, kuten Lu-don näytti Ko-tanin käskystä. Ja jos hänet sattumalta opastettaisiin leijonakuopan läpi,

soihtujen kantajien olisi helppo sammuttaa soihdut yllättäen. Ennen kuin muukalainen aavistaisi mitä on tapahtunut, kivinen portti suljettaisiin, ja hän olisi varmassa tallessa.”

”Mutta kuopassa on ikkunoita, joista tulvii valoa”, huomautti ylipappi.” Vaikka soihdut sammutettaisiinkin, hänpystyisi yhä näkemään ja ennättäisi ehkä paeta ennen kuin kivi putoaisi paikoilleen.”

”Pane joku peittämään ikkunat tiiviisti vuodilla”, ehdotti A-lurista tullut pappi.

”Tuo on hyvä tuuma”, Mo-sar huomautti todettuaan ettei se vapauttaisi hänet kokonaan petosepäilyksistä. ”Se ei edes vaadi soturien läsnäoloa. Kun hänen ympärillään on pelkästään pappeja, hän ei osaa epäillä mitään pahaa.”

Tässä vaiheessa heidät keskeytti palatsista saapunut sanansaattaja, joka kertoi että Dor-ul-Otho alkoi käydä kärsimättömäksi. Ellei A-lurin pappeja heti tuotaisi hänen luokseen, hän tulisi itse temppeliin hakemaan heidät. Mo-sar pudisti päätään. Hän ei tajunnut että kuolevainen voisi osoittaa noin hurjaa rohkeutta, ja hän iloitsi siitä, ettei Tarzanin tuhoksi laadittu suunnitelma vaatinut häneltä aktiivista panosta. Mo-sarin lähdettyä kiertoteitse palatsinsa salaiseen kammioon kolme pappia lähetettiin lepyttämään Tarzania, tunnustamaan hänet jumalan pojaksi sekä pyytämään häntä kunnioittamaan temppeliä käynnillään. Siellä hän saisi myös tavata A-lurin papit, jotka tulisivat vastamaan kaikkiin heille esitettyihin kysymyksiin.

Tarzan ei ollut petettävissä, mutta hän katsoi että rohkea esiintyminen palvelisi hänen tarkoituksensa parhaiten. Ja vaikka Mo-sarin ja hänen seuralaistensa epäilykset leimahtaisivatkin täyteen varmuuteen, apinamies ei voisi joutua temppelissä sen suurempiin vaikeuksiin kuin palatsissakaan.

Tarzan meni siis temppeliin ja hänet vastaanotettiin jumalan pojalle sopivalla arvonannolla. Hän kuulusteli molempia A-lurin pappeja, mutta he toistivat vain saman, minä Mo-sar oli kertonut hänelle. Sitten ylipappi kutsui hänet tutustumaan temppeliin.

Hänet opastettiin ensin Tu-lurin ainoalle alttaripihalle. Se oli joka suhteessa samanlainen kuin A-lurin alttaripiha. Itäpäässä oli veriuhrien alttari, länsipäässä vesiallas, ja pappien naamioden hiustupsut todistivat, että itäinen alttari näytteli tärkeätä osaa temppelin riiteissä. Tarzan opastettiin temppelialueella olevien käytävien ja kammioden läpi ja lopulta soihtujen valossa vielä syvemmällä olevan kostean sokkelon kautta suureen kammioon, jossa tuntui voimakas leijonan haju. Täällä Tu-lurin viekkaat papit toteuttivat suunnitelmansa.

Soihdut sammutettiin yllättäen. Kivilattialta kuului paljaiden jalkojen nopeita askeleita. Sitten seurasi kova jysähdyks, kun painava kivi iski kiveen. Apinamiehen ympärillä oli nyt pimeää ja haudanhiljaista.

19. JANE VIIDAKOSSA

Jane oli kaatanut ensimmäisen riistansa ja siitä hän oli erittäin ylpeä. Otus ei ollut mitenkään pelottava, jänis vain, mutta se tiesi käännekohtaa hänen elämässään. Niin kuin ensimmäinen metsästäjä hamassa muinaisuudessa oli vaikuttanut ihmisen kohtaloon, niin saattoi tämäkin tapaus ohjata Janen kohtalon uusiin uriin. Hänen ei enää tarvin-

nut rakentaa toimeentuloansa hedelmien ja vihannesten varaan. Nyt hän pystyi hankkimaan lihaa, joka antaisi hänelle sitä voimaa ja kestävyyttä, jota hän tarvitsi voidakseen elää näissä alkeellisissa olosuhteissa.

Tulenteko oli seuraava askel. Hän ehkä voisi oppia syömään lihan raakana Tarzanin tavoin, mutta hän ei tahtonut, ajatus oli vastenmielinen. Hän tiesi yhden tulentekotavan, jota oli miettinyt mutta päättänyt toteuttaa myöhemmin, koska hänellä ei vielä olisi ollut mitään suoranaista hyötyä tulesta. Nyt oli toisin, hänellä oli paistettavaa. Tämä ajatus toi veden hänen kielelleen. Hän paistaisi jäniksen hiilloksella. Jane kiirehti puulleen. Purosta keräämiensä aarteiden joukossa oli useita kristallinkirkkaita palasia tuliperäistä lasia. Hän etsi kunnes löysi koveran palan. Sitten hän laskeutui taas maahan, keräsi vähän kuivaa parkkijauhetta sekä kauan kuumassa auringonpaisteessa olleita lehtiä ja ruohoa. Hän varasi ulottuvilleen myös kuivia risuja ja oksia.

Hän värisi kiihtymyksestä pidellessään lasinpalasta sytykkeiden kohdalla ja liikutellessaan sitä hitaasti, kunnes auringonsäteet keskittyivät yhteen pieneen pisteeseen. Hän pidätti henkeä. Kuinka hidasta tämä olikaan! Pirstoutuisivatko hänen suuret toiveensa sittenkin? Ei! Ohut savupatas kohosi tyyneen ilmaan. Sytykkeet alkoivat hehkua ja puhkesivat äkkiä ilmiliekkeihin. Jane painoi kätensä poskipäihinsä ja päästi pienen helmeilevän riemuhuudon. Hän oli tehnyt tulta.

Jane kasasi tuleen ensin risuja, sitten isoja oksia, ja lopulta hän raahasi nuotiolle pienen pölkyn, työnsi toisen pään siitä liekkeihin, jotka räiskyivät iloisesti. Tuo räiske oli suloisin ääni, jonka hän oli kuullut moneen kuukauteen. Mutta hän ei malttanut odottaa, kunnes hänellä oli kyllin

iso hiillos jäniksen paistamiseen. Hän nylki ja puhdisti sen nopeasti, hautasi nahan ja sisälmykset. Tämän hän oli oppinut Tarzanilta. Siihen oli olemassa kaksi pätevää syytä. Leirialue pysyi siistinä eikä haju päässyt houkuttelemaan ihmiselle vaarallisia petoja paikalle.

Sitten hän pani jäniksen kepin nokkaan. Pidellen sitä liekin yläpuolella ja käännellen sitä usein hän esti lihaa palamasta ja varmisti sen että se tuli läpeensä kypsäksi. Kun jänis oli paistunut, hän kiipesi korkealle puuhun nauttimaan ateriansa rauhassa ja turvassa. Janesta tuntui ettei hän ollut koskaan pistänyt suuhunsa mitään näin herkullista. Hän hyväili keihästään, joka oli antanut hänelle tämän makupalan sekä suurempaa itsevarmuutta ja turvallisuudentunnetta kuin hän oli kokenut kertaakaan sen kauhean päivän jälkeen, jolloin Obergatz oli käyttänyt viimeisen panoksensa. Jane ei koskaan unohtaisi sitä päivää — toinen toistaan kauheampi peto oli ahdistellut heitä. Jane värisi niitä muistelllessaan. Hän oli viimeisellä patruunallaan surmannut musta-keltaraitaisen sapelihampaisen kissan, joka oli ollut valmis hyökkäämään Obergatzin kimppuun tämän ammuttua tuloksettomasti aseensa tyhjäksi. Vielä päivän he olivat kantaneet hyödyttömiä kivääreitään, mutta sitten he olivat luopuneet niistä ja heittäneet myös hankalat patruunavyöt menemään. Jane ei oikein ymmärtänyt kuinka heidän oli onnistunut pysyä hengissä koko seuraavan viikon, jonka lopulla ho-donit olivat käyneet heidän kimppuunsa ja ottaneet Janen vangiksi. Obergatz oli päässyt pakenemaan, mutta hän oli varmaan jo kuollut ellei hänen ollut onnistunut päästä laakson tälle puolelle. Vaarallisia petoeläimiä oli täällä selvästi vähemmän kuin muualla.

Jane puuhasi kaikki päivät. Valoisa aika tuntui aivan liian lyhyeltä, hän ei ennättänyt tehdä kaikkea mitä oli suun-

nitellut. Tämä paikka oli ihanteellinen, täällä hän voisi tehdä metsästyksen ja itsepuolustukseen tarpeelliset aseet.

Hyvän keihään lisäksi hän arveli tarvitsevansa veitsen sekä jousen ja nuolia. Hankittuaan nämä hän saattoi vakavasti harkita, kannattaisiko hänen yrittää päästä lähimpään siivistyksen etuvartioon. Ihan ensimmäiseksi hänen täytyi kuitenkin tehdä itselleen jonkinlainen suoja voidakseen tuntea olonsa turvallisiksi yöllä. Oli sangen mahdollista että hän jonakin yönä saisi vieraakseen saalistavan leopardin, vaikka laakson tällä puolella ei ollut vielä näkynyt yhtään täplikästä kissaa. Muilta pedoilta hän luuli olevansa turvassa ylhäällä puussa.

Ellei hän etsinyt ruokaa, hän käytti valoisan ajan majaa varten tarvitsemien pitkien seipäiden veistämiseen. Puuhun kuljettamistaan seipäistä hän teki majalle pohjan kahden valtavan oksan väliin. Hän sitoi seipäät yhteen ja kiinni oksiin sitkeillä kuiduilla, joita hän hankki puron varrella kasvavista ruohoista. Samalla menetelmällä hän teki majan seinät ja katon, jonka peitteeksi hän levitti useita kerroksia isoja lehtiä. Ikkunat ja ovi olivat erittäin tärkeitä, ja hän paneutui niiden tekoon suurella tarmolla. Majan kahteen ikkunaan hän teki kiinteät ristikot, ja ovesta tuli niin pieni että hänen oli ryömittävä sisään. Pieni ovi oli helpompi tehdä. Hän ei pitänyt lukua majan tekoon kuluneista työpäivistä. Ajalla ei ollut merkitystä, hänellä oli sitä yllin kyllin. Hän ei tiennyt kuinka kauan sitten hän ja Obergatz olivat paenneet mustien kylästä, ja hän saattoi vain arvata mikä vuodenaika oli meneillään. Hänellä oli kaksi syytä ahkeruutensa. Hän tahtoi saada pienen turvapaikkansa pian valmiiksi, ja hän kaipasi ruumiillista väsymystä että unta riittäisi koko yöksi, jota hän pelkäsi. Majan tekoon kului itse asiassa vajaa viikko — sen jälkeen hän ei pystynyt lisäämään

sen turvallisuutta.

Päivät kuluivat majan rakentamisessa ja metsästyksessä, jolle näille main ilmestynyt leijona antoi lisäväriä ja jännitystä. Sen metsätietouden lisäksi, jonka hän oli oppinut Tarzanilta, hänellä oli käytännön kokemuksia omista viidakkoseikkailuistaan ja vaelluksistaan Obergatzin kanssa. Hän kartutti taitoaan ja tietojaan joka päivä ja säästyivät vahingoilta, sillä hän ei koskaan päästänyt *jata* hyökkäysetäisyydelle, vaan pysytteli puiden lähetyvillä, jotka tarjosivat hänelle varman turvapaikan.

Yöt kummallisine äänineen masensivat Janea ja herättivät hänessä yksinäisyyden tunteen. Ne muodostuivat siedettäväksi vain siksi, että hän kykeni vaipumaan nopeaan ja syvään uneen. Ensimmäinen yö vastavalmistuneessa majassa teljettyjen ikkunoiden ja oven takana tarjosi hänelle lähes sumentumatonta onnea ja rauhaa. Yölliset äänet tuntuivat kaukaisilta ja epätodellisilta, ja tuuli humisi lempeästi puiden latvoissa. Aikaisemmin sen valittava ääni oli merkinnyt uhkaa, koska silloin ei kuullut lähestyvää vaaraa. Tänä yönä Jane nukkui todellakin hyvin.

Nyt hän ulotti metsästysmatkansa kauemmaksi. Toistaiseksi hänen keihäänsä oli kaatanut vain nakertelijoita, hän havitteli antilooppia. Lihan ohella hän saisi suolia jousensa jänteeksi ja vuota olisi verraton kylmällä säällä, joka oli odotettavissa sateiden alkaessa. Jane oli nähnyt noita varovaisia eläimiä vilaukselta aina samassa paikassa puron luona. Hän hiipi sinne yhtä taitavasti ja varovasti kuin saalistava leopardi, kiersi juomapaikalle vastatuuleen pysähtyen usein katsomaan ja kuuntelemaan, uhkasiko häntä jokin vaara — oliko hän itse vaaniskellun riistan asemassa? Hän saapui äänettömästi purolle. Mikä onni! Kaunis urosantilooppi sammutti janoaan. Jane ryömi lähemmäksi. Nyt hän

makasi heittomatkan päässä vatsallaan pienen pensaan takana. Hänen täytyi ponnahtaa seisomaan ja paiskata keihäs heti, hänen täytyi heittää se voimalla ja tarkasti. Hän tunsijännityksen huumaa, mutta pysyi rauhallisena ja hallitsi lihaksensa noustessaan nopeasti ylös heittämään aseensa. Keihäs osui vajaan tuuman päähän tavoitteesta. Antilooppi loikkasi korkealle ilmaan ja kaatui kuolleenä puron törmäile. Jane riensi saaliinsa luo.

”Hyvä!” Englantia puhuvan miehen ääni kuului puron toiselta puolelta olevasta pensaikosta. Jane pysähtyi siihen paikkaan. Hän oli melkein pyörtyä hämmästyksestä. Sitten outo, ryysyinen ja epäsiisti mies ilmestyi näkyviin. Jane ei tuntenut häntä heti, mutta kun hän tuns, hän perääntyi vaistomaisesti.

”Luutnantti Obergatz! Onko se mahdollista?”

”Kyllä on, kyllä on. Olen varmaan oudon näköinen kuvatus, mutta olen silti Erich Obergatz. Entä te? Tekin olette muuttunut, vai mitä?”

Luutnantti tuijotti Janen paljaita raajoja, kultaisia rintalevyjä, jatonahkaista lannevaatetta ja hodon naisen asuun kuuluvia koruja. Jane oli saanut ne intohimoiselta Lu-donilta. Ko-tanin tyttärelläkään ei ollut kauniimpaa asua.

”Mutta kuinka te olette täällä? Minä luulin teidän olevan jo sivistyneitten ihmisten parissa, mikäli olisitte vielä elossa.”

”Taivas! Minä en tiedä miksi olen vielä elossa. Olen ruikoillut että kuolisin, mutta pidän sentään kynsin hampain kiinni elämästä. Kaikki on niin toivotonta. Meidän on pakko jäädä loppuiäksemme tänne. Suo! Se kamala suo! Olen etsinyt kohtaa, mistä pääsisi suon upottavan liejun yli, olen jo kerran kiertänyt tämän hirvittävän maan. Pääsimme tänne helposti, mutta sen jälkeen on satanut, eikä kukaan ih-

minen pääsisi hengissä limaisessa liejumeressä vaaniskelevien ahneiden matelijoiden ohi. Olen yrittänyt! Tämän kirotun maan petoeläimet ajavat minua takaa yötä päivää.”

”Mutta kuinka olette selviytynyt niistä?”

”En tiedä. Olen paennut ja paennut. Olen istunut nälkäisenä ja janoisena puussa monta päivää yhteen menoon. Olen tehnyt aseita, nuijia ja keihäitä ja oppinut käyttämään niitä. Olen nuijallani kolkannut leijonan hengiltä. Ahdistettuna rottakin taistelee, ja tässä hirmuisten vaarojen maassa emme ole yhtään parempia kuin rotat. Mutta kertokaa toki itsestänne. Jos te hämmästelette sitä, että minä olen elossa, niin minulla on vielä suurempi syy hämmästyä, kun tapaan teidät elossa.”

Jane kertoi lyhyesti itsestään ja pohti kaiken aikaa, mitä hän voisi tehdä päästäkseen eroon miehestä. Hän ei voinut ajatellakaan elää kahden luutnantin kanssa. Oli tuhat kertaa parempi olla yksin. Viikot ja kuukaudet, jotka hän oli viettänyt luutnantin seurassa, eivät oileet pystyneet tukahduttamaan sitä vihaa ja halveksuntaa, jota hän tunsu miestä kohtaan. Jane ei voinut sietää ajatusta että hän näkisi Obergatzin joka päivä. Hän pelkäsi tätä myös. Hän ei ollut koskaan luottanut saksalaiseen. Tämän silmissä oli nyt omituinen kilo, joka ei ollut näkynyt niissä aikaisemmin. Jane ei osannut selittää tunteitaan, hän tiesi vain että nuo silmät pelottivat häntä, suorastaan kauhistuttivat.

”Asuitteko kauan A-lurin kaupungissa?” kysyi luutnantti käyttäen Pal-ul-donin kieltä.

”Missä olette oppinut puhumaan tätä kieltä?” ihmetteli Jane.

”Jouduin sekarotuisen kansan pariin, joka asuu kallioiden välisessä solassa, josta laakson suurin joki syöksyy soille. Heitä sanotaan waz-ho-doneiksi. Jotkut heistä asuvat

luolissa, jotkut kallioiden juureen louhituissa taloissa. Wazho-donit ovat kovin tietämättömiä ja taikauskoisia. He pelkäsivät minua, kun minulla ei ollut häntää ja kun käteni ja jalkani olivat erilaiset kuin heidän raajansa. He luulivat että minä olin jumala tai paholainen. Koska en voinut paeta enkä myöskään puolustautua, minä esiinnyin rohkeasti ja onnistuin tekemään heihin niin syvän vaikutuksen että he veivät minut kaupunkiinsa, Bu-luriin. Siellä he ruokkivat minua ja kohtelivat ystävällisesti. Opittuani heidän kielensä yritin saada yhä enemmän vaikutusvaltaa. Onnistuin uskottelemaan heille että olin jumala, kunnes eräs vanha ukko, joka oli jonkinlainen pappi tai poppamies, alkoi kadehtia minua. Se oli lopun alkua. Vähältä piti ettei tarunut siihen. Hän uskotteli kansalle että veitsellä minuun pistetty haava ei vuotaisi verta, jos olin jumala. Vuotava haava taas olisi pätevästi todistanut etten minä ollut jumala. Tietämättäni hän suunnitteli kokeen suorittamista juhlassa, jossa syödään ja juodaan Jad-ben-Othon, pakanallisen jumalolennon kunniaksi. Voimakkaan väkijuoman vaikutuksesta he olisivat suostuneet minkälaiseen verenhimoiseen tuumaan tahansa, jonka poppamies suvaitsi keksiä. Yksi naisista paljasti suunnitelman minulle. Hän ei suinkaan tahtonut varoittaa minua vaarasta. Naisellisessa uteliaisuudessaan hän tahtoi vain tietää, vuotaisiko minusta verta vai ei, jos minua pistettiin tikarilla. Hän ei ilmeisesti malttanut odottaa iltaan, hän tahtoi tietää heti. Sain hänet kiinni, kun hän yritti pistää veitsen kylkeeni. Kuulustellesani häntä hän kertoi kaiken erittäin lapsenmielisesti. Koska juopottelu oli alkanut, minun olisi ollut turha vedota järkeen tai taikauskoon. Kuoleman ainoana vaihtoehtona oli pako. Sanoin naiselle että olin kovin vihainen ja pahoillani siitä että jumaluuttani epäiltiin, ja todistaakseni tämän

aioin jättää heidät heidän oman onnensa nojaan. Sanoin palaavani heti taivaaseen.”

”Nainen tahtoi jäädä katsomaan lähtöäni, mutta sanoin hänelle että hänen silmänsä tuhoutuisivat tulen lieskoista, joihin kietoutuisin lähtiessäni. Hänen täytyi poistua heti eikä hän saanut palata takaisin ennen kuin vähintään tunti oli kulunut. Korostin erityisesti sitä, että jos joku tulisi kaupungin tähän päähän ennen kuin määräaika oli mennyt umpeen, syttyisi sekä tottelematon että tälle kielinyt nainen ilmiliekkeihin, ja molemmat tuhoutuisivat.”

”Sanani tekivät syvän vaikutuksen naiseen. Hän poistui heti ja huusi lähtiessään että jos minä todellakin olin poissa tunnin kuluttua, koko kaupunki tietäisi minun olleen Jaden-Otho, jota heidän täytyi kiittää. Voin vakuuttaa teille että häivyin kaupungista paljon lyhyemmässä ajassa enkä ole sen jälkeen uskaltanut Bu-lurin läheisyyteen.” Luutnantti nauroi kimeällä, kaakattavalla äänellä, joka puistatti Janea.

Obergatzin puhuessa Jane oli irrottanut keihäänsä antiloopin ruhosta ja ryhtynyt nylkemään saalistaan. Mies ei tarjoutunut auttamaan, puheli vain ja katseli päältä haroen vähän väliä takkuista tukkaansa tai partaansa likaisilla sormilla. Hänen kasvoissaan ja vartalossaan oli paksu likakerros, ja lukuunottamatta repaleista taljaa hänen lantioillaan hän oli alasti. Hänellä oli aseinaan nuija ja veitsi, jotka hän oli varastanut Bu-lurin kaupungista. Mutta Jane ei ollut niinkään huolestunut hänen likaisuudestaan tai hänen aseistaan kuin hänen kaakattavasta naurustaan ja silmien oudosta kiillosta.

Jane jatkoi kuitenkin työtään, leikkasi antiloopista parhaimmat palat ottaen vain sen verran kuin hän jaksaisi syödä tuoreena, sillä hän ei ollut kyllin aito viidakon asukas

voidakseen syödä haisevaa lihaa. Hän suoristi selkensä ja kääntyi miehen puoleen.

”Luutnantti Obergatz, sattuman oikusta me olemme tavanneet jälleen. Te ette varmaan ole hakeutunut minun seuraani sen enempää kuin minä olen hakeutunut teidän. Meillä ei ole mitään yhteistä. Tunnen luonnollista vastenmielisyyttä ja epäluuloa teitä kohtaan, sillä te olette yksi niistä, jotka aiheuttivat minulle kuukausia kestäneen surun ja murheen. Tämä pieni kolkka maailmasta on ensin tulleen oikeudella minun. Menkää ja jättäkää minut rauhaan. Se on vähintä, minkä voitte tehdä hyvittääksenne vääryydet, jotka olette tehnyt minulle ja omaisilleni.”

Mies tuijotti häntä hetken aikaa kylmin silmin, sitten hänen huuliltaan pääsi kaamea iloton röhönauru.

”Että menisin ja jättäisin teidät yksin. Olen löytänyt teidät, meistä tulee hyvät ystävät. Maailmassa ei ole muita, vain me kaksi. Kukaan ei saa koskaan tietää mitä teemme, mitä meille tapahtuu, ja te pyydätte minua lähtemään ja elämään yksin tässä helvetissä.” Hän nauroi jälleen, mutta silmien ja suun lihakset eivät kuvastaneet riemua — tuotto ääni oli vain jäljiteltyä naurua.

”Muistatteko lupauksenne?”

”Lupauksen! Lupauksen! Minkä lupauksen? Lupauksia annetaan rikottavaksi — sen me opetimme maailmalle valloittaessamme Liegen ja Louvainin. Minä en suinkaan aio lähteä. Jään tänne suojelemaan teitä.”

”En tarvitse suojeluanne. Olette jo nähnyt että osaan käyttää keihästä.”

”Näinhän minä, mutta olisi väärin jättää teidät yksin tänne — te olette nainen. Minä olen keisarin upseeri, enkä voi hylätä teitä.” Hän nauroi taas. ”Voisimme olla hyvin onnellisia yhdessä.”

Jane ei voinut pidättää puistatusta eikä hän yrittänyt-kään salata vastenmielisyyttään.

”Ettekö pidä minusta? Se on kovin ikävää. Mutta jona-kin päivänä te vielä rakastatte minua”, luutnantti sanoi, ja jälleen häneltä pääsi kaamea nauru.

Jane oli käärinyt lihat nahkaan, jonka hän nyt heitti olalleen. Toisessa kädessä hänellä oli keihäs.

”Menkää! Me olemme jo tuhlanneet liian paljon sanoja. Tämä on minun aluettani ja minä puolustan sitä. Jos vielä kohtaan teidät täällä, minä tapan teidät. Ymmärrättekö?”

Obergatzin kasvonpiirteet vääntyivät vihasta. Hän kohotti nuijansa ja lähestyi Janea.

”Pysähtykää!” Jane käski ja tempasi keihäänsä heitto-asentoon. ”Te näitte minun kaatavan tämän antiloopin ja sanoitte ihan oikein ettei kukaan saa koskaan tietää mitä me teemme täällä. Laskekaa tosiasiat yhteen ja tehkää omat johtopäätöksenne, ennen kuin astutte lähemmäksi.”

Mies pysähtyi ja laski nuijansa. ”Olkaamme ystäviä, lady Greystoke. Meistä olisi paljon apua toisillemme. Lupaen etten tee teille pahaa”, luutnantti rukoili äänellä, joka oli tarkoitettu rauhaa rakentavaksi.

”Muistakaa Liege ja Louvain. Minä menen nyt, varokaa tulemastani perässäni. Minun alueeni rajat ulottuvat täältä joka suuntaan niin kauas kuin te jaksatte kävellä. Minä tapaan teidät ellette pysy poissa täältä.”

Obergatz näkyi ymmärtävän että Jane oli tosissaan, sillä hän jäi synkkänä tuijottamaan Janen perään tämän vetäytyessä riistapolulle ja kadotessa metsään.

20. YÖN HILJAISUUDESSA

A-lurin kohtalo oli siirtynyt kädestä käteen. Se uskollinen soturijoukko, jonka Tarzan oli opastanut kapinoitsijoiden kokoontumispaikalle salaisen käytävän luo, oli syntyneessä kahakassa joutunut tappiolle. Papit olivat torjuneet heidän hyökkäyksensä lempeillä sanoilla. Heitä oli kehoitettu puolustamaan isiensä uskoa herjaajia vastaan. Ja-don leimattiin temppelin häpäisijäksi. Jad-ben-Othon viha kohdistui niihin, jotka antoivat tukensa Ja-donille. Papit väittivät että Lu-don tahtoi vain estää Ja-donia anastamasta valtaa itselleen, ennen kuin ho-donit olivat sääntöjen mukaisesti valinneet Pal-ul-donille uuden kuninkaan.

Tämän puheen jälkeen moni palatsin satureista liittyi kaupunkilaisiin, ja kun papit näkivät että heidän kannattajansa muodostivat lukumäärältään suuremman joukon kuin palatsille uskolliset, ryhtyivät kapinalliset taisteluun ja surmasivat monta vastustajaa. Vain kourallinen pääsi vetäytymään palatsialueelle ja sulkemaan portit jälkeensä.

Papit veivät joukkonsa salaisen käytävän kautta temppeliin samaan aikaan kuin Ja-don sai kuulla mitä oli tapahtunut. Juhlasalissa alkanut taistelu oli levinnyt eri puolille palatsia ja lopulta päättynyt Ja-donin kannattajien voittoon. Häviölle joutuneet vetäytyivät temppeliin.

Ja-donille oli kerrottu mitä oli tapahtunut O-lo-an asunnossa, ja hän oli oitis huolehtinut prinsessan turvallisuudesta. Ja-don oli myös saanut kuulla että Tarzan oli opastanut miehet Lu-donin soturien kokoontumispaikalle.

Kaikki tämä oli tietysti omiaan lisäämään vanhan päällikön jo ennestään suopeata suhtautumista apinamieheen, ja nyt Ja-don oli pahoillaan siitä, että Tarzan oli lähtenyt kaupungista.

O-lo-an ja Pan-at-leen kertomukset olivat omiaan vahvistamaan soturien uskoa muukalaisen jumaluuteen. Palatsin puolustajissa heräsi voimakas pyrkimys asettaa Dor-ul-Othon puolustaminen Lu-donin kanssa syntyneen valtataistelun tavoitteeksi. On vaikea sanoa, oliko tämä asennoituminen luonnollinen seuraus apinamiehen urotöiden selostamisesta ja Lu-donin häntä kohtaan ottaman vihamielisen asenteen korostamisesta vai johtuiko se jonkun Ja-donin kaltaisen viekkaan vanhan soturin juonittelusta, sellaisen, joka tajusi uskon voiman merkityksen maallisessa kiistassa. Ja-donin leirissä tunnettiin joka tapauksessa katkeraa kaudaa Lu-donin kannattajia kohtaan siitä syystä, että ylipappi suhtautui vihamielisesti Tarzaniin.

Valitettavasti Tarzan ei ollut paikalla innoittamassa Ja-donin kannattajia pyhään kiihkoon, joka olisi äkkiä voinut ratkaista välienselvittelyn vanhan päällikön eduksi. Tarzan oli kaukana eikä ilmestynyt toistuvista rukouksista huolimatta. Heikkouskoisimmat alkoivat epäillä ettei jumala ollutkaan heidän puolellaan. Ja-donin rivien heikkenemiseen oli toinenkin syy. Se oli lähtöisin palatsin puolustajien kaupungissa asuvien ystävien ja sukulaisten joukosta, joilla useimmilla myös oli ystäviä ja sukulaisia Lu-donin joukoissa ja jotka pappien yllytyksestä tekivät tuhoisaa myyräntyötä palatsissa.

Tästä seurasi että Lu-donin valta kasvoi, Ja-donin heikkeni. Sitten temppelistä suoritettiin menestyksellinen hyökkäys, ja palatsin joukkojen täytyi vetäytyä, joskin hyvässä järjestyksessä, ja jättää palatsi Lu-donille, joka nyt käytännöllisesti katsoen hallitsi Pal-ul-donia.

Ja-don otti mukaansa prinsessan palvelijattarineen ja orjineen, heidän joukossaan oli Pan-at-lee. Hän otti myös uskollisten kannattajiensa naiset ja lapset ja vetäytyi palatsis-

ta ja A-lurin kaupungista omaan kaupunkiinsa Ja-luriin. Sinne hän kokosi joukkoja pohjoisen kylistä, joihin A-lurin pappien vaikutusvalta ei ulottunut. Nämä soturit olivat vanhan päällikön innokkaita kannattajia, sillä hän oli jo kauan ollut heidän ystävänsä ja suojelijansa.

Asioiden kehittyessä pohjoisessa tähän malliin Tarzan-jad-guru oli vankina Tu-lurin leijonakuopassa, ja sanansaattajat kulkivat edestakaisin Mo-sarin ja Lu-donin välillä, jotka kumpikin tavoittelivat Pal-ul-donin valtaistuinta. Mo-sar oli kyllin älykäs ymmärtämään, että välien rikkoutuessa ylipapin kanssa hän saattoi käyttää vankia omaksi hyödykseen, sillä kansan kuiskailusta hän tiesi että joukossa oli sellaisia, jotka vakavasti uskoivat muukalaisen jumaluuteen ja ajattelivat että tämä oli sittenkin Dor-ul-Otho. Lu-don oli pyytänyt Tarzanin luovuttamista. Ylipappi tahtoi omakäitteenä uhrata Tarzanin itäisellä alttarilla lukuisten ihmisten läsnäollessa, sillä ylipapin asema ja arvovalta olivat kärsineet muukalaisen julkeasta esiintymisestä jumalan poikana.

Tapa, jota Tu-lurin ylipappi oli käyttänyt saadakseen Tarzanin satimeen, oli jättänyt apinamiehelle hänen aseensa. Mutta mahdollisuus että hän voisi käyttää niitä hyväkseen näytti kovin pieneltä. Hänellä oli myös nahkainen pussi, joka sisälsi kaikenlaista sellaista jota kärehtään talteen jonnekin, kultaiseen käsilaukkuun tai vinttikomeroon. Tarzanin pussista löytyi tuliperäistä lasia ja valikoituja höyheniä nuolia varten, tuluksia, vanha veitsi, iso luuneula ja kuivattuja suolia. Niistä tuskin olisi ollut mitään hyötyä sinulle tai minulle, mutta villissä viidakossa ne olivat kaikki käyttökelpoisia apinamiehelle.

Huomattuaan joutuneensa ovelasti ansaan Tarzan odotti leijonan ilmestyvän koska tahansa, sillä vaikka tämä hajuolikin vanha, ja varmaan usutettaisiin hänen kimppuunsa

ennemmin tai myöhemmin. Ihan ensimmäiseksi Tarzan tutki vankilansa tarkkaan. Hän repi alas ikkunoita peittävät nahat ja päästi sisään valoa. Samalla hän totesi että vaikka tämä kammio olikin temppelipihan alla, se oli sentään maanpinnan yläpuolella kalliossa, josta temppeli oli louhittu. Ikkunoissa oli niin tiheät ristikot ettei hän päässyt kurkistamaan alas paksun seinän yli nähdäkseen mitä siellä oli. Vähän matkan päässä näkyi Tumman järven pinta, sen takana vihreä rantaviiva ja vielä kauempana vuoria. Kuva oli kaunis, niin hiljainen ja rauhallinen. Missään ei näkynyt merkkiä villeistä ihmisistä ja villeistä eläimistä, jotka olisivat taistelleet sen omistuksesta. Mikä paratiisi! Jonakin päivänä sivistyneet ihmiset tulisivat tuhoamaan sen! Kirveet kaataisivat säälimättä ikivanhan metsän, mustaa savua nousisi rumista piipuista kohti sinistä taivasta, kurjat siipiratasalukset samentaisivat kirkkaan veden nostattamalla liejua pohjasta, laiturit ja peltihökkelit rumentaisivat rantoja. Nämä varjopuolet kuuluvat pioneerikaupunkien kuvaan kaikkialla maailmassa.

Tarzan toivoi ettei sivistys löytäisi tänne. Sukupolvien saatossa se oli levittäytynyt kaikkialle, työntänyt ulokkeitaan pohjois- ja etelänavalle, kiertänyt Pal-ul-donin ja saartanut sen mutta ei vielä koskenut siihen. Kunpa jättäisi rauhaan. Ehkä Luoja tahtoi säilyttää tämän paikan juuri sellaisena kuin oli sen tehnyt, sillä ho-donien ja waz-donien kalliopiirokset eivät olleet muuttaneet luonnon kasvoja.

Ikkunoista tulvivassa valossa Tarzan näki että kammio oli melko iso ja siinä oli kaksi ovea, isompi ihmisiä varten ja sitä vastapäätä pienempi leijonille. Kumpikin ovi oli suljettu valtavalla kivellä, joka oli uponnut lattiassa olevaan kouruun. Ikkunoita oli myös kaksi, ja niissä oli metalliset tangot, ensimmäiset, jotka Tarzan oli nähnyt Pal-ul-donis-

sa. Ne oli upotettu kehikkoon tehtyihin reikiin, ja kokkaltereri näytti niin tukevalta ja nerokkaalta että pako tuntui mahdottomalta. Mutta jo muutaman minuutin kuluttua Tarzan oli ryhtynyt valmistelemaan pakoaan. Apinamies kaivoi pussistaan vanhan veitsen ja ryhtyi kaapimaan ja murentamaan kiveä toisen ikkunan tankojen ympäriltä. Se oli hidasta puuhaa, mutta Tarzanilla oli terveen miehen kärsivällisyys.

Hänelle tuotiin joka päivä ruokaa ja vettä. Se työnnettiin nopeasti sisään pienemmän oven alta, jota kohotettiin juuri sen verran että kiviset kulhot mahtuivat raosta. Vanki ymmärsi tästä että häntä säästettiin johonkin toiseen tarkoitukseen kuin leijonien ruoaksi. Mutta sillä ei ollut mitään väliä. Jonkin päivän kuluttua he saivat valita hänelle minkä kohtalon tahansa, hän ei olisi täällä, kun he tulisivat hakemaan häntä.

Eräänä päivänä Lu-donin oikea käsi, Pan-sat, ilmestyi Tu-lurin kaupunkiin. Hän sanoi tuovansa Mo-sarille hyviä uutisia A-lurin ylipapilta. Lu-don oli muka päättänyt tehdä Mo-sarista kuninkaan ja kutsui tämän heti A-luriin. Jätettyään tämän viestin Pan-sat tahtoi mennä Tu-lurin temppeliin rukoilemaan. Siellä hän tapasi Tu-lurin ylipapin, jolle Lu-donilla oli oikeaa asiaa. Päästyään kahden kesken ylipapin kanssa Pan-sat kuiskasi hänen korvaansa:

”Mo-sar haluaa kuninkaaksi, ja Lu-don haluaa myös kuninkaaksi. Mo-sar haluaa pitää luonaan muukalaisen, joka väittää olevansa Dor-ul-Otho, Lu-don haluaa surmata hänet. Jos sinä tahdot päästä A-lurin ylipapiksi, se riippuu nyt sinusta itsestäsi.”

Pan-sat oli nojautunut entistä lähemmäksi. Hän vaiken ja odotti vastausta. Ylipapista näki selvästi että houkutus oli suuri. A-lurin ylipapilla oli melkein yhtä paljon valtaa

kuin Pal-ul-donin kuninkaalla.

”Kuinka?” kuiskasi pikkukaupungin ylipappi. ”Kuinka minusta voi tulla A-lurin ylipappi?”

Pan-sat kumartui jälleen lähemmäksi. ”Kun surmaat toisen ja tuot toisen A-luriin.” Pan-sat nousi ja poistui tietoisena siitä että ylipappi oli tarttunut syöttiin ja oli korkean aseman saavuttamiseksi valmis tekemään sen, mitä häneltä odotettiin.

Eikä Pan-sat erehtynyt paitsi yhdessä pikkuasiassa. Ylipappi oli todellakin valmis murhaan ja petokseen päästäkseen A-lurin ylipapiksi, mutta hän oli ymmärtänyt väärin kumpi uhreista oli surmattava ja kumpi toimitettava Lu-donille. Pan-sat tiesi Lu-donin suunnitelmat ja teki sen pahan virheen että oletti toisenkin ymmärtävän, että A-lurin ylipappi saattoi kohentaa heikentynyttä asemaansa vain uhraamalla julkisesti petollisen Dor-ul-Othon ja että valtaa tavoittelevan Mo-sarin surmaaminen poistaisi Lu-donin leiristä viimeisen esteen ylipapin ja kuninkaan tehtävien yhdistämisen tieltä. Tu-lurin ylipappi luuli että hänen tehtävänsä oli surmata Tarzan ja tuoda Mo-sar A-luriin. Hän luuli myös että hän tämän tehtyään pääsisi A-lurin ylipapiksi, eikä hän tiennyt että eräs pappi oli saanut tehtäväkseen murhata hänet heti kun hän saapuisi A-luriin. Salainen hauta odotti jo Tu-lurin ylipappia sen temppelin alla, jonka ohjaksista hän uneksi.

Sen sijaan että olisi surmauttanut päällikkönsä Tu-lurin ylipappi johti runsaita lahjuksia saaneen soturijoukon temppelin pimeiden käytävien läpi tappamaan Tarzania. Yö oli tullut. Murhaajien tietä valaisi yksi ainoa soihtu heidän hiiviskellessään salaa, sillä he tiesivät ettei heidän päällikkönsä hyväksynyt näitä pahoja aikeita. Heidän kolkuttava omatuntonsa pakotti heidät hiipimään.

Pimeässä vankilassaan apinamies jatkoi loppumattomalta tuntuvaa kaapimistaan. Hänen herkäät korvansa kuulivat käytävässä lähestyvät askeleet. Tällä kertaa ne kuuluivat ison oven takaa. Aikaisemmin ne olivat aina kuuluneet pienemmän oven takaa, kun orja oli tuonut hänelle ruokaa. Nyt hän kuuli monta askelparia, jotka tähän aikaan yöstä enteilivät pahaa. Tarzan kaapi ja hakkasi uutterasti. Askeleet pysähtyivät oven taakse. Hiljaisuuden rikkoi vain apinamiehen aiheuttamat äänet.

Ovelle saapuneet kuulivat ne ja yrittivät keksiä niille selityksiä. Kuiskaillen he laativat suunnitelman. Kaksi nostaa oven äkkiä ylös, muut syöksyvät sisään kolkaamaan vangin heitonuijilla. Ei vaaranneta mitään! A-lurissa kiertäneet tarinat olivat ennättäneet Tu-luriin. Ne kertoivat Tarzan-jad-gurun suuresta voimasta ja ihmeellisistä lahjoista. Nuo tarinat saivat hien kirpoamaan sotureiden otsalle, vaikka kosteassa käytävässä oli viileätä ja heitä oli kaikkiaan kaksitoista yhtä vastaan.

Ylipappi antoi merkin, ovi kohosi ja kymmenen soturia syöksyi kammioon nuijat koholla. Kolme painavaa nuijaa lensi huoneen poikki kohti seinän varjossa tummempana erottuvaa varjoa. Sitten ylipapin soihtu valaisi kammiota ja paljasti että nuijat olivat osuneet ikkunasta poistettuihin nahkoihin. Tarzan ei ollut kammiossa.

Joku riensi ikkunalle. Yksi ainoa kalterin tangoista oli enää paikoillaan, ja siihen oli sidottu nahkasuikaleista punottu köysi.

Janea uhkaavat vaarat olivat lisääntyneet. Obergatz tiesi hänen olinpaikkansa! Jane oli ollut vähemmän huolestunut leijonista ja leopardeista kuin hän oli häikäilemättömän salajalaisen paluusta. Jane oli aina suhtautunut epäluuloi-

sesti ja pelokkaasti luutnanttiin, joka likaisena ja epäsiistinä tuntui paljon vastenmielisemmältä kuin ennen. Miehen oudon ilottoman naurun ja luonnottoman käyttäytymisen johdosta Jane pelkäsi häntä nyt aivan uudella tavalla. Oli kuin miehestä olisi äkkiä tullut jonkin nimettömän kauhun ilmentymä. Terveellinen elämä ulkoilmassa oli parantanut ja vahvistanut Janen hermoja, mutta hänestä tuntui kuitenkin että jos mies edes koskisi häneen, hän kirkuisi ja ehkä pyörtyisikin. Tapaamisen jälkeisenä päivänä Jane katui ettei hän ollut surmannut Obergatzia, kuten hän olisi surmannut *jan* tai *jaton* tai minkä tahansa petoeläimen, joka uhkasi hänen turvallisuuttaan. Hän ei yrittänyt puolustaa näitä synkkiä mielteitään, ne eivät kaivanneet puolustamista. Perusteet joiden mukaan meidän tekomme tuomitaan, eivät olleet sovellettavissa Janeen. Meillä on turvanamme ystävät ja sukulaiset, ja poliisi valvoo lakia ja järjestystä. Vääryyttä kärsineet voivat täällä pyytää apua sortajia vastaan, mutta Janen täytyi toimia oikeuden jakajana, vaikka hän oli itse sorrettu. Hän suhtautui luutnantti Erich Obergatziin aivan samalla tavalla kuin hän suhtautui leijonaan, paitsi että näistä kahdesta hän piti luutnanttia vaarallisempana. Hän ei epäröisi, jos mies varoituksesta piittaamatta ilmestyisi jälleen — sama nopea keihäs, joka oli valmis torjumaan petojen hyökkäykset, torjuisi myös saksalaisen lähentelyt.

Sinä yönä Janen pieni mukava pesä korkealla isossa puussa ei tuntunut yhtä turvalliselta kuin ennen. Se mikä estäisi saalistavan leopardin pahat aikeet, ei olisi mikään ylipääsemätön este ihmiselle. Tämä ajatus häiritsi Janen mieltä. Pienikin poikkeuksellinen ääni, joka rikkoi yöllisen hiljaisuuden yksitoikkoisen huminan herätti hänet ja pakotti tarkistamaan kuuloa, jotta häiriön aiheuttaja selviäisi. Kerrottua hän heräsi ääneen, jonka aiheuttaja tuntui liikkuvan

hänen pesäpuussaan. Jane kuunteli tarkkaavaisena ja uskalsi tuskin hengittää. Nyt se kuului taas. Pehmeä rapina puun kovaa kuorta vasten. Jane ojensi kätensä pimeässä ja tarttui keihääseensä. Nyt hän tunsu että toinen niistä oksista, joille hänen majansa oli rakennettu, taipui vähän ikäänkuin joku olisi hitaasti hivuttautunut sille. Tuo tuntematon lähestyi. Jane oli jo kuulevinaan sen hengityksen. Nyt se oli ovella ja kopeloi heikkoa estettä. Mikä se mahtoi olla? Se ei päästänyt pienintäkään ääntä, josta se olisi saattanut tunnistaa. Jane kohottautui käsien ja polvien varaan ja meni lähemmäksi ovea puristaen lujasti keihästänsä. Oli mikä oli, se yritti ilmeisesti päästä sisään herättämättä häntä. Se oli sen surkean ohuista oksista punotun tekeleen takana, jota Jane kutsui oveksi. Hän kopeloi sitä vasemmalla kädellään, kunnes löysi kohdan, jossa käyrä oksa oli jättänyt ihan keskelle muutaman tuuman leveän aukon. Siihen hän sovitti keihäänsä kärjen. Oven takana vaaniskellut kuuli varmaan hänen liikkuvan sisällä, sillä se luopui äkkiä varovaisuudestaan ja riuhtoi vihaisena estettä. Samalla hetkellä Jane survasi keihäänsä aukon läpi. Hän tunsu kärjen uppoavan lihaan. Ulkopuolelta kuului kirkaisu ja kiroilua, ja sitten jokin jysähti alas oksien ja lehvien välistä. Keihäs oli vähällä tempautua Janen otteesta, mutta hän piti lujasti kiinni, kunnes se irtosi lävistetystä.

Kirous paljasti uhrin. Se oli Obergatz. Alhaalta ei kuullut mitään. Oliko Jane surmannut hänet? Hän toivoi sitä toivoi koko sydäimestään. Olisi todellakin suuri helpotus jos hän oli vapautunut siitä inhottavasta miehestä. Jane makasi valveilla koko yön ja kuunteli. Hän oli näkevinään miehen kuolleen maassa. Kuu loi kylmää valoaan hänen inhottaviin kasvoihinsa, jotka tuijottivat ylöspäin.

Jane rukoili että leijona raahaisi ruumiin pois, mutta hän

ei kuullut muita ääniä kuin viidakon uneliaan huminan. Jane iloitsi ajatuksesta että mies oli kuollut, mutta hän pelkäsi ikävää tehtävää, joka odotti häntä aamulla, sillä hänen täytyisi haudata Erich Obergatzin ruumis, kaivaa matala hauta surmaamalleen miehelle.

Jane soimasi itseään heikkoudestaan ja vakuutti itselleen että hän oli surmannut itsepuolustukseksi, että hänen tekonsa oli oikeutettu, mutta hän oli yhtä kaikki nainen, ja häntä kahlitsivat hänen oman yhteiskuntaluokkansa tiukat säännöt kieltoineen ja ennakkoluuloineen.

Aamu valkeni lopultakin. Aurinko nousi hitaasti Tumman järven kaukaisten vuorten takaa. Jane epäröi avata ovea ja katsoa alas. Mutta se oli tehtävä. Hän karkaisi luontonsa ja aukaisi nahkahihnan solmut, joilla salpa oli varmistettu. Hän katseli alas ja näki vain ruohoa ja kukkia. Hän tuli ulos majasta ja tarkasteli maata puun toiselta puolelta — missään ei näkynyt kuollutta miestä. Jane laskeutui puusta valppaana ja valmiina pakenemaan pienimmänkin vaaran uhatessa.

Puun juurella näkyi verta ja yhdensuuntaisena rannan kanssa kulkevan polun ruohossa oli punaisia pisaroita. Jane ei ollut sittenkään surmannut miestä! Hänet valtasivat risiriitaisen helpotuksen ja mielipahan oudot epämääräiset tunteet. Nyt hän ei voinut koskaan olla varma. Mies saattoi palata, mutta Janen ei ainakaan tarvinnut elää hänen haunsa partaalla.

Jane aikoi ensin seurata verijälkiä nähdäkseen, oliko mies kuollut myöhemmin, mutta hän luopui ajatuksesta, sillä hän pelkäsi löytävänsä miehen lähettyviltä kuolleena tai mikä oli vieläkin pahempi, vaikeasti haavoittuneena. Mitä hän tekisi silloin? Hän ei pystyisi antamaan miehelle kuollettavaa iskua, hän ei voisi raahata tätä hoivattavaksi,

hän ei myöskään voinut jättää tätä kuolemaan nälkään ja janoon tai saalistavien petoeläinten armoille. Oli parempa olla etsimättä, jos kerran pelkäsi löytävänsä.

Sinä päivänä jokainen äkillinen ääni sai Janen hätkähtämään hermostuneesti. Eilen hän olisi sanonut että hänen hermonsensa olivat teräksestä, tänään ei. Hän tiesi sen johtuvan koetusta järkytyksestä. Huomenna kaikki olisi ehkä taas toisin. Hän aavisti kuitenkin että hänen pieni majansa ja tämä metsätilkku, jota hän sanoi omaksi, eivät olis enää koskaan samat kuin ennen. Se mies olisi aina uhkana täällä. Jane ei voisi enää koskaan nukkua rauhassa. Hänen pienen maailmansa rauha oli mennyt ainiaaksi.

Illalla hän sulki majansa oven entistä varmemmin nahka-suikaleilla, jotka hän oli leikannut antiloopin vuodasta. Hän oli kovin väsynyt, sillä edellisen yön uni oli jäänyt vähäiseksi. Mutta silti hän makasi hereillä ja tuijotti pimeään. Mitä hän näki siellä? Näkyjä, jotka toivat kyyneleitä hänen pelottomiin kauniisiin silmiinsä — hän näki ison talon, joka oli ollut hänen kotinsa, mutta jota ei ollut enää. Julma vihollinen oli tuhonnut sen, ja sama vihollinen ahdisti häntä vieläkin tässä kaukaisessa kartoittamattomassa maailmankolkassa. Hän näki voimakkaan miehen, joka ei milloinkaan enää sulkisi häntä syliinsä, hän näki pitkän komean pojan luovan ihailevia katseita häneen ja hymyilevän hänelle samanlaisin pelottomin silmin kuin pojan isä. Aina hän näki edessään saman vaatimattoman talon, ei koskaan niitä upeita saleja, jotka olivat näytelleet yhtä suurta osaa hänen elämässään kuin talo viidakon keskellä. Tarzan oli rakastanut sitä ja sen ympärillä olevaa vapaata luontoa eniten, ja siksi ne olivat tulleet Janellekin rakkaiksi.

Vuimein väsynyt Jane vaipui uneen. Hän ei tiennyt kuinka kauan hän oli nukkunut, kun hän heräsi äkkiä ja kuul

kehon aiheuttaman rapinan puun parkkia vasten, ja jälleen oksa taipui suuren painon alla. Mies oli palannut! Jane jähmettyi paikoilleen, ja hän alkoi vapista kuin horkassa. Oliko se Obergatz, vai oliko se kuolleen...? Jane yritti torjua tuota kammottavaa ajatusta, sillä hän tiesi ettei hulluus ollut kaukana siitä.

Hän ryömi jälleen ovelle, sillä mies oli tullut sen ulkopuolelle aivan samalla tavalla kuin viirne yönä. Janen kädet vapisivat, kun hän työnsi keihäänkärjen aukkoon. Mahtaa-ko mies huutaa pudotessaan? hän ihmetteli.

21. MIELIPUOLI

Tarzan oli juuri irrottanut viimeisen tangon, joka oli estänyt häntä menemästä ulos ikkunasta, kun hän kuuli soturien kuiskailevan hänen vankilansa kivisen oven takana. Hän oli jo aikaisemmin punonut köyden nahkasuikaleista ja sitoi sen toisen pään kädenkäänteessä ainoaan paikoilleen jättämäänsä tankoon. Sillä aikaa kun soturit kuiskailivat oven takana pujahti ruskea apinamies ulos pienestä ikkunasta ja katosi.

Tarzan oli yhä palatsia ja temppelialuetta ympäröivien muurien sisäpuolella. Irrotettuaan tarpeeksi monta tankoa voidakseen työntää päänsä ulos hän oli katsellut ympärilleen ja tiesi miltä lähitienoo näytti — autio mutkitteleva kuja vei sille ulkoportille, joka johti palatsialueelta kaukunkiin.

Pimeään turvin hän ehkä pääsisi poistumaan kaupungista kenenkään huomaamatta. Jos hän vain pääsisi palatsin portilla olevien vartijoiden ohi, loppu olisi helppoa. Hän käveli reippaasti pelkäämättä kiinnijoutumista, näin hän arveli parhaiten hämäävänsä vartijoita. Pimeässä häntä voisi helposti luulla ho-doniksi. Kukaan ei puhutellut tai estellyt häntä, kun hän tuli autiolta kujalta pihalle. Tarzan yritti kulkea myös palatsin portilla olevien vartijoiden ohi ja hän olisi ehkä onnistunutkin pettämään heitä, ellei nopea juoksija olisi ilmestynyt temppelistä ja huutanut varoitusta: ”Älkää päästäkö ketään ulos portista! Vanki on karannut leijonakuopasta!”

Yksi vartijoista tunsu Tarzanin. ”Tuhat tulimaista! Tässä hän on. Käykää kiinni häneen! Takaisin! Mene takaisin, muuten tapan sinut.”

Toiset vartijat työntyivät lähemmäksi, mutta eivät suinkaan rynnäkkövauhdilla. Heidän innostuksensa riitti vain yllyttämään naapureita käymään Tarzanin kimppuun. Hänen urotöistään oli puhuttu liian paljon, Mo-sarin sotureiden taisteluhalu oli kärsinyt siitä. Oli parempi turvautua nuijiin matkan päästä. Mutta apinamies oli oppinut yhtä ja toista tämän aseiden käytöstä, ja hän kunnioitti sitä. Ei ollut mikään ihme että Pal-ul-donin asukkaat olivat ryhtyneet käyttämään keihäitään kuokkina ja turvautuivat taistelussa yksinomaan painavaan nuijaan. Surmanaseena se oli paljon tehokkaampi kuin keihäs, ja se soveltui myös kilven lailla torjuntaan, joten soturit säästyivät kilven kantamiselta. Tavallinen kilpi oli liian heikko moukarin lailla heitetyille nuijalle, ja kyllin vahva kilpi olisi liian raskas kantaa.

Nyt koeteltiin Om-atilta ja Ta-denilta opittua taitoa. Elämän kovassa koulussa harjaantuneet silmät ja lihakset toimivat salamannopeasti, ja aivot tuntuivat aavistavan ta-

pahtumia. Kaikki tämä korvasi moninkertaisesti Tarzanin vähäisen kokemuksen sotanuijan käytössä. Hän torjui aseensa jälkeen mielessään yksi ainoa ajatus, hänen oli saatava joku vastustajistaan käsiensä ulottuville. Mutta he olivat varovaisia, sillä he pelkäsivät tätä muukalaista. Taikauskoisimmat luulivat hänen omaavan jumalaisen kyvyn ihmisten tekoon. Vartijoiden onnistui pysytellä Tarzanin ja portin välissä, ja kaiken aikaa he huusivat apua täyttä kurkua. Apinamies tajusi kohtaavansa voittamattoman vastuksen, jos apujoukot ennättäisivät paikalle ennen kuin hän oli päässyt ulos portista, ja hän taisteli entistä tarmokkaammin.

Noudattaen tavallista taktiikkaansa kaksi tai kolme soturia kiersi jatkuvasti poimimassa talteen heitettyjä nuijia. Apinamies sieppasi useita nuijia maasta ja heitti ne takaisin niin tuhoisin seurauksin että vastustajat menettivät kaksi miestä. Mutta nyt hän kuuli apuun rientävien paljaiden jalkojen askeleita kivetyllä pihalla sekä hurjia huutoja, joiden tarkoituksena oli kannustaa tovereita ja pelästyttää Tarzania.

Nyt ei saanut hukata aikaa. Tarzanilla oli nuija kummassakin kädessään. Hän heilutti toista niistä ja heitti sen edessään olevaa soturia kohti. Tämän väistyessä hän heitti toista soturia jäljellä olevalla nuijalla ja kävi kiinni mieheen. Hänen painiskellessaan ho-donin kanssa tämä palasti veitsensä, mutta apinamies sai otteen hänen ranteestaan. Raju vääntö mursi luut, soturilta pääsi tuskanhuuto. Sitten Tarzan kaappasi hänet kilveksi syliinsä ja perääntyi porttikäytävään. Siellä paloi yksinäinen soihtu. Soturit yrittivät tulla auttamaan toveriaan. Apinamies nosti sieppaamansa vangin päänsä yläpuolelle ja paiskasi hänet koko voimallaan ensimmäisenä hyökkäävän syliin. Päällekarkaaja

kaatui ja kaksi hänen lähintä toveriaan kompastui häneen. Samassa apinamies nappasi soihdun ja heitti sen pihalle. Se osui apuunkutsuttujen joukkojen johtajaan ja sammui.

Pimeän turvin Tarzan häipyi palatsin portista Tu-lurinkaduille. Hetken aikaa Tarzan kuuli takaa-ajajien äänet. Sitä ne etääntyivät ja häipyivät järven suuntaan. Häntä etsittiin väärästä suunnasta, sillä hän oli paennut etelään päin. Päästyään ulos kaupungista hän kääntyi luoteeseen kohti A-luria.

Tarzan tiesi että polku johtaisi hänet Kultaiselle järvelle, jonka rantaa hänen oli seurattava Isojärveltä laskevalle joelle, joka oli ylitettävä. Muista matkan varrella olevista esteistä hänellä ei ollut tietoa. Hän arveli kuitenkin pystyvänsä liikkumaan nopeammin metsässä kuin varastetulla kanoottilla, jonka hän joutuisi yksin melomaan vastavirtaan. Tarzan tahtoi päästä mahdollisimman kauas Tu-lurista, ennen kuin hän paneutuisi nukkumaan, sillä hän oli varma siitä, että Mo-sar suhtautuisi vakavasti menetykseensä ja lähettäisi päivän valjettua, tai ehkä jo aikaisemminkin, satureita etsimään häntä.

Parin kolmen kilometrin päässä kaupungista hän saapui metsään. Siellä hän tunsi olonsa paljon turvallisemmaksi kuin konsanaan avomaastossa tai kaupungissa. Hän oli syntynyt ja kasvanut viidakossa. Yksikään kiipeilijä, matelija tai maassa liikkuva nelijalkainen nisäkäs ei vetänyt vertoja apinamiehelle hänen omassa ympäristössään. Lahoavan kasvillisuuden tunkkainen haju oli kuin myrhaa ja suitsutusta mahtavan tarmanganin sieraimille. Tarzan suoristi leveät hartiansa, nosti päänsä pystyyn ja veti keuhkoihinsa tätä ilmaa, joka oli hänelle kaikkein rakkain. Trooppisten kukkien voimakas tuoksu ja lukemattomien viidakkoeläinten hajujen sekoitus nousi hänelle päähän ja huumasi hänet.

paljon miellyttävämmiin ja voimakkaampiin kuin hienoimman viinin päihtymys konsanaan.

Tarzan alkoi nyt edetä puusta puuhun, ei pakosta vaan riemuissaan villistä vapaudesta, josta hän ei ollut saanut nauttia pitkään aikaan. Vaikka oli pimeä ja metsä oli hänelle vieras, hän liikkui varmasti ja ketterästi pikemminkin vaistoon kuin ihmeelliseen taitoonsa luottaen. Leijona ulisi hänen kulkusuunnassaan ja huuhkaja huhuili alakuloisesti kossakin oikealla — ne olivat tuttuja ääniä, jotka eivät suinkaan herättäneet yksinäisyydentunnetta, vaan päin vastoin todistivat että hänellä oli seuranaan viidakon asukkaita. Apinamiehelle oli samantekevää olivatko ne lempeitä vai vihaisia.

Lopulta Tarzan tuli pienelle purolle paikassa, jossa rantojen puut eivät kohdanneet toisiaan. Hänen oli siis laskeututtava maahan ja kahlattava puron yli. Hän pysähtyi äkkiä toiselle rannalle, oli kuin hänen jumalainen vartalonsa olisi kivettynyt. Ainoastaan värisevät sieraimet kertoivat elämän sykkivän hänessä. Hän seiso i kauan aikaa hiljaa paikallaan. Sitten hän lähti jälleen nopeasti liikkeelle, mutta äänettömästi ja varovaisesti. Uusi into kuvastui koko hänen olemuksestaan. Sileän ruskean ihon alla notkeasti jännittyneiden teräksisten lihasten jokainen liike uhkui tarmoa ja määrätietoisuutta. Hänellä oli nyt tavoite, joka innostutti häntä niin paljon että paluu A-luriin unohtui.

Hän saapui ison puun juurelle, pysähtyi siihen ja katsoi ylöspäin. Lehvien lomasta erottui tumman, kulmikkaan pehneen ääriviivat. Kun Tarzan heilautti itsensä vaivattomasti oksille, hän oli pakahtua kummallisesta tunteesta. Oli kuin hänen sydämensä olisi pullistunut suuresta onnesta tai suu-esta pelosta.

Hän pysähtyi puiden oksille kömpelösti rakennetun ma-

jan eteen kuuntelemaan. Hänen herkkiin sieraimiinsa kantautui sisältä sama suloinen vainu, joka oli herättänyt hänen huomionsa parin kilometrin päässä olevalla pienellä purolla. Hän kyyristyi ja meni lähemmäksi pientä ovea.

”Jane, rakkaani, minä täällä!”

Majasta kuului kiivas sisäänhengitys, joka oli voihkaisun ja huokauksen yhdistelmä, ja sitten joku retkahti lattialle. Tarzan yritti aukaista remmit, joilla ovi oli suljettu, mutta ne olivat sisäpuolella. Kärsimättömänä hän tarttui valtavalta kourallaan heikkoon oveen ja repi sen yhdellä nykäyksellä kokonaan irti. Sitten hän työntyi majaan ja löysi elottomalta näyttävän vaimonsa lattialta.

Tarzan otti Janen syliinsä, tunsu hänen sydämensä sykkivän ja tunsu hänen hengityksensä poskellaan ja tajusi että vaimo oli vain pyörtynyt.

Janen palatessa tajuihinsa hän huomasi olevansa kahden voimakkaan käsivarren syleilyssä ja päänsä nojaavan leveyteen rintaan. Tämä syli oli ennenkin tyynnyttänyt ja lohduttanut häntä. Aluksi hän ei ollut varma, oliko kaikkain vain unta. Arkaillen hän vei kätensä miehen poskelle.

”John, sano minulle, oletko sinä todellakin täällä?”

Tarzan puristi häntä lujemmin rintaansa vasten. ”Olen kultaseni, mutta minulla on pala kurkussani, minun on vaikea puhua”, hän sanoi katkonaisesti.

Jane hymyili ja painautui lujemmin hänen syliinsä. ”Jumala on ollut meille hyvä, apinain Tarzan.”

Kumpikaan ei puhunut vähään aikaan. Heille riitti syleily ja tieto siitä, että kumppani oli elossa ja turvassa. Lopulta he kuitenkin alkoivat puhua toisilleen, ja he puhuivat yhä, kun aurinko nousi, heillä oli niin paljon kerrottavaa niin monta vastausta kaipaavaa kysymystä.

”Entä Jack, missä hän on?” kysyi Jane.

”En tiedä. Viimeksi hän oli Argonnen rintamalohkolla”, vastasi Tarzan.

”Voi, onnemme ei olekaan vielä ihan täydellinen”, sanoi Jane haikeasti.

”Ei, mutta tilanne on samanlainen lukemattomissa englantilaisissa kodeissa. Meidän täytyy osata olla ylpeitä pojastamme.”

Jane pudisti päätään. ”Minä kaipaen omaa poikaani.”

”Minäkin kaipaen häntä ja toiveita on. Hän oli vielä säästynyt haavoittumattomana, kun viimeksi kuulin hänestä. Mutta nyt meidän on ajateltava paluumatkaamme. Tahdotko että kokoamme wazirit ja rakennamme itsellemme uuden talon vai palaatko mieluummin Lontooseen?”

”Ainoastaan tapaamaan Jackia. Unissani näen aina viidakkotalomme, en koskaan kaupunkia. Mutta John. Kaikki jää vain haaveiksi, sillä Obergatz kertoi kiertäneensä tämän maan rajoja löytämättä sellaista kohtaa, josta olisi päässyt soiden yli.”

”Minä en ole Obergatz”, Tarzan hymyili. ”Levätään tämä päivä, huomenna lähdemme pohjoiseen. Jos olemme kerran kulkeneet tämän villin seudun halki, voimme tehdä sen uudestaan.”

Seuraavana aamuna lähti tarmangani elinkumppaninsa kanssa samoilemaan Jumalan laakson läpi, jossa petoeläimet ja vaaralliset villit uhkasivat heidän turvallisuuttaan. Kaukana häämöttivät Pal-ul-donin korkeat vuoret. Niiden takana olivat ensin rämeiköt matelijoineen, sitten kuiva, okkaita kasvava aro ja väsyttävän pitkiä peninkulmia koske-matonta erämaata toisenlaisine petoineen ja villeineen, ennen kuin he saapuisivat palaneen kotinsa raunioille.

Janen keihäästä haavoittunut luutnantti Erich Obergatz konttasi ruohikossa jättäen jälkeensä verijälkiä. Hän ei ollut päästänyt pienintäkään hiiskausta enää sen jälkeen, kun hän kimeällä kirkkaisulla oli paljastanut haavoittumisensa ja pudonnut puusta. Hän vaikenäi koska hänen sairaissa aivoissaan oli herännyt pelko että paholaisnainen ajaisi häntä takaa ja surmaisi hänet. Niinpä hän ryömi pois kuin kurjain eläin ja haki pensaikkoa, johon voisi piiloutua lepäämään.

Hän luuli kuolevansa, mutta hän ei kuollut, ja kun päivä koitti, hän huomasi saaneensa vain pintahaavan. Keihään kärki oli tunkeutunut oikean käsivarren lihaksiin ja viiltänyt niihin tuskallisen haavan, joka ei ollut kohtalokas. Nyt Obergatzissa heräsi voimakas halu paeta mahdollisimman kauas lady Greystokesta. Luutnantti lähti jälleerkonttaamaan, sillä hänet oli vallannut itsepäinen harhaluulo että hän tällä tavalla voisi paeta huomiota herättämättä. Mutta paon aikana hänen mielessään pyöri sekavia kostorja intohimon ajatuksia. Jane saisi maksaa Obergatzille aiheuttamistaan kärsimyksistä. Jane saisi maksaa torjuvasta asenteestaan. Jostakin käsittämättömästä syystä luutnantti kuitenkin ryömi pois. Mutta hän tulisi takaisin tyydyttämään halunsa ja kuristamaan Janen kuoliaaksi.

Tämän luutnantti Obergatz toisti itselleen yhä uudestaan, ja sitten hän alkoi nauraa äänekkäästi kaakattaen samaa kaameata naurua, joka oli pelottanut Janea. Pian Obergatz huomasi että hänen polvensa olivat kipeytyneet ja vuotivat verta. Hän katseli varovasti ympärilleen. Ketään ei näkynyt. Hän kuunteli. Mikään ei osoittanut että häntä olisi ajettu takaa, joten hän nousi seisomaan ja jatkoi matkaansa kurjan näköisenä, kiireestä kantapäähän likaisena ja verisenä. Parta ja tukka olivat takkuisia ja täynnä törkyä ja murtaa. Hänellä ei ollut aavistusta ajan kulusta. Hän söi hedel

miä, marjoja sekä maasta sormillaan kaivamiaan juureksia. Hän seurasi järven rantaa ja joen uomaa. Jos leijona karjui tai ulisi, hän kiipesi puuhun ja istui siellä vavisten.

Jonkin ajan kuluttua hän saapui Isojärven eteläiselle rannalle ja seurasi sitä leveään joen suulle. Sinisen veden takana välkkyi valkoinen kaupunki auringonpaisteessa. Hän katseli sitä pitkään räpyttäen silmiään kuin pöllö. Hänen seonneessa päässään heräsi hidas muistikuva. Tuolla oli A-lur, Valon kaupunki. Obergatz muisti äkkiä Bu-lurin ja waz-ho-donit. He olivat nimittäneet häntä Jad-ben-Othoksi. Hän alkoi nauraa äänekkäästi, ryhdistäytyi ja asteli edestakaisin järven rannalla. ”Minä olen Jad-ben-Otho, minä olen suuri jumala. Minulla on temppeli ja ylipappi A-lurissa. Mitä Jad-ben-Otho tekee yksin täällä viidakossa?”

Obergatz astui veteen, korotti äänensä ja huusi: ”Minä olen Jad-ben-Otho! Tulkaa, orjat, noutamaan jumalanne temppeliin.” Mutta A-lur oli liian kaukana, kukaan ei kuullut häntä eikä kukaan tullut. Sairaan ajatukset kääntyivät taas muualle — ilmassa lentävään lintuun, hänen jaloissaan uiskentelevaan salakkaparveen. Hän kumartui tavoittelemaan kaloja, kaatui käsien ja polvien varaan ja konttasi vedessä yrittäen turhaan siepata vikkelästi väistyviä kaloja.

Sitten hän luuli olevansa mursu. Hän unohti kalat, paneutui makaamaan ja yritti uida heiluttamalla jalkojaan pyrstön lailla. Koettelemukset, kärsimykset, kauhut ja viimeaikojen ravinnon puute oli tehnyt Erich Obergatzista surkean mielipuolen.

Järven pinnassa ui vesikäärme, ja mies lähti konttaamaan sen perässä. Käärme kääntyi rantaan päin joen suulla, missä kaislat kasvoivat tiheässä. Obergatz seurasi sitä röhkien kuin porsas. Käärme katosi kaislikkoon, mutta hän löysi sieltä jotakin muuta — kätketyn kanootin. Hän nauraa kaa-

katti tutkiessaan sitä. Siinä oli kaksi melaa, jotka hän heitti virran vietäväksi. Hän katseli niitä hetken aikaa. Sitten hän istuutui kanootin viereen ja alkoi loiskutella vettä käsillään. Ääni huvitti häntä, pienet vesiryöpyt myös. Hän hieroi vasenta käsivarttaan. Lika irtosi ja jätti valkoisen läiskän, johon hänen huomionsa kiinnittyi. Hän hankasi taas ruumistaan peittävää lionnutta verta ja likaa. Hän yritti peseytyä, ja kummallinen tulos huvitti häntä. ”Minusta tulee valkoinen!” hän huudahti. Hänen katseensa kääntyi puhtaaksi pestystä vartalosta kaupunkiin, joka loisti valkoisena kuumassa auringonpaisteessa.

”A-lur, Valon kaupunki!” hän huudahti ja ajatteli jälleen Bu-luria. Hänen mieleensä muistui nyt että waz-ho-donit olivat luulleet häntä jumalaksi.

”Minä olen Jad-ben-Otho!” Obergatzin harhaileva katse osui taas kanoottiin. Hänessä heräsi uusi ajatus, joka ei hellittänyt. Hän katseli itseään, tarkasti kehoaan ja likaista lannevaatettaan, joka liotettuna näytti entistä kurjemmalta. Hän repi sen päältään ja heitti järveen. ”Jumalat eivät kulje likaisissa rievuissa. Ne verhoutuvat vain seppeleisiin ja kukkakiehkuroihin. Minä olen jumala, olen Jad-ben-Otho, ja minä menen jumalana A-lurin pyhään kaupunkiin.

Hän sormeili takkuista tukkaansa ja partaansa. Vesi oli pehmentänyt likapaakut mutta ei irrottanut niitä. Mies pudisti päätään. Hänen tukkansa ja partansa eivät olleet sopusoinnussa hänen muiden jumalallisten ominaisuuksiensa kanssa. Hänen järjenjuoksunsa oli jo selkeämpi. Suuri ajatus oli koonnut hänen hajanaiset älynlahjansa ja keskitänyt ne yhteen ainoaan tehtävään. Siitä huolimatta hän oli yhä hullu. Ainoa ero oli siinä, että hänen hulluudellaan oli nyt määrätty tavoite. Rannalta hän keräsi kukkia ja saniaisia, joita hän punoi partaansa ja tukkaansa — häikäise-

vän kauniita kukkia ja vihreitä saniaisia taivutettuina korvien päälle tai pystyssä komeiden sulkien lailla.

Kun Obergatz uskoi satunnaisenkin katselijan huomaavan hänessä selviä jumalaisia piirteitä, hän palasi kanootin luo, työnsi sen irti rannasta ja hyppäsi siihen. Vauhti riitti kuljettamaan kanoottia virran vaikutuspiiriin ja sen mukana järvelle. Alaston mies seisoj keskellä kanoottia kädet ristissä rinnallaan. Kovalla äänellä hän huusi: ”Minä olen Jad-ben-Otho! Ylipappi alaisineen palvelkoon minua! ”

Kun virta ei enää kuljettanut häntä kauemmaksi järvelle, tuuli tarttui uljaasti lipuvaan kanoottiin ja pyöritti sitä niin että se toisinaan ajelehti keula edellä, toisinaan taas perä edellä A-luriin. Tasaisin väliajoin hän huusi julistustaan ja käskyjään. Hän oli vielä keskellä järveä, kun hänet huomattiin palatsin muurilta. Kanootin ajelehtiessä lähemmäksi joukko satureita, naisia ja lapsia kokoontui katselemaan häntä. Myös temppelin muurille oli ilmestynyt katselijoita, heidän joukossaan oli ylipappi Lu-don. Kun kanootti oli tullut kyllin lähelle, jotta he voisivat nähdä siinä seisovan kummallisen olennon ja kuulla hänen äänensä, Lu-donin viekkaat silmät kapenivat. Ylipappi oli saanut kuulla Tarzanin paosta, ja hän pelkäsi että jos Tarzan liittyisi Ja-donin joukkoihin, teko houkuttelisi paljon sellaisia, jotka yhä uskoivat Dor-ul-Othoon. Jos vihollinen saisi puolelleen jumalan pojan, vaikkapa vääränkin, Lu-donin suunnitelmat saattoivat ajautua karille.

Alaston mies ajelehti yhä lähemmäksi. Pian hänen kanoottinsa joutuisi rannan lähellä kulkevaan virtaan ja sen mukana siihen jokeen, joka vei Isojärven vedet Kultaiseen järveen. Alemmat papit odottivat ohjeita Lu-donilta.

”Hakekaa hänet tänne! Minä tiedän kyllä, onko hän Jad-ben-Otho! ”

Papit riensivät palatsiin hälyttämään sotureita. ”Men-
kää noutamaan mies Lu-donin luo. Me saamme kyllä sel-
ville, onko hän Jad-ben-Otho.”

Luutnantti Erich Obergatz tuotiin siis A-lurin ylipapin
eteen. Lu-don katseli pitkään alastonta miestä ja hänen ih-
meellistä kukkakruunuaan.

”Mistä sinä tulet?” hän kysyi.

”Minä olen Jad-ben-Otho, ja minä tulen taivaasta. Missä
ylipappini on?”

”Minä olen ylipappi”, vastasi Lu-don.

Obergatz taputti käsiään. ”Huolehdi siitä että jalkani
pestään ja minulle annetaan ruokaa”, hän käski.

Lu-donin viekkaat silmät kapenivat viiruiksi. Hän kumar-
tui painamaan otsansa muukalaisen jalkoihin. Tämän hän
teki monen papin ja soturin läsnäollessa.

”Orjat hoi! Tuokaa pesuvettä ja ravintoa suurelle juma-
lalle”, käski ylipappi ja tunnusti näin kansansa edessä että
luutnantti Erich Obergatz oli jumala. Tieto tästä levisi pian
kulovalkean tavoin koko palatsiin ja kaupunkiin ja pikku-
kylien kautta aina Tu-luriin asti.

Oikea jumala oli tullut ja asettunut tukemaan Lu-donia..
Mo-sar kiirehti heti tarjoamaan palveluksiaan ylipapille,
eikä hän puhunut enää mitään valtaistuimelle nousemis-
ta. Mo-sar sai mielestään olla tyytyväinen, jos hänen sallit-
tiin säilyttää asemansa Tu-lurin päällikkönä, eikä suinkaan
erehtynyt näissä arveluissaan.

Lu-don antoi Mo-sarin elää, koska hän luuli hyötyvänsä
tästä. Hän kutsui päällikön kaikkine sotureineen A-luriin,
sillä huhut kertoivat että Ja-don kokosi suurta armeijaa
pohjoisessa marssiakseen Valon kaupunkiin.

Obergatz nautti suuresti jumalana olemisesta. Runsas le-
po, hyvä ruoka ja mielenrauha paransi osittain hänen no-

peasti kehittyneen mielisairautensa, mutta yhdessä suhteessa hän oli entistä hullumpi, sillä mikään mahti maailmassa ei voinut enää horjuttaa hänen uskoaan että hän oli jumala. Hän sai orjia palvelijoikseen ja jakeli niille käskyjä kuin jumala konsanaan. Hänen luonnostaan julma mielenlaatunsa herätti vastakaikua Lu-donissa, heidän välillään tuntui valitsevan merkillinen sopusointu. Ylipappi näki muukalaisessa voimatekijän, jonka turvin hän voisi pitää Pal-ul-donin valtaa pysyvästi hallussaan. Obergatzin tulevaisuus olisi turvattu niin kauan kuin hän suostuisi leikkimään jumalaa Lu-donin mieliksi.

Suurimmalle temppelipihalle ilmestyi valtaistuin itäisen alttarin eteen, jotta Jad-ben-Otho voisi henkilökohtaisesti katsella uhritoimitusta, joka suoritettiin hänen kunniakseen auringon noustessa. Julma, mielisairas Obergatz nautti niin kovasti näistä näytelmistä että hän tahtoi välistä itsekin käyttää uhriveistä. Silloin papit ja kansa lankesivat pelokkaina polvilleen kammottavan jumalansa eteen.

Obergatz ei opettanut heitä rakastamaan jumalaa entistä enemmän, mutta hän opetti heitä kyllä pelkäämään Jad-ben-Othoa siinä määrin, että hänestä puhuttiin vain kuiskaillen ja hänen nimeensä vedottiin, kun pikkulapsia tahdottiin pelottaa tottelemaan. Pappiensa ja orjiensa kautta Lu-don levitti tiedon että Jad-ben-Otho oli käskenyt kaikkia uskovaisia liittymään A-lurin ylipapin joukkoihin. Muut olivat kirottuja, erityisesti Ja-don ja se kurja petturi, joka sanoi olevansa Dor-ul-Otho. Kirus ilmeni varhaisena ja tuskallisena kuolemana, siksi Lu-don antoi käskyn että jokainen soturi, joka valitti kipua, oli tuotava hänen luokseen epäilyttävinä tapauksina, koska kirouksen ensi oireet tulivat pieninä kipuina. Niitä, jotka tunsivat jotakin kipua, hän varoitti antamasta tukea Ja-donin kannattajille. Tämä

temppe tuotti heti hämmästyttäviä tuloksia — puolet kansasta pysyi terveenä ja vapaaehtoisia tuli joukolla tarjoamaan palveluksiaan Lu-donille siinä salaisessa toivossa että heidän pienet vaivansa eivät kehittyisi vakaviksi.

22. MATKA GRYFIN SELÄSSÄ

Tarzan ja Jane seurasivat Kultaisen järven rantaa järven yläpäähän ja ylittivät siihen laskevan joen. He samoilivat kiirehtimättä huolehtien mukavuudestaan ja turvallisuudestaan. Löydettyään vaimonsa apinamies ei tahtonut antautua mihinkään sellaiseen vaaraan, joka voisi jälleen erottaa heidät tai joka voisi viivyttää tai estää heidän pakoaan Pal-ul-donista. Hän ei vielä vaivannut päättään soiden ylityksymyksellä — hän paneutuisi siihen vasta sitten, kun se tulisi ajankohtaiseksi. Tarzan ja Jane olivat onnellisia ja tyytyväisiä, ja pitkän erossaolon jälkeen heillä oli kovin paljon puhuttavaa, sillä kumpikin oli kokenut vaikeita koettelemuksia, kurjuutta ja merkillisiä seikkailuja. Kaikki tärkeimmät tapahtumat oli kerrottava toiselle.

Vältyäkseen tapaamasta sekä ho-doneja että waz-doneja Tarzan aikoi valita tien, joka johti A-lurin ja lähitienoon pikkukylien ohi lähes yhtä kaukana niistä kuin vuorista, sillä tuo alue oli puolueetonta ei kenenkään maata. Sieltä matka jatkuisi luoteeseen päin Kor-ul-jan korkeudelle. Apinamies tahtoi käydä tervehtimässä Om-atia ja kertomassa tälle Pan-at-leestä. Tarzan oli myös laatinut suunnitelman Pan-

at-leen palauttamiseksi heimonsa pariin. Kolmantena matkapäivänä Tarzan ja Jane olivat saapuneet A-lurin läpi virtaavan joen lähetyville, kun Jane äkkiä tarttui miehensä käsivarteen ja osoitti sormellaan metsänlaitaa, jota he lähestyivät. Puiden varjossa näkyi valtava otus, jonka apinamies heti tunsi.

”Mikä se on?” kuiskasi Jane.

”Se on gryf, ja se on osunut tiellemme kaikkein pahimassa paikassa. Puolen kilometrin säteellä ei ole muita isoja puita kuin nuo, joiden siimekseen se on pysähtynyt. Meidän on palattava takaisin, Jane. En uskalla kohdata sitä sinun seurassasi. Meidän täytyy vain toivoa ettei se ole huomannut meitä.”

”Entä jos se on huomannut?”

”Silloin minun on pakko uskaltaa.”

”Uskaltaa mitä?”

”Tarttua siihen mahdollisuuteen että pystyn alistamaan sen tahtooni kuten alistin sen toisen otuksen. Kerroin siitä, etkö muista?”

”Kerroit, mutta en osannut kuvitella että se oli noin valtava otus. Sehän on kokonainen sotalaiva, John.”

Apinamies nauroi. ”Ei nyt sentään, mutta myönnän että hyökätessään se näyttää yhtä vaaralliselta.”

He vetäytyivät hitaasti välttyäkseen herättämästä pedon huomiota.

”Me taidamme onnistua”, kuiskasi Jane, ja hänen äänensä värisi pidätetystä jännityksestä. Kaukaisen ukkosen kaltaisen kumea mylvähdys kantautui metsästä. Tarzan puolisti päättään.

”Näytelmän kohokohta alkaa pian”, hän nauroi, sulki Janen syliinsä ja suuteli tätä. ”Sitä ei koskaan tiedä, Jane. Meidän on yritettävä parastamme, muuta emme voi. Anna

keihäsi minulle, äläkä lähde juoksemaan. Meidän ainoa toivomme piilee tuon otuksen pienten aivojen reaktiossa. Katsotaan, pystynkö vaikuttamaan niihin.”

Gryf oli tullut ulos metsästä ja katseli ympärilleen heikoilla silmillään. Tarzan korotti äänensä ja päästi ilmoille tor-o-donien omituisen huudon: ”Hii-oo! Hii-oo! Hii-oo!” Hetken aikaa iso peto seisoj liikkumattomana ja kuunteli kutsua. Jane rinnallaan apinamies astui suoraan sen luo. ”Hii-oo!” Tarzan huusi jälleen käskävästi. Kumea mylvähdys kohosi gryfin valtavasta rinnasta, ja sitten peto lähestyi heitä hitaasti.

”Mainiota!” huudahti Tarzan. ”Yksi nolla meidän hyväksemme. Pystytkö pitämään hermosi kurissa? Mutta ei-hän minun tarvitse kysyä.”

”Minä en koskaan pelkää apinain Tarzanin seurassa”, Jane vastasi hiljaa, ja Tarzan tunsu vaimon pehmeiden sormien puristavan käsivarttaan.

He lähestyivät yhdessä unhoon vaipuneen aikakauden valtavaa hirviötä ja pysähtyivät lopulta sen viereen varjon puolelle. ”Hii-oo!” huusi Tarzan ja sivalsi otusta rumaan kuonoon keihään varrella. Gryfin äkäinen puraisu ei osunut, se ei ollutkaan tarkoitettu osumaksi. Apinamies oli saanut kaipaamansa vastauksen.

”Tule”, hän sanoi ja tarttui Janea kädestä. He kiersivät hirviön taakse ja kävelivät sen leveätä pyrstöä myöten ylös gryfin kyhmyiseen selkään. ”Nyt ratsastamme uljaasti esissemme tavoin. Tämän kyydin rinnalla jäävät nykyaikaiset kuninkaiden autot ja kiesit toiseksi. Miltä tuntuisi laukata Hyde Parkissa tällaisella ratsulla?”

”Pelkään että poliisi närkästyisi ratsastusasustamme”, Jane naurahti.

Tarzan ajoi gryfin haluamaansa suuntaan. Jyrkät törmät

ja syvät joet eivät olleet esteinä tälle valtavalle otukselle.

”Tämä on esihistoriallinen hyökkäysvaunu”, Jane sanoi heidän tehdessään matkaa nauraen ja toisilleen puhellen. Kerran he yllättivät kymmenkunta ho-don soturia pienellä aukiolla. Miekkoset lepäsivät puun varjossa. Nähdessään otuksen he hyppäsivät hätääntyneinä pystyyn, ja heidän huutonsa sai gryfin kaameasti mylvimään ja syöksymään heitä kohti. Soturit hajaantuivat eri suuntiin, ja Tarzan hakasi ratsuansa keihäällä kuonoon saadakseen gryfin talttu-
maan. Siinä hän onnistuikin juuri kun tämä tavoitti on-
nettoman raukan, jonka se oli valinnut uhrikseen. Vihaisesti korskuen gryf pysähtyi, ja mies katosi viidakkoon luoden yhden ainoan silmäyksen taakseen. Hänen kasvonsa olivat kalpeat kauhusta.

Tarzan oli haltioissaan. Hän oli pelännyt ettei hän pystyisi hillitsemään petoa, jos se yrittäisi hyökätä jonkun kimppuun, ja hän oli aikonut luopua ratsustaan ennen kuin he tulisivat Kor-ul-jahan. Nyt hän muutti mieltään. He ratsastaisivat gryfin selässä Om-atin kallioluolille asti. Siitä heimolle riittäisi puheenaihetta moneksi sukupolveksi eteenpäin. Apinamiehen näyttelemisen halu ei ollut ainoa syy, joka puolsi tätä suunnitelmaa. Janen turvallisuus painoi vaa’assa yhtä paljon, sillä Tarzan tiesi että vaimo olisi turvassa sekä ihmisiltä että pedoilta niin kauan kuin hän ratsasti Pal-ul-donin pelottavimman otuksen selässä.

Samaan aikaan kun he etenivät verkkaan Kor-ul-jata kohti (gryfin luonnollinen astunta ei ole kovin joutuista), saapui kourallinen kauhistuneita satureita hengästyneinä A-luriin levittämään kummallista tarinaa Dor-ul-Ohosta, joskaan kukaan ei uskaltanut lausua jumalan pojan nimeä ääneen, vaan he puhuivat Tarzan-jad-gurusta ja kertoivat nähneensä tämän ison gryfin selässä sen kauniin muukalais-

naisen kanssa, josta Ko-tan oli tahtonut tehdä Pal-ul-donille kuningattaren. Tämä tarina kantautui Lu-donin korviin. Hän kutsui soturit luokseen, kuulusteli heitä tarkkaan ja uskoi lopultakin että he puhuivat totta. Saatuaan kuulla mihin ratsastajat olivat menneet ylipappi arvasi heidän olevan matkalla Ja-luriin liittyäkseen Ja-donin seuraan. Se oli es-tettävä mihin hintaan hyvänsä. Kuten aina hätätilassa, hän kutsui Pan-satin luokseen ja neuvotteli pitkään tämän kanssa. Heillä oli valmis suunnitelma, kun Pan-sat palasi omalle asunnolleen riisumaan naamionsa ja papilliset tunnuksensa. Pukeuduttuaan A-lurin soturin asuun hän meni taas Lu-donin luo.

”Hyvä!” huudahti ylipappi. ”Pappisveljet tai sinua palvelevat orjat eivät tuntisi sinua nyt. Älä hukkaa aikaa, Pan-sat, sillä kaikki riippuu siitä kuinka nopeasti sinä isket. Ja muista, miehen saat surmata, jos pystyt siihen, mutta nain on tuotava tänne elävänä. Ymmärrätkö?”

”Ymmärrän!” Yksinäinen soturi lähti A-lurista ja suunnasi matkansa luoteeseen kohti Ja-luria.

Kor-ul-jan viereinen rotko oli asumaton. Sinne viekas Ja-don kokosi joukot, joilla hän aikoi hyökätä A-luriin. Yrjäläisen paikan valitseminen johtui kahdesta syystä – ensinnäkin Ja-don tahtoi pitää suunnitelmansa viholliselta salassa, jotta hänellä olisi yllätyksen suoma etu, ja toiseksi miehet eivät saaneet kuulla kaupungissa kierteleviä huhuja siitä itse Jad-ben-Otho oli tullut auttamaan Lu-donia sodasta Ja-donia vastaan. Vaati suurta rohkeutta ja uskollisuutta, jotta välittämättä jumalan kostosta, josta tarinat kertoivat. Ja-donin joukoista oli jo tapahtunut karkaamisia, ja hänen siunsa oli vaarassa raueta tyhjiin.

Sellainen oli tilanne, kun rotkon edessä olevalle kukku-

lalle sijoitettu vartiomies ilmoitti nähneensä laaksossa kaksi ihmistä gryfin selässä. Hän kertoi nähneensä heistä vain vi- lahduksia metsäaukiolla. He näyttivät olevan matkalla Kor- ul-jahan.

Ensin Ja-don oli taipuvainen epäilemään tietoa, mutta kuten hyvä kenraali ainakin, hän ei voinut jättää mahdolli- sesti väärääkään tietoa tutkimatta. Hän päätti lähteä kuk- kulalle ottamaan selvää, mitä vartiomies itse asiassa oli näh- nyt. Hän oli tuskin ennättänyt paikalle, kun mies kosketti hänen käsivarttaan ja osoitti sormellaan. ”Nyt he ovat lä- hempänä ja näkyvät selvästi”, hän kuiskasi. Ja totta totises- ti, vajaan puolen kilometrin päässä Ja-don näki sellaista mi- tä hän ei ollut pitkän elämänsä aikana ennen nähnyt Pal-ul- donissa — hän näki kahden ihmisen ratsastavan ison gryfin selässä.

Alkuun hän tuskin uskoi silmiään, mutta sitten hän tajui- si että nuo olennot olivat todellisia. Hän tunsu miehen, nou- si seisomaan ja huudahti:

”Se on hän! Se on itse Dor-ul-Otho!”

Gryf ja sen ratsastajat kuulivat äänen mutta eivät sanoja. Otus mylvi hurjasti ja lähti laukkaamaan ylös kukkulalle, ja Ja-don juoksi vastaan joidenkin rohkeiden soturiensa kans- sa. Tarzan, joka ei tahtonut tarpeettomasti haastaa riitaa kenenkään kanssa, yritti käännättää gryfiä, mutta häneltä kului niin paljon aikaa, ennen kuin hän sai vihaisen ratsun- sa tottelemaan, että osapuolet olivat jo hyvin lähellä toisi- aan.

Ja-don ja hänen soturinsa olivat kuitenkin ymmärtäneet että tuo mylvivä otus syöksyi heitä kohti pahoissa aikeissa, ja he katsoivat parhaaksi kiivetä puuhun. Vasta näiden sii- meksessä Tarzan sai gryfin pysähtymään. Ja-don puhutteli häntä puusta.

”Me olemme ystäviä. Minä olen Ja-don, Ja-lurin päällikkö. Yhdessä soturieni kanssa painan otsani Dor-ul-Othon alkoihin ja rukoilin häneltä apua oikeutetussa taistelussamme ylipappi Lu-donia vastaan.”

”Etkö ole vielä nujertanut häntä?” kysyi Tarzan. ”Minä kuulin että sinusta oli jo aikoja sitten tullut Pal-ul-donin kuningas.”

”En ole. Kansa pelkää ylipappia, ja kun hänellä nyt on emppelissä mies, joka väittää olevansa Jad-ben-Otho, moni sotureistani on peloissaan. Jos he tietäisivät että jumalan poika on palannut ja että tämä on antanut siunauksensa A-donin asialle, voitto olisi varmasti meidän.”

Tarzan mietti pitkään, ennen kuin hän lausui: ”Ja-don on yksi niistä harvoista, jotka uskoivat minuun ja tahtoivat luoda minulle oikeudenmukaisen kohtelun. Minun on maksettava velkani Ja-donille ja selvitettävä välini Lu-donin kanssa. Ja-don, minä tulen mukaan antamaan Lu-donille hänen ansaitsemansa rangaistuksen. Kerro minulle kuinka Dor-ul-Otho voi parhaiten palvella isänsä kansaa.”

”Seuraamalla minua Ja-luriin ja ympäristön kyliin, jotta sukkaat voisivat itse nähdä Dor-ul-Othon ja todeta hänen luhtautuvan lempeästi Ja-donin asiaan.”

”Luuletko heidän nyt uskovan minuun enemmän kuin ennen?” kysyi apinamies.

”Kuka rohkenisi epäillä että mahtavan gryfin selässä ratsastava olisi vähäisempi kuin jumala?” vastasi päällikkö.

”Voitko antaa takeita vaimoni turvallisuudesta, jos lähen kanssasi taistelemaan A-lurista?”

”Hän voi jäädä Ja-luriin O-lo-an ja omien naistenien kansaan”, vastasi Ja-don. ”Siellä hän on turvassa, jätän luotettavat sotureita suojelemaan heitä. Sano että tulet, oi Dor-ul-Otho, ja onneni malja on oleva täysi, sillä poikani Ta-don

marssii tällä hetkellä kohti A-luria luoteesta koottujen joukkojen kanssa. Jos me voimme hyökätä Dor-ul-Othorn johdolla koillisesta, voittomme lienee varma.”

”Toivomuksesi täyttyköön, Ja-don. Mutta ensiksi sinun on hankittava lihaa gryfilleni.”

”Leirissä on paljon kaadettua riistaa, sillä miehilläni ei ole muuta tekemistä kuin metsästää”, vastasi Ja-don.

”Hyvä on, toimita tänne.”

Kun liha tuotiin vähän matkan päähän apinamiehestä, hän laskeutui hurjan ratsunsa selästä ja ruokki sitä kädestä. ”Sinun on huolehdittava siitä että gryfille on aina riittävästi lihaa”, Tarzan sanoi Ja-donille, sillä häijyn otuksen totelevaisuus loppuisi varmaan lyhyeen, jos se olisi nälkäinen.

He pääsivät lähtemään Ja-luriin vasta aamulla. Tarzan löysi gryfin siitä, minne hän oli sen jättänyt edellisenä iltana. Sille oli annettu kahden antiloopin ja yhden leijonamruhot, mutta ne olivat nyt poissa.

”Paleontologit väittävät että tämä otus oli kasvissyöjä”, Tarzan sanoi Janelle heidän lähestyessään petoa.

Matka Ja-luriin tapahtui joidenkin kylien läpi, joista Ja-don toivoi saavansa innostuneempaa kannatusta. Joukko sotureita lähetettiin Tarzanin edellä, jotta väki osaisi valmistautua gryfin näkemiseen ja Dor-ul-Othon vastaanottamiseen sopivin kunnianosoituksin. Tulokset vastasivat kaikilla Ja-donin odotuksia, sillä kukaan ei epäillyt apinamiehen jumaluutta.

Ja-lurin ulkopuolella heidän joukkoonsa liittyi vieras soturi, jota kukaan ei tuntenut. Hän kertoi tulleen erästä etelänpuoleisesta kylästä, jossa häntä oli kohdeltu huonosti. Tästä syystä hän oli karannut Lu-donin kannattajien joukosta ja lähtenyt pohjoiseen etsimään itselleen kotia Ja-lurista. Koska jokainen taistelukuntoinen mies oli tervetullut,

Ja-don antoi vieraan soturin liittyä joukkoon, ja näin tämä pääsi heidän mukanaan Ja-luriin.

Nyt heräsi kysymys siitä, mihin gryf olisi sijoitettava siksi aikaa, kun he viipyisivät kaupungissa. Tarzanin oli ollut vaikea estää hurjaa petoa karkaamasta kaikkien niiden kimppuun, jotka olivat pyrkineet lähelle silloin, kun hän oli ratsastanut Ja-donin leiriin autiossa rotkossa lähellä Kor-ul-jata, mutta matkalla tänne otus tuntui tottuneen ho-donien läsnäoloon. Ja-lurin asukkaat eivät kuitenkaan aiheuttaneet hänelle mitään harmia, sillä he pysyttelivät kyllin kaukana, katselivat ikkunoista ja katoilta. Ja vaikka gryf näytti kesyltä, kukaan ei olisi hyväksynyt ajatusta että se päästettäisiin vapaaksi kaupungissa. Otus päätettiin ajaa palatsialueella sijaitsevaan suljettuun pihaan. Jane laskeutui sen selästä ennen kuin Tarzan ohjasi sen sinne. Sille heitettiin runsaasti lihaa, ja sitten se jätettiin yksin. Palatsin kauhistunut väki ei uskaltanut edes kiivetä ylös muurille katsomaan sitä.

Ja-don vei Tarzanin ja Janen prinsessa O-lo-an asunnolle. Nähdessään apinamiehen prinsessa heittäytyi maahan ja painoi otsansa hänen jalkoihinsa. Pan-at-lee oli myös siellä, ja hänkin oli iloinen nähdessään jälleen Tarzan-jad-gurun. Kun heille selvisi että Jane oli Tarzanin vaimo, he osoittivat myös hänelle pelonsekaista kunnioitusta. Ja-donin kaiken epäilevimmätkin soturit uskoivat nyt että he olivat saaneet jumalan ja jumalattaren vieraakseen Ja-lurin kaupunkiin. Näiden kahden tuella taistelu kääntyisi pian voitoksi, ja vanhasta leijonamiehestä tulisi Pal-ul-donin valtaistuimen haltija.

O-lo-alta Tarzan sai kuulla että Ta-den oli palannut ja että rakastavaiset liitettäisiin juhlallisesti yhteen heti, kun taistelu A-lurista oli päättynyt.

Kaupunkiin kerääntyi vapaaehtoisia. Ja-don ja Tarzan päättivät siirtyä huomenna pääjoukkojen salaiseen leiriin hyökätäkseen yön turvin A-lurin puolustajia vastaan. Tästä päätöksestä lähetettiin sana Ta-denille, joka odotti joukkoineen Isojärven pohjoispuolella vain muutamien kilometrien päässä A-lurista.

Kun näitä suunnitelmia ryhdyttiin toteuttamaan, Janen oli pakko jäädä Ja-donin palatsiin Ja-luriin. Mutta koska hän sai turvakseen O-lo-an naisineen ja paljon sotureita, Tarzan hyvästeli vaimoaan tuntematta minkäänlaista huolestumista hänen takiaan. Apinamies nousi gryfin selkään ja lähti kaupungista Ja-donin ja tämän soturien kanssa.

Rotkoon saavuttuaan Tarzan luopui isosta ratsustaan. Se oli tehnyt tehtävänsä. Hänelle ei olisi mitään hyötyä siitä, kun hyökkäys A-luriin alkaisi ennen aamunkoittoa, sillä pimeässä vastustaja ei voisi nähdä häntä gryfin selässä. Parokovaa sivallusta keihään varrella lähetti ison otuksen mylvien ja korskuen Kor-ul-gryfiin päin, eikä apinamies ollut siitä pahoillaan, sillä hän ei ollut koskaan täysin luottanut siihen, ettei se pikaistuksissaan tai täyttymättömässä lihan tarpeessaan olisi ahdistanut hänen tovereitaan.

Marssi A-luriin aloitettiin heti.

23. ELÄVÄNÄ KIINNI

Kun ilta pimeni, pujahti eräs soturi Ja-lurin palatsista temppeliin ja hakeutui pappien asunnolle. Hänen läsnäolonsa ei herättänyt epäilyjä, sillä sotureilla oli usein asiaa

temppeliin. Hän saapui kammioon, johon useita pappeja oli kokoontunut ilta-aterian jälkeen. Uhritoimitus oli päätynyt, eikä heillä ollut mitään uskonnollisluontoisia tehtäviä ennen auringonnousua.

Soturi tiesi etteivät palatsin ja temppelin väliset suhteet olleet erityisen hyviä Ja-lurissa ja että Ja-don salli pappien suorittaa julmia uhrejaan vain siksi että se oli ollut ho-donien tapa ammoisilta ajoilta. Olisi todellakin ollut uhkarohkeata yrittää kieltää riittejä. Kaikkien tiedossa oli ettei Ja-don koskaan mennyt temppeliin eikä ylipappi palatsiin, mutta kansa kantoi lahjojaan temppeliin, jossa suoritettiin veriuhreja sekä aamuin että illoin.

Soturi tiesi nämä asiat, tiesi ne paremmin kuin tavalliselta soturilta olisi odottanut. Hän etsi tästä temppelistä apua mielessään olevan suunnitelman toteuttamiseksi.

Astuessaan huoneeseen, jossa papit olivat koolla, hän tervehti heitä Pal-ul-donissa totuttuun tapaan ja antoi samalla sormellaan pienen merkin, joka ei herättänyt minikäänlaista huomiota. Sen saattoi huomata ainoastaan merkin tunteva henkilö. Huoneessa olikin sellaisia, jotka ymmärsivät sen. Kaksi pappia siirtyi hänen luokseen, ja kumpikin vastasi annettuun merkkiin.

Soturi keskusteli vain hetken heidän kanssaan ja poistui sitten. Vähän myöhemmin poistuivat myös molemmat papit, mutta eivät yhtä aikaa.

He tapasivat soturin käytävästä ja opastivat hänet sivukäytävässä sijaitsevaan pieneen kammioon. Siellä kaikki kolme keskustelivat hetken aikaa kuiskaillen, jonka jälkeen soturi meni takaisin palatsiin, ja molemmat papit menivät omiin huoneisiinsa.

Kaikki palatsin naistenasunnot sijaitsivat samalla puolella pitkän suoran käytävän varrella. Jokaisessa huoneessa

oli yksi ainoa oviaukko ja sitä vastapäätä puutarhaan antavia ikkunoita. Tällaisessa huoneessa Jane nukkui yksin. Käytävän kummassakin päässä oli yksi vartiomies. Muut olivat majapaikassaan naistensiiven ulko-oven viereisessä huoneessa.

Palatsi nukkui, sillä Ja-donin maassa oltiin aamuvirkkuja. Pohjoisen suuren päällikön juhlasalissa, pal-e-donsossa, ei pidetty sellaisia hurjia juominkeja kuin A-lurin kuninkaan palatsin juhlasalissa. Hallintokaupungin rinnalla Ja-lurin oli hiljainen kaupunki. Siitä huolimatta vartijat valvoivat aina Ja-donin ja hänen perheenjäsentensä asuntojen ovella sekä temppeliin ja kaupunkiin johtavilla porteilla.

Vartiostot olivat yleensä pieniä, niihin kuului vain viisi tai kuusi miestä, joista yksi valvoi vuorollaan. Sellainen oli tilanne, kun kaksi soturia esittäytyi niille käytävän päässä oleville vartiomiehille, joiden oli vastattava Janen ja prinsessa O-lo-an turvallisuudesta. Uudet miehet ilmoittivat tuloleensa vartion vaihtoon. Vartiomies ei ole milloinkaan pahollaan siitä että hänet vapautetaan oletettua aikaisemmin. Toisissa olosuhteissa hän saattaa esittää lukemattomia kysymyksiä, mutta tällaisessa tapauksessa hän on tyytyväinen kun pääsee pois. Vartiomiehet eivät siis vastustaneet vaihtoa, vaan riensivät majapaikkaansa mitään kysymättä.

Silloin käytyvään ilmestyi kolmaskin soturi ja kaikki menivät sen huoneen luo, jossa apinamiehen vaimo nukkui. Yksi noista kolmesta oli vieras soturi, jonka Ja-don ja Tarzan olivat tavanneet edellisenä päivänä Ja-lurin kaupungin ulkopuolella. Sama soturi oli myös käynyt temppelissä tunti sitten, mutta kahden muun kasvot olivat toisilleenkin vieraat, sillä papit eivät yleensä riisu naamiota edes toveriensa läsnäollessa.

Hiljaa he siirsivät verhoja, jotka estivät ohikulkijoita nä-

kemästä huoneeseen, ja pujahtivat salaa sisään. Jane nukkui vällyjen päällä huoneen nurkassa. Tunkeilijoiden jalat liikuivat äänettömästi kivisellä lattialla. Ikkunasta tulviva kuutamo paistoi suoraan Janeen paljastaen kauniin käsivarren ja olkapään ääriviivat peitteenä olevan tumman turkiksen alta. Hiiviskelijät näkivät hänen ihanat kasvonsa sivulta.

Mutta nukkujan kauneus sen paremmin kuin hänen avuttomuutensaakaan ei herättänyt heidän rinnassaan miehille luonnollisia intohimon tai säälin tunteita. Hänen näkemisensä jätti papit aivan tunteettomiksi. He eivät tienneet mitään sellaisesta intohimosta, joka oli ajanut miehiä vehkeilyyn ja murhaan tämän kauniin amerikkalaisen tytön vuoksi.

Huoneen lattialla oli useita turkisnahkoja. Johtajan saapuessa nukkuvan naisen luo hän kumartui ottamaan lattialta yhden pienen turkisnahan, jonka hän levitti valmiiksi kässissään.

”Nyt”, hän kuiskasi, painoi turkisnahan naisen kasvoille, ja puristi tämän käsivarret tiukasti sivuille. Johtaja tukahdutti Janen huudot turkisnahalla. Nopeasti ja äänettömästi toiset sitoivat Janen ranteet yhteen ja panivat hänelle suukapulan suuhun. Sinä lyhyenä aikana, jonka he tarvitsivat tähän työhön, he eivät aiheuttaneet sellaista ääntä, joka olisi voinut kuulua naapurihuoneisiin.

He kiskoivat Janen kovakouraisesti seisomaan ja yrittivät pakottaa häntä menemään ikkunalle, mutta Jane kieltäytyi kävelemästä ja heittäytyi lattialle. He olisivat turvautuneet kidutukseen pakottaakseen Janen tottelemaan, mutta eivät uskaltaneet, sillä he pelkäsivät että Lu-don rankaisisi ankarasti jokaista, joka vahingoittaisi kaunista vankia.

Soturien oli siis pakko kantaa Jane, eikä tehtävä suinkaan ollut helppo, sillä vanki rimpuili ja potki kovasti ai-

heuttaen ryöstäjilleen tukalat oltavat. Lopulta he kuitenkin saivat hänet ulos ikkunasta puutarhaan, jonka läpi Ja-lurin temppelipappi opasti heidät pienelle suljetulle portille pihan etelänpuoleisessa muurissa.

Portin takana oli kivisiä askelmia. Ne veivät joelle, jonka rannassa oli useita kanootteja. Pan-satilla oli todellakin ollut onnea saadessaan apua sellaiselta, joka tunsikin temppeliä ja palatsin erittäin hyvin, sillä muussa tapauksessa hän tuskin olisi päässyt pakenemaan Ja-lurista vangin kanssa. Kun nainen oli heitetty kevyen kanootin pohjalle, Pan-sat istuutui kanoottiin ja tarttui melaan. Toverit irrottivat kiinnityksen ja työnsivät pienen aluksen ulos virtaan. Katalan työnsä jälkeen he palasivat temppeliin. Pan-sat meloi hitaasti myötävirtaan, joka kuljettaisi hänet Isojärvelle ja Aluriin.

Kuu oli laskenut, eikä itäisellä taivaalla ollut vielä merkkiäkään päiväankajosta, kun joukko sotureita hiipi pitkässä jonossa pimeään A-lurin kaupunkiin. Heidän suunnitelmansa oli selvä, eikä epäonnistuminen tuntunut mahdolliselta. Ta-denille, jonka joukot olivat kaupungin luoteispuolella, oli lähetetty sana. Koska Tarzan yksin tunsikin salaisen käytävän, hänen tehtävänä oli tunkeutua sen kautta pienen osaston kanssa temppeliin samaan aikaan kuin Ja-don hyökkäisi suuremmalla joukolla palatsin porttia vastaan.

Apinamies hiipi soturiensa kanssa A-lurin mutkittilevillä kujilla ja pääsi kenenkään huomaamatta rakennukselle, josta salainen käytävä alkoi. Täällä ei ollut vartijoita, koska se oli parhaiten suojattu sillä että vain papit tunsivat sen. Helppottaakseen liikkumista kapeassa maanalaisessa käytävässä Tarzan sytytti soihdun, joka oli tuotu tätä tarkoitusta varten, ja kulki edellä temppeliä kohti.

Apinamies luotti siihen, että hän pystyisi vaikuttamaan ratkaisevasti taisteluun heti kun hän oli päässyt valiosoturiensa kanssa temppeliin. Tältä suunnalta tullut hyökkäys aiheuttaisi hämminkiä ja sekaannusta papeissa, joiden nujertaminen olisi helppoa. Sen jälkeen Tarzan pääsisi hyökkäämään palatsin puolustajien selustaan Ja-donin häiritessä heitä portilla ja Ta-denin hyökätessä pohjoispuolen muurien yli. Ja-donin laskelmat perustuivat Dor-ul-Othon sala-peräisen ilmestymisen aiheuttamaan lamaannukseen, ja hän oli kehottanut Tarzania käyttämään mahdollisimman tarkkaan hyväkseen tietoa että monen Lu-donin soturin asenne oli vielä horjuva, kallistaako korvansa ylipapille vai Dor-ul-Otholie. Heidän Lu-donille antama kannatuksensa johtui pikemminkin ylipapin kylvämästä pelosta kuin rakkaudesta tai kuuliaisuudesta.

Pal-ul-donissa tunnetaan sananparsin, jonka lähin vastine löytyy vanhasta skottilaisesta mietelauseesta, siinä todetaan että pienten ja suurten parhaimmatkin suunnitelmat menevät joskus pieleen. Vapaasti sovellettuna voisimme sanoa että tie oli oikea, mutta osoite väärä, kuten pohjoisen suuri päällikkö ja hänen jumalainen liittolaisensa pian joutuisivat toteamaan.

Tarzan tunsikin mutkittelevan käytävän paremmin kuin perässä tulevat soturit, ja kun hänellä oli soihdun suoma etu, vaikka sen valo parhaimmillaankin oli heikko ja lepattava, hän karkasi muilta. Hän oli niin innostunut saamaan kosketuksen viholliseen, ettei hän ajatellut perässä tulevia avustajiaan. Se ei ollut lainkaan ihmeellistä, apinamies oli lapsuudestaan saakka tottunut taistelemaan yksin, hänelle oli tullut tavaksi luottaa vain omaan oveluuteensa ja taitoonsa.

Hän saapui siis yläkäytävään, josta pääsi Lu-donin ja alempien pappien kammioihin, paljon ennen satureitaan.

Kun hän tuli synkästi lepattavien öljytuikkujen hämärästä valaisemaan käytävään, hän näki erään toisen ilmestyvän sinne sivukäytävästä — hän näki soturin, joka puolittain kantoi puolittain raahasi naista. Tarzan tunsi heti Janen, jonka hän luuli olevan turvassa Ja-donin palatsissa.

Soturi näki Tarzanin samalla hetkellä kuin hän kuuli apinamiehen huulilta päässeen eläimellisen murahduksen tämän syöksyessä riistämään vaimoaan vangitsijalta. Tar-manganin villi sydän janosi kostoa. Pan-satin kohdalla olivat oviaukko, johon hän sukelsi Jane sylissään.

Apinain Tarzan oli aivan heidän kintereillään. Viidakon valtiasherra oli heittänyt syrjään soihtunsa ja paljastanut pitkän veitsen, joka oli kuulunut hänen isälleen. Raivostuneen härrän lailla hän syöksyi kammioon Pan-satin perässä. Kumminkin verhot putosivat paikoilleen hän huomasi olevansa pilkkopimeässä. Melkein samassa hän kuuli edestäpäin kiven iskeyvän kiveen, ja hetkistä myöhemmin samanlainen ääni toistui hänen takanaan. Apinamies ei tarvinnut muita todisteita tietääkseen että hän oli jälleen vankina.

Hän seisoi liikkumatta siinä, mihin hän oli pysähtynyt kuullessaan ensimmäiset äänet sulkeutuvista kiviovista. Tällä kertaa häntä ei syöstäisikään yhtä helposti kuin edellisellä kerralla gryfin luolaan tai muuhun samankaltaiseen vaa-raan. Siinä seisoessaan hän totutti silmänsä hitaasti pimeään, ja hän tajusi että kammioon tuli hämärää valoa jostakin. Sitten hän huomasi katossa pyöreän aukon, jonka halkaisija lähenteli yhtä metriä. Siitä tunkeutuva valo oli oikeastaan vain astetta harmaampaa pimeyttä kuin mitä täällä alhaalla vallitsi.

Ovien sulkeuduttua hän ei ollut kuullut mitään ääntä, vaikka oli herkistänyt korviaan päästäkseen selville siitä, mihin suuntaan Janen ryöstäjä oli lähtenyt. Ennen pitkää

hän pystyi erottamaan vankilansa rajat. Huone oli pieni, korkeintaan viisi metriä seinästä seinään. Äärettömän varovaisesti konttaamalla hän tutki koko lattian tarkkaan. Ihan keskellä katossa olevan aukon kohdalla oli luukku. Muualta lattia oli kiinteätä kiveä. Nyt hän tiesi varoa luukkua, sille ei sopinut astua. Sitten hän kohdisti huomionsa seiiniin. Niissä oli vain kaksi aukkoa, toinen oli sama, josta hän oli tullut ja sitä vastapäätä oli aukko, josta soturi oli häipynyt Janen kanssa. Molemmat aukot oli suljettu kivilaatoilla, jotka paennut oli pudottanut paikoilleen.

Ylipappi Lu-don nuoli ohuita huuliaan ja hieroi tyytyväisenä valkoisia luisevia käsiään, kun Pan-sat kantoi Janen hänen luokseen ja laski tämän lattialle hänen eteensä.

”Hyvä, Pan-sat! Sinä olet saava ison palkkion palveluksestasi. Koko Pal-ul-don kumartaisi meitä, jos petollinen Dor-ul-Otho myös olisi vallassamme.”

”Oi, Lu-don, minulla on!” huudahti Pan-sat.

”Mitä? Onko sinulla Tarzan-jad-guru? Oletko kenties surmannut? Kerro minulle, Pan-sat, kerro pian. Rintani repeää tiedonhalusta.”

”Sain hänet elävänä. Hän on siinä pienessä kammiossa, joka on ammoiden rakennettu ansaksi niille, jotka ovat liian vahvoja otettavaksi elävinä käsikähmässä.”

”Olet toiminut hyvin, Pan-sat. Minä...”

Pelästynyt pappi syöksyi huoneeseen. ”Pian, Lu-don, pian. Käytävät ovat täynnä Ja-donin sotureita.”

”Sinä näet näkyjä. Palatsi ja temppeli ovat minun soturieni käsissä”, huudahti ylipappi.

”Minä puhun totta. Vihollisen soturit tulevat tänne salaisen käytävän suunnalta.”

”Hän saattaa olla oikeassa. Tarzan-jad-guru tuli siltä

suunnalta, kun näin hänet ja johdatin hänet ansaan. Hän oli matkalla kaikkein pyhimpään”, sanoi Pan-sat.

Lu-don riensi oviaukolle ja vilkaisi käytävään. Ensi silmäyksellä hän näki että säikähtyneen papin pelko oli aiheellinen. Toistakymmentä soturia lähestyi käytävässä, he vaikuttivat hämmentyneiltä ja epävarmoilta. Ilman johtajaa he olivat käytännöllisesti katsoen hukassa temppelein maanalaisten käytävien sokkeloissa.

Hän palasi huoneeseen ja tarttui katosta riippuvaan nahkaiseen vetimeen. Hän kiskoi sitä äkäisesti, ja silloin temppeleissä kaikui metallisen kongin syvä ääni. Viisi kertaa nuokumeat äänet soivat käytävässä. Sitten Lu-don kääntyi molempien pappien puoleen. ”Ottakaa nainen ja seuratkaa minua.”

Hän meni huoneen poikki ja poistui pienestä oviaukosta. Toiset nostivat Janen lattialta ja seurasivat ylipappia. He kulkivat kapean käytävän läpi, nousivat portaita ylös, kääntyivät oikealle ja vasemmalle ja tekivät mutkan takaisinpäin käytävien sokkelossa ja päätyivät kierreportaisiin, jotka johtivat suurimpaan alttaripihaan.

Kaikilta suunnilta, pihalta ja maanalaisilta käytäviltä, kuului juoksuaskeleita. Ison kumistimen viisi lyöntiä oli kutsunut uskolliset puolustamaan Lu-donia hänen yksityisasunnossaan. Papit, jotka tunsivat sokkelot, opastivat sotureita paikalle, ja ennen pitkää Tarzanin kanssa tulleet huomasivat joutuneensa ilman johtajaa ylivoimaisen joukon eteen. He olivat urheita miehiä, mutta näissä olosuhteissa avuttomia, ja siksi he perääntyivät samaa tietä, jota he olivat tulleet. Ja kun he olivat päässeet kapeaan käytävään, he olivat turvassa. Siellä vihollinen saattoi käydä heidän kimpuunsa vain yksi kerrallaan. Mutta hyvä suunnitelma oli rauennut, ja koko heidän taistelunsa saattoi olla menetetty.

ty, niin paljon Ja-don oli rakentanut heidän yrityksensä menestyksen varaan.

Kuullessaan temppelin kumistimen soivan Ja-don oletti että Tarzanin ryhmä oli antanut viholliselle ensimmäisen iskun. Päällikkö aloitti hyökkäyksensä palatsin porttia vastaan. Hurjat sotahuudot kantautuivat Lu-donin korviin temppelin sisäpihalle. Niistä hän tiesi taistelun alkaneen. Jättäen Pan-satin ja yhden toisen papin vartioimaan Janea hän kiirehti palatsiin johtaakseen itse joukkojaan. Matkalla temppelialueen läpi hän lähetti tiedustelijan ottamaan selvää alhaalla käytävässä käydyn taistelun tuloksista. Hän lähetti myös sanansaattajia levittämään tietoa että petollinen Dor-ul-Otho oli vankina temppelissä.

A-lurista kantautuva taistelun melske sai luutnantti Erich Obergatzin kääntymään pehmeällä turkisvuoteellaan. Hän nousi istumaan, hieroi silmiään ja katseli ympärilleen. Ulkona oli vielä pimeätä.

”Minä olen Jad-ben-Otho. Kuka uskaltaa häiritä untani?”

Orjatyttö, joka kyykötöi lattialla vuoteen jalkopäässä, pelästyi ja painoi päänsä lattiaan. ”Vihollinen on varmaan tullut, oi Jad-ben-Otho.” Hän puhui rauhallisesti, sillä hän tiesi kuinka kauheasti jumala toisinaan suuttui aivan mitättömistä asioista.

Pappi ilmestyi äkkiä oviaukkoa peittävien verhojen takaa, lankesi polvilleen ja painoi otsansa kiviseen lattiaan. ”Oi, Jad-ben-Otho, Ja-donin soturit ovat hyökänneet palatsiin ja temppeliin. Taistelua käydään jopa käytävässä Lu-donin asunnon tienoilla. Ylipappi pyytää sinua tulemaan palatsiin kannustamaan uskollisia satureita läsnäolollasi.”

Obergatz ponnahti pystyyn. ”Minä olen Jad-ben-Otho”, hän kirkui. ”Salamoilla minä tuhoan herjaajat, jotka uskal-

tavat hyökätä A-lurin pyhään kaupunkiin.”

Hetken aikaa hän syöksyi aivan hulluna umpimähkään ympäri huonetta papin ja orjan maatessa polvillaan otsa painettuna lattiaan.

”Tule!” huusi Obergatz ja potkaisi orjatyttöä häijyisti kylkeen. ”Tule! Aiotko jäädä tänne, kun pimeyden voimat tunkeutuvat Valon kaupunkiin?”

Kaikki, jotka joutuivat palvelemaan suurta jumalaa, olivat yleensä suunniltaan pelosta, niin myös nämä kaksi, kun he nousivat ja seurasivat Obergatzia palatsiin.

Taisteluhuutojen yli kuului temppelipappien toistuva kuulutus: ”Jad-ben-Otho on kansanne ja petollinen Dorul-Otho on vankina temppelissä.” Tämä toistuva tiedotus oli tarkoitettu myös vihollisen korville.

24. KUOLEMAN AIRUT

Auringon noustessa Ja-donin joukot seisoivat yhä palatsin portilla. Vanha päällikkö oli vallannut korkean rakennuksen palatsin vierestä, ja sen huipulle hän oli pannut soturin tarkkailemaan pohjoista muuria, joka oli Ta-denin hyökkäyskohde. Mutta minuutit venyivät tunneiksi, eikä Ta-denin joukkoja näkynyt. Kun nousevan auringon säteet valaisivat palatsia, Lu-don ilmestyi yhdessä tekopyhän Mosarin ja alastoman miehen kanssa erään rakennuksen katolle. Vieraan pitkään tukkaan ja partaan oli punottu saniaisia ja kukkia. Heidän taakseen kokoontui joukko alempia pap-

peja, jotka lauloivat kuorossa: "Tämä on Jad-ben-Otho. Laskekaa aseenne ja antautukaa." He toistivat nämä säkeet yhä uudestaan ja huusivat aina väliin: "Petollinen Dor-ul-Otho on vankinamme."

Erään taistelutauon aikana — sellaisia syntyy aina lähitaisteluissa, jotka vaativat suuria voimanponnistuksia — kuului Ja-donin joukosta yllättävä huuto: "Näyttäkää meille Dor-ul-Otho. Me emme usko teitä!"

"Odottakaa! Ellei häntä ole näytetty ennen kuin aurinko on liikkunut taivaalla oman halkaisijansa verran, palatsin portit avataan teille ja soturimme laskevat aseensa", huusi Lu-don ja kääntyi antamaan käskyn yhdelle papille.

Apinamies käveli edestakaisin pienessä vankilassaan. Hän soimasi itseään ankarasti typeryydestä, joka oli johtanut hänet tähän ansaan. Mutta oliko se typeryyttä? Mitä muuta hän olisikaan voinut tehdä kuin rientää Janen avuksi? Hän ihmetteli millä tavalla Jane oli ryöstetty Ja-lurista. Hänen mieleensä välähti sen soturin kasvot, jonka vallassa hän oli äsken nähnyt Janen, ja ne tuntuivat kummallisen tutuilta. Tarzan pinnisti muistiaan, missä hän oli nähnyt miehen aikaisemmin? Sitten hän muisti vieraan soturin, joka oli liittynyt Ja-donin joukkoihin Ja-lurin tienoilla samana päivänä, jolloin Tarzan ja Jane olivat ratsastaneet gryfin selässä autiosta rotkosta pohjoisen päällikön kotikaupunkiin.

Pian Tarzan kuuli kumistimen soivan käytävässä. Sieltä kuului myös, mutta kovin heikosti, jalkojen töminää ja huutoja. Hän arvasi että soturit, jotka hän oli opastanut, oli huomattu ja että taistelu oli alkamassa. Häntä harmitti kovasti se ettei hän päässyt osallistumaan siihen.

Yhä uudestaan hän yritti murtaa vankilansa ovia ja keskellä lattiaa olevaa luukkua, mutta hänen ponnistuksensa

olivat turhia. Hän terästi katseensa ja yritti tutkia ylhäällä olevaa aukkoa, mutta siellä ei näkynyt mitään. Epätoivoisena hän alkoi taas astella edestakaisin kuin häkkiin suljettu leijona.

Aika kului hitaasti, minuutit venyivät tunneiksi. Heikosti ja kovin kaukaa kuului taisteluhuutoja. Hyökkäys oli alkanut. Hän ihmetteli päättyisikö taistelu Ja-donin voittoon ja jos päättyisi, löytäisivätkö hänen ystävänsä häntä ikinä tästä salaisesta kammioista vuoren uumenissa. Hän epäili.

Kun Tarzan jälleen käänsi katseensa katossa olevaan aukkoon, hänestä näytti että sen keskeltä roikkui jotakin. Hän terästi silmiensä katsetta. Siinä oli todellakin jotakin, se näytti köydeltä. Tarzan ihmetteli, oliko se ollut siinä kaiken aikaa. Hänestä tuntui että sen oli täytynyt olla, sillä hän ei ollut kuullut mitään ääniä ylhäältä. Kammiossa oli niin pimeätä että se oli saattanut jäädä häneltä huomaamatta.

Hän tavoitti köyttä, ylti siihen nipin napin. Hän kokeili kestäisikö se hänen painoaan. Sitten hän hellitti otteensa siitä, perääntyi ja tarkkaili köyttä aivan samalla tavalla kuin eläin tekee kohdatessaan oudon esineen. Tämä oli yksi niistä pienistä poikkeavuuksista, jotka korostivat Tarzanin yhteenkuuluvuutta viidakon villien eläinten kanssa. Hän tavoitti ja kokeili yhä uudestaan nahkaista punosta ja herkisti korviaan, jos ylhäältä mahdollisesti kuuluisi varoittavia ääniä.

Tarzan varoi astumasta luukulle, ja kun hän viimein raivitti köyttä koko painollaan, hän levitti jalkojaan siltä varalta että hän putoaisi. Mutta köysi kesti. Ylhäältä ei kuullut mitään, ei myöskään luukun alta.

Hitaasti ja varovaisesti hän hivuttautui ylöspäin. Hetken kuluttua hänen silmänsä olivat yläkerran lattiatasolla. Nyt

hän työnsi ojennetun kätensä ylös aukosta. Silloin jokin kirstyi hänen molempien käsivarsien ympärille, painoi ne tiiviisti toisiinsa. Hän jäi riippumaan ilmaan kykenemättä jatkamaan kiipeämistä tai laskeutumaan alas.

Samassa yläkerran huoneeseen syttyi valo ja hän näki papin katsovan häntä naamion takaa. Papilla oli käsissään nahkaisia remmejä, joilla hän sitoi Tarzanin ranteet ja käsivarret tiiviisti yhteen kyynärpäistä sormiin asti. Pian Tarzan huomasi papin takana muita, jotka kävivät käsiksi häneen ja kiskoivat hänet ylös.

Melkein samassa kun hänen päänsä kohosi lattiassa olevasta aukosta, heidän menetelmänsä selvisi hänelle. Kaksi silmukkaa oli ollut valmiiksi levitettynä lattialla aukon ympärillä ja papit olivat odottaneet köysien päässä eri puolilla kammiota, kunnes hän oli kiivennyt kyllin korkealle vankilaan laskettua köyttä pitkin. Ja kun hänen käsivartensa olivat varmasti ansassa, papit olivat äkkiä kiskoneet köysiä kiireälle niin että hän oli joutunut avuttomaan tilaan saamatta tilaisuutta puolustautumiseen tai vangitsijoittensa vahingoittamiseen.

Nyt he sitoivat myös hänen alaraajansa nilkoista polviin asti, nostivat hänet ylös ja veivät kammiosta. He eivät lausuneet sanaakaan kantaessaan häntä ylös temppelipihalle.

Taistelun melu oli jälleen voimistunut, kun Ja-don oli lähettänyt joukkonsa suureen rynnäkköön, vaikka Ta-den ei ollut tullut. Siitä johtuikin että vanhan päällikön joukot osoittivat kasvavaa taisteluhaluttomuutta. Tässä vaiheessa papit toivat Tarzan-jad-gurun palatsin katolle ja näyttivät hänet molempien taistelevien puolien sotureille.

”Tässä on petollinen Dor-ul-Otho”, kirkui Lu-don.

Obergatz, joka henkisesti sairaana ei ollut koskaan täysin tajunnut mitä hänen ympärillään tapahtui, sattui vilkai-

semaan sidottuun ja avuttomaan vankiin. Kun hänen katseensa osui apinamiehen jaloihin kasvoihin, hänen silmänsä pyöristyivät hämmästyksestä ja pelosta, ja hänen kalpeat poskensa valahtivat aivan sinisiksi. Hän oli vain kerran aikaisemmin nähnyt apinain Tarzanin, mutta tämä oli monta kertaa esiintynyt hänen unissaan, ja niissä apinamies oli aina kostanut hänelle ne vääryydet, joihin kolmen saksalaisen upseerin alkuasukasjoukot olivat syyllistyneet tuhotessaan Tarzanin kauniin kodin. Kapteeni Fritz Schneider oli jo maksanut noista tarpeettomista julmuuksista, samoin aliluutnantti von Goss. Ja nyt viimeinen heistä seiso i kasvotusten painajaisunien Nemesiksen kanssa, eikä saksalaisen tuntema kauhu suinkaan vähentynyt siitä, että apinain Tarzan oli kahleissa ja avuton. Obergatz ei näkynyt tajuavan ettei apinamies voinut vahingoittaa häntä. Hän vain väänteledi ja voivotteli. Lu-don näki ja pelkäsi että toisetkin näkisivät ja tajuaisivat, ettei tämä parrakas mielipuoli ollut mikään jumala. Näistä kahdesta Tarzan-jad-guru vaikutti enemmän jumalalta. Ylipappi huomasi että lähimmät soturit kuiskailivat toisilleen ja osoittivat sormella. Lu-don meni Obergatzin luo. ”Sinä olet Jad-ben-Otho, kiellä hänet!”

Saksalainen pudisti itseään, karisti mielestään kaiken muun, paitsi suuren pelkonsa ja ylipapin sanat, jotka tarjosivat hänelle pelastavan oljenkorren.

”Minä olen Jad-ben-Otho!” hän huusi.

Tarzan katseli häntä suoraan silmiin. ”Sinä olet luutnantti Obergatz Saksan armeijasta”, apinamies sanoi hyvällä saksankielellä. ”Sinä olet viimeinen niistä kolmesta, joita olen ajanut takaa, ja kurjassa sydämessäsi sinä kyllä tiedät ettei Jumala ole turhanpäiten saattanut meitä yhteen.”

Luutnantti Obergatzin aivot toimivat lopultakin selkeästi ja nopeasti. Hänkin näki ympärillä olevien kysyvät kat-

seet. Hän näki taistelevien osapuolten soturien seisovan toistettomina portin luona. Kaikkien katseet kohdistuivat häneen ja köytettyyn apinamieheen. Hän tajusi että epäröinti tietäisi tuhoa ja tuho kuolemaa. Hän korotti äänensä ja puhui preussilaisen upseerin terävin äänenpainoin, jotka poikkesivat niin paljon mielipuolen aikaisemmasta tiuskimisesta, että se herätti kaikkien huomion ja toi hämmästyneen ilmeen Lu-donin vekkaisiin silmiin.

”Minä olen Jad-ben-Otho. Tuo ei ole minun poikani. Tahdon antaa opetuksen kaikille herjaajille. Tuomitsen hänet kuolemaan alttarilla sen jumalan kädestä, jota hän on häpäissyt. Viekää hänet pois silmistäni ja antakaa uskollisten kokoontua temppeliin todistamaan käteni vihaa, kun aurinko on keskitaivaalla”, Obergatz sanoi ja kohotti oikean kätensä.

Tarzanin saattajat veivät hänet pois. Obergatz kääntyi portilla seisovien soturien puoleen. ”Ja-donin soturit, laskekaa aseenne ettei minun tarvitse salamoillani tuhota teitä siihen paikkaan. Ne, jotka noudattavat käskyäni, saavat anteeksi. Tulkaa, heittäkää aseenne.”

Ja-donin soturit liikehtivät levottomasti luoden vetoavia katseita johtajaansa ja pelokkaita katseita palatsin katolla seisoviin. Ja-don astui esiin. ”Pelkurit ja lurjukset heittäkööt aseensa ja siirtykööt palatsiin, mutta Ja-don ja Jalurin soturit eivät ikinä kumarra Lu-donille ja tämän valejumalalle. Tehkää päätöksenne nyt.”

Joukossa oli joitakin, jotka heittivät aseensa ja siirtyivät nolon näköisiin portista palatsiin, ja heidän esimerkkinsä kannusti toisiakin luopioita, mutta pohjoisen päällikön joukkojen enemmistö pysyi uskollisena hänelle. Viimeisen luopion lähdettyä Ja-don päästi ilmoille hurjan sotahuudon ja lähti miestensä kanssa hyökkäämään. Taistelu riehui jäl-

leen tuimana palatsin portin tienoilla.

Välistä Ja-donin joukot työnsivät puolustajat kauas palatsialueelle, mutta sitten taisteluonni kääntyi taas ja vastahyökkäys heitti heidät kauas kaupunkiin. Ta-denin joukot eivät tulleet vieläkään. Puolenpäivän aika lähestyi. Lu-don oli koonnut temppeliin joka ainoan miehen, jota ei välttämättä tarvittu portin puolustamiseen. Nämä hän lähetti Pan-satin johdolla salaisen käytävän kautta kaupunkiin. Heidän tehtävänsä oli hyökätä Ja-donin selustaan samaan aikaan, kun portin puolustajat lähtivät rynnäkköön.

Kahdelta suunnalta hyökkäävän ylivoiman edessä tulos oli väistämätön. Ja-donin pieni armeija antautui, ja vanha päällikkö vietiin vankina Lu-donin eteen. ”Viekää hänet temppelipihaan kätyrinsä kuoleman todistajaksi. Ehkä Jad-ben-Otho langettaa hänelle samanlaisen tuomion.”

Temppelin sisäpiha oli täyteen ahdettu. Tarzan ja Jane seisoivat kahlehdittuina läntisen alttarin päädyssä. Taistelun äänet olivat lakanneet, ja Ja-don tuotiin temppelipihaan kädet sidottuina tiukasti yhteen ranteista. Tarzan vilkaisi Janeen ja nyökkäsi Ja-donin suuntaan. ”Peli näyttää olevan pelattu. Hän oli viimeinen toivomme.”

”Me olemme ainakin löytäneet toisemme ja olemme saaneet viettää viimeiset päivämme yhdessä. Minä rukoulen ainoastaan että he eivät jättäisi minua, jos he surmaavat sinut”, sanoi Jane.

Tarzan ei vastannut, sillä hänen mieltään askarrutti sama katkera ajatus, johon Jane oli viitannut — hän ei pelännyt omasta puolestaan, vaan hän pelkäsi sitä, että Jane säästettäisiin. Apinämies riuhtoi kahleitaan, mutta ne olivat liian vahvat. Vieressä seisova pappi nauroi ivallisesti ja löi puolustuskyvytöntä Tarzania vasten kasvoja.

”Senkin julmuri!” huudahti Jane.

Tarzan hymyili. ”Minua on lyöty ennenkin, Jane”, ja lyöjä on aina kuollut.”

”Onko sinulla vielä toivoa?” kysyi vaimo.

”Olen vielä elossa”, Tarzan sanoi ikäänkuin tämä vastaus olisi ollut riittävä. Jane oli nainen, eikä hän ollut yhtä rohkea kuin peloton apinamies. Jane tiesi että Tarzan kuolisi alttarilla puolenpäivän aikaan, sillä he olivat puhuneet Obergatzin antamasta kuolemantuomiosta. Tarzan tiesi myös että hän kuolisi, mutta hän ei tunnustanut sitä edes itselleen.

Kun Jane näki Tarzanin seisovan suorana ja urhoollisena villien vangitsijoidensa keskellä, hänen sydämensä nousi kapinaan julmaa kohtaloa vastaan. Tuntui niin suurelta ja kauhealta vääryydeltä että tämä ihmeellinen mies, joka oli niin voimakas ja täynnä elämänhalua ja tarmoa, joutuisi hetken kuluttua aivan suotta teurastettavaksi. Jane olisi ilomielin uhrautunut Tarzanin puolesta, mutta hän tiesi että tarjous jäisi vain kauniiksi eleeksi, sillä vangitsijat toteuttaisivat kuitenkin päätöksensä. Tarzania odotti kuolema ja Janea . . . Ajatus puistatti häntä.

Nyt Lu-don saapui paikalle alastoman Obergatzin seurassa. Ylipappi opasti saksalaisen alttarille ja asettui itse tämän vasemmalle puolelle. Lu-don kuiskasi jotakin Obergatzille ja nyökkäsi samalla Ja-doniin päin. Saksalainen loi synkän katseen vanhaan päällikköön.

”Ja väärän jumalan jälkeen väärä profeetta”, hän huuhahti ja osoitti syyttävästi Ja-donia sormellaan. Sitten hänen katseensa kulkeutui Janeen.

”Entä nainenko myös?” kysyi Lu-don.

”Naisen kohtalo ratkaistaan myöhemmin. Haluan puhua hänen kanssaan tänä iltana, annetaan hänen ensin miettiä Jad-ben-Othon suututtamisen seurauksia”, sanoi Obergatz

ja katseli aurinkoa. "Aika täyttyy, ryhdy uhrivalmisteluihin."

Lu-don nyökkäsi alttarin ympärillä seisoville papeille. He kävivät kiinni apinamieheen ja nostivat hänet alttarille. He panivat hänet makaamaan selälleen pää etelään päin. Matka Janeen oli vain pari askelta. Ennen kuin kukaan ennätti estää sitä, Jane syöksyi äkkiä suutelemaan Tarzania.

"Hyvästi John", hän kuiskasi.

"Hyvästi", hymyili apinamies.

Papit raahasivat Janen pois. Lu-don ojensi uhriveitsen Obergatzille. "Minä olen suuri jumala, ja minä langetan jumalaista vihaani kaikkiin vihollisiini!" huusi saksalainen. Hän katseli aurinkoa ja kohotti veitsen korkealle.

"Näin kuolevat jumalan herjaajat!" hän huusi. Samassa kajahti terävä ääni hiljaisen ja lumoutuneen väkijoukon korvissa. Ilmassa kuului suhiseva vihellys, ja Jad-ben-Otho kaatui kasvoilleen aiotun uhrinsa päälle. Jälleen kuului sama hälyttävä ääni, Lu-don kaatui, ja kolmannella kerralla Mo-sar lysähti maahan. Kaikki läsnäolevat tiesivät jo miltä suunnalta tämä uusi tuntematon ääni oli tullut — katseet kääntyivät pihan länsipäähän.

Temppelimuurilla näkyi kaksi olentoa — ho-don soturi ja hänen vierellään melkein alaston mies, joka kuului samaan heimoon kuin Tarzan-jad-guru ja jonka olkapäitten yli ja kupeilla riippui merkillisiä leveitä voita täynnä keskipäivän auringossa välkkyviä liejiöitä. Mies piteli käsissään kiiltävää esinettä, jonka toisesta päästä nousi ohut siniharmaa savukiekura.

Ja sitten ho-don soturin ääni kantautui selvänä hiljaisen väkijoukon korviin. "Näin puhuu oikea jumala kuoleman airueensa kautta. Katkaiskaa vankien siteet. Katkaiskaa Dor-ul-Othon ja Ja-donin, Pal-ul-donin kuninkaan, siteet.

Katkaiskaa myös naisen siteet, hän on jumalan pojan puoliso.”

Fanaattisen kiihkon täyttämä Pan-sat näki tähän asti palvelemansa järjestelmän voiman pirstoutuneena ja tuhoutuneena. Hän syytti yhtä ainoata miestä onnettomuudesta, joka oli juuri kohdannut häntä. Mies, joka oli aiheuttanut Lu-donin kuoleman ja särkenyt Pan-satin päivä päivältä kasvaneet vallan haaveet, makasi vielä uhrialttarilla.

Alttarilla oli myös uhriveitsi, joka oli pudonnut kuolleen Obergatzin kädestä. Pan-sat hiipi ensin lähemmäksi, sitten hän teki äkkinäisen syöksyn ja tavoitteli veitsen kahvaa. Mutta samalla hetkellä, kun hän ojensi kätensä, julisti outo esine temppelin muurilla istuvan oudon olennon käsissä tuhoisan tuomion Pan-satille, joka kirkui ja kaatui selälleen kuolleen ylipapin päälle.

”Pidättäkää kaikki papit, älkää empikö, jottei jumalan sanansaattajan tarvitsisi käyttää useampia salamoita!”

Soturit ja muu väki olivat nyt olleet sellaisen jumalaisen voimannäytteen todistajina että valistuneempi ja vähemmän taikauskoinen kansakin olisi uskonut siihen, ja koska moni heistä oli horjuvassa uskossaan kannattanut vuoroin Lu-donin jumalaa, vuoroin Ja-donin jumalan poikaa, heidän ei ollut lainkaan vaikea siirtää myötätuntoansa nopeasti jälkimmäiselle. Tähän vaikutti kieltämättä salaperäisen vieraan käsissä ollut vastustamaton pakote. Ta-den nimitti vierasta suuren jumalan sanansaattajaksi.

Soturit kiirehtivät nyt piirittämään pappeja. Kun he seuraavan kerran käänsivät katseensa temppelipihan läntiselle muurille, he näkivät ison soturijoukon kiipeävän sen yli. He hämmästyivät ja säikähtyivät siitä että joukossa oli paljon mustia, karvaisia waz-doneja.

Etunenässä tuli muukalainen kiiltävän aseensa kanssa,

hänen oikealla puolellaan asteli Ta-den ja hänen vasemmal-
la puolellaan Om-at, musta päällikkö Kor-ul-jasta.

Alttarin lähettyvillä ollut soturi oli katkaissut Tarzanin
kahleet uhriveitsellä. Hän oli myös katkaissut Ja-donin ja
Janen kahleet. Kaikki kolme seisoivat nyt vierekkäin altta-
rin luona ja odottivat temppelipihan länsipäästä tulevia. Ja-
nen silmät pyöristyivät hämmästyksen, epäuskon ja toivon
sekavista tunteista. Muukalainen ripusti aseensa selkäänsä
ja riensi sulkemaan Janen syliinsä.

”Jack! Jack, oma poikani!” Jane nyyhkytti ja painoi
nenänsä muukalaisen olkapäähän.

Ja apinain Tarzan sulki heidät molemmat syliinsä, ja Pal-
ul-donin kuningas ja soturit ja kaikki kansa polvistuivat
temppelipihalle ja kumarsivat maahan asti näille kolmelle,
jotka seisoivat alttarin edessä.

25. KOTIIN

Vajaa tunti Lu-donin ja Mo-sarin kukistumisesta Pal-ul-
donin päälliköt ja korkeimmat soturit kokoontuivat A-lu-
rin palatsin suureen valtaistuinsaliin. Ja-don asetettiin pyra-
midin huipulle ja valittiin kuninkaaksi. Vanhan päällikön
toisella puolella istui apinain Tarzan ja toisella puolella Ko-
rak, apinamiehen kunnostautunut poika.

Juhlatoimituksen päätyttyä ja soturien vannottua nuijat
koholla uskollisuutta uudelle hallitsijalleen Ja-don lähetti
tuotettavia miehiä Ja-luriin noutamaan O-lo-an ja Pan-at-
teen sekä oman taloutensa naiset.

Sitten soturit keskustelivat Pal-ul-donin tulevaisuudesta. Tällöin heräsi kysymys temppelien hallinnosta ja pappien kohtalosta. Papit olivat melkein poikkeuksetta vehkeilleet kuningasta vastaan, ajatelleet aina vain valtaa sekä omaa mukavuutta ja hyvinvointia. "Antakaamme Dor-ul-Othon tiedottaa kansalle isänsä tahto", sanoi Ja-don, ja Tarzan puhui näin:

"Ongelmanne ei ole vaikea, jos tahdotte olla jumalalle mieliksi. Lisätäkseen valtaansa papit ovat opettaneet teille, että Jad-ben-Otho on julma, että hän mielellään näkee verta ja kärsimyksiä. Mutta pappien täydellinen tappio on osoittanut teille että heidän opetuksensa on ollut väärä."

"Ottakaa temppelin hoito miehiltä ja antakaa se naisille, jotka ovat lempeitä, uhrautuvaisia ja rakastavaisia. Peskää veri itäiseltä alttarilta ja tyhjentäkää läntisen alttarin sammio. Annoin Lu-donille tilaisuuden tehdä näin, mutta hän ei totellut käskyjäni, ja taas olivat uhrattavien kammiot täynnä onnettomia. Ne on tyhjennettävä joka ainoassa Pal-ul-donin temppelissä. Antakaa sellaisia uhrilahjoja, joista kansa pitää. Pankaa ne jumalan alttarille, jotta hän antaisi niille siunauksensa ja papittaret voisivat jakaa ne eniten tarvitseville."

Hyväksyvä mumina kuului läsnäolevien joukosta, kun hän lopetti puheensa. Kaikki olivat aikoja sitten kyllästyneet pappien ahneuteen ja julmuuteen, ja he tervehtivät iloiten korkealta taholta tullutta käyttökelpoista suunnitelmaa, joka vapautti heidät vanhasta uskonnollisesta järjestelmästä kajoamatta kansan omaksumaan uskontoon.

"Entä papit? Voimme surmata heidät heidän omilla alttareillaan, jos Dor-ul-Otho antaa meille käskyn."

"Ei, älkää vuodattako enempää verta. Vapauttakaa papit ja sallikaa heidän itse valita mihin työhön he ryhtyvät."

Sinä iltana pidettiin suuret juhlat pal-e-donsossa, ja ensimmäistä kertaa valtakunnan historiassa mustia sotureita istui sovussa ja ystävyudessa valkoisten kanssa. Ja-don ja Om-at laativat sopimuksen, joka sinetöi ho-donien ja waz-donien välisen ystävyuden.

Vasta nyt Tarzan sai tietää, miksi Ta-den ei ollut hyökännyt sovittuun aikaan. Hän oli saanut viestin Ja-donilta että hyökkäys piti siirtää alkavaksi puolelta päiviltä, ja vasta myöhemmin hänelle oli selvinnyt että sanansaattaja olikin ollut Lu-donin valepukuinen pappi. He olivat surmanneet sanansaattajan, kiivenneet muurin yli ja tulleet tempelipihalle aivan viime hetkessä.

Seuraavana päivänä O-lo-a, Pan-at-lee sekä Ja-donin perheen naiset saapuivat A-lurin palatsiin. Ta-denin ja O-lo-an sekä Om-atin ja Pan-at-leen vihkiäiset pidettiin suuressa valtaistuinsalissa.

Tarzan, Jane ja Korak jäivät viikoksi Ja-donin vieraiksi, samoin Om-at mustine sotureineen. Sitten apinamies ilmoitti aikovansa lähteä Pal-ul-donista. Isännillä oli kovin hämäävä käsitys taivaan sijainnista, ja he tiesivät yhtä vähän siitä tavalla jumalat kulkevat taivaallisesta kodistaan ihmisten luo ja takaisin, joten kukaan ei kysellyt mitään, kun heille kerrottiin että Dor-ul-Otho vaimonsa ja poikansa kanssa aikoi kulkea laakson poikki vuorille ja poistua Pal-ul-donista pohjoiseen päin.

He aikoivat matkata Kor-ul-jan kautta ja saivat seurakseen heimon sotureita sekä Ta-denin johdolla ison joukon ho-doneja. Kuningas itse ja suuri väkijoukko saattoi heidät pois A-lurista. Jäähyväisten jälkeen Tarzan antoi saattajilleen jumalan siunauksen. Tällöin nämä yksinkertaiset mutta uskolliset ystävät heittäytyivät maahan ja jäivät paikoilleen, kunnes Dor-ul-Othon matkaseurue oli kadonnut nä-

kyvistä metsän siimekseen.

He lepäsivät yhden päivän Kor-ul-jassa, ja Jane tutustui näiden merkillisten ihmisten vanhoihin luoliin. Sitten he jatkoivat matkaansa, kiersivät jylhän Pas-tar-ul-vedin ja kulkivat mutkittelevia polkuja rinnettä alas suuria soita kohti. Matkanteko oli helppoa ja turvallista, sillä heillä oli saattajinaan ho-doneja ja waz-doneja.

Monen mieltä askarrutti epäilemättä kysymys siitä kuinka nämä kolme pääsisivät suurten soiden yli, mutta Tarzania se ei paljoa huolestuttanut. Elämänsä varrella hän oli kohdannut niin paljon esteitä ja oppinut niistä että se, joka tahtoo, pääsee aina. Hän tiesi yhden helpon ratkaisun, se oli kuitenkin kokonaan riippuvainen sattumasta.

Viimeisen päivän aamuna juuri silloin kun he olivat valmiit lähtemään liikkeelle, he kuulivat kumean mylvähdyksen läheisestä lehdestä. Apinamies hymyili. Sattuma oli tullut. Dor-ul-Otho lähtisi arvolleen sopivalla tavalla vaimonsa ja poikansa kanssa kartoittamattomasta Pal-ul-donista.

Tarzanilla oli vielä keihäs, jonka Jane oli tehnyt. Juuri siksi että se oli Janen tekemä hän oli antanut etsiä sitä A-lurin temppelistä. Tarzan oli nauraen sanonut että hän antaisi sille kunniapaikan heidän takkansa yläpuolella aivan samalla tavalla kuin Janen isoisan vanha lunttupyssy oli riippunut kunniapaikalla professori Porterin tulisijan vieressä.

Kuullessaan mylvähdyksen ho-don soturit, joista osa oli tullut Tarzanin mukana Ja-donin leiristä Ja-luriin, katselivat kysyvästi apinamieheen, mutta Om-atin waz-donit kiipesivät puuhun, sillä gryf oli ainoa Pal-ul-donin otus, jota suurikaan soturijoukko ei voinut lähestyä turvallisesti. Veitset eivät pystyneet sen sitkeään luupanssariin, ja nuijat ko-

lisivat siihen yhtä heikoin tuloksin kuin jos niitä olisi heitetty kallioseinään.

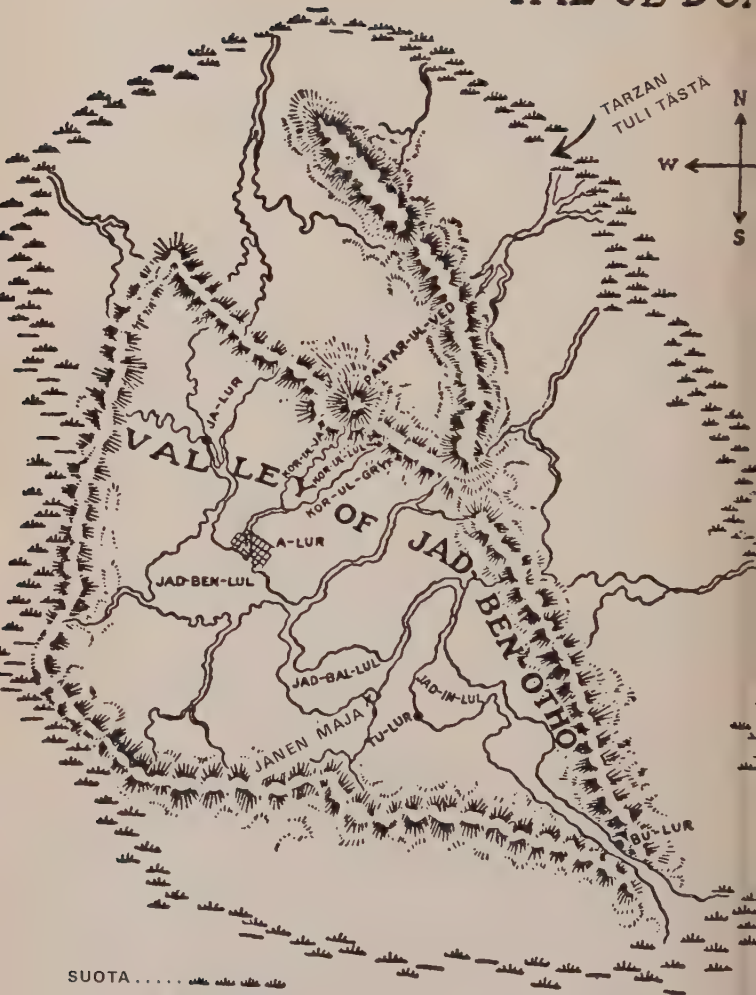
”Odottakaa”, sanoi apinamies ja meni keihäs kädessään gryfiä vastaan päästäten ilmoille tor-o-donien omituisen kutsun. Otus lakkasi mylvimästä ja päästi vain kumeita kurkkuaääniä. Sitten tuo iso peto ilmestyi näkyviin. Nyt toistuivat apinamiehen aikaisemmat kokemukset näistä valtavista ja hurjista otuksista.

Niin kävi että Jane, Tarzan ja Korak ratsastivat Pal-ul-donia ympäröivien rämeiden läpi esihistoriallisen tricera-topsin selässä, ja soiden matelijat pakenivat heidän tieltään kauhusta sihisten. Toiselle rannalle päästyään he pysähtyivät ja huusivat jäähyväiset Ta-denille ja Om-atille ja urheille sotureille, joita he olivat oppineet ihailemaan ja kunnioittamaan. Tarzan hoputti valtavaa ratsuaan pohjoiseen päin luopuen siitä vasta sitten, kun hän oli varma että waz-donit ja ho-donit olivat ennättäneet turvallisen matkan päähän vuorenrinteiden rosoisiin rotkoihin.

Tarzanin käännettyä pedon jälleen Pal-ul-doniin päin kaikki kolme laskeutuivat sen selästä. Kova sivallus sen paksuun nahkaan lähetti otuksen juhlallista hölkkää takaisin syntymäseuduille. Hetken aikaa he jäivät katsomaan maata, josta olivat juuri poistuneet, tor-o-donien ja gryfien, *tan* ja *jaton*, waz-donien ja ho-donien maata, primitiivistä kauhun ja äkkikuoleman, rauhan ja kauneuden maata, jota ne olivat oppineet rakastamaan.

Ja sitten he kääntyivät vielä kerran pohjoiseen ja aloittivat kevein sydämin ja rohkein mielin matkansa kotiin päin – koti on aina rakkain.

PAL-UL-DON

SUOTA.....

VUORIA.....

WSOY . TASKUKIRJASTO

1. Lewis Wallace: BEN-HUR
2. Eric Linklater: JUAN AMERIKASSA
3. Alistair MacLean: SAATTUE MURMANSKIIN
4. Axel Munthe: HUVILA MEREN RANNALLA
5. Henryk Sienkiewicz: RISTIRITARIT
6. Pearl S. Buck: HYVÄ MAA
7. Alistair MacLean: NÄVARONEN TYKIT
8. Mika Waltari: KAARINA MAUNUN TYTÄR
9. Nordhoff & Hall: KAPINA LAIVASSA
10. D. H. Lawrence: POIKIA JA RAKASTAJIA
11. Theodor Plievier: STALINGRAD
12. Nikolai Gogol: KUOLLEET SIELUT
13. Saburo Sakai: SAMURAI
14. Aleksis Kivi: SEITSEMÄN VELJESTÄ
15. Richard Gordon: KAPI TEENIN PÖYIÄ
16. Erkki Palolampi: KOLLAA KESTÄÄ
17. Ferdinand Sauerbruch: ELÄMÄNI KIRURGINA
18. Annikki Sankari: PÄÄSKYI PALAAVAT
19. Erich Gimpel: AMMA IIVAKOILIJA
20. Aapeli: ONNEN PIPANOITA
21. Josef Martin Bauer: PAKO SIPERIASTA
22. Giovanni Guareschi: ISÄ CMILLON KYLÄ
23. Dale Carnegie: MITEN SAAN YSTÄVIÄ, MENESTYSTÄ
VAIKUTUSVALTAA
24. Karel Čapek: SALAMANTERISOTA
25. Camillo Branchi: SINISILTÄ SAARILTA ATOLLIEN
AURINKOON
26. Wolfgang Ott: HAIT JA PIENET KALAT
27. Artturi Leinonen: PUNAISEN AALLON AJELEMANA
28. Axel Hambræus: UDDARBON PAPPI
- 29—32. Tauno Kuosa: JOKAMIEHEN SUOMEN HISTORIA
1—4
33. Olavi Siippainen: LOPPUUN SAAKKA
34. Santeri Alkio: PUUKKOJUNKKARIT
35. Reino Lehväslaiho: PANSSARISOTAA
36. Helen Keller: ELÄMÄNI TARINA

37. Lin Jutang: LESKI, NUNNA JA KURTISAANI
38. Theodor Plievier: MOSKOVA
39. Toivo Pekkanen: MUSTA HURMIO
- 40—41. Selma Lagerlöf: GÖSTA BERLINGIN TARU 1—2
42. Karen Blixen: NORDERNEYN TUHOTULVA
43. Karen Blixen: HELSINGÖRIN PERHEJUHLA
44. Theodor Plievier: BERLIINI
45. Heinrich Gerlach: PETETTY ARMEIJA
46. Alistair MacLean: PELKO ON ASEENI
47. E. N. Manninen: TUNTURI UHKA
48. David Howarth: ME KUOLEMME YKSIN
49. Nordhoff & Hall: MEREN VOITTAJAT
50. Richard Wright: MUSTA POIKA
51. C. S. Lewis: PAHOLAISEN KIRJEOPISTO
52. Halldór Kiljan Laxness: LÄPI HARMAAN KIVEN
53. Erskine Caldwell: GEORGIAN POIKA
54. Daphne du Maurier: REBEKKA
55. Veikko Huovinen: RAUHANPIIPPU
56. Hj. Nortamo: RAUMLAISSI JAARI TUOKSI
57. George Orwell: VUONNA 1984
58. Ilja Ilf & Jevg. Petrov: KAKSI TOISTA TUOLIA
59. Elizabeth Goudge: VANHA MAJATALO
60. Daphne du Maurier: KOLMEN PIIRI
61. Charlotte Brontë: KOHOPIETTAJATTAREN ROMAANI
62. Emily Brontë: HUMISEVA HARJU
63. Charles Dickens: KAKSI KAUPUNKIA
64. F. M. Dostojevski: RIKOS JA RANGAISTUS
- 65—68. Leo Tolstoi: SOTA JA RAUHA 1—4
- 69—71. John Galsworthy: FORSYTHEIN TARU 1—3
72. Aapeli: MEIDÄN HERRAMME MUURAHaisia
73. Sinclair Lewis: PYHÄ BIRGITTA
75. Jorma Korpela: TOHTORI FINCKELMAN
- 76—78. Leo Tolstoi: ANNA KARENINA 1—3
79. Stendhal: PUNAINEN JA MUSTA
80. Anton Tšehov: KIRJAVIA KERTOMUKSIA
81. Frank B. Gillbreth Jr. & Ernestine Gilbreth Carey:
TUSINOITTAIN HALVEMMALLA
82. Trygve Gulbrandsen: METSIEN HUMINA
83. Mika Waltari: TANSSI YLI HAUTOJEN

- 84—85. Mika Waltari: SINUHE, EGYPTILÄINEN 1—2
86. Mika Waltari: FINE VAN BROOKLYN
87. Väinö Linna: TUNTEMATON SOTILAS
88—90. Väinö Linna: TÄÄLLÄ POHJANTÄHDEN
ALLA 1—3

Taskukirjaston Siniset

Täydellisen valikoiman taskusarja

91. Mario Puzo: KUMMISETÄ
92. Alistair MacLean: KOTKAT KUUNTELEVAT
93. Agatha Christie: SININEN JUNA
94. Zane Grey: YKSINÄISEN TÄHDEN HARHAILIJA
95. Raija Kauttu: SANKKALAN KARTANON ROUVAT
96. Mazo de la Roche: JALNAN SYNTY
97. Berta Ruck: KEVÄTTÄ JA RAKKAUTTA
98. Gunnar Widegren: PÖRRI — SE OLEN MINÄ
99. Veikko Huovinen: LAMPAANSYÖJÄT
100. Anni Swan: OLLIN OPPIVUODET
101. A. A. Milne: NALLE PUH
102. Eric Knight: LASSIE PALAA KOTIIN
103. Alistair MacLean: PAKO YLI JAAVAN MEREN
104. Eric Williams: HYPPYARKKU
105. Agatha Christie: VAARALLINEN TALO
106. Erich Maria Remarque: LÄNSIRINTAMALTA EI MITÄÄN
UUTTA
107. Mazo de la Roche: JALNAN AAMU
108. Mazo de la Roche: JALNAN KOTIOPETIAJAT
109. Annikki Sankari: PUNAISET MAARIANKÄMMEKÄT
110. Sigrid Boo: KYÖKIN PUOLELLA
111. John Finnemore: ROBIN HOOD
112. Anni Swan: IRIS RUKKA
113. Astrid Lindgren: VAAHTIERAMÄEN EEMELI
114. Erich Kästner: POJAT SALAPOLHISEINA

115. Alistair MacLean: VIIMEINEN RINTAMA
116. Sax Rohmer: TRI FU-MANCHU, KAUHUN MIES
117. Desmond Bagley: KULTAINEN KÖLI
118. Agatha Christie: KYMMENEN PIENTÄ NEEKERIPOIKAA
119. Zane Grey: AAVIKON RATSASTAJA
120. Mazo de la Roche: JALNAN NUORI RENNY
121. Sue Kaufman: KOTIROUVAN HUPSU PÄIVÄKIRJA
122. Daniel Katz: KUN ISOISÄ SUOMEEN HIIHTI
123. Harald Selmer-Geeth: SILTALAN PEHTORI
124. Eva Ramm: PÖLYÄ AIVOISSA
125. PULMIA JA PÄHKINÖITÄ
126. MAAILMAN PARHAITA SATUJA I
127. Edgar Rice Burroughs: TARZAN, APINAIN KUNINGAS
128. Edgar Rice Burroughs: TARZANIN PALUU
129. Edgar Rice Burroughs: TARZANIN PEDOT
130. Edgar Rice Burroughs: TARZANIN POIKA
131. Edgar Rice Burroughs: TARZAN JA OPARIN AARTEET
132. Edgar Rice Burroughs: TARZANIN VIIDAKKOSEIKKAILUJ
133. Edgar Rice Burroughs: TALTUMATON TARZAN
134. Edgar Rice Burroughs: KAUEA TARZAN
135. Edgar Rice Burroughs: TARZAN JA KULTALEIJONA
136. Edgar Rice Burroughs: TARZAN JA PIKKUVÄKI
137. Edgar Rice Burroughs: TARZAN, VIIDAKON VALTIAS
138. Edgar Rice Burroughs: TARZAN JA KADONNUT VALTAKU
139. Edgar Rice Burroughs: VOITTAMATON TARZAN
140. Edgar Rice Burroughs: URHEA TARZAN
141. Edgar Rice Burroughs: TARZAN JA KULTAKAUPUNKI
142. Edgar Rice Burroughs: MARSIN SANKARI
143. Edgar Rice Burroughs: MARSIN JUMALAT
144. Edgar Rice Burroughs: MARSIN SOTAVALTIAS

TASKUKIRJASTO (jatkoa)

- 145—147. Miguel de Cervantes Saavedra: DON QUIJOTE I—3
148. Eila Pennanen: VALITUT NOVELLIT
149. George Orwell: ELÄINTEN VALLANKUMOUS

1. R. M. Ballantyne: KORALLISAARI
Kolmen laivapojan jännittävät seikkailut autiolla saarella.
2. J. Fenimore Cooper: VIIMEINEN MOHIKAANI
Kuolemattomat Nahkasukka-kirjat kertovat eränkävijä Nattyn ja hänen intiaaniystäviensä seikkailuista. »Hirventappajan» jatkoteos.
3. Britta-Lisa Joutsen: TAIVAS, MIKÄ SISAR!
Punatukkainen amerikkalaistyttö Kati myllertää Pesolan perheen elämän.
4. Eleanor H. Porter: ILOINEN TYTTÖ
Unohtumaton kertomus orvosta Pollyannasta, joka urheasti leikkii »ilonkeksimisleikkiään».
5. Karl von Schoultz: ANITA, MUSTALAISTYTÖ
Vauhdikas tarina Anitan onnellisesta elämäntähtästä.
6. Alki Zei: VILLIKISSA KATSOO LASIN TAKAA
Natsidiktatorin hallitessa Kreikkaa Melia-tyttö ja hänen perheensä kokevat jännittäviä hetkiä. »Kirja on kauneimpia ja vaikuttavimpia mitä koskaan olen lukenut.» (Ssd.)
7. R. L. Stevenson: AARRESAARI
Maailman maineikkaimpia romaaneja; kiehtoo niin nuoria kuin vanhempiakin lukijoita.
8. Väinö Riikkilä: PERTSA JA KILU
Mainion parivaljakon arvaamattomat puuhut ja tuumailut.
9. J. Fenimore Cooper: HIRVENTAPPAJA
Nahkasukka-sarjan ensimmäisessä teoksessa eränkävijä Natty intiaaniystävineen seikkailee punanahkojen sotapoluilla.
10. Hellevi Salminen: SANOVAT ALLISONIKSI
Arka ja eristäytyvä Tarja rakastuu ja kasvaa samalla itsenäisiin ratkaisuihin.

11. Erkki Rekimies: NÄKYMÄTÖN INTIAANI
Mukaansa tempaava inkkarikirja, jonka päähenkilönä on Tomolo, salaperäinen ratsastaja.
12. Aira Brink: VELHOJUURI
»Brink kertoo suorastaan lumoavasti salaperäisistä paikoista, hämmäntävistä käänteistä ja historiallisista henkilöistä.» (AL.)
13. J. Fenimore Cooper: RUOHOAAVIKKO
Nahkasukka-sarjan kolmas teos — Nattyn ja hänen intiaaniystäviensä seikkailuja lännen rannattomilla ruohoaavikoilla.
14. Asko Martinheimo: PILKKU PÄÄSSÄ
Kertomus Tommin ja hänen Teemu-veljensä maailmasta. »Toimintaa, jännittäviä tapahtumia, oikeata puhetta oikeista asioista.» (AL.)
15. Britta-Lisa Joutsen: SAARESSA KASVAA OMENAPUU
Reippaan Sanni-tytön vaiheikas taistelu luonnon ja oman Muskottisaaren puolesta.
16. Cecil Bødker: KARKURI JA MUSTA RATSU
Tanskalainen palkintokirja, päähenkilönä sirkusseurueesta karannut 13-vuotias Silas.
17. Riitta Rantanen: ARESTISTA SE ALKOI
Hilpeä kertomus oppikoulun kolmannen luokan tempauksista ja arkiympyröistä.
18. Väinö Riikkilä: PERTSA JA KILU KIPPAREINA
Tutut kaverukset joutuvat huimaan meriseikkailuun.
19. Mark Twain: TOM SAWYERIN SEIKKAILUT
Tom ja hänen ystävänsä Huck Finn valloittavat unohtumattomilla seikkailuillaan sukupolven toisensa jälkeen.
20. Anna Sewell: ULJAS MUSTA
Klassinen hevosromaani, jossa Uljas Musta kertoo liikuttavan elämäntarinansa.

21. Klara Jarunkova: VAITELIAS VELI
Vuoristolaispojan jännittävää arkea luonnon armoilla. »Monivivahteinen ja hallittu teos.»
(Arv. kirjaluett.)
22. Kaija Pakkanen: VIMPERIN PIHAN ILONA
Kertomus sokeasta tytöstä, jonka terhakka ja valoisa olemus valloittaa pihapiirin.
23. Sid Fleischman: HAAMU KESKIPÄIVÄN AURINGOSSA
Aartenmetsästäystä, enteitä ja aseiden kalsketta joutuu 12-vuotias Oliver Finch kokemaan, kun hänet kidnapataan merirosvolai-vaan.
24. Eve Garnett: KULMAKUJAN PERHE
Englannin nuortenkirjallisuuden klassisia teoksia — »yleistunnelmaltaan säteilevä». (HS)
25. Uolevi Nojonen: ASKEETTI EI SAA KOMPLEKSEJA
Leikikkään mielteliäästi suhtautuu Olli Haapio, ikä 17 vuotta, yleiseen kouluhaluttomuuteensa, surkuhupaisiin kokemuksiinsa oppilasneuvostossa, mutta myös rakastumiseensa.
26. Walter Farley: MUSTA ORHI
Jännittävä tarina Alec-pojasta ja hänen kesyt-
tämästään villistä arabian oriista.
27. Leif Hamre: PAKKOLASKU
LÄNSIJÄÄTIKÖLLE
Norjalaisen lentäjä-kirjailijan neljäs palkinto-
kirja kertoo hylkeenpyyntilaivueen helikopte-
rin vaarallisesta seikkailusta.
28. Kaarlo Merimaa: TAKAPIHAN SANKAREITA
»Kirja on niin tartuttavan hauska, ettei voi ol-
la ääneen nauramatta.» (Eino Palola.)
29. E. L. Konigsburg: VANHAN ROUVAN SALAISET PAPERIT
Räiskyvän hauska tarina arjen harmauteen
kyllästyneen Claudia-tytön karkumatkasta.

30. Kate Douglas Wiggin: VILLIRUUSU
Rebekka-tytön tarina, jonka sydämellisyys ja raikas huumori ovat ihastuttaneet lukijapolvea toisensa jälkeen.
31. Noel Streatfeild: TALO RANNIKOLLA
Vauhdikas trilleri, »joka jännittävydessään edustaa nasevasti tehtyjä nuortendekkareita» (Lapsi ja Nuoriso).
32. Merja Otava: PRISKA
Koti- ja ulkomaisia palkintoja saanut nuortenromaani. »Tähänastisen nuortenkirjallisuutemme puhtaimpia taideteoksia» (US).
33. Ethel S. Turner: SEITSEMÄN SISARUSTA
Australialaisen nuortenklassikon ihastuttava kirja Woolcotin äidittömästä sisarusparvesta.
34. Ethel S. Turner: SISARUSTEN VARTTUESSA
»Seitsemän sisaruksen» elävä ja riemullinen jatko.
35. Lisa Tetzner: MUSTA VELJESKUNTA I
Kuuluisa nuortenromaani — kertomus sveitsiläispojista, jotka Milanon nuohoojamestarien apulaisiksi myytyinä joutuvat järkyttäviin seikkailuihin.
36. Lisa Tetzner: MUSTA VELJESKUNTA II
Edellisen jatko-osa.

Sarja jatkuu

**täydellisen
valikoiman
taskusarja**

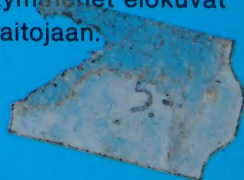
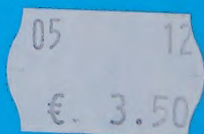
Siniset Tarzan-kirjat

1. Tarzan, apinain kuningas
2. Tarzanin paluu
3. Tarzanin pedot
4. Tarzanin poika
5. Tarzan ja Oparin aarteet
6. Tarzanin viidakkoseikkailuja
7. Talttumaton Tarzan
8. Kauhea Tarzan
9. Tarzan ja kultaleijona

Tarzan saa tietää, että kuolleeksi luultu Jane onkin elossa ja hän lähtee seuraamaan vaimonsa jälkiä kauas Pal-ul-doniin, upottavien soiden ja jylhien vuorten eristämään salaperäiseen maahan. Siellä elää vielä jättiläisliskoja ja sapelihampaisia kissoja sekä alkukantaisia hännällisiä luolaihmissiä. Koettuaan ihmeellisiä seikkailuja Tarzan löytää Janen, mutta menettää hänet kohta hurjan valtataistelun pyörteissä. Pelastus tulee yllättäen arvoituksellisen muukalaisen hahmossa.

Tarzan on maailmankuulun seikkailusarjojen tekijän Edgar Rice Burroughsin (1875–1950) kuuluisin ja elinvoimaisin sankari. Tarzanista on vuosikymmenien aikana julkaistu kymmeniä kirjoja ja kymmenet elokuvat ovat esitelleet hänen uskomattomia taitojaan.

TARZAN 8.

N8453

ISBN 951-0-06879-9